

1881.27

ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΕΚ ΤΗΣ

ΔΙΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓ. ΤΩΝ ΕΚΚΛ. ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

ΜΕΤΑ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΩΝ ΣΗΜΕΙΩΣΕΩΝ

ΥΠΟ

ΧΑΡΙΣΗ ΠΟΥΛΙΟΥ

Καθηγητοῦ ἐν τῷ Α'. Γυμνασίῳ.

ΤΕΥΧΟΣ Ι.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΠΑΡΑ ΤΩΙ ΕΚΔΟΤΗΙ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΩΙ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ

14 ΟΔΟΣ ΝΙΚΗΣ 14

63 ΟΔΟΣ ΕΡΜΟΥ 63

1881

ΒΙΟΣ ΔΙΟΔΩΡΟΥ.

Διόδωρος, ὁ Σικελιώτης ὀνομαζόμενος, ἐξ Ἀγυρίου τῆς Σικελίας ἔγραψεν ἐν Ῥώμῃ, μετὰ πολλάς εἰς διάφορα μέρη περιηγήσεις καὶ μετὰ μακρὰν σπουδὴν, ἐπὶ Καίσαρος καὶ Αὐγούστου γενικὴν Ἱστορίαν, βιβλιοθήκην ἱστορικὴν ἐπιγράψας αὐτήν, ἣτις ἤρχετο ἀπὸ τῶν μυθικῶν χρόνων καὶ ἔφθανε μέχρι τῆς Ὀλ. 180, 1. 60 π. Χ. εἰς 40 βιβλία. Διεσώθησαν δὲ τὰ ἐξῆς βιβλία, 1—5, ἐξ ὧν τὸ μὲν 1 πραγματεύεται περὶ τῶν Αἰγυπτίων, τὸ 2 περὶ τῶν ἐθνῶν τῆς Ἀσίας, τὸ 3 περὶ τῶν ἐθνῶν τῆς Λιβύης, τὸ 4 περιέχει τὴν μυθολογίαν τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὸ 5 τὴν Ἱστορίαν τῶν Ἑλληνικῶν νήσων. Πρὸς τούτοις διεσώθησαν τὰ 11—20 ἄτινα περιέχουσι τοὺς περσικοὺς πολέμους ὑπὸ τὸν Ξέρξην Ὀλ. 75, 1. 480 π. Χ. μέχρι τῶν πολέμων τῶν διαδόχων τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου, ἧτοι μέχρις Ὀλ. 119, 3. 302 π. Χ. Ἐκ τῶν λοιπῶν βιβλίων σώζονται μόνον ἱκανῶς ἐπιτομαὶ καὶ ἀποσπάσματα.

Ἡ Ἱστορία τοῦ Διοδώρου δὲν παρίσταται ὡς ὀργανικὸν τι ὅλον, ἀλλ' εἶναι ὕλη τῶν καθ' ἕκαστα ἐν μέρει μὲν ὑπὸ ἐθνογραφικὴν τάξιν (βιβλ. 1—6), ἐν μέρει δὲ ὑπὸ χρονολογικὴν, ἐκτεθειμένη ἄνευ διακρίσεως τοῦ οὐσιώδους ἀπὸ τοῦ ἐπουσιώδους, τοῦ μυθικοῦ καὶ ποιητικοῦ ἀπὸ τοῦ ἱστορικοῦ. Ἀντὶ ἀκριβοῦς χαρα-

κτηριστικῆς τῶν ἐθνῶν καὶ ἐξεχουσῶν ιδιοτήτων ἀναφέρει κατὰ τρόπον ἀνεκδοτογράφου μόνον περιγραφὰς ἀξιομνημονεύτων ἡθῶν καὶ ἐθίμων, καὶ ἀνακοινοῖ ἀντὶ γενικῆς εἰκόνας μόνον μερικοὺς χαρακτῆρας καὶ ἰδιαιτέρας ιδιότητας.

Ἡ γλῶσσα τοῦ Διοδώρου εἶναι ἀπλῆ καὶ σαφής, ἐνίοτε δὲ μονότονος καὶ ἐκτενής, ἐν τῷ ὅλῳ δὲ ἐλλείπει ἐξ αὐτῆς, μολονότι περιέχει ῥητορικὰ στοιχεῖα εἰς ἃ πολλάκις ὑποτάσσεται τὸ ἱστορικόν, ἢ ζωηρότης καὶ τὸ ἀκμαῖον.

Ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ Διοδώρου δὲν ἦτο ἵνα διὰ νέων ἱστορικῶν ἐρευνῶν προαγάγη καὶ ἐμψυχώσῃ τὴν ἱστορικὴν μελέτην, ἀλλὰ διὰ τῆς ἱστορίας νὰ πλάσῃ καὶ οἰδάξῃ τὸν ἄνθρωπον ἠθικῶς προσπαθῶν ἐν ταυτῷ ν' ἀποδείξῃ ὅτι κυβερνᾷ θεῖα πρόνοια.

ΔΙΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΣΙΚΕΛΙΩΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΟΣ ΕΝΔΕΚΑΤΗ.

Ἐπ' ἄρχοντας Ἀθήνησι Καλλιχίδου¹ Ξέρξης ὁ βασιλεὺς ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν. Μαρδόνιος ὁ Πέρσης ἀνεψιὸς² μὲν καὶ κηδεστὴς³ ἦν Ξέρξου, διὰ δὲ σύνεσιν καὶ ἀνδρείαν μάλιστα θαυμαζόμενος παρὰ τοῖς Πέρσαις. Οὗτος μετέωρος⁴ ὦν τῷ φρονήματι καὶ τὴν ἡλικίαν ἀκμάζων, ἐπεθύμει μεγάλων δυνάμεων ἀφηγήσασθαι⁵. διόπερ ἔπεισε τὸν Ξέρξην καταδουλώσασθαι⁶ τοὺς Ἕλληνας, αἰεὶ πολεμικῶς ἔχοντας πρὸς τοὺς Πέρσας⁷. Ὁ δὲ Ξέρξης πεισθεὶς αὐτῷ, καὶ βουλόμενος πάντας τοὺς Ἕλληνας ἀναστάτους ποιῆσαι⁸, διεπρεσβεύσατο⁹ πρὸς Καρχηδονίους περὶ κοινοπραγίας¹⁰, καὶ συνέθετο¹¹ πρὸς αὐτοὺς ὥστε αὐτὸν μὲν ἐπὶ τοὺς τὴν Ἑλλάδα κατοικοῦντας Ἕλληνας στρατεύειν, Καρχηδονίους δὲ τοῖς αὐτοῖς χρόνοις μεγάλας παρασκευάσασθαι δυνάμεις καὶ καταπολεμῆσαι τῶν Ἑλλήνων τοὺς περὶ Σικελίαν καὶ Ἰταλίαν οἰκοῦντας. Ἀκολούθως¹² οὖν ταῖς συνθήκαις Καρχηδονίων.

(1) Τῷ 480 π. Χ. (2) ἐξάδελφος (ὁ παρ' ἡμῖν ἀνεψιὸς ἐλέγετο ἀδελφιδούς, ἢ δὲ ἀνεψιὰ ἀδελφιδῆ). (3) κηδεστὴς, πᾶς κατ' ἐπιγαμίαν συγγενής, ἴδια δὲ α'.) πενθερός, β'.) γαμβρός, ὡς ἐνταῦθα. (4) ἐπαιρόμενος, ὑπερηφανευόμενος. (5) νὰ γείνη ὁδηγός, ἀρχηγός. (6) ὑποτάξῃ. (7) οἵτινες πάντοτε ἐχθρικῶς ἐσκέπτοντο κατὰ τῶν Περσῶν. (8) νὰ ἐκδιώξῃ τῆς χώρας των, νὰ καταστρέψῃ. (9) ἔστειλε πρέσβεις. (10) περὶ συμπράξεως, ἵνα συμπράξωσι. (11) συνεφώνησε. (12) συμφώνως.

χηρόνιοι μὲν πλῆθος χρημάτων ἀθροίσαντες μισθοφόρους συνήγον ἐκ τε τῆς Ἰταλίας καὶ Λιγυστικῆς, ἔτι δὲ Γαλατίας καὶ Ἰβηρίας, πρὸς δὲ τούτοις ἐκ τῆς Λιβύης ἀπάσης καὶ τῆς Καρχηδόνος κατέγραφον πολιτικὰς δυνάμεις· τέλος δὲ τριετῆ χρόνον περὶ τὰς παρασκευὰς ἀσχοληθέντες ἤθροισαν πεζῶν μὲν ὑπὲρ τὰς τριάκοντα μυριάδας, ναῦς δὲ διακοσίας.

Ὁ δὲ Ξέρξης ἀμιλλώμενος πρὸς τὴν τῶν Καρχηδονίων σπουδὴν¹, ὑπερεβόλετο πάσαις ταῖς παρασκευαῖς τοσούτον ὅσον καὶ τῷ πλήθει τῶν ἔθνων ὑπερεῖχε Καρχηδονίων. Ἦρξατο δὲ ναυπηγεῖσθαι κατὰ πᾶσαν τὴν παραθαλάττιον τὴν ὑπ' αὐτὸν ταττομένην², Αἴγυπτόν τε καὶ Φοινίκην καὶ Κύπρον, πρὸς δὲ τούτοις Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν καὶ Πισιδικὴν, ἔτι δὲ Λυκίαν καὶ Καρίαν καὶ Μυσίαν καὶ Τρωάδα καὶ τὰς ἐφ' Ἑλλησπόντῳ πόλεις καὶ τὴν Βιθυνίαν καὶ τὸν Πόντον· ὁμοίως δὲ τοῖς Καρχηδονίοις τριετῆ χρόνον παρασκευασάμενος κατεσκευάσε ναῦς μακρὰς³ πλείους τῶν χιλίων καὶ διακοσίων. Συνεβάλετο⁴ δὲ αὐτῷ καὶ ὁ πατὴρ Δαρεῖος, πρὸ τῆς τελευταίας παρασκευῆς πεποιημένος μεγάλων δυνάμεων· καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἠττημένος ὑπὸ Ἀθηναίων ἐν Μαραθῶνι⁵, Δάτιδος ἡγουμένου, χαλεπῶς διέκειτο⁶ πρὸς τοὺς νενικηκότας Ἀθηναίους. Ἀλλὰ Δαρεῖος μὲν μέλλων ἤδη διαβαίνειν ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας ἐμεσολαβήθη τελευταίας⁷, ὁ δὲ Ξέρξης διὰ τε τὴν τοῦ πατρὸς ἐπιβολὴν⁸ καὶ τὴν τοῦ Μαροδονίου συμβουλίαν⁹, καθότι¹⁰ προεῖρηται, διέγνω¹¹ πολεμεῖν τοῖς Ἕλλησιν. Ὡς δ' αὐτῷ πάντα τὰ πρὸς τὴν στρατείαν ἠτοίμαστο¹², τοῖς μὲν ναύαρχοις παρήγγειλεν ἀθροίζειν

- (1) προθυμίαν, τὴν ταχύτητα. (2) τὴν εἰς αὐτὸν ὑποτεταγμένην. (3) πολεμικὰς. (4) ὠφέλησε. (5) τῷ 490 π. Χ. (6) ὠργίζετο. (7) ἐκρατήθη ὑπὸ τοῦ θανάτου, ἀπέθανεν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐπιχειρήσεως. (8) ἐπιχείρησιν, σχέδιον. (9) συμβουλίαν. (10) καθῶς. (11) ἀπεράσισε. (12) ὅτε δὲ τὰ πάντα διὰ τὴν ἐκστρατείαν ἠτοίμασε.

τάς ναῦς εἰς Κύμην καὶ Φώκαιαν¹, αὐτὸς δ' ἐξ ἀπασῶν τῶν σατραπειῶν συναγαγὼν τὰς πεζὰς καὶ ἰππικὰς δυνάμεις, προῆγεν² ἐκ τῶν Σούσων³. Ὡς δ' ἤκειν⁴ εἰς Σάρδεις, κήρυκας ἐξέπεμψεν εἰς τὴν Ἑλλάδα, προστάξας εἰς πάσας τὰς πόλεις ἰέναι καὶ τοὺς Ἕλληνας αἰτεῖν ὕδωρ καὶ γῆν⁵. Τὴν δὲ στρατιὰν διελόμενος⁶ ἐξαπέστειλε τοὺς ἱκανοὺς⁷ ζεῦξαι μὲν τὸν Ἑλλήσποντον, διασκάψαι δὲ τὸν Ἄθω⁸ κατὰ τὸν αὐχένα⁹ τῆς Χερρονήσου¹⁰, ἅμα μὲν ταῖς δυνάμεσιν ἀσφαλῆ καὶ σύντομον τὴν διέξοδον ποιούμενος, ἅμα δὲ τῷ μεγέθει τῶν ἔργων ἐλπίζων προκαταπλήξεσθαι¹¹ τοὺς Ἕλληνας. Οἱ μὲν οὖν πεμφθέντες ἐπὶ τὴν κατασκευὴν τῶν ἔργων ταχέως ἤνυσον¹² διὰ τὴν πολυχειρίαν τῶν ἐργαζομένων· οἱ δ' Ἕλληνες πυθόμενοι τὸ μέγεθος τῆς τῶν Περσῶν δυνάμεως, ἐξέπεμψαν εἰς Θετταλίαν μυρίους ὀπλίτας τοὺς καταληφόμενους¹³ τὰς ἐπὶ τὰ Τέμπη παρόδους· ἠγεῖτο δὲ τῶν μὲν Λακεδαιμονίων Εὐαίνετος, τῶν δὲ Ἀθηναίων Θεμιστοκλῆς. Οὗτοι δὲ πρὸς τὰς πόλεις πρεσβευτὰς ἀποστείλαντες ἠξίουσαν ἀποστῆλαι στρατιώτας τοὺς κοινῇ φυλάσσοντας¹⁴ τὰς παρόδους· ἔσπευδον γὰρ ἀπάσας τὰς Ἑλληνίδας πόλεις περιλαβεῖν ταῖς προφυλακὰς καὶ κοινοποιήσασθαι τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον¹⁵. Ἐπεὶ δὲ τῶν Θετταλῶν καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τῶν πλησιοχώρων ταῖς παρόδοις ἔδωκαν οἱ πλείους ὕδωρ τε καὶ γῆν τοῖς ἀφιγμένοις ἀγγέλοις ἀπὸ

(1) πόλεις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. (2) προῦχώρει, ἐκίνει. (3) πρωτεύουσα τῆς Σουσιανῆς ἐν Ἀσίᾳ, καθέδρα τῶν βασιλέων τῆς Περσίας. (4) καθὼς (ἅμα) ἤλθεν. (5) νὰ ζητήσωσιν ἀπὸ τοὺς Ἕλλ. ὕδωρ καὶ γῆν εἰς σημεῖον ὑποταγῆς—νὰ ὑποταχθῶσι, παραδοθῶσι. (6) μ. ἀόρ. τ. διαίρω, διαίρεσας. (7) τοὺς ἀρκετοὺς, ὅσοι δηλ. ἦσαν ἀρκετοὶ νὰ ἐνώσωσι διὰ γεφύρας. (8) τὸ ἅγιον Ὄρος. (9) ἰσθμόν. (10) τῆς χαλκιδικῆς. (11) ὅτι ἐκ τῶν προτέρων θὰ καταπλήξῃ. (12) ἐτελείωνον. (13) τελικὴ μετοχὴ—οἵτινες νὰ καταλάβωσι. (14) οἵτινες κοινῶς, ὁμοῦ μετ' αὐτοῦ, νὰ φυλάξωσι. (15) νὰ κάμωσι κοινάν, δηλ. νὰ λάβωσι καὶ αὐταὶ μέρος εἰς τὸν . . .

Ξέρξου, ἀπογνόντες¹ τὴν περὶ τὰ Τέμπη φυλακὴν ἐπα-
νήλθον εἰς τὴν οἰκειάν².

Χρήσιμον δὲ διορίσαι³ τῶν Ἑλλήνων τοὺς τὰ τῶν βαρ-
βάρων ἐλομένους⁴, ἵνα τυγχάνοντες ὀνειδούς⁵ ἀποτρέπωσι
ταῖς βλασφημίαις⁶ τοὺς προδότας ἂν γενομένους τῆς κοι-
νῆς ἐλευθερίας. Αἰνιᾶνες μὲν οὖν καὶ Δόλοπες καὶ Μηλιεῖς
καὶ Περραιβοὶ καὶ Μάγνητες μετὰ τῶν βαρβάρων ἐτά-
χθησαν, ἔτι παρούσης τῆς ἐν τοῖς Τέμπει φυλακῆς⁷,
Ἄχαιοι δὲ Φθιώται καὶ Λοκροὶ καὶ Θετταλοὶ καὶ Βοιωτοὶ
οἱ πλείους, τούτων⁸ ἀπελθόντων, ἀπέκλιναν πρὸς τοὺς
βαρβάρους. Οἱ δ' ἐν Ἰσθμῷ συνεδρεύοντες⁹ τῶν Ἑλλήνων
ἐψηφίσαντο τοὺς μὲν ἐθέλοντί¹⁰ τῶν Ἑλλήνων ἐλομένους
τὰ Περσῶν δεκατεῦσαι¹¹ τοῖς θεοῖς, ἐπὶ τῷ πολέμῳ κρα-
τήσωσι, πρὸς δὲ τοὺς τὴν ἡσυχίαν ἔχοντας¹² ἐκπέμψαι
πρέσβεις τοὺς παρακαλέσοντας¹³ συναγωνίζεσθαι περὶ τῆς
κοινῆς ἐλευθερίας. Ὡν οἱ μὲν εἶλοντο γνησίως¹⁴ τὴν συμ-
μαχίαν, οἱ δὲ παρήγον¹⁵ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον, ἀντεχόμενοι¹⁶
τῆς ἰδίας μόνον ἀσφαλείας καὶ καρδοκοῦντες¹⁷ τὸ τοῦ
πολέμου τέλος. Ἀργεῖοι δὲ πρέσβεις ἀποστείλαντες εἰς
τὸ κοινὸν συνέδριον ἐπηγγέλλοντο¹⁸ συμμαχήσειν, εἰ
αὐτοῖς μέρος τι τῆς ἡγεμονίας συγχωρήσωσιν¹⁹. Οἷς οἱ
σύεδροι διεσάφησαν²⁰, εἰ μὲν δεινότερον ἡγοῦνται τὸ

(1) ἀπελπισθέντες ἀπὸ τοῦ νὰ φυλάττωσι. (2) ἐνν. χώραν=πατρίδα
των. (3) ἀφελισμον, καλὸν νὰ διαχωρίσωσιν. (4) λαβόντας τὸ μέρος,
ἔντας μὲ τὸ μέρος τῶν βαρβάρων. (5) ὀνειδιζόμενοι, χλευαζόμενοι.
(6) βλασφημία, ἀντίθετον τοῦ εὐφημίας,=ὄμιλια μὲ λέξεις κακῆς ση-
μασίας, κακὸν ὄνομα. (7) φυλάκων. (8) δηλ. τῶν φυλάκων. (9) οἱ
δὲ συνελθόντες ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἵνα σχεφθῶσιν ἀπεφάσιον. (10) ἐκου-
σίως. (11) δεκατεύω=διὰ κλήρου λαμβάνω τὸν δέκατον ἄνδρα ἵνα
φονεύσω. (12) ἡσυχάζοντας, τ. ε. τοὺς οὐδετέρους ἦται μὴ λαβόντας
μέρος. (13) τελικὴ μετοχή, οἵτινες νὰ παρακινήσωσι. (14) εἰλικρι-
νῶς. (15) ἀνέδαλλον. (16) φροντίζοντες περὶ τῆς... (17) παρα-
τηροῦντες, προσμένοντες τὸ... (18) ὑπισχυοῦντο. (19) παραχω-
ρήσωσι. (20) εἶπον καθαρώς.

στρατηγὸν ἔχειν Ἑλληνα ἢ δεσπότην βάρβαρον, ὀρθῶς αὐτοὺς ἔχειν ἡσυχίαν¹, εἰ δὲ φιλοτιμοῦνται λαβεῖν τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν, ἄξια ταύτης² δεῖν ἔφρασαν αὐτοὺς πεπραχότας ἐπιζητεῖν τὴν τηλικαύτην δόξαν. Μετὰ δὲ ταῦτα, τῶν παρὰ Ξέρξου πρέσβων ἐπιόντων τὴν Ἑλλάδα καὶ γῆν καὶ ὕδωρ αἰτούντων, αἱ πόλεις ἄπασαι διὰ τῶν ἀποκρίσεων ἀπεδείκνυντο τὴν περὶ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας σπουδὴν.

Ξέρξης δὲ ὡς ἐπίθετο τὸν Ἑλλήσποντον ἐξεῦχθαι καὶ τὸν Ἄθω διεσκάφθαι, προῆγεν ἐκ τῶν Σάρδεων ἐφ' Ἑλλησπόντου τὴν πορείαν ποιούμενος· ὡς δὲ ἦκεν εἰς Ἄβυδον, διὰ τοῦ ζεύγματος τὴν δύναμιν³ διήγαγεν εἰς τὴν Εὐρώπην. Πορευόμενος δὲ διὰ τῆς Θράκης πολλοὺς προσελαμβάνετο στρατιώτας καὶ τῶν Θρακῶν καὶ τῶν ὁμόρων τούτοις Ἑλλήνων. Ὡς δ' ἦκεν εἰς τὸν ὀνομαζόμενον Δορίσκον⁴, ἐνταῦθα μετεπέμψατο⁵ τὸ ναυτικόν, ὥστε ἀμφοτέρως τὰς δυνάμεις εἰς ἓνα τόπον ἀθροισθῆναι. Ἐποιήσατο δὲ καὶ τὸν ἐξετασμόν⁶ τῆς στρατιᾶς ἀπάσης· ἡριθμήθησαν δὲ τῆς πεζῆς δυνάμεως μυριάδες πλείους τῶν ὀγδοήκοντα, νῆες⁷ δὲ σύμπασαι μακρὰὶ πλείους τῶν χιλίων καὶ διακοσίων, καὶ τούτων Ἑλληνίδες τριακόσαι καὶ εἴκοσι, τὰ μὲν πληρώματα τῶν ἀνδρῶν παρεχομένων τῶν Ἑλλήνων, τὰ δὲ σκάφη τοῦ βασιλέως χορηγοῦντος⁸. αἱ δὲ λοιπαὶ πᾶσαι βαρβάρικαὶ κατηριθμοῦντο· καὶ τούτῳ Αἰγύπτιοι μὲν διακοσίας παρέσχοντο, Φοίνικες δὲ τριακοσίας, Κίλικες δὲ ὀγδοήκοντα, Πάμφυλοι δὲ τετταράκοντα, καὶ Λύκιοι τὰς ἴσας, πρὸς δὲ τούτοις Κῆρες μὲν ὀγδοήκοντα, Κύπριοι δὲ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα.

(1) ὀρθῶς πράττουσιν ἡσυχάζοντες. (2) τῆς ἡγεμονίας. (3) τὸν στρατόν. (4) πεδιάς τῆς Θράκης, πλησίον τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ἑβρου ποταμοῦ. (5) στέλλω τινὰ πρὸς τινὰ νὰ τῷ εἴπῃ νὰ ἔλθῃ πρὸς με=προσκαλῶ, (6) ἐξέτασιν, ἐπιθεώρησιν. (7) ναῦς=πλοῖον ἐπιτήδειον πρὸς μεταφορὰν ἀνθρώπων καὶ πραγμάτων, μακρὰ δὲ ναῦς=πλοῖον πολεμικόν. (8) ἐνῶ ἐχορήγει, παρείχε.

Τῶν δὲ Ἑλλήνων ἔπεμψαν Δωριεῖς μὲν οἱ πρὸς τῇ Καρίᾳ κατοικοῦντες μετὰ Ῥοδίων καὶ Κήων τετταράκοντα, Ἴωνες δὲ μετὰ Χίων καὶ Σαμίων ἑκατόν, Αἰολεῖς δὲ μετὰ Λεσβίων καὶ Τενεδίων τετταράκοντα, Ἑλλησπόντιοι δὲ ὀγδοήκοντα σὺν τοῖς περὶ τὸν Πόντον κατοικοῦσι, νησιῶται δὲ πεντήκοντα τὰς γὰρ νήσους τὰς ἐντὸς Κυανέων¹ καὶ Τρισπίου² καὶ Σουνίου προσηγημένος ἦν³ ὁ βασιλεύς. Τριήρεις μὲν οὖν τσαυταὶ τὸ πλῆθος ὑπάρχον, ἵππαγωγοὶ⁴ δὲ ὀκτακόσιαι πεντήκοντα, αἱ δὲ τριακόντοροι⁵ τρισχίλια. Ὁ μὲν οὖν Ξέρξης περὶ τὸν ἔξετασμὸν τῶν δυνάμεων διέτριβε περὶ τὸν Δορίσκον.

Τοῖς δὲ συνέδροις⁶ τῶν Ἑλλήνων, ἐπειδὴ πλησίον εἶναι προσαπηγγέθησαν αἱ τῶν Περσῶν δυνάμεις, ἔδοξε ταχέως ἀποστέλλειν τὴν μὲν ναυτικὴν δύναμιν ἐπὶ τὸ Ἄρτεμίσιον τῆς Εὐβοίας, εὐθετον ὁρῶσι⁷ τὸν τόπον τοῦτον πρὸς τὴν ἀπάντησιν τῶν πολεμίων, εἰς δὲ τὰς Θερμοπύλας τοὺς ἱκανοὺς⁸ ὀπλίτας, προκαταληψομένους τὰς ἐν τοῖς στενοῖς παρόδους καὶ κωλύσοντας⁹ προἶχθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους· ἔσπευδον γὰρ τοὺς τὰ τῶν Ἑλλήνων προσελομένους¹⁰ ἐντὸς περιλαβεῖν καὶ σώζειν εἰς τὸ δυνατόν¹¹ τοὺς συμμάχους. Ἠγεῖτο δὲ τοῦ μὲν στόλου παντὸς Εὐρυβιχίδης ὁ Λακεδαιμόνιος, τῶν δὲ εἰς Θερμοπύλας ἐκπεμφθέντων Λεωνίδας ὁ τῶν Σπαρτιατῶν βασι-

(1) ἔνν. πετρῶν· δύο μικραὶ νῆσοι ἢ σκόπελοι ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ Εὐξ. Πόντου διὰ τοῦ Βοσπόρου, περίφημοι ἐκ τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἄργοναυτῶν. (2) Τρισπίον, ἀρωτ. τῆς ἐν Καρίᾳ Κνιδίας, ἐφ' οὗ ἔκειτο ἡ Κνιδος. (3) εἶχε προσελκύσει εἰς τὸ μέρος του. (4) ἔνν. νῆες. (5) τριηκόντοροι ἢ τριακόντοροι καὶ τριακοντήρεις (ἔνν. νῆες) ἐλέγοντο διότι εἶχον 30 κώπας. (6) τοῖς συνέδροις . . . ἔδοξε=ἐφάνη καλὸν νά . . . ἀπεφάσισαν νά . . . (7) διότι ἔδλεπον (οἱ σύεδροι) κατάλληλον τὸν τόπον. (8) ἴδε σελ. 7 σημ. 7. (9) καὶ νά ἐμποδίσει τοὺς βαρβ. νά προχωρῶσι. (10) οἵτινες προὔτιμησαν, ἦσαν μὲ τὸ μέρος τῶν. (11) ὅσον τὸ δυνατόν.

λεύς, μέγα φρονῶν ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ στρατηγίᾳ¹. Οὗτος δὲ λαβὼν τὴν ἐξουσίαν ἐπήγγειλε² χίλιοις μόνον ἐπὶ τὴν στρατείαν ἀκολουθεῖν αὐτῷ. Τῶν δὲ ἐφόρων λεγόντων ὡς ὀλίγους παντελῶς ἄγει πρὸς μεγάλην δύναμιν, καὶ προστατόντων πλείονας παραλαμβάνειν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς ἐν ἀπαρρήτοις³ ὅτι πρὸς μὲν τὸ κωλύσαι τοὺς βαρβάρους διελθεῖν τὰς παρόδους ὀλίγοι⁴, πρὸς μέντοι γε τὴν πρᾶξιν ἐφ' ἣν πορεύονται νῦν πολλοί. Αἰνιγματώδους⁵ δὲ καὶ ἀσαφοῦς τῆς ἀποκρίσεως γενομένης, ἐπηρώτησαν αὐτὸν εἰ πρὸς εὐτελεῖ⁶ τινα πρᾶξιν αὐτοὺς ἄγειν διανοεῖται. Ἀπεκρίθη δὲ ὅτι τῷ λόγῳ⁷ μὲν ἐπὶ τὴν φυλακὴν ἄγει τῶν παρόδων, τῷ δὲ ἔργῳ⁸ περὶ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας ἀποθανομένων· ὥστε ἐὰν μὲν οἱ χίλιοι πορευθῶσιν, ἐπιφανεστέρην ἔσσεσθαι⁹ τὴν Σπάρτην, τούτων τελευτησάντων, ἐὰν δὲ πανδημεῖ¹⁰ στρατεύσωσι Λακεδαιμόνιοι, παντελῶς ἀπολεῖσθαι τὴν Λακεδαίμονα· οὐδένα γὰρ αὐτῶν τολμήσειν φεύγειν, ἵνα τύχη σωτηρίας. Τῶν μὲν οὖν Λακεδαιμονίων ἦσαν χίλιοι, καὶ σὺν αὐτοῖς Σπαρτιατῆται τριακόσιοι, τῶν δ' ἄλλων Ἑλλήνων τῶν ἄμ' αὐτοῖς συνεκπεμφθέντων ἐπὶ τὰς Θερμοπύλας τρισχίλιοι. Ὁ μὲν οὖν Λεωνίδας μετὰ τετρακισχιλίων προῆγεν ἐπὶ τὰς Θερμοπύλας, Λοκροὶ δὲ οἱ πλησίον τῶν παρόδων κατοικοῦντες ἐδεδώκεσαν μὲν γῆν καὶ ὕδωρ τοῖς Πέρσαις, κατεπηγγελημένοι δ' ἦσαν¹¹ προκαταλήψεσθαι τὰς παρόδους· ὡς δ' ἐπίθοντο τὸν Λεωνίδα·ν ἤκειν εἰς Θερμοπύλας, μετενόησαν καὶ μετέθεντο¹² πρὸς τοὺς Ἕλληνας· Ἦκον δὲ εἰς τὰς Θερμοπύλας καὶ Λοκροὶ χίλιοι καὶ Μηλιῶν τα-

(1) ὑπερφανευόμενος διὰ τὴν στρατηγικὴν, πολεμικὴν τέχνην καὶ ἰκανότητά του. (2) προσέταξε. (3) μυστικά. (4) ὀλίγοι μὲν εἶναι εἰς τὸ νὰ ἐμποδίσωσι τοὺς βαρβ. νὰ διέλθωσι τὰ στενά. (5) σκοτεινῆς καὶ ἀδιανοήτου. (6) μικρὰν καὶ ἀσήμαντον. (7) μετὰ τὴν πρόφασιν μὲν ἵνα φυλάξῃ . . . (8) πράγματι δὲ ἵνα ἀποθάνωσι. (9) ἔξαρχ. ἐκ τοῦ ἀπεκρίθη. (10) μετ' ὅλας τὰς δυνάμεις. (11) εἶχον δὲ βεβαίως ὑποσχεθῆ, δώσει τὸν λόγον των. (12) ἐστράφησαν μετὰ τὸ μέρος τῶν.

σοῦτοι καὶ Φωκέων οὐ πολὺ λειπόμενοι¹ τῶν χιλίων, ὁμοίως δὲ καὶ Θηβαίων ἀπὸ τῆς ἐτέρας μερίδος ὡς τετρακόςιοι· διεφέροντο² γὰρ οἱ τὰς Θήβας κατοικοῦντες πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς πρὸς τοὺς Πέρσας συμμαχίας. Οἱ μὲν οὖν μετὰ Λεωνίδου συνταχθέντες Ἕλληνες τοσοῦτοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες διέτριβον περὶ τὰς Θερμοπύλας, ἀναμένοντες τὴν τῶν Περσῶν παρουσίαν.

Ξέρξης δὲ μετὰ τὸν ἐξετασμὸν τῶν δυνάμεων προῆγεν εὐθὺς μετὰ παντός τοῦ στρατεύματος, καὶ μέχρι μὲν Ἀκάνθου³ πόλεως τῇ πεζῇ στρατιᾷ πορευομένη συμπαρέπλει πᾶς ὁ στόλος, ἐκείθεν δὲ κατὰ τὸν διορυχθέντα τόπον διεκομίσθησαν⁴ εἰς τὴν ἐτέραν θάλατταν συντόμως καὶ ἀσφαλῶς. Ὡς δ' ἦκεν ἐπὶ τὸν Μηλιακὸν κόλπον, ἐπίθετο⁵ τοὺς πολεμίους προκατειληφέναι τὰς παρόδους· διόπερ ἐνταῦθα προσαναλαβὼν τὴν δύναμιν μετεπέμψατο τοὺς ἀπὸ τῆς Εὐρώπης συμμάχους, οὐ πολὺ λείποντας⁶ τῶν εἴκοσι μυριάδων, ὥστε ἔχειν αὐτὸν τοὺς σύμπαντας οὐκ ἐλάττους τῶν ἑκατὸν μυριάδων χωρὶς τῆς ναυτικῆς δυνάμεως. Ὁ δὲ σύμπας ὄχλος⁷ τῶν τε ἐν ταῖς μακραῖς ναυσὶν ὄντων καὶ τῶν τὴν ἀγορὰν⁸ καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν κομιζόντων οὐκ ἐλάττων ἦν τῶν προειρημένων, ὥστε μηδὲν θαυμαστὸν εἶναι τὸ λεγόμενον ὑπὲρ⁹ τοῦ πλήθους τῶν ὑπὸ Ξέρξου συναχθέντων· φασὶ γὰρ τοὺς ἀενάους¹⁰ ποταμοὺς διὰ τὴν τοῦ πλήθους συνέχειαν ἐπιλιπεῖν¹¹, τὰ δὲ πελάγη τοῖς τῶν νεῶν ἰστίοις κατακαλυφθῆναι. Μέγιστα μὲν οὖν δυνάμεις τῶν εἰς ἱστορικὴν μνήμην παραδεδωμένων αἰ μετὰ Ξέρξου γενόμεναι παραδίδονται· τῶν δὲ Περσῶν κατεστρατοπεδευκότεων παρὰ

(1) ὀλιγώτεροι τῶν. (2) ἐφιλονείκουν, δὲν ἦσαν σύμφωνοι. (3) πόλις τῆς χαλκ. χερσονήσου ἐπὶ τοῦ Στρυμον. κόλπου. (4) διεπέρασαν. (5) ἐπληροφορήθη. (6) ὀλιγώτερος. (7) ὁ στρατός. (8) ζωτροφίας. (9) περὶ. (10) οἱ ἀενάως, διαρκῶς βέοντες. (11) ἐλειψε τὸ ὕδωρ τῶν ποταμῶν, ἐξηράνθησαν οἱ ποταμοί.

τὸν Σπερχειὸν ποταμὸν, ὁ μὲν Ξέρξης ἀπέστειλεν ἀγγέλους εἰς τὰς Θερμοπύλας τοὺς ἄμα [μὲν] κατασκευομένους¹ τίνα διάνοιαν ἔχουσι περὶ τοῦ πρὸς αὐτὸν πολέμου· προσέταξε δ' αὐτοῖς παραγγέλλειν ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης κελεύει τὰ μὲν ὄπλα πάντας ἀποθέσθαι, αὐτοὺς δὲ ἀκινδύνους² εἰς τὰς πατρίδας ἀπιέναι καὶ συμμάχους εἶναι Περσῶν· καὶ ταῦτα πράξασιν³ αὐτοῖς ἐπηγγείλατο δώσειν χώραν τοῖς Ἑλλησι πλείω καὶ βελτίω τῆς νῦν ὑπ' αὐτῶν κατεχομένης. Οἱ δὲ περὶ τὸν Λεωνίδα ἀκούσαντες τῶν ἀγγέλων ἀπεκρίναντο ὅτι καὶ συμμαχοῦντες τῷ βασιλεῖ χρησιμώτεροι μετὰ τῶν ὄπλων ἔσονται καὶ πολεμεῖν ἀναγκαζόμενοι μετὰ τούτων γενναϊότερον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιοῦνται· περὶ δὲ τῆς χώρας ἦν ὑπισχνεῖται δώσειν, ὅτι⁴ πατριὸν ἐστὶ τοῖς Ἑλλησι μὴ διὰ κακίαν, ἀλλὰ δι' ἀρετὴν κτᾶσθαι χώραν.

Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκούσας παρὰ τῶν ἀγγέλων τὰς τῶν Ἑλλήνων ἀποκρίσεις προσεκαλέσατο Δαμάρατον⁵ Σπαρτιτὴν, ἐκ τῆς πατρίδος πεφευγῶτα πρὸς αὐτόν, καταγελᾶσας⁶ δὲ τῶν ἀποκρίσεων ἐπηρώτησε τὸν Λάκωνα, Πότερον οἱ Ἕλληνες ὀξύτερον⁷ τῶν ἐμῶν ἵππων φεύγονται ἢ πρὸς τηλικαύτας δυνάμεις παρατάξασθαι τολμήσουσι; τὸν δὲ Δαμάρατον εἰπεῖν φασιν ὡς Οὐδ' αὐτὸς σὺ τὴν ἀνδρείαν τῶν Ἑλλήνων ἀγνοεῖς· τοὺς γὰρ ἀφισταμένους τῶν βαρβάρων Ἑλληνικαῖς δυνάμεισι καταπαλεμεῖς· ὥστε μὴ νόμιζε τοὺς ὑπὲρ τῆς σῆς ἀρχῆς ἄμεινον τῶν Περσῶν ἀγωνιζομένους ὑπὲρ τῆς ἰδίας ἐλευθερίας ἤττον κινδυνεύσειν πρὸς τοὺς Πέρσας. Ὁ δὲ Ξέρξης καταγελᾶσας αὐτοῦ προσέταξεν ἀκολουθεῖν, ὅπως ἴδῃ φεύγοντας τοὺς Λακεδαιμονίους. Τὴν δὲ δύναναι ἀναλαβῶν⁸

(1) μέλλ. τοῦ κατασκευεῖσθαι = ὅστινες νὰ κατασκευεύσωσι. (2) ἀνευ κινδύνου. (3) καὶ ἐὰν πράξωσι ταῦτα, τοῖς ὑπέσχετο. (4) ὅτι ἐστὶ ἔφαρτ. ἐκ τ. ἀπεκρίναντο. (5) βασιλέα τῆς Σπάρτης. (6) σκώψας, περιγελᾶσας. (7) ταχύτερον. (8) συναθροίσας.

ἦκεν ἐπὶ τοὺς ἐν Θερμοπύλαις Ἑλληνας, προτάζας ἀπάντων τῶν ἐθνῶν Μήδους, εἴτε δι' ἀνδρείαν προκρίνας αὐτοὺς εἴτε καὶ βουλόμενος ἀπαντας ἀπολέσαι· ἐνῆν γὰρ ἔτι φρόνημα τοῖς Μήδοις, τῆς τῶν προγόνων ἡγεμονίας οὐ πάλαι καταπεπονημένης¹. Συνοπέδειξε δὲ τοῖς Μήδοις καὶ τῶν ἐν Μαραθῶνι τετελευτηηκότων ἀδελφοὺς καὶ υἱούς, νομίζων τούτους ἐκθυμότατα² τιμωρήσεσθαι τοὺς Ἑλληνας. Οἱ μὲν οὖν Μῆδοι τοῦτον τὸν τρόπον συνταχθέντες προσέπεσον³ τοῖς φυλάττουσι τὰς Θερμοπύλας· ὁ δὲ Λεωνίδας εὖ παρεσκευασμένος συνήγαγε τοὺς Ἑλληνας ἐπὶ τὸ στενωτάτον τῆς παρόδου. Γενομένης δὲ μάχης καρτερῶς, καὶ τῶν μὲν βαρβάρων θεατὴν ἐχόντων τῆς ἀρετῆς⁴ τὸν βασιλέα, τῶν δὲ Ἑλλήνων μιμησχομένων τῆς ἐλευθερίας καὶ παρακαλουμένων⁵ ὑπὸ τοῦ Λεωνίδου πρὸς τὸν ἀγῶνα, θαυμαστὸν συνέβαινε γίνεσθαι τὸν κίνδυνον· συστάδην⁶ γὰρ οὔσης τῆς μάχης καὶ τῶν πληγῶν ἐκ χειρὸς γινομένων, ἔτι δὲ τῆς συστάσεως πεπυκνωμένης, ἐπὶ πολὺν χρόνον ἰσόρροπος ἦν ἡ μάχη. Ἦν δ' Ἑλλήνων ὑπερεχόντων ταῖς ἀρεταῖς⁷ καὶ τῷ μεγέθει τῶν ἀσπίδων, μόγις⁸ ἐνέδωκαν οἱ Μῆδοι· πολλοὶ μὲν γὰρ αὐτῶν ἔπεσον, οὐκ ὀλίγοι δὲ κατετραυματίσθησαν. Τοῖς δὲ Μήδοις ἐπιτεταγμένοι⁹ Κίσιοι καὶ Σάκαι κατ' ἀρετὴν ἐπίλεκτοι¹⁰ διεδέξαντο τὴν μάχην, καὶ νεοχμοὶ¹¹ πρὸς διαπεπονημένους συμβαλόντες¹² ὀλίγον μὲν χρόνον ὑπέμενον τὸν κίνδυνον, κτεινόμενοι δ' ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Λεωνίδα καὶ βιασθέντες ὑπεχώρησαν· ἀσπίσι γὰρ καὶ πέλταις μικραῖς οἱ βάρβαροι χρώμενοι κατὰ μὲν τὰς εὐ-

(1) ἥτις οὐχὶ πολὺ προτιτέρα (= πρὸ ὀλίγου) εἶχε καταβληθῆ. (2) ὅτι ἀνδρείοτατα, μὲ πλείστον ζῆλον θὰ τιμωρήσῃσι τοὺς. (3) ἐπέπεσον. (4) τῆς ἀνδρείας των. (5) ἐνθαρρυνομένων. (6) πλησίον. (7) κατὰ τὴν ἀνδρείαν. (8) μόλις. (9) τεταγμένοι ὅπισθεν τῶν Μήδων. (10) ἐλεκτοί. (11) νέοι, μὲ νέας δηλ. δυνάμεις. (12) συγκρουσθέντες πρὸς καταβεβλημένους.

ρυχωρίας¹ ἐπλεονέκτου, εὐκίνητοι γινόμενοι, κατὰ δὲ τὰς στενοχωρίας² τοὺς μὲν πολεμίους οὐκ εὐχερῶς ἐτίτρωσκον, συμπεπραγμένους καὶ μεγάλας ἀσπίσι σκεπαζομένους ὅλον τὸ σῶμα, αὐτοὶ δὲ διὰ τὰς κουφότητας τῶν σκεπαστηρίων³ ὄπλων ἐλαττούμενοι πυκνοῖς τραύμασι περιέπιπτον. Τέλος δὲ ὁ Ξέρξης ὄρων πάντα μὲν τὸν περὶ τὰς παρόδους τόπον νεκρῶν ἐστρωμένον⁴, τοὺς δὲ βαρβάρους οὐχ ὑπομένοντας τὰς τῶν Ἑλλήνων ἀρετάς, προσέπεμψε τοὺς τῶν Περσῶν ἐπιλέκτους, ὀνομαζομένους ἀθανάτους καὶ δοκοῦντας ταῖς ἀνδραγαθίαις πρωτεύειν τῶν συστρατευομένων. Ὡς δὲ καὶ οὗτοι βραχὺν ἀντιστάντες χρόνον ἔφυγον, τότε μὲν τῆς νυκτὸς ἐπιλαβούσης⁵ διελύθησαν, παρὰ μὲν τοῖς βαρβάροις πολλῶν ἀνηρημένων, παρὰ δὲ τοῖς Ἑλλησιν ὀλίγων πεπτωκότων. Τῇ δ' ὑστεραία Ξέρξης μὲν, παρὰ προσδοκίαν αὐτῷ τῆς μάχης λαβούσης τὸ τέλος, ἐξ ἀπάντων τῶν ἔθνῶν ἐπέλεξε⁶ τοὺς δοκοῦντας ἀνδρεία καὶ θράσει διαφέρειν, καί, πολλὰ δεηθεὶς⁷ αὐτῶν, προεῖπεν ὅτι βιασαμένοις⁸ αὐτοῖς τὴν εἴσοδον δωρεὰς ἀξιολόγους δώσει, φεύγουσι δὲ θάνατος ἔσται τὸ πρόστιμον⁹. Τούτων δὲ μετὰ μεγάλης συστροφῆς καὶ βίας ἐπιρραζάντων¹⁰ τοῖς Ἑλλησιν, οἱ περὶ Λεωνίδα τὸν τότε συμφράξαντες¹¹ καὶ τείχει παραπλησίαν ποιησάμενοι τὴν σύστασιν¹², ἐκθύμως¹³ ἠγωνίζοντο. Ἐπὶ τοσοῦτο δὲ προέβησαν ταῖς προθυμίαις, ὥστε τοὺς εἰωθότας ἐκ διαδοχῆς μεταλαμβάνειν τῆς μάχης οὐ συνεχώρησαν, ἀλλὰ τῇ συνεχεῖ τῆς κακοπαθείας περιγενομένοι¹⁴, πολλοὺς ἀνή-

(1) εἰς ἐκτενεῖς πεδιάδας, ἀνοικτὰ μέρη εἶχον τὸ πλεονέκτημα νὰ κινῶνται εὐκόλως. (2) τὰ στενά. (3) ἐπιτηδεῖων εἰς τὸ νὰ σκεπάζωσι ἀμυντικῶν. (4) σκεπασμένον, γεμάτον ἀπὸ νεκρῶν. (5) ἐπελαβούσης. (6) ἐξελέξατο. (7) πολὺ ἐνθέρμως παρακαλέσας. (8) ὑποθ. μετχ. (9) ποινή, τιμωρία. (10) ἀορ. τ. ἐπιρράσσω=ἐπέπεσον, ἐφόρμησαν κατὰ τῶν... (11) συμπυκνώσαντες. (12) τὴν συνένωσιν. (13) προθύμως. (14) διὰ συνεχῶν κόπων ὑπερβαλόντες, νικήσαντες τὴν κακοπαθειαν.

ρουν τῶν ἐπιλέκτων βαρβάρων. Ἐφημερεύοντες¹ δὲ τοῖς κινδύνοις ἡμιλλῶντο πρὸς ἀλλήλους· οἱ μὲν γὰρ πρεσβύτεροι τὰς τῶν νέων ἀκμάς² ὑπερεβάλλοντο, οἱ δὲ νεώτεροι πρὸς τὰς τῶν πρεσβυτέρων ἐμπειρίας τε καὶ δόξας ἡμιλλῶντο. Τέλος δέ, φευγόντων καὶ τῶν ἐπιλέκτων, οἱ τὴν ἐπιτεταγμένην στάσιν ἔχοντες³ τῶν βαρβάρων, συμφράξαντες, οὐκ εἶων φεύγειν τοὺς ἐπιλέκτους· διόπερ ἠναγκάζοντο πάλιν ἀναστρέφειν⁴ καὶ μάχεσθαι. Ἀπορουμένου⁵ δὲ τοῦ βασιλέως καὶ νομίζοντος μηδένα τολμήσειν ἔτι μάχεσθαι, ἦκε πρὸς αὐτὸν Τραχίνιος τις τῶν ἐγχωρίων, ἐμπειρος ὢν τῆς ὀρεινῆς χώρας. Οὗτος τῷ Ξέρξῃ προσελθὼν ἐπηγγείλατο διὰ τινος ἀτραποῦ στενῆς καὶ παρὰ κρήνου τοὺς Πέρσας ὀδηγήσειν, ὥστε γενέσθαι τοὺς συνελθόντας⁶ αὐτῷ κατόπιν τῶν περὶ τὸν Λεωνίδα, καὶ τούτῳ τῷ τρόπῳ περιληφθέντας αὐτοὺς εἰς τὸ μέσον ῥαδίως ἀναιρεθήσεσθαι⁶. Ὁ δὲ βασιλεὺς περιχαρῆς ἐγένετο, καὶ τιμήσας δωρεαῖς τὸν Τραχίνιον, συνεχέπεμψεν αὐτῷ στρατιώτας δις μυρίους νυκτός. Τῶν δὲ παρὰ τοῖς Πέρσαις τις ὄνομα Τυραστιάδας, τὸ γένος ὢν Κυμαῖος, φιλόκαλος δὲ καὶ τὸν τρόπον ὢν ἀγαθός, διαδράς⁷ ἐκ τῆς τῶν Περσῶν παρεμβολῆς⁸, νυκτός ἦκε πρὸς τοὺς περὶ τὸν Λεωνίδα, καὶ τὰ περὶ τὸν Τραχίνιον⁹ ἀγνοοῦσιν ἐδήλωσεν.

+ Ἀκούσαντες δ' οἱ Ἕλληνες συνήδρευσαν¹⁰ περὶ μέσας νύκτας καὶ ἐβουλεύοντο περὶ τῶν ἐπιφερομένων¹¹ κινδύνων· ἔνιοι μὲν οὖν ἔφασαν δεῖν, παρὰ χρῆμα καταλιπόντας τὰς παρόδους, διασώζεσθαι πρὸς τοὺς συμμάχους· ἀδύνατον γὰρ εἶναι¹² τοῖς μείνασι τυχεῖν σωτηρίας· Λεωνίδα

(1) ἐμμένοντες ὅλην τὴν ἡμέραν. (2) τὰς νεαρὰς δυνάμεις. (3) τὴν ὀπισθεν ὀρισμένην θέσιν, οἱ ὀπισθεν τεταγμένοι. (4) ἐπιστρέφειν. (5) ἐπειδὴ εὐρίσκειτο εἰς ἀπορίαν. (6) νὰ φονευθῶσι. (7) ἀφρ. β'. τοῦ διαδιδράσκω = δραπέτευσας. (8) ἐκ τοῦ στρατοπέδου. (9) ἐφάνέρωσεν εἰς τὸν Λεωνίδα τὴν ἀγνωστον εἰς αὐτὸν προδοσίαν τοῦ Τραχίνιου. (10) συνῆλθον περὶ τὸ μεσονύκτιον. (11) προκειμένων, ἐπιχειμένων. (12) ἔφαρτ. ἐκ τ. ἔφασαν.

δὲ ὁ βραχιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων φιλοτιμούμενος αὐτῷ τε δόξαν περιθεῖναι¹ μεγάλην καὶ τοῖς Σπαρτιάταις, προσέταξε τοὺς μὲν ἄλλους Ἕλληνας ἅπαντας ἀπιέναι καὶ σώζειν ἑαυτούς, ἵνα κατὰ τὰς ἄλλας μάχας συναγωνίζωνται τοῖς Ἕλλησιν, αὐτοὺς δὲ τοὺς Λακεδαιμονίους ἔφησε δεῖν μένειν καὶ τὴν φυλακὴν τῶν παρόδων μὴ λιπεῖν· πρέπει γὰρ τοὺς ἡγουμένους τῆς Ἑλλάδος ὑπὲρ τῶν πρωτείων ἀγωνιζομένους ἐτόιμως ἀποθνήσκειν. Εὐθύς οὖν οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἀπηλλάγησαν², ὁ δὲ Λεωνίδας μετὰ τῶν πολιτῶν ἡρωϊκῶς πράξεις καὶ παραδόξους ἐπετελέσατο, ὀλίγων δ' ὄντων Λακεδαιμονίων, Θεσπιεῖς γὰρ μόνους παρακατέσχε³, καὶ τοὺς σύμπαντας ἔχων οὐ πλείους τῶν πεντακοσίων, ἔτοιμος ἦν ὑποδέξασθαι τὸν ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος θάνατον. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν μετὰ τοῦ Τραχινίου Πέρσαι περιελθόντες τὰς δυσχωρίας⁴ ἄνω τοὺς περὶ τὸν Λεωνίδα ἀπέλαβον⁵ εἰς τὸ μέσον, οἱ δ' Ἕλληνες τὴν μὲν σωτηρίαν ἀπογνόντες⁶, τὴν δ' εὐδοξίαν ἐλόμενοι, μίᾳ φωνῇ τὸν ἡγουμένον ἠξίουσαν ἄγειν ἐπὶ τοὺς πολεμίους πρὶν ἢ γινῶναι τοὺς Πέρσας τὴν τῶν ἰδίων περίοδον. Λεωνίδας δὲ τὴν ἐτοιμότητά τῶν στρατιωτῶν ἀποδειξάμενος, τούτοις παρήγγειλε ταχέως ἀριστοποιεῖσθαι⁷, ὡς ἐν ἄδου⁸ δειπνητομένους, αὐτὸς δ' ἀκολούθως τῇ παραγγελίᾳ τροφήν προσηνέγκατο⁹. οὕτω γὰρ δυνήσασθαι πολὺν χρόνον ἰσχύειν καὶ φέρειν τὴν ἐν τοῖς κινδύνοις ὑπομονήν. Ἐπεὶ δὲ συντόμως ἀναλαβόντες αὐτοὺς ἔτοιμοι πάντες ὑπῆρξαν, παρήγγειλε τοῖς στρατιώταις εἰσπεσόντας εἰς τὴν παρεμβολὴν φονεύειν τοὺς ἐντυγχάνοντας καὶ ἐπ' αὐτὴν ὀρμηῆσαι τὴν τοῦ βασιλέως σκηνήν. Οὗτοι μὲν οὖν ἀκολούθως ταῖς παραγγελίαις συμ-

(1) νὰ δοξάσῃ μεγάλως. (2) ἀπεχώρησαν. (3) ἐκράτησε πλησίον του. (4) κκχοτοπίας, στενοὺς τόπους. (5) περιέζωσαν. (6) ἀπελιπθέντες διὰ τὴν σωτηρίαν. (7) νὰ προγευματίζωσι. (8) εἰς τὰ δάματα τοῦ ἄδου. (9) προσῆνεγκεν ἑαυτῷ—ἔλαβεν εἰς τὸ στόμα—ἔφαγε.

φράζαντες νυκτὸς εἰσέπεσον εἰς τὴν τῶν Περσῶν στρατο-
 πεδείαν, προκαθηγουμένου¹ τοῦ Λεωνίδου· οἱ δὲ βάρβαροι
 διὰ τε τὸ παράδοξον² καὶ τὴν ἄγνοιαν³ μετὰ πολλοῦ θο-
 ρύβου συνέτρεχον ἐκ τῶν σκηνῶν ἀτάκτως, καὶ νομίσαν-
 τες τοὺς μετὰ τοῦ Τραχινίου πορευομένους ἀπολωλέναι
 καὶ τὴν δύναμιν ἄπασαν τῶν Ἑλλήνων παρεῖναι, κατε-
 πλάγησαν· διὸ καὶ πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν περὶ τὸν Λεω-
 νίδα ἀνηροῦντο⁴, πλείους δὲ ὑπὸ τῶν ἰδίων ὡς ὑπὸ πο-
 λεμίων διὰ τὴν ἄγνοιαν ἀπώλοντο. Ἡ τε γὰρ νύξ ἀφή-
 ρητο τὴν ἀληθινὴν ἐπίγνωσιν, ἢ τε ταραχὴ καθ' ὅλην
 οὔσα τὴν στρατοπεδείαν εὐλόγως πολὺν ἐποίησε φόνον·
 ἔκτεινον γὰρ ἀλλήλους, οὐ διδούσης τῆς περιστάσεως τὸν
 ἐξετασμὸν ἀκριβῆ⁵ διὰ τὸ μήτε ἡγεμόνος παραγγελίαν
 μήτε συνθήματος ἐρώτησιν μήτε ὅπως διανοίας κατὰ-
 στασιν ὑπάρχειν. Εἰ μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς ἔμεινεν ἐπὶ τῆς
 βασιλικῆς σκηνῆς, ῥαδίως ἂν καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῶν Ἑλλή-
 νων ἀνήρητο καὶ ὁ πόλεμος ἄπας ταχείας ἂν ἐτετεύχει⁶
 καταλύσεως· νῦν δ' ὁ μὲν Ξέρξης ἦν ἐκπεπηδηκώς⁷ πρὸς
 τὴν ταραχὴν, οἱ δ' Ἕλληνες εἰσπεσόντες εἰς τὴν σκηνὴν
 τοὺς ἐγκαταληφθέντας ἐν αὐτῇ σχεδὸν ἄπαντας ἐφόνευ-
 σαν. Τῆς δὲ νυκτὸς καθεστῶσης⁸ ἐπλανῶντο καθ' ὅλην
 τὴν παρεμβολὴν ζητοῦντες τὸν Ξέρξην εὐλόγως ἡμέρας
 δὲ γενομένης καὶ τῆς ὅλης περιστάσεως δηλωθείσης, οἱ
 μὲν Πέρσαι θεωροῦντες ὀλίγους ὄντας τοὺς Ἕλληνας,
 κατεφρόνησαν αὐτῶν, καὶ κατὰ στόμα⁹ μὲν οὐ συνεπλέ-
 κοντο, φοβούμενοι τὰς ἀρετὰς αὐτῶν, ἐκ δὲ τῶν πλαγίων
 καὶ ἐξόπισθεν περιστάμενοι καὶ πανταχόθεν ταξεύοντες

(1) πορευομένου ἔμπροσθεν. (2) ἀνεπίστον. (3) τοῦ συμβαίνον-
 τος, δηλ. τοῦ ὅτι ἐπήρχοντο οἱ Ἕλλ. κατ' αὐτῶν. (4) ἐφρονεύοντο.
 (5) διότι ἡ περίστασις αὕτη δὲν ἐπέτρεπε νὰ ἐξετάζωσιν ἀκριβῶς, ἂν
 δηλ. ἦναι φίλοι ἢ ἐχθροί. (6) ὑπερσ. τ. τυγχάνω ἀντὶ ἐτετευχέει =
 ἤθελεν εἶναι τελειωμένος. (7) εἶχε πηδῆσει ἔξω τῆς σκηνῆς. (8) ἐ-
 πειδὴ δὲ ἀκόμη νύξ ἦτο. (9) κατὰ πρόσωπον, δηλ. ἐκ τῶν ἔμπροσθεν.

καὶ ἀκοντίζοντες ἅπαντας ἀπέκτειναν. Οἱ μὲν οὖν μετὰ Λεωνίδου τὰς ἐν Θερμοπύλαις παρόδους τηροῦντες τοιοῦτον ἔσχον τοῦ βίου τὸ τέλος.

Ὡν τὰς ἀρετὰς τίς οὐκ ἂν θαυμάσειεν; οἵτινες μὴ γνώμη χρῆσάμενοι τὴν μὲν ἀφωρισμένην¹ τάξιν ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἔλιπον, τὸν ἑαυτῶν δὲ βίον προθύμως ἐπέδωκαν εἰς τὴν κοινὴν τῶν Ἑλλήνων σωτηρίαν, καὶ μᾶλλον εἴλοντο τελευτᾶν καλῶς ἢ ζῆν αἰσχροῦς. Καὶ τὴν τῶν Περσῶν δὲ κατάπληξιν οὐκ ἂν τις ἀπιστήσῃ² γενέσθαι. Τίς γὰρ ἂν τῶν βαρβάρων ὑπέλαθε³ τὸ γέγενημένον; τίς δ' ἂν προσεδόκησεν ὅτι πεντακόσιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες ἐτόλμησαν ἐπιθέσθαι ταῖς ἑκατὸν μυριάσι; διὸ καὶ τίς οὐκ ἂν τῶν μεταγενεστέρων ζηλώσει τὴν ἀρετὴν τῶν ἀνδρῶν, οἵτινες τῷ μεγέθει τῆς περιπτώσεως κατεσχημένοι τοῖς μὲν σώμασι κατεπονήθησαν, ταῖς δὲ ψυχαῖς οὐχ ἠττήθησαν; τοιγαροῦν οὗτοι μόνοι τῶν μνημονευμένων κρατηθέντες⁴ ἐνδοξότεροι γεγονῶσι τῶν ἄλλων τῶν τὰς καλλίστας νίκας ἀπενηνεγμένων⁵. Χρὴ γὰρ οὐκ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων κρίνειν τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας, ἀλλ' ἐκ τῆς προαίρεσεως· τοῦ μὲν γὰρ ἡ τύχη κυρία, τοῦ δ' ἡ προαίρεσις δοκιμάζεται. Τίς γὰρ ἂν ἐκείνων ἀμείνους ἀνδρας κρίνειεν, οἵτινες οὐδὲ τῷ χιλιοστῷ μέρει τῶν πολεμίων ἴσοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες ἐτόλμησαν τοῖς ἀπιστομένοις⁶ πλήθεσι παρατάξαι τὴν ἑαυτῶν ἀρετὴν, οὐ κρατήσῃ τῶν τοσούτων μυριάδων ἐλπίζοντες⁷, ἀλλ' ἀνδραγαθίᾳ τοὺς πρὸ αὐτῶν ἅπαντας ὑπερβαλεῖν νομίζοντες, καὶ τὴν μὲν μάχην ἑαυτοῖς εἶναι κρίνοντες πρὸς τοὺς βαρβάρους, τὸν ἀγῶνα δὲ καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν ἀριστείων κρίσιν πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐπ' ἀρετῇ θαυμαζομένους ὑπάρχειν. Μόνοι γὰρ τῶν ἐξ αἰῶνος μνημονευομένων εἴλοντο

(1) διωρισμένην. (2) εὐκτ. οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφιβάλλῃ. (3) ἤθελεν ὑπονοήσῃ. (4) νικηθέντες. (5) κερδισάντων. (6) εἰς τὰ ἀπίστευτα. (7) χωρὶς νὰ ἐλπίζωσι ὅτι θὰ νικήσωσι.

μᾶλλον τηρεῖν τοὺς τῆς πόλεως νόμους ἢ τὰς ἰδίας ψυχάς, οὐ δυσφοροῦντες¹ ἐπὶ τῷ μεγίστους ἑαυτοῖς ἐφειστέναι κινδύνους, ἀλλὰ κρίνοντες εὐκταϊότατον² εἶναι τοῖς ἀρετὴν ἀσχοῦσι τοιοῦτων ἀγώνων τυγχάνειν. Δικαίως δ' ἂν τις τούτους καὶ τῆς κοινῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας αἰτίους ἠγήσασαιτο ἢ τοὺς ὕστερον ἐν ταῖς πρὸς Ἑσέρξην μάχαις νικήσαντας· τούτων γὰρ τῶν πράξεων μνημονεύοντες οἱ μὲν βάρβαροι κατεπλάγησαν, οἱ δὲ Ἑλληνες παρωξύνθησαν πρὸς τὴν ὁμοίαν ἀνδραγαθίαν· καθόλου δὲ μόνον τῶν πρὸ ἑαυτῶν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀρετῆς εἰς ἀθανασίαν μετέλλαξαν³. Διόπερ οὐχ οἱ τῶν ἱστοριῶν συγγραφεῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ τῶν ποιητῶν καθυμνησαν αὐτῶν τὰς ἀνδραγαθίας· ὧν γέγονε καὶ Σιμωνίδης ὁ μελοποιός, ἄξιον τῆς ἀρετῆς αὐτῶν ποιήσας ἐγκώμιον, ἐν ᾧ λέγει

τῶν ἐν Θερμοπύλαις θανόντων
 εὐκλεῆς μὲν ἂ τύχη⁴, καλὸς δ' ὁ πότιμος⁵,
 βωμὸς δ' ὁ τάφος, πρὸ γόων δὲ μνηστis⁶, ὁ δ' οἶτος⁷
 ἔπαινος·

ἐντάφιον⁸ δὲ τοιοῦτον οὐτ' εὐρώς⁹
 οὔθ' ὁ πανδαμῆτωρ¹⁰ ἀμαυρώσει χρόνος ἀνδρῶν
 ἀγαθῶν¹¹.

ὁ δὲ σηκός¹² οἰκέταν¹³ εὐδοξίαν Ἑλλάδος εἴλετο·
 μαρτυρεῖ δὲ Λεωνίδας ὁ Σπάρτας βασιλεὺς,
 ἀρετᾶς μέγαν λελοιπῶς κόσμον ἀέναόν τε κλέος.

Ἡμεῖς δὲ ἀρκούντως περὶ τῆς τούτων τῶν ἀνδρῶν ἀ-

(1) μὴ λυπούμενοι . . . (2) μεγίστης εὐχῆς ἄξιον εἶναι. (3) διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν, ἐξάριτον ἀνδρείαν ἐγένοντο ἀθάνατοι. (4) ἡ τύχη. (5) ὁ θάνατος. (6) μνηστis, ἐνθύμησις. (7) ἡ δὲ δυστυχία, ἡ καταστροφή των. (8) ἔνδυμα νεκροῦ τάβανον. (9) μουχλα. (10) ὁ τὰ πάντα δαμάζων, καταστρέφων. (11) ἔφαρτ. ἐκ τοῦ ἐντάφιον. (12) μνημεῖον, τάφος. (13) ὡς σύγοικον.

ρετῆς εἰρηκότες ἐπάνιμεν¹ ἐπὶ τὰ συνεχῆ τοῖς εἰρημένοις. Ἐφόξης γὰρ τῶν παρόδων τὸν εἰρημένον τρόπον κρατήσας² καὶ κατὰ τὴν παροιμίαν τὴν Καδμείαν νίκην³ νενικηκώς, ὀλίγους μὲν τῶν πολεμίων ἀνείλε, πολλαπλασίους δὲ τῶν ἰδίων ἀπώλεσεν. Ἐπεὶ δὲ πεζῆ τῶν παρόδων ἐκυρίευσε, τῶν κατὰ τὴν θάλατταν ἀγῶνων ἔκρινε λαμβάνειν πείρα. Εὐθύς οὖν τὸν ἀρηγούμενον⁴ τοῦ στόλου Μεγαδύτην προσκλιθεσάμενος διεκελεύσατο πλεῖν ἐπὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸν καὶ πειρασθαι παντὶ τῷ στόλῳ ναυμαχεῖν πρὸς τοὺς Ἑλληνας. Ὁ δὲ ταῖς τοῦ βασιλέως παραγγελίαις ἀκολουθῶν ἐκ Πύδνης τῆς Μακεδονικῆς ἀνήχθη⁵ παντὶ τῷ στόλῳ, καὶ κατέπλευσε τῆς Μαγνησίας πρὸς ἄκραν⁶ τὴν ὀνομαζομένην Σηπιάδα. Ἐνταῦθα δὲ μεγάλου πνεύματος ἐπιγενομένου ἀπέβαλε⁷ ναῦς μακρὰς μὲν ὑπὲρ τὰς τριακοσίας, ἵππαγωγούς δὲ καὶ τῶν ἄλλων παμπληθεῖς. Λήξαντος δὲ τοῦ πνεύματος ἀναχθεῖς κατέπλευσεν εἰς Ἀφέτας τῆς Μαγνησίας. Ἐκεῖθεν δὲ τριακοσίας τριήρεις ἐξέπεμψε, προστάξας τοῖς ἡγεμόσι περιπλεῦσαι καὶ τὴν Εὐβοικὴν δεξιὰν λαβόντας κυκλώσασθαι τοὺς πολεμίους. Οἱ δ' Ἑλληνες ὄρμουν⁸ μὲν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῆς Εὐβοίας, εἶχον δὲ τὰς πάσας τριήρεις διακοσίας καὶ ὀγδοήκοντα· καὶ τούτων ἦσαν αὐτῶν μὲν Ἀθηναίων ἑκατὸν καὶ τετταράκοντα, αἱ δὲ λοιπαὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων. Τούτων δὲ ναύαρχος μὲν ἦν Εὐρυβιάδης ὁ Σπαρτιάτης, διώκει δὲ τὰ περὶ τὸν στόλον Θεμιστοκλῆς ὁ Ἀθηναῖος· οὗτος γὰρ διὰ σύνεσιν καὶ στρατη-

(1) ἐπάνιμι = ἐπανάρχομαι. (2) γενόμενος κύριος (3) ἡ φράσις αὕτη ἐλήφθη ἐκ τῆς νίκης τῶν Καδμείων ἢ Θηβαίων, καθ' ἣν ἐφόνησαν τὸν Πολυνεΐκην καὶ ἐξεδίωξαν τοὺς Ἀργεῖους, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἔχασαν πολλοὺς ἀνθρώπους, ὅθεν σημ. νίκην κερδισθεῖσαν μὲ πολλὰς ζημίας. (4) τὸν ἀρηγόν. (5) ἀνάγομαι = φέρω τὸ πλοῖόν μου εἰς τὸ πέλαγος, πλέω ἀνοικτά. (6) ἀκρωτήριον. (7) ἐπειδὴ ἐσηκώθη σφοδρῶς, μέγας ἄνεμος. (8) ὄρμειν, ὦ = εἶμι ἐν ὄρμῳ, λιμένι, εἶμαι ἀραγμένος· ὄρμίζω, = φέρω τὸ πλοῖόν εἰς τὸν λιμένα.

γίαν μεγάλης ἀποδοχῆς¹ ἐτύγγανεν οὐ μόνον ἐν τοῖς κατὰ τὸ ναυτικὸν Ἑλλησιν, ἀλλὰ καὶ παρ' αὐτῶ τῷ Εὐρυβιζίδῃ, καὶ πάντες τοῦτω προσέγοντες προθύμως ὑπήκουον. Προτεθείσης δὲ βουλῆς² ἐν τοῖς τῶν νεῶν ἡγεμόσι περὶ τῆς ναυμαχίας, οἱ μὲν ἄλλοι πάντες τὴν ἡσυχίαν ἔκριναν ἔχειν³ καὶ τὸν ἐπίπλουον τῶν πολεμίων ἀναδέχεσθαι⁴, μόνος δὲ Θεμιστοκλῆς τὴν ἐναντίαν ἀπεκρίνατο γνώμην, διδάσκων ὅτι συμφέρει παντὶ τῷ στόλῳ συνταγμένῳ⁵ πλεῖν ἐπὶ τοὺς πολεμίους· οὕτω γὰρ αὐτοὺς πλεονεκτήσειν⁶ ἀθρόοις ταῖς ναυσὶν ἐπιπλέοντας⁷ τοῖς διὰ τὴν ταρχῆν διεσπασμένην ἔχουσι τὴν τάξιν, ὡς ἂν ἐκ πολλῶν καὶ διεστηκότων⁸ λιμένων ἐκπλεύουσι. Τέλος δὲ κατὰ τὴν Θεμιστοκλέους κρίσιν οἱ Ἕλληνες παντὶ τῷ στόλῳ τοῖς πολεμίοις ἐπέπλευσαν. Τῶν δὲ βραβύρων ἐκ πολλῶν λιμένων ἀναγομένων, τὸ μὲν πρῶτον οἱ περὶ τὸν Θεμιστοκλέα διεσπασμένοις τοῖς Πέρσας συμπλεκόμενοι πολλὰς μὲν ναὺς κατέδυσαν, οὐκ ὀλίγας δὲ φυγεῖν ἀναγκάσαντες μέχρι τῆς γῆς κατεδίωξαν· μετὰ δὲ ταῦτα παντὸς τοῦ στόλου συναχθέντος καὶ γενομένης ναυμαχίας ἰσχυράς, μέρει μὲν τῶν νεῶν ἐκέρτεροι ἐπροτέρησαν, οὐδέτεροι⁹ δὲ ὀλοσχερεῖ νίκη πλεονεκτήσαντες νυκτὸς ἐπιλαβούσης¹⁰ διελύθησαν.

Μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίαν χειμῶν ἐπιγενόμενος μέγας πολλὰς ἐκτὸς τοῦ λιμένος ὀριούσας τῶν νεῶν διέφθειρεν, ὥστε δοκεῖν τὸ θεῖον ἀντιλαμβάνεσθαι¹¹ τῶν Ἑλλήνων, ἵνα τοῦ πλήθους τῶν βραβυρικῶν νεῶν ταπεινωθέντος¹² ἀντίπαλος ἢ τῶν Ἑλλήνων δύναμις γένηται καὶ πρὸς

(1) ὑποχρέωσις, τιμῆς. (2) ὅτε δὲ ἐγένετο πολεμικὸν συμβούλιον. (3) νὰ ἡσυχάζωσι. (4) νὰ περιμένωσι. (5) με ὄλον ὁμοῦ παρατεταγμένοι. (6) ἐνν. ἔφη, ὅθεν ἔξαρτ. τὸ πλεονεκτήσειν. (7) ἐὰν πλέωσι κατὰ τῶν... (8) μακρὰν κειμένων. (9) οὔτε οἱ μὲν οὔτε οἱ δὲ. (10) ἐπέλαβούσης. (11) ὅτι ἔλαβε τὸ μέρος τῶν Ἑλλ. ἐβόηθη τοὺς Ἑλλ. (12) ἐλαττωθέντος.

τὰς ναυμαχίας ἀξιόγρεως¹. Διόπερ οἱ μὲν Ἕλληνες αἰεὶ μάλλον ἐθάρρουν, οἱ δὲ βάρβαροι αἰεὶ πρὸς τοὺς κινδύνους ἐγίνοντο δειλότεροι. Οὐ μὴν ἀλλ' ἀναλαβόντες² αὐτοὺς ἐκ τῆς ναυμαχίας ἀπάσαις ταῖς ναυσὶν ἀνήχθησαν ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Οἱ δὲ Ἕλληνες, προσγενομένων³ αὐτοῖς τριήρων πεντήκοντα Ἀττικῶν, ἀντιπαρετάχθησαν τοῖς βαρβάροις. Ἦν δ' αὐτῶν ἡ ναυμαχία παραπλήσιος⁴ ταῖς περὶ τὰς Θερμοπύλας μάχαις· οἱ μὲν γὰρ Πέρσαι διεγνώκεσαν⁵ βιάσασθαι τοὺς Ἕλληνας καὶ τὸν Εὐριπὸν διεκπλεῦσαι, οἱ δ' Ἕλληνες ἐμφορῶντες τὰ στενά τῶν ἐντὸς τῆς Εὐβοίας συμμαχούντων⁶. Γενομένης δὲ ναυμαχίας ἰσχυρᾶς πολλαὶ νῆες παρ' ἀμφοτέρων διεφθάρησαν, καὶ νυκτὸς ἐπιγενομένης ἠναγκάσθησαν ἀνακάμπτειν ἐπὶ τοὺς οἰκίους λιμένας. Ἀριστεύσαι δὲ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς ναυμαχίαις φασὶ παρὰ μὲν τοῖς Ἕλλησιν Ἀθηναίους, παρὰ δὲ τοῖς βαρβάροις Σιδωνίους. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Ἕλληνες ἀκούσαντες τὰ περὶ Θερμοπύλας γενόμενα, πυθόμενοι δὲ καὶ τοὺς Πέρσας περὶ προῶν⁷ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἠθύμησαν⁸. διόπερ ἀποπλεύσαντες εἰς Σαλαμῖνα διέτριβον ἐνταῦθα. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι θεωροῦντες πανδημεὶ κινδυνεύοντας τοὺς ἐν ταῖς Ἀθήναις, τέκνα [μὲν] καὶ γυναῖκας τῶν τε ἄλλων χρησίμων ὅσα δυνατόν ἦν εἰς τὰς ναῦς ἐνθέντες διεκόμισαν εἰς Σαλαμῖνα. Ὁ δὲ τῶν Περσῶν ναύαρχος πυθόμενος τὸν τῶν πολεμίων ἀπόπλουν, κατήρην⁹ εἰς τὴν Εὐβοίαν μετὰ παντὸς τοῦ στόλου, καὶ τὴν τῶν Ἰστιαίων πόλιν βίᾳ χειρωσάμενος¹⁰ καὶ διαρπάσας τὴν χώραν αὐτῶν ἐδήλωσεν.

Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις¹¹ Ξέρξης ἀπὸ τῶν Θερ-

(1) ἀρκούντως ἰσχυρά. (2) ἀφ' ἀνέλαβον τὰς δυνάμεις ταιν. (3) προστεθεισῶν. (4) ὁμοία. (5) εἶχον ἀποφασίσει. (6) ἑλλιπὲς τὸ κεῖμενον. (7) ὅτι προχωροῦσι (8) ἔχασαν τὸ θάρρος. (9) ἀφ' ἑ. καταίρω = κατέβη εἰς τὸν λιμένα, ἤραξε. (10) ὑποτάξας. (11) συγχρόνως δὲ ἐνῶ ἐγίνοντο ταῦτα.

μοτυλῶν ἀναζεύξας¹ προῆγε διὰ τῆς Φωκέων χώρας, πορθῶν μὲν τὰς πόλεις καταφθείρων δὲ τὰς ἐπὶ τῆς χώρας κτήσεις. Οἱ δὲ Φωκεῖς τὰ τῶν Ἑλλήνων ἤρημένοι², καὶ θεωροῦντες αὐτοὺς οὐκ ἀξιωμαχοὺς ὄντας, τὰς μὲν πόλεις ἀπάσας ἐξέλιπον πανδημεί, πρὸς δὲ τὰς δυσχωρίας³ τὰς ἐν τῷ Πικρασσῶ κατέφυγον. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ βασιλεὺς τὴν μὲν τῶν Δωριέων χώραν διεξιὼν οὐδὲν ἠδίκηι· συνεμάχουν γὰρ Πέρταις· αὐτὸς δὲ μέρος μὲν τῆς δυνάμεως ἀπέλιπε⁴, καὶ προσέταξεν εἰς Δελφοὺς ἵεῖναι καὶ τὸ μὲν τέμενος τοῦ Ἀπόλλωνος ἐμπρῆσαι, τὰ δὲ ἀναθήματα συλῆσαι⁵, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν ἄλλων βαρβάρων προσελθὼν⁶ εἰς τὴν Βοιωτίαν κατεστρατοπέδευσεν. Οἱ δ' ἐπὶ τὴν σύλησιν τοῦ μαντείου πεμφθέντες προῆλθον μὲν μέχρι τοῦ ναοῦ τῆς Προναίας Ἀθηνᾶς, ἐνταῦθα δὲ παραδόξως ὄμβρων τε μεγάλων καὶ κερκυνῶν πολλῶν ἐκ τοῦ περιέχοντος⁷ πεσόντων, πρὸς δὲ τούτοις τῶν χειμῶνων πέτρας μεγάλας ἀπορρηζάντων⁸ εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν βαρβάρων, συνέβη διαφθαρῆναι συχνούς⁹ τῶν Περσῶν, πάντας δὲ καταπλαγέντας τὴν τῶν θεῶν ἐνέργειαν φυγεῖν ἐκ τῶν τόπων. Τὸ μὲν οὖν ἐν Δελφοῖς μαντεῖον δαιμονία τινὶ προνοία¹⁰ τὴν σύλησιν διέφυγεν· οἱ δὲ Δελφοὶ τῆς τῶν θεῶν ἐπιφανείας¹¹ ἀθάνατον ὑπόμνημα καταλιπεῖν τοῖς μεταγενεστέροις βουλόμενοι, τρόπαιον ἕστησαν παρὰ τὸ τῆς Προναίας Ἀθηνᾶς ἱερόν, ἐν ᾧ τότε τὸ ἐλεγείον ἐνέγραψαν,

μνημά¹² τ' ἀλεξάνδρου¹³ πολέμου καὶ μάρτυρα νίκης
Δελφοί με σταῖσαν¹⁴, Ζηνί¹⁵ χαριζόμενοι

(1) κινήσας. (2) ἴδε σελ. 10 σημ. 10. (3) τὰς κακοτοπίας. (4) ἀφῆκεν ὀπίσω. (5) ἀρπάξαι. (6) προχωρήσας μέχρι τῆς Β. (7) ἐνν. αἴρος = ἀτμοσφαίρας. (8) ἀσρ. τ. ἀπορρήγνυμι, ἐπειδὴ ἡ κακοκαιρία, ἀνεμοζάλη ἀπέσπασε καὶ ἔρριψε. (9) πολλοὺς. (10) διὰ θείας πρ. (11) τῆς ἐμφανίσεως. (12) μνημα. (13) προστατεύοντος τοὺς ἄνδρας. (14) ἕστησαν. (15) Ζηνί = Διὶ καὶ τῷ Φοῖβῳ.

τὸν Φοῖβω, πολίπορθον¹ ἀπωσάμενοι στίχα Μήδων
καὶ χαλκοστέφανον ῥυσάμενοι² τέμενος.

Ἐέρξης δὲ διὰ τῆς Βοιωτίας διεξιὼν τὴν μὲν τῶν Θεσ-
πειων χώραν κατέφθειρε, τὰς δὲ Πλαταιὰς ἐρήμους οὔσας
ἐνέπρησεν· οἱ γὰρ ἐν ταῖς πόλεσι ταύταις κατοικοῦντες
ἐπεφεύγεσκον εἰς Πελοπόννησον πανδημί. Μετὰ δὲ ταῦτα
εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐμβαλόντες τὴν μὲν χώραν ἐδήλωσαν,
τὰς δὲ Ἀθήνας κατέσκαψαν καὶ τοὺς τῶν θεῶν ναοὺς ἐνέ-
πρησαν. Τοῦ δὲ βασιλέως περὶ ταῦτα διατρίβοντος³, κατέ-
πλευσέν ὁ στόλος ἐκ τῆς Εὐβοίας εἰς τὴν Ἀττικὴν, πε-
πορθηκῶς τὴν τε Εὐβοίαν καὶ τὴν παράλιον τῆς Ἀττικῆς.

Κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν Κερκυραῖοι μὲν πληρώ-
σαντες ἐξήκοντα τριήρεις διέτριβον περὶ τὴν Πελοπόννη-
σον, ὡς μὲν αὐτοὶ φασιν, οὐ δυνάμενοι χάμψαι τὸ περὶ
Μαλέαν ἀκρωτήριον, ὡς δὲ τινες τῶν συγγραφέων ἱστο-
ροῦσι, καρδοκοῦντες τὰς τοῦ πολέμου ῥοπὰς⁴, ὅπως Περ-
σῶν μὲν κρατησάντων ἐκείνοις δῶσιν ὕδωρ καὶ γῆν⁵,
τῶν δ' Ἑλλήνων νικίωντων δόξωσιν αὐτοῖς βεβοηθηκῆναι.
Οἱ δὲ περὶ τὴν Σαλαμίνα διατρίβοντες Ἀθηναῖοι, θεω-
ροῦντες τὴν Ἀττικὴν πυρπολουμένην καὶ τὸ τέμενος τῆς
Ἀθηνᾶς ἀλούοντες κατεσκάφθαι, δεινῶς ἠθύμουν. Ὁμοίως
δὲ καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλληνας πολὺς κατεῖχε φόβος παν-
ταχόθεν συνελθλαμένους⁶ εἰς αὐτὴν τὴν Πελοπόννησον.
Ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς πάντας τοὺς ἐφ' ἡγεμονίας τεταγμέ-
νους συνεδρεῦσαι καὶ βουλευσασθαι κατὰ ποίους τόπους
συμφέροι ποιῆσθαι τὴν ναυμαχίαν. Πολλῶν δὲ καὶ ποι-
κίλων ῥηθέντων, οἱ μὲν Πελοποννήσιοι, τῆς ἰδίας μόνον
ἀσφαλείας φροντίζοντες, ἔφασαν δεῖν περὶ τὸν Ἴσθμὸν
συστήσασθαι⁷ τὸν ἀγῶνα· τετειχισμένου γὰρ αὐτοῦ κα-

(1) τὸν πορθοῦντα, ἀφανίζοντα τὰς πόλεις στρατόν. (2) σώσαντες.
(3) ἐνῶ ἡσχολεῖτο. (4) τὴν ἐκβασιν, τὸ ἀποτέλεσμα. (5) ἰδ. σελ. 7
σημ. 5. (6) παθ. πρκ. τ. συναλεύνομαι, = ὅστινες εἶχαν συναχθῆ.
(7) ν' ἀρχίσωσι τὴν μάχην.

λῶς, ἔάν τι περὶ τὴν ναυμαχίαν γένηται παῖσμα¹, δυνήσεσθαι² τοὺς ἠτυχηκότας εἰς ἐτοιμοτάτην ἀσφάλειαν καταφυγεῖν τὴν Πελοπόννησον· ἔάν δὲ συγκλείσωσιν ἑαυτοὺς εἰς μικρὰν νῆσον τὴν Σαλαμίνα, δυσδοθηῆτοις κακοῖς περιπεσεῖσθαι³ Θερμистоκλῆς δὲ συνεβούλευσε περὶ τὴν Σαλαμίνα ποιεῖσθαι τὸν ἀγῶνα τῶν νεῶν· πολλὰ γὰρ πλεονεκτῆσειν⁴ ἐν ταῖς στενοχωρίαις τοὺς ὀλίγοις σκίφεσι διαγωνιζομένους πρὸς πολλαπλασίας ναῦς. Καθόλου δὲ τὸν περὶ τὸν Ἴσθμὸν τόπον ἀπεφαίνετο παντελῶς ἄθετον⁵ ἔσεσθαι πρὸς τὴν ναυμαχίαν· ἔσεσθαι⁶ γὰρ πελάγιον⁷ τὸν ἀγῶνα, καὶ τοὺς Πέρσας διὰ τὴν εὐρυχωρίαν ῥαδίως καταπονήσεσθαι⁸ τὰς ὀλίγας ναῦς ταῖς πολλαπλασίαις. Ὁμοίως δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ διαλεγθεὶς οἰκεῖα τῆς περιστάσεως ἄπαντας ἔπεισεν αὐτῷ συμφηφους⁹ γενέσθαι τοῦτον τὸν τρόπον.

Τέλος δὲ κοινοῦ δόγματος γενομένου περὶ Σαλαμίνα ναυμαχεῖν, οἱ μὲν Ἕλληνες παρασκευάζοντο τὰ πρὸς τοὺς Πέρσας καὶ πρὸς τὸν κίνδυνον. Ὁ δ' οὖν Εὐρυβιάδης παραλαβὼν τὸν Θερμιστοκλέα παρακαλεῖν¹⁰ ἐπεχείρει τὰ πλήθη καὶ προτρέπεσθαι πρὸς τὸν ἐπιφερόμενον κίνδυνον. Οὐ μὴν τὸ πλήθος ὑπήκουεν, ἀλλὰ πάντων καταπεπληγμένων τὸ μέγεθος τῶν Περσικῶν δυνάμεων οὐδεὶς προσεῖχε τοῖς ἡγεμόσιν, ἀλλ' ἕκαστος ἐκ τῆς Σαλαμίνας ἐλπείν ἔσπευδεν εἰς τὴν Πελοπόννησον. Οὐδὲν δ' ἦττον καὶ τὸ πεζὸν στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων ἐδεδίει τὰς τῶν πολεμίων δυνάμεις, ἢ τε τῶν περὶ Θερμοπύλας ἀπώλεια τῶν ἀξιολογωτάτων ἀνδρῶν παρείχετο κατάπληξιν, καὶ τὰ περὶ τὴν Ἀττικὴν συμπτώματα¹¹ πρὸ ὀφθαλμῶν ὄντα

(1) δυστόχημα. (2) ἐκ τοῦ ἔφασαν. (3) ἐκ τοῦ ἔφασαν = θὰ περιπέσωσιν εἰς κακά, τ. ε. εἰς τόπον ὅπου θὰ λάβωσι βοήθειάν τινα. (4) ἔφαρτ. ἔξ ἐννοουμένου ἔφη. (5) ἀπεδείκνυσεν ὅτι θὰ ἦναι ἐντελῶς ἀκατάλληλον. (6) ἐκ τοῦ ἀπεφαίνετο. (7) εἰς τὸ πέλαγος τ. ε. εἰς ἀνοικτὴν θάλασσαν. (8) θὰ νικήσωσι. (9) νὰ γείνωσι σύμφωνοι. (10) νὰ ἐνθαρρύνῃ. (11) συμβεβηκότα.

πολλήν ἀθυμίαν ἐνεποίει τοῖς Ἕλλησιν. Οἱ δὲ σύεδροι τῶν Ἑλλήνων ὀρώντες τὴν τῶν ὄχλων ταραχὴν καὶ τὴν ὄλην ἐκπλήξιν, ἐψηφίσαντο¹ διατειχίζειν τὸν Ἴσθμόν. Καὶ ταχὺ τῶν ἔργων συντελεσθέντων διὰ τὴν προθυμίαν καὶ τὸ πλῆθος τῶν ἐργαζομένων, οἱ μὲν Πελοποννήσιοι ὠχύρουν τὸ τεῖχος, διατεινόν² ἐπὶ σταδίους τετταράκοντα ἀπὸ Λεχαίου³ μέχρι Κεγχρεῶν⁴, οἱ δ' ἐν τῇ Σαλαμῖνι διατρίβοντες μετὰ παντός τοῦ στόλου κατεπλάγησαν ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε μηκέτι πειθαρχεῖν τοῖς ἡγεμόσιν. Ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς ὀρῶν τὸν μὲν ναύαρχον Εὐρυβιάδην μὴ δυνάμενον περιγενέσθαι⁵ τῆς τοῦ πλήθους ὀρυγῆς, τὰς δὲ περὶ Σαλαμῖνα δυσχωρίας δύνασθαι πολλά συμβαλέσθαι⁶ πρὸς τὴν νίκην, ἐμηχανήσατό τι τοιοῦτον· ἔπεισέ τινα πρὸς τὸν Ξερότην αὐτομολῆσαι⁷ καὶ διαβεβητώσασθαι διότι⁸ μέλλουσιν αἱ κατὰ Σαλαμῖνα νῆες ἀποδιδοράσκειν⁹ ἐκ τῶν τόπων καὶ πρὸς τὸν Ἴσθμόν ἀθροίζεσθαι. Διόπερ ὁ βασιλεὺς διὰ τὴν πιθανότητα τῶν προσαγγελθέντων πιστεύσας, ἔσπευδε κωλύσαι τὰς ναυτικὰς δυνάμεις τῶν Ἑλλήνων τοῖς πεζοῖς στρατοπέδοις πλησιάζειν. Εὐθύς οὖν τὸ τῶν Αἰγυπτίων ναυτικὸν ἐξέπεμψε, προστάξας ἐμφράττειν τὸν μεταξὺ πόρον τῆς τε Σαλαμῖνος καὶ τῆς Μεγαρίδος χώρας. Τὸ δὲ ἄλλο πλῆθος τῶν νεῶν ἐξέπεμψεν ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα, προστάξας ἐξάπτεσθαι¹⁰ τῶν πολεμίων καὶ ναυμαχίᾳ κρίνειν τὸν ἀγῶνα. Ἦσαν δὲ αἱ τριήρεις διατεταγμέναι κατὰ ἔθνος ἐξῆς, ἵνα διὰ τὴν ὁμοφωνίαν καὶ γνώσιν προθύμως ἀλλήλοις βοηθῶσιν. Οὕτω δὲ ταχθέντος τοῦ ναυτικοῦ στόλου, τὸ μὲν δεξιὸν

(1) ἴδ. σελ. 8 σημ. 9. (2) ἐκτεινόμενον, φθάνον. (3) λιμὴν τῆς Κορίνθου ἐπὶ τοῦ Κορινθ. κόλπου καὶ συνεχόμενος μετὰ τῆς πόλεως διὰ τεύχους. (4) λιμὴν ὡσαύτως τῆς Κορίνθου ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Σαριων. κόλπου. (5) νὰ καταβῆλῃ, νικήσῃ. (6) πολὺ νὰ συντελέσωσι. (7) αὐτομολῶ = λέγεται ἰδίως ἐπὶ στρατιωτῶν λειποτακτούντων καὶ εἰς τὸν στρατὸν τοῦ ἐχθροῦ μεταδαινόντων. (8) ἀντὶ τ. ὕτι. (9) νὰ δραπετεύσωσι, φύγωσι. (10) νὰ προσῶλλωσι, καταδιώκωσι.

κέρως ἐπέιχον Φοίνικες, τὸ δ' εὐώνυμον οἱ μετὰ τῶν Περσῶν ὄντες Ἕλληνες. Οἱ δὲ τῶν Ἴώνων ἡγεμόνες ἀπέστειλαν ἄνδρα Σάμιον πρὸς τοὺς Ἕλληνας τὸν διασαφήσαντα περὶ τῶν δεδογμένων¹ τῷ βασιλεῖ καὶ περὶ τῆς ὄλης ἐκτάξεως², καὶ διότι κατὰ τὴν μάχην ἀποστήσονται³ τῶν βαρβάρων. Τοῦ δὲ Σαμίου λάθρα διανηξάμενου⁴ καὶ περὶ τούτου διασαφήσαντος τοῖς περὶ τὸν Εὐρυβιάδην, ὁ μὲν Θεμιστοκλῆς, κατὰ νοῦν αὐτῷ προκχωρηκὸς τοῦ στρατηγήματος⁵, περιχαρῆς ἦν καὶ τὰ πλήθη παρεκάλεσεν εἰς τὸν κίνδυνον, οἱ δ' Ἕλληνες ἐπὶ τῇ τῶν Ἴώνων ἐπαγγελίᾳ⁶ θαρρήσαντες, καὶ τῆς περιστάσεως βιαζομένης αὐτοὺς παρὰ τὴν ἰδίαν προαίρεσιν ναυμαχεῖν, ἀπὸ τῆς Σαλαμῖνος προθύμως συγκατέβαινον εἰς τὴν ναυμαχίαν. Τέλος δὲ τῶν περὶ τὸν Εὐρυβιάδην καὶ Θεμιστοκλέα διαταξάντων τὰς δυνάμεις, τὸ μὲν εὐώνυμον μέρος ἐπέιχον Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι, πρὸς τὸ τῶν Φοινίκων ναυτικὸν ἀντιταχθησόμενοι· μεγάλην γὰρ οἱ Φοίνικες ὑπεροχὴν εἶχον διὰ τε τὸ πλῆθος καὶ διὰ τὴν ἐκ προγόνων ἐν τοῖς ναυτικοῖς ἔργοις ἐμπειρίαν· Αἰγινῆται δὲ καὶ Μεγαρεῖς τὸ δεξιὸν κέρως ἀνεπλήρου⁷. οὗτοι γὰρ ἐδόκουν εἶναι ναυτικώτατοι μετὰ τοὺς Ἀθηναίους καὶ μάλιστα φιλοτιμησέσθαι διὰ τὸ μόνους τῶν Ἑλλήνων μηδεμίαν ἔχειν καταφυγὴν, εἴ τι συμβαίη πταῖσμα⁸ κατὰ τὴν ναυμαχίαν· τὴν δὲ μέσσην τάξιν ἐπέιχε τὸ λοιπὸν τῶν Ἑλλήνων πλῆθος. Οὗτοι μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον συνταχθέντες ἐξέπλευσαν, καὶ τὸν πόρον μεταξὺ Σαλαμῖνος καὶ Ἡρακλείου κατεῖχον· ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ μὲν ναύαρχῳ προσέταξεν ἐπιπλεῖν τοῖς πολεμίοις, αὐτὸς δ' εἰς τὸν ἐναντίον τόπον τῆς Σαλαμῖνος

(1) τὴν ἀπόφασιν τοῦ βασ. (2) παρατάξεως. (3) θὰ ἀποστατήσῃσι
 (4) Μ. ἀόρ. τ. διανήχομαι = κολυμβεῖν διαπερῶ. (5) διότι τὸ στρατηγήματός του κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν του ἀπέβη. (6) εἰς τὴν εἴδησιν. (7) ἔ-
 σταντο. (8) δυστόχημα, ἤττα.

παρήλθεν, ἔξ οὗ θεωρεῖν ἦν τὴν ναυμαχίαν γινομένην. Οἱ δὲ Πέρσαι τὸ μὲν πρῶτον πλέοντες διετήρουν τὴν τάξιν, ἔχοντες πολλὴν εὐρυχωρίαν· ὡς δ' εἰς τὸ στενὸν ἦλθον, ἠναγκάζοντο τῶν νεῶν τινὰς ἀπὸ τῆς τάξεως ἀποσπᾶν, καὶ πολὺν ἐποίουν θόρυβον. Ὁ δὲ ναύαρχος προηγούμενος τῆς τάξεως καὶ πρῶτος συνάψας μάχην διεφθάρη¹ λαμπρῶς ἀγωνισάμενος. Τῆς δὲ νεῶς βυθισθείσης, ταραχὴ κατέσχε τὸ ναυτικὸν τῶν βαρβάρων· πολλοὶ μὲν γὰρ ἦσαν οἱ προστάττοντες, οὐ ταῦτά δ' ἕκαστος παρήγγελλε. Διὸ καὶ τοῦ πλείν εἰς τοῦμπροσθεν ἐπέσχον², ἀνακωχεύοντες³ δ' ἀνεχώρουν εἰς τὴν εὐρυχωρίαν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι θεωροῦντες τὴν ταραχὴν τῶν βαρβάρων ἐπέπλεον τοῖς πολεμίοις, καὶ τὰς μὲν τοῖς ἐμβόλοις⁴ ἔστυπον, ὧν δὲ τοὺς ταρσοὺς⁵ παρέσυρον· τῆς δ' εἰρεσίας⁶ οὐχ ὑπηρετούσης, πολλὰ τῶν Περσῶν τριήρεις πλάγιοι γινόμεναι ταῖς ἐμβολαῖς⁷ πυκνῶς⁸ κατετιτρώσκοντο. Διὸ καὶ πρῶμναν μὲν ἀναιρούεσθαι⁹ κατέπαυσαν, εἰς τοῦπίσω δὲ πλέουσαι προτροπᾶδην¹⁰ ἔφευγον. Τῶν δὲ Φοινισσῶν καὶ Κυπρίων νεῶν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων χειρουμένων¹¹, αἱ τῶν Κιλικίων καὶ Παμφύλων, ἔτι δὲ καὶ Λυκίων νῆες, ἐχόμεναι τούτων οὖσαι¹², τὸ μὲν πρῶτον εὐρώστως ἀντείχοντο, ὡς δ' εἶδον τὰς κερτίστιας ναῦς πρὸς φυγὴν ὠρμημένας, καὶ αὐταὶ τὸν κίνδυνον ἐξέλιπον. Ἐπὶ δὲ θατέρου κέρτατος γενομένης κερτερᾶς ναυμαχίας μέχρι μὲν τινος ἰσόροπος ἦν ὁ κίνδυνος· ὡς δὲ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὴν γῆν κατα-

(1) ἐφανεύθη. (2) ἔπαυσαν νὰ πλέωσι πρὸς τὰ ἐμπρός. (3) παύοντες δὲ τὴν πόλεμον ἐπέστρεψον εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν. (4) ἐμβολοὶ εἶναι μεταλλίνη τις ὀξεῖα μύτη ἐπὶ τῆς πρῶρας τῶν πολεμ. πλοίων δι' ἧς ἐτρύπων καὶ ἐβύθιζον τὰ ἐχθρικά. (5) ἄλλων δὲ τῶν κωπῶν. (6) ἐπειδὴ δὲ ἡ κωπηλασία δὲν τοῖς ἐδοῦθε. (7) διὰ τῶν κτυπημάτων τῶν ἐμβόλων. (8) συχνά. (9) νὰ ὀπισθοδρομῶσι. (10) πρὸς τὰ ἐμπροσθεν τετραμμένα χωρὶς νὰ γυρίζωσι καὶ παρατηρῶσιν ὀπίσω· ἐξαιρέτως δὲ λέγεται ἐπὶ βιαίας φυγῆς. (11) καταβαλλομένων, ὑποτασσομένων. (12) αἵτινες ἴσταντο πλησίον αὐτῶν.

διώξαντες τοὺς Φοίνικας καὶ Κυπρίους ἐπέστρεψαν, ἐκ-
 βιασθέντες ὑπὸ τούτων ἐτράπησαν οἱ βάρβαροι καὶ πολλὰς
 ναῦς ἀπέβαλον. Οἱ μὲν οὖν Ἕλληνες τοῦτον τὸν τρόπον
 προτερήσαντες¹ ἐπιφανεστάτη ναυμαχίᾳ τοὺς βαρβάρους
 ἐνίκησαν· κατὰ δὲ τὸν κίνδυνον διεσθῆρησαν νῆες τῶν
 μὲν Ἑλλήνων τετταράκοντα, τῶν δὲ Περσῶν ὑπὲρ τὰς
 διακοσίας χωρὶς τῶν σὺν αὐτοῖς ἀνδράσι ληφθεισῶν· ὁ δὲ
 βασιλεὺς παρ' ἐλπίδας ἠττημένος τῶν μὲν Φοινίκων τῶν
 ἀρξάντων τῆς φυγῆς τοὺς αἰτιωτάτους ἀπέκτεινε, τοῖς
 δ' ἄλλοις ἠπέιλησεν ἐπιθήσειν τὴν προσήκουσαν τιμω-
 ρίαν. Οἱ δὲ Φοίνικες φοβηθέντες τὰς ἀπειλάς τὸ μὲν
 πρῶτον εἰς τὴν Ἀττικὴν κατέπλευσαν, τῆς δὲ νυκτὸς
 ἐπιγενομένης ἀπῆραν² εἰς τὴν Ἀσίαν. Θεμιστοκλῆς δὲ
 δόξας αἴτιος γενέσθαι τῆς νίκης, ἕτερον οὐκ ἔλαττον τού-
 του στρατήγημα ἐπενόησε. Φοβουμένων γὰρ τῶν Ἑλλή-
 νων πεζῇ διαγωνίζεσθαι πρὸς τοσαύτας μυριάδας, ἐτα-
 πείνωσε πολὺ τὰς δυνάμεις τῶν πεζῶν στρατοπέδων
 τοῖσδε τινὶ τρόπῳ. Τὸν παιδαγωγὸν τῶν ἰδίων υἱῶν ἀπέ-
 στειλε πρὸς τὸν Ξέρξην δηλώσοντα³ διότι μέλλουσιν οἱ
 Ἕλληνες πλεύσαντες ἐπὶ τὸ ζευγμα λυεῖν τὴν γέφυραν.
 Διόπερ ὁ βασιλεὺς πιστεύσας τοῖς λόγοις διὰ τὴν πιθαν-
 οτήτητα, περίφοβος ἐγένετο μὴ τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν ἐπα-
 νόδου στερηθῆ, τῶν Ἑλλήνων θαλαττοκρατούντων, ἔγνω
 δὲ τὴν ταχίστην⁴ διαβαίνειν ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν
 Ἀσίαν, καταλιπὼν Μαρδόνιον ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος μετὰ
 τῶν ἀρίστων ἰππέων τε καὶ πεζῶν, ὧν ὁ σύμπας ἀριθμὸς
 ὑπῆρχεν οὐκ ἔλαττων τῶν τετταράκοντα μυριάδων. Θε-
 μιστοκλῆς μὲν οὖν δυσὶ στρατηγήμασι χρησάμενος με-
 γάλων προτερημάτων αἴτιος ἐγένετο τοῖς Ἕλλησι. Καὶ
 τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα πρᾶχθέντα ἐν τούτοις ἦν.

(1) ὑπερτερήσαντες, ἐν ὑπεροχῇ γενόμενοι. (2) ἐσῆκωσαν τὴν ἄγ-
 κυραν καὶ ἀπέπλευσαν. (3) ἵνα τῷ ἀναγγελεῖν, εἶπε ὅτι . . . (4) ἀπε-
 φάσισε τάχιστα.

Ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Ξανθίππου¹ ὁ μὲν τῶν Περσῶν στόλος πλὴν Φοινίκων κατὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι γενομένην ναυμαχίαν ἤττημένος διέτριβε περὶ τὴν Κύμην. Ἐνταῦθα δὲ παραχειμάσας, ὡς τὸ θέρος ἐνίστατο², παρέπλευσεν εἰς Σάμον, παραφυλάζων τὴν Ἰωνίαν ἧσαν δ' αἰπῆσαι νῆες ἐν Σάμῳ πλείους τῶν τετρακοσίων. Αὗται μὲν οὖν ὡς³ ἀλλότρια φρονούντων τῶν Ἰόνων παρεφύλακτον τὰς πόλεις. Κατὰ δὲ τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν, τῶν Ἀθηναίων δοκούντων⁴ αἰτίων γεγονέναι τῆς νίκης, καὶ διὰ τοῦτο αὐτῶν φρονηματιζομένων⁵, πᾶσιν ἐγένοντο⁶ καταφανεῖς ὡς τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀμφισβητήσοντες τῆς κατὰ θάλατταν ἡγεμονίας· διόπερ οἱ Λακεδαιμόνιοι προορώμενοι τὸ μέλλον ἐφιλοτιμοῦντο ταπεινοῦν τὸ φρόνημα τῶν Ἀθηναίων. Διὸ καὶ κρίσεως προτεθείσης περὶ τῶν ἀριστείων, χάριτι κατισχύσαντες ἐποίησαν κριθῆναι πόλιν μὲν ἀριστεῦσαι τὴν Αἰγινήτων, ἄνδρα δὲ Ἀμεινίαν Ἀθηναῖον, τὸν ἀδελφὸν Αἰσχύλου τοῦ ποιητοῦ· οὗτος γὰρ τριηραρχῶν πρῶτος ἐμβολὴν ἔδωκε τῇ ναυαρχίδι τῶν Περσῶν, καὶ ταύτην κατέδυσε καὶ τὸν ναύαρχον διέφθειρε. Τῶν δ' Ἀθηναίων βραρέως φερόντων⁷ τὴν ἀδικον ἤτταν, οἱ Λακεδαιμόνιοι φοβηθέντες μήποτε Θεμιστοκλῆς ἀγανακτήσας ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι κακὸν μέγα βουλευσῆται κατ' αὐτῶν καὶ τῶν Ἑλλήνων, ἐτίμησαν αὐτὸν διπλάσισι δωρεαῖς τῶν τὰ ἀριστεῖα εἰληφότων. Δεξαμένου δὲ τοῦ Θεμιστοκλέους τὰς δωρεάς, ὁ δῆμος τῶν Ἀθηναίων ἀπέστησεν⁸ αὐτὸν ἀπὸ τῆς στρατηγίας, καὶ παρέδωκε τὴν ἀρχὴν Ξανθίππῳ τῷ Ἀρίφρονος. Διαβωθηθείσης δὲ τῆς τῶν Ἀθηναίων πρὸς τοὺς Ἑλληνας ἀλλοτριότητος⁹, ἦγον εἰς τὰς Ἀθήνας

(1) 479 π. Χ. (2) ἐπλησίαζε. (3) αἰτιολογικόν. (4) γεν. ἀπόλυτος ἐνῶ εἶναι ταυτοπροσωπία. (5) ὑπερηφανευομένων, καυχωμένων. (6) οἱ Ἀθηναῖοι. (7) ἀγανακτούντων. (8) ἀπεμάκρυνε. (9) ἀντιπαθείας, δυσαρρεσκείας.

πρέσβεις παρὰ Περσῶν καὶ παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Οἱ μὲν οὖν ὑπὸ τῶν Περσῶν ἀποσταλέντες ἔφασαν τὸν στρατηγὸν Μακρόνιον ἐπαγγέλλεσθαι τοῖς Ἀθηναίοις, ἐὰν τὰ Περσῶν προσέλονται¹, δώσειν χώραν ἣν ἂν βούλωνται τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὰ τεῖχη καὶ τοὺς ναοὺς πάλιν ἀνοικοδομήσειν, καὶ τὴν πόλιν ἔχσειν αὐτόνομον· οἱ δὲ παρὰ τῶν Λακεδαιμονίων περσθέντες ἤξιον μὴ πεισθῆναι τοῖς βαρβάροις, ἀλλὰ τηρεῖν τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ συγγενεῖς καὶ ὁμοφώνους εὐνοίαν. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τοῖς βαρβάροις ἀπεκρίθησαν ὡς οὔτε χώρα τοῖς Πέρσιν ἐστὶ τοιαύτη οὔτε χρυσὸς τοσοῦτος ὃν Ἀθηναῖοι δεξάμενοι τοὺς Ἕλληνας ἐγκαταλείψουσι· τοῖς δὲ Λακεδαιμονίοις εἶπον ὡς αὐτοὶ μὲν ἦν πρότερον ἐποιοῦντο φροντίδα² τῆς Ἑλλάδος καὶ μετὰ ταῦτα πειράσσονται τὴν αὐτὴν διαφυλάττειν, ἐκείνους δ' ἤξιον τὴν ταχίστην ἐλθεῖν εἰς τὴν Ἀττικὴν μετὰ πάντων τῶν συμμάχων· πρόδηλον γὰρ εἶναι· διότι Μακρόνιος, ἡναντιωμένων τῶν Ἀθηναίων αὐτῷ μετὰ δυνάμεως ἤξει ἐπὶ τὰς Ἀθήνας. Ὁ καὶ συνέβη γενέσθαι· ὁ γὰρ Μακρόνιος ἐν τῇ Βοιωτίᾳ διατρίβων μετὰ τῶν δυνάμεων τὸ μὲν πρῶτον τῶν ἐν Πελοποννήσῳ πόλεων ἐπειράτ' ἰνας ἀριστάνειν⁴, χρήματα διαπεμπόμενος τοῖς προεστηκόσι τῶν πόλεων, μετὰ δὲ ταῦτα πυθθανόμενος τὴν τῶν Ἀθηναίων ἀπόρισιν καὶ παροξυνθεὶς, ἔπασσεν ἦγεν ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν τὴν δύναμιν· χωρὶς γὰρ τῆς δεδομένης ὑπὸ Ξέρξου στρατιᾶς πολλοὺς ἄλλους αὐτὸς Μακρόνιος ἐκ τῆς Θράκης καὶ Μακεδονίας καὶ τῶν ἄλλων τῶν συμμαχίδων πόλεων ἤθροίκει, πλείους τῶν εἴκοσι μυριάδων. Τηλικαύτης δὲ δυνάμεως προαγούσης⁵ εἰς τὴν Ἀττικὴν, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι βιβλιαφόρους⁶ ἀπέστειλαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους δεόμενοι βοηθεῖν· βρα-

(1) ἐὰν προτιμήσωσι νὰ ᾔνοι μὲ τὸ μέρος τῶν Περσῶν. (2) ἐφρόντιζον. (3) ἐκ τ. εἶπον. (4) νὰ παρακινήσῃ ν' ἀποστατήσωσι. (5) προχωρούσης κατὰ τῆς Ἀττ. (6) γραμματοκομιστάς.

δυνόντων δὲ αὐτῶν καὶ τῶν βαρβάρων ἐμβαλόντων εἰς τὴν Ἀττικὴν, κατεπλάγησαν, καὶ πάλιν ἀναλαβόντες τέκνα καὶ γυναικας καὶ τῶν ἄλλων¹ ὅσα δυνατὸν ἦν ταχέως ἀποκομίζειν, ἐξέλιπον τὴν πατρίδα καὶ συνέφυγον πάλιν εἰς τὴν Σαλαμῖνα. Ὁ δὲ Μαροδόσιος χαλεπῶς ἔχων πρὸς αὐτούς, τὴν χώραν ἅπασαν κατέφθειρε καὶ τὴν πόλιν κατέσκαψε καὶ τὰ ἱερά τὰ καταλειμμένα παντελῶς ἔλυμῆνατο².

Ἐπανελθόντος δὲ εἰς τὰς Θήβας τοῦ Μαροδονίου μετὰ τῆς δυνάμεως, ἔδοξε τοῖς συνέδροις τῶν Ἑλλήνων παραλαβεῖν τοὺς Ἀθηναίους, καὶ πανδημεὶ προελθόντας εἰς τὰς Πλαταιὰς διαγωνίσασθαι περὶ τῆς ἐλευθερίας, εὖξασθαι δὲ καὶ τοῖς θεοῖς, εἴαν νικήσωσιν, ἄγειν κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν τοὺς Ἕλληνας ἐλευθερίᾳ³ κοινῇ, καὶ τὸν ἐλευθέριον ἀγῶνα συντελεῖν ἐν ταῖς Πλαταιαῖς. Συναχθέντων δὲ τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν Ἴσθμόν, ἔδοκει τοῖς πᾶσιν ὄρκον ὁμόσαι περὶ τοῦ πολέμου τὸν στέζοντα⁴ μὲν τὴν ὁμόνοιαν αὐτῶν, ἀναγκάσοντα δὲ γενναίως τοὺς κινδύνους ὑπομένειν. Ὁ δὲ ὄρκος ἦν τοιοῦτος, οὐ ποιήσομαι περὶ πλείονος⁵ τὸ ζῆν τῆς ἐλευθερίας, οὐδὲ καταλείψω τοὺς ἡγεμόνας οὔτε ζῶντας οὔτε ἀποθανόντας, ἀλλὰ τοὺς ἐν τῇ μάχῃ τελευτήσαντας τῶν συμμάχων πάντας θάψω, καὶ κρατήσας τῷ πολέμῳ τῶν βαρβάρων οὐδεμίαν τῶν ἀγωνισαμένων πόλεων ἀνάστατον ποιήσω⁶, καὶ τῶν ἱερῶν τῶν ἐμπρησθέντων καὶ καταβληθέντων οὐδὲν οἰκοδομήσω, ἀλλ' ὑπόμνημα τοῖς ἐπιγινομένοις ἔάσω καὶ καταλείψω τῆς τῶν βαρβάρων ἀσεθείας. Τὸν δὲ ὄρκον ὁμόσαντες ἐπορεύθησαν ἐπὶ τὴν Βοιωτίαν διὰ τοῦ Κιθαιρῶνος, καὶ πρὸς τὰς ὑπώρειας⁷ καταντήσαντες πλησίον τῶν

(1) καὶ ἐκ τῶν ἐπιλοίπων. (2) κατέστρεψε. (3) ἐνν. ἱερά = τὰ τελῶσιν ἑορτὴν ἐλευθερίας. (4) μὲλ. τ. στέγω. = ὅστις τὰ προφυλάξῃ, στηρίξῃ. (5) δὲν θὰ φροντίξω περισσότερον διὰ τὴν ζωὴν ἀπὸ τὴν ἐλ. (6) θὰ ἐρημώσω, καταστρέψω. (7) πρόποδας.

Ἐρυθρῶν αὐτοῦ κατεστρατοπέδευσαν. Ἦγεῖτο δὲ τῶν μὲν Ἀθηναίων Ἀριστείδης, τῶν δὲ συμπάντων Πυρρῶν, ἐπίτροπος ὢν τοῦ Λεωνίδου παιδός. Μακρόνιος δὲ πυθόμενος τὴν τῶν πολεμίων δύναμιν προάγειν ἐπὶ Βοιωτίαν, προῆλθεν ἐκ τῶν Θηβῶν καὶ παραγενόμενος ἐπὶ τὸν Ἀσωπὸν ποταμὸν ἔθετο παρεμβολήν¹, ἣν ὠχύρωσε τάφρω βραχεῖα καὶ τείχει ξυλίῳ περιέλαβεν. Ἦν δὲ ὁ σύμπας ἀριθμὸς τῶν μὲν Ἑλλήνων εἰς δέκα μυριάδας, τῶν δὲ βαρβάρων εἰς πεντήκοντα. Πρῶτοι δὲ κατήρξαντο μάχης² οἱ βαρβάροι νυκτὸς ἐκχυθέντες³ ἐπ' αὐτοὺς καὶ πᾶσι τοῖς ἰππεῦσι πρὸς τὴν στρατοπεδεῖαν ἐπελάσαντες⁴. Τῶν δὲ Ἀθηναίων προκισθομένων καὶ συντεταγμένη τῇ στρατιᾷ τεθαρρηκότως ἀπαντῶντων⁵, συνέβη καρτεράν γενέσθαι μάχην. Τέλος δὲ τῶν Ἑλλήνων οἱ μὲν ἄλλοι πάντες τοὺς καθ' αὐτοὺς ταχθέντας τῶν βαρβάρων ἐτρέψαντο⁶, μόνοι δὲ Μεγαρεῖς πρὸς τε τὸν ἵππαρχον καὶ τοὺς ἀρίστους τῶν Περσῶν ἰππεῖς ἀνθεστώτες⁷, καὶ πισζόμενοι τῇ μάχῃ, τὴν μὲν τάξιν οὐ κατέλιπον, πρὸς δὲ τοὺς Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους πέμψαντες τινὰς ἐξ αὐτῶν ἤτουν κατὰ τάχος⁸ βοηθῆσαι. Ἀριστείδου δὲ τοὺς περὶ αὐτὸν τῶν Ἀθηναίων ταχέως ἀποστείλαντος τοὺς ἐπιλέκτους, συστραφέντες οὗτοι καὶ προσπεσόντες τοῖς βαρβάροις τοὺς μὲν Μεγαρεῖς ἐξείλοντο⁹ τῶν κινδύνων τῶν ἐπικειμένων, τῶν δὲ Περσῶν αὐτὸν τε τὸν ἵππαρχον καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀποκτείναντες τοὺς λοιποὺς ἐτρέψαντο. Οἱ μὲν οὖν Ἕλληνες, ὥσπερ τινὶ προαγῶνι¹⁰ λαμπρῶς προτερήσαντες, εὐέλπιδες ἐγένοντο περὶ τῆς ὁλοσχε-

(1) στρατόπεδον. (2) ἤρχισαν νὰ μάχωνται. (3) διὰ νυκτὸς τρέξαντες. (4) ἀόρ. τ. ἐπελαύω = ἐφορμήσαντες. (5) μὲ τὸν στρατὸν ἐν τάξει (οὐχὶ ἀτάκτως) μὲ θάρρος ἤρχοντο εἰς προῦπάντησιν. (6) τοὺς ἀντικρὺ τὸν ταχθέντας ἐκ τῶν βαρβάρων ἐτρέψαν εἰς φυγὴν. (7) ἰστάμενοι ἀντικρὺ τοῦ. (8) ταχέως. (9) ἔσωσαν, ἤλευθέρωσαν ἐκ τ. (10) προαγῶν λέγεται ἡ πρὸ τοῦ κυρίου ἀγῶνος γινομένη μάχη πρὸς δοκιμὴν οὕτως εἰπεῖν.

ροῦς νίκης· μετὰ δὲ ταῦτα ἐκ τῆς ὑπωρείας μετεστρατοπέδευσαν εἰς ἕτερον τόπον εὐθετώτερον¹ πρὸς τὴν ὀλοσχερῆ νίκην. Ἦν γὰρ ἐκ μὲν τῶν δεξιῶν γεώλοπος ὑψηλός, ἐκ δὲ τῶν εὐωνύμων ὁ Ἄσωπὸς ποταμός· τὸν δ' ἀνά μέσον τόπον ἐπέιχεν ἡ στρατοπεδεία², πεφραγμένη τῇ φύσει καὶ ταῖς τῶν τόπων ἀσφαλείαις. Τοῖς μὲν οὖν Ἕλλησιν ἐμφρόνως βουλευσαμένοις πολλὰ συνεβάλετο πρὸς τὴν νίκην ἢ τῶν τόπων στενοχωρία· οὐ γὰρ ἦν ἐπὶ πολὺ μῆκος παρεκτείνειν τὴν φάλαγγα τῶν Περσῶν· ὥστε ἀχρήστους εἶναι συνέβαινε τὰς πολλὰς μυριάδας τῶν βαρβάρων. Διόπερ οἱ περὶ τὸν Παιουσάνιον καὶ Ἀριστείδην θαρρήσαντες τοῖς τόποις προῆγον³ τὴν δύναμιν εἰς τὴν μάχην, καὶ συντάξαντες ἑαυτοὺς οἰκείως τῆς περιστάσεως ἦγον ἐπὶ τοὺς πολεμίους. Μαροδόνιος δὲ συναναγκάζομενος βαθεῖαν⁴ ποιῆσαι τὴν φάλαγγα, διέταξε τὴν δύναμιν ὅπως ποτ' ἔδοξεν αὐτῷ συμφέρειν, καὶ μετὰ βοῆς ἀπήντησε⁵ τοῖς Ἕλλησιν. Ἐχὼν δὲ περὶ αὐτὸν τοὺς ἀρίστους πρῶτος ἐνέβαλεν⁶ εἰς τοὺς ἀντιτεταγμένους⁷ Λακεδαιμονίους, καὶ γενναίως ἀγωνισάμενος πολλοὺς ἀνεῖλε τῶν Ἑλλήνων· ἀντιταχθέντων δὲ τῶν Λακεδαιμονίων εὐρώστως⁸, καὶ πάντα κίνδυνον ὑπομενόντων προθύμως, πολὺς ἐγένετο φόνος τῶν βαρβάρων. Ἔως μὲν οὖν συνέβαινε τὸν Μαροδόσιον μετὰ τῶν ἐπιλέκτων προκινδυνεύειν, εὐψύχως ὑπέμενον τὸ δεινόν⁹ οἱ βάρβαροι· ἐπεὶ δ' ὁ τε Μαροδόνιος ἀγωνιζόμενος ἐκθύμως ἔπεσε καὶ τῶν ἐπιλέκτων οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δὲ κατετρώθησαν, ἀνατραπέντες ταῖς ψυχαῖς¹⁰ πρὸς φυγὴν ὄρμησαν. Ἐπι-

(1) καταλληλότερον. (2) τὸν δὲ μεταξὺ ἀμροτέρων τούτων τόπον κατεῖχε τὸ στρατόπεδον. (3) ὠδήγουν. (4) βαθεῖα λέγεται ἡ φάλαγξ ὅταν ἔχη περισσύτερον βάθος παρὰ πλάτος. (5) μετὰ πολεμικῆς βοῆς ἦλθε κατὰ τῶν. (6) ὄρμησε. (7) ἀντικρὺ τεταγμένους. (8) ἐπειδὴ δὲ οἱ Λ. ἔδειξαν ἀνδρείαν ἀντίστασιν. (9) τὸν κίνδυνον. (10) ἀπολέσαντες τὸ θάρρος.

κειμένων¹ δὲ τῶν Ἑλλήνων, οἱ μὲν πλείους τῶν βαρβάρων εἰς τὸ ξύλινον τεῖχος συνέφυγον, τῶν δ' ἄλλων οἱ μὲν μετὰ Μαρδονίου ταχθέντες Ἕλληνας εἰς τὰς Θήβας ἀνεχώρησαν, τοὺς δὲ λοιποὺς ὄντας πλείους τῶν τετρακισμυρίων ἀναλαβὼν Ἀρτάβαζος, ἀνὴρ παρὰ Πέρσαις ἐπαινούμενος, εἰς θάτερον μέρος ἔφυγε, καὶ σύντονον τὴν ἀναχώρησιν ποιησάμενος προῆγεν ἐπὶ τῆς Φωκίδος.

Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον ἐν τῇ φυγῇ τῶν βαρβάρων σχίσθωντων², ὁμοίως καὶ τὸ τῶν Ἑλλήνων πλῆθος διεμερίσθη· Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ καὶ Πλαταιεῖς καὶ Θεσπιεῖς τοὺς ἐπὶ Θηβῶν ὀρμήσαντας ἐδίωξαν, Κορίνθιοι δὲ καὶ Σικυώνιοι καὶ Φλιάσιοι καὶ τινες ἕτεροι τοῖς μετὰ Ἀρταβάζου φεύγουσιν ἐπηκολούθησαν³, Λακεδαιμόνιοι δὲ μετὰ τῶν λοιπῶν τοὺς εἰς τὸ ξύλινον τεῖχος καταφυγόντας διώξαντες ἐπόρθησαν⁴ προθύμως. Οἱ δὲ Θηβαῖοι δεξιόμενοι τοὺς φεύγοντας καὶ προσαναλαβόντες ἐπέθεντο τοῖς διώκουσιν Ἀθηναίοις· γενομένης δὲ πρὸ τῶν τειχῶν καρτερᾶς μάχης, καὶ τῶν Θηβαίων λαμπρῶς ἀγωνισαμένων, ἔπεσον μὲν οὐκ ὀλίγοι παρ' ἀμφοτέροις, τὸ δὲ τελευταῖον βιασθέντες ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, συνέφυγον πάλιν εἰς τὰς Θήβας. Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ μὲν Ἀθηναῖοι πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους ἀποχωρήσαντες μετὰ τούτων ἐτειγομάχουσι πρὸς τοὺς καταφυγόντας εἰς τὴν περὶ τὴν Περσῶν· μεγάλου δὲ ἀγῶνος ἐξ ἀμφοτέρων γενομένου, καὶ τῶν μὲν βαρβάρων ἐκ τόπων ὠχυρωμένων κελῶς ἀγωνισαμένων, τῶν δ' Ἑλλήνων βίαν προσαγόντων⁵ τοῖς ξυλίνοις τείχεσι, πολλοὶ μὲν παραβόλως⁶ ἀγωνιζόμενοι κατετιτρώσκοντο, οὐκ ὀλίγοι δὲ καὶ τῷ πλήθει τῶν βελῶν διασφειρόμενοι τὸν θάνατον εὐψύχως ὑπέμενον. Οὐ μὴν γε τὴν ὀρμὴν καὶ βίαν τῶν Ἑλλήνων ἔστεγεν⁷ οὔτε

(1) ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν αὐτῶν ἤρχοντο οἱ Ἕλλ. καὶ τοὺς κατεδίωκον.

(2) ἀφοῦ οἱ ἔ. διηρέθησαν. (3) κατεδίωξαν. (4) ἐπολιόρησαν.

(5) προσθαλλόντων . . . (6) μὲ ταλμηρὸν καὶ ἐπικίνδυνον τρόπον.

(7) ὑπέμενον.

τὸ κατεσκευασμένον τεῖχος οὔτε τὸ πλῆθος τῶν βαρβάρων, ἀλλὰ πᾶν τὸ ἀντιτεταγμένον¹ ὑπέεικιν ἠνάγκάζετο ἡμιλλῶντο γὰρ πρὸς ἀλλήλους οἱ τῆς Ἑλλάδος ἡγούμενοι Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι, μεμετεωρισμένοι² μὲν ταῖς προγεγενημέναις νίκαις, πεποιοῦτες δὲ ταῖς ἑαυτῶν ἀρεταῖς. Τέλος δὲ κατὰ κράτος ἀλόντες³ οἱ βάρβαροι, δεόμενοι ζωγρεῖν⁴ οὐδενὸς ἐτύγχανον ἐλέου. Ὁ γὰρ στρατηγὸς τῶν Ἑλλήνων Παυσανίας ὄρων τοῖς πλήθεσιν ὑπερέχοντας τοὺς βαρβάρους, εὐλαβεῖτο μὴ τι παράλογον γένηται⁵, πολλαπλασίῳ ὄντων τῶν βαρβάρων· διὸ καὶ παραγγείλαντος αὐτοῦ μηδένα ζωγρεῖν, ταχὺ πλῆθος ἀπιστον⁶ νεκρῶν ἐγένετο. Τέλος δὲ οἱ Ἕλληνες ὑπὲρ τὰς δέκα μυριάδας τῶν βαρβάρων κατακόψαντες μόγις ἐπαύσαντο τοῦ κτείνειν τοὺς πολεμίους.

Τοιοῦτον δὲ πέρας τῆς μάχης λαβούσης, οἱ μὲν Ἕλληνες τοὺς πεσόντας ἔθαψαν, ὄντας πλείους τῶν μυρίων. Διελόμενοι⁷ δὲ τὰ λάφυρα κατὰ τὸν τῶν στρατιωτῶν ἀριθμὸν τὴν περὶ τῶν ἀριστείων κρίσιν ἐποίησαντο, καὶ χάριτι δουλεύσαντες ἔκριναν ἀριστεῦσαι πόλιν μὲν Σπάρτην, ἄνδρα δὲ Παυσανίαν τὸν Λακεδαιμόνιον. Ἀρτάβαζος δ' ἔχων τῶν φευγόντων Περσῶν εἰς τετρακισμυρίους, καὶ διὰ τῆς Φωκίδος εἰς Μακεδονίαν πορευθεὶς, ὀζυτάταις πορείαις ἐχρῆτο, καὶ ἐσώθη μετὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν Ἀσίαν. Οἱ δ' Ἕλληνες ἐκ τῶν λαφύρων δεκάτην ἐξελόμενοι⁸ κατεσκευάσαν χρυσοῦν τρίποδα, καὶ ἀνέθηκαν εἰς Δελφοὺς ἐπιγράψαντες ἐλεγείον τόδε,

Ἑλλάδος εὐρυχόρου⁹ σωτῆρες τόνδ' ἀνέθηκαν,
δουλοσύνης στυγερᾶς ῥυσάμενοι πόλις¹⁰

(1) πᾶν ὅ,τι ἴστατο ἐναντίον των. (2) ὑπερηφανευόμενοι, καυχώμενοι. (3) ἀορ. 6. τ. ἀλίσκομαι = νικηθέντες. (4) νὰ τοὺς λάβωσι μὲν αἰχμαλώτους ἀλλὰ νὰ τοῖς χαρίσωσι τὴν ζωὴν. (5) ἐφοβεῖτο μήπως συμβῆ δυστύχημά τι. (6) ταχέως πλῆθος ἀπίστευτον ἐφρονεῦθη. (7) διαμοιράσαντες. (8) τὸ δέκατον ἐκβαλόντες, ξεχωρίσαντες. (9) ἐκτεταμένη. (10) ἐλευθερώσαντες τὰς πόλεις ἀπὸ φοβερᾶν δουλείαν.

ἐπέγραψαν δὲ καὶ τοῖς ἐν Θερμοπύλαις ἀποθανούσι κοινῇ μὲν ἅπασιν τόδε,

μυριάσιν¹ ποτὲ τῆδε² διακοσίαις ἐμάχοντο
ἐκ Πελοποννήσου χιλιάδες τέτορες,
ἰδίᾳ δὲ τοῖς Λακεδαιμονίοις τόδε,
ὦ ξέν³, ἄγγειλον Λακεδαιμονίοις ὅτι τῆδε
κείμεθα τοῖς κείνων⁴ πειθόμενοι νομίμοις.

Ὅμοίως δὲ καὶ ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος ἐκόσμησε τοὺς τάφους τῶν ἐν τῷ Περσικῷ πολέμῳ τελευτησάντων, καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν ἐπιτάφιον τότε πρῶτον ἐποίησε, καὶ νόμον ἔθηκε λέγειν ἐγκώμιον⁵ τοῖς δημοσίαις⁶ θάπτομένοις τοὺς προαιρεθέντας⁷ τῶν ῥητόρων. Μετὰ δὲ ταῦτα Παισανίας μὲν ὁ στρατηγὸς ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν ἐστράτευσεν⁸ ἐπὶ τὰς Θήβας, καὶ τοὺς αἰτίους τῆς πρὸς Πέρσας συμμαχίας ἐζήτηι πρὸς τὴν τιμωρίαν· τῶν δὲ Θηβαίων καταπεπληγμένων τό τε πλῆθος τῶν πολεμίων καὶ τὰς ἀρετάς, οἱ μὲν αἰτιώτατοι τῆς ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων ἀποστάσεως ἐκούσιως ὑπομείναντες τὴν παρὰδοσιν ἐκόλασθησαν ὑπὸ τοῦ Παισανίου καὶ πάντες ἀνήρεθησαν⁹.

Ἐγένετο δὲ καὶ κατὰ τὴν Ἰωνίαν τοῖς Ἑλλησι μεγάλη μάχη πρὸς Πέρσας κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῇ περὶ τὰς Πλαταιάς συντελεσθείσῃ, περὶ ἧς μέλλοντες γράφειν ἀναληφόμεθα¹⁰ τὴν ἀπ' ἀρχῆς διήγησιν. Λεωτυχίδας γάρ¹¹ ὁ Λακεδαιμόνιος καὶ Ξάνθιππος ὁ Ἀθηναῖος ἡγούμενοι τῆς ναυτικῆς δυνάμεως, καὶ τὸν στόλον ἐκ τῆς περὶ Σαλαμίνα ναυμαχίας ἀθροίσαντες εἰς Αἴγιον, ἐν ταύτῃ διατρίψαντες ἡμέρας τινὰς ἐπλευσαν εἰς Δῆλον, ἔχοντες τριήρεις διακοσίας καὶ πεντήκοντα. Ἐνταῦθα δ' αὐτῶν ὁμοούντων¹² ἦγον ἐκ Σάμου πρέσβεις ἀξιοῦντες ἐλευθερῶσαι τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνας. Οἱ δὲ περὶ

(1) κατὰ μυριάδων. (2) ἐνταῦθα. (3) ξένη. (4) ἐκείνων. (5) καὶ ἐκφωνῶσι λόγον πανηγυρικόν. (6) διὰ δημοσίας δαπάνης. (7) ἐκλεγθέντας. (8) ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Θ. (9) ἐφρονεῦθησαν. (10) θὰ ἀναλάβωμεν. (11) ἄλλα δὴ. (12) ἀραγμένων, ἐν τῷ λιμένι ὄντων.

τὸν Λεωτυχίδα συνεδρεύσαντες μετὰ τῶν ἡγεμόνων καὶ διακούσαντες τῶν Σαρμίων ἔκριναν ἐλευθεροῦν τὰς πόλεις, καὶ κατὰ τάχος ἐξέπλευσαν ἐκ Δήλου. Οἱ δὲ τῶν Περσῶν ναύαρχοι διατρίβοντες ἐν τῇ Σάμῳ, πυθόμενοι τὸν τῶν Ἑλλήνων ἐπίπλουν, ἀνήχθησαν ἐκ τῆς Σάμου πάσαις ταῖς ναυσί, καὶ κατάραντες¹ εἰς Μυκάλην τῆς Ἰωνίας τὰς μὲν ναῦς ἐνεώλησαν², ὀρῶντες οὐκ ἀξιοχρέους³ οὔσας ναυμαχεῖν, καὶ ξυλίνῳ τείχει καὶ τάρφῳ βαθεῖα περιέλαβον⁴ αὐτάς· οὐδὲν δὲ ἤττον καὶ δυνάμεις πεζῶς μετεπέμποντο ἐκ τῶν Σάρδεων καὶ τῶν σύνεγγυς πόλεων, καὶ συνήγαγον τοὺς ἅπαντας εἰς δέκα μυριάδας· ἐποιοῦντο δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων τῶν εἰς πόλεμον χρησίμων παρασκευάς, νομίζοντες καὶ τοὺς Ἰωνας ἀποστήσεσθαι πρὸς τοὺς πολεμίους. Οἱ δὲ περὶ τὸν Λεωτυχίδα παντὶ τῷ στόλῳ κεκοσμημένῳ προσπλεύσαντες τοῖς ἐν τῇ Μυκάλῃ βαρβάροις, ναῦν προαπέστειλαν ἔχουσαν κήρυκα τὸν μεγαλοφωνότατον τῶν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Τῷ δὲ προσετέτακτο⁵ προσπλεῦσαι τοῖς πολεμίσι, καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ κηρύξαι διότι⁶ οἱ Ἕλληνες νενικηκότες ἐν Πλαταιαῖς τοὺς Πέρσας πάροισι νῦν ἐλευθερώσοντες⁷ τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν Ἑλληνίδας πόλεις. Τοῦτο δ' ἐποίησαν οἱ περὶ τὸν Λεωτυχίδα νομίζοντες τοὺς συστρατεύοντας τοῖς βαρβάροις Ἕλληνας ἀποστήσειν Περσῶν καὶ ταραχὴν ἔσεσθαι πολλὴν ἐν τῇ τῶν βαρβάρων στραταπεδείᾳ· ὅπερ καὶ συνέβη γενέσθαι. Τοῦ γὰρ κήρυκος προσπλεύσαντος ταῖς νενεωλημέναις ναυσί καὶ κηρύξαντος τὰ προστεταγμένα, συνέβη τοὺς μὲν Πέρσας ἀπιστῆσαι τοῖς Ἕλλησι, τοὺς δ' Ἕλληνας ἀλλήλοισι συντίθεσθαι⁸ περὶ στάσεως. Οἱ δ' Ἕλληνες κατασκεψάμενοι τὰ κατ' αὐτοὺς ἀπεβίβασαν τὴν δύναμιν. Τῇ δ' ὕστερῃα παρασκευαζομένων αὐτῶν τὰ πρὸς τὴν παράταξιν, προσέ-

(1) κατελθόντες, ἀράξαντες. (2) ἔσυραν εἰς τὴν ξηράν. (3) ἐπειδὴ ἔελεπον ὅτι δὲν ἦσαν ἰκαναί. (4) περιεκύκλωσαν. (5) εἶχε προσταχθῆ. (6) ὅτι. (7) ἵνα ἐλευθερώσωσι. (8) μεταξύ των νὰ συμφωνῶσι.

πεσε φήμη ὅτι νενικήκασιν οἱ Ἕλληνες τοὺς Πέρσας κατὰ τὰς Πλαταιάς. Διόπερ οἱ μὲν περὶ Λεωτυχίδαυ ἀθροίσαντες ἐκκλησίαν¹ τὰ πλήθη παρεκάλεσαν² εἰς τὴν μάχην, τὰ τε ἄλλα προσφερόμενοι³ καὶ τὴν ἐν Πλαταιαῖς νίκην τραγωδοῦντες⁴, δι' ἣν ὑπελάμβανον θρασυτέρους⁵ ποιήσειν τοὺς μέλλοντας ἀγωνίζεσθαι. Θαυμαστὸν δὲ ἐγένετο τὸ ἀποτέλεσμα· κατὰ γὰρ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἐφάνησαν αἱ παρατάξεις γεγενημέναι, ἣ τε πρὸς τῇ Μυκάλῃ συντελεσθεῖσα καὶ ἡ κατὰ τὰς Πλαταιάς γενομένη. Διόπερ ἔδοξαν οἱ περὶ τὸν Λεωτυχίδαυ οὐπω μὲν πεπυσμένοι⁶ περὶ τῆς νίκης, ἀφ' ἑαυτῶν δὲ πλάττοντες τὴν εὐημερίαν⁷, στρατηγήματος ἔνεκεν τοῦτο πεποιηκέναι· τὸ γὰρ μέγεθος τοῦ διαστήματος ἤλεγχεν ἀδυνατοῦσαν τὴν προσαγγελίαν⁸. Οἱ δὲ τῶν Περσῶν ἡγεμόνες, ἀπίστως ἔχοντες τοῖς Ἕλλησι, τούτους μὲν ἀφώπλισαν, τὰ δὲ ὄπλα τοῖς ἑαυτῶν φίλοις παρέδωκαν· παρακκάλεσαντες δὲ τὰ πλήθη, καὶ τὸν Ξέρξην αὐτὸν μετὰ πολλῆς δυνάμεως εἰπόντες ἤξειν βοηθόν, ἐποίησαν ἅπαντας εὐθαρσεῖς πρὸς τὸν κίνδυνον. Ἀμφοτέρων δὲ αὐτῶν ἐκταξάντων⁹ τὴν στρατιάν καὶ προσαγόντων ἐπ' ἀλλήλους, οἱ μὲν Πέρσαι, τοὺς πολεμίους ὀρώντες ὀλίγους ὄντας, κατεφρόνησαν αὐτῶν καὶ μετὰ πολλῆς κραυγῆς ἐπεφέροντο¹⁰. τῶν δὲ Σαμίων καὶ Μιλησίων πανδημεῖ προελομένων¹¹ βοηθήσαι τοῖς Ἕλλησι καὶ μετ' ἀλλήλων κοινῇ προαγόντων κατὰ σπουδῆν, ὡς, προϊόντες¹², εἰς ὄψιν ἤλθον τοῖς Ἕλλησιν, οἱ μὲν Ἴωνες ἐνόμιζον εὐθαρσεστέρους ἕσεσθαι τοὺς Ἕλληνας, ἀπέβη δὲ τοῦναντίον. Δόξαντες γὰρ οἱ περὶ τὸν Λεωτυχίδαυ τὸν Ξέρξην ἐκ τῶν Σάρδεων

(1) συναθροίσαντες τὸν στρατόν. (2) παρεκίνησαν. (3) φέροντες εἰς τὸ μέσον. (4) ἀναφέροντες. (5) θαρραλεωτέρους. (6) πρ. τ. πυνθάνομαι, = ἀκόμη ἔως τώρα δὲν εἶχον πληροφορηθῆ. (7) τὴν εὐτυχίαν, τὴν εὐτυχῆ ἔκδασιν. (8) ἀπεδείκνυεν ὅτι ἦτο ἀδύνατος ἡ ἀγγελία. (9) παραταξάντων. (10) κατεδῶικον, προσέβαλλον. (11) ἀποφασισάντων. (12) προχωρήσαντες.

ἐπιέναι¹ μετὰ τῆς δυνάμεως, ἐφοβήθησαν, καὶ ταραχῆς γενομένης ἐν τῷ στρατοπέδῳ διεφέροντο² πρὸς ἀλλήλους· οἱ μὲν γὰρ ἔφασαν τὴν ταχίστην³ δεῖν εἰς τὰς ναῦς ἀπιέναι, οἱ δὲ μένειν καὶ τεθαρρηκότως παρατάξασθαι. Ἐτι δ' αὐτοῖς τεθορυβημένοις ἐπεφάνησαν οἱ Πέρσαι διεσκευασμένοι καταπληκτικῶς καὶ μετὰ βοῆς ἐπιφερόμενοι. Οἱ δ' Ἕλληνες οὐδεμίαν ἀνοχὴν⁴ ἔχοντες τοῦ βουλευσασθαι, συνηναγκάσθησαν ὑπομεῖναι τὴν ἔφοδον τῶν βαρβάρων. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἀμφοτέρων ἀγωνιζομένων εὐρώστως⁵ ἰσόρροπος ἦν ἡ μάχη καὶ συχνοὶ παρ' ἀμφοτέροις ἔπιπτον· τῶν δὲ Σαμίων καὶ τῶν Μιλησίων ἐπιφανέντων οἱ μὲν Ἕλληνες ἐπερρώσθησαν⁶, οἱ βάρβαροι δὲ καταπλεγέντες πρὸς τὴν φυγὴν ὤρμησαν. Πολλοῦ δὲ γενομένου φόνου, οἱ μὲν περὶ τὸν Λεωτυχίδα καὶ Ξάνθιππον ἐπικείμενοι τοῖς ἠττημένοις κατεδίωξαν τοὺς βαρβάρους μέχρι τῆς παρεμβολῆς, συνεπελάζοντο δὲ τῆς μάχης ἤδη κεκριμένης⁷ Αἰολεῖς καὶ τῶν ἄλλων πολλοὶ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν· δεινὴ γάρ τις ἐνέπεσεν ἐπιθυμία ταῖς κατὰ τὴν Ἀσίαν πόλεσι τῆς ἐλευθερίας. Διόπερ σχεδὸν ἅπαντες οὐθ' ὁμήρων οὔτε ὄρκων ἐποιήσαντο φροντίδα⁸, ἀλλὰ μετὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀπέκτειναν ἐν τῇ φυγῇ τοὺς βαρβάρους. Τοῦτον δὲ τὸν τρόπον ἠττηθέντων τῶν Περσῶν, ἀνηρέθησαν αὐτῶν πλείους τῶν τετρακισμυρίων· τῶν δὲ διασωθέντων οἱ μὲν εἰς τὴν στρατοπεδεῖν διέφυγον, οἱ δὲ εἰς Σάρδεϊς ἀπεχώρησαν. Ξέρξης δὲ πυθόμενος τὴν τε περὶ τὰς Πλαταιὰς ἦτταν καὶ τὴν ἐν τῇ Μυκάλῃ τρόπῃν⁹ τῶν ἰδίων, μέρος μὲν τῆς δυνάμεως ἀπέλιπεν ἐν Σάρδεσιν, ὅπως διαπολεμῇ¹⁰ πρὸς τοὺς Ἕλληνας, αὐτὸς δὲ τεθορυβημένος μετὰ τῆς λοιπῆς στρα-

(1) ὅτι ἔρχεται κατ' αὐτῶν. (2) ἦσαν διαφόρων γνωμῶν. (3) ταχίστα. (4) ἐπειδὴ δὲν εἶχον καιρὸν νὰ σκεφθῶσι. (5) ἀνδρείως. (6) ἀόρ. παθ. τ. ἐπιρρώννυμι = ἐνεδυναμώθησαν. (7) μετ' αὐτῶν δὲ ἔλαβον μέρος εἰς τὴν μάχην, ἥτις ἤδη εἶχεν ἀποφασισθῆ. (8) ἐφρόντισαν. (9) φυγὴν. (10) ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὸν πόλεμον.

τιὰς προῆγεν, ἐπ' Ἐκβατάνων ποιούμενος τὴν πορείαν¹.

Οἱ δὲ περὶ Λεωτυχίδακ καὶ Ξάνθιππον ἀποπλεύσαντες εἰς Σάμον τοὺς μὲν Ἴωνας καὶ τοὺς Αἰολεῖς συμμάχους ἐποιήσαντο, μετὰ δὲ ταῦτα ἔπειθον αὐτοὺς ἐκλιπόντας τὴν Ἀσίαν εἰς τὴν Εὐρώπην μετοικισθῆναι. Ἐπηγγέλλοντο δὲ τὰ μηδίσαντα τῶν ἐθνῶν ἀναστήσαντες² δώσειν ἐκείνοις τὴν χώραν· καθόλου γὰρ μένοντας αὐτοὺς ἐπὶ τῆς Ἀσίας τοὺς μὲν πολεμίους ὁμόρους ἔξειν³, πολὺ τὰς δυνάμεις ὑπερέχοντας, τοὺς δὲ συμμάχους διαποντίους⁴, οὓς μὴ δύνασθαι τὰς βοηθείας εὐκαίρους αὐτοῖς ποιήσασθαι⁵. Οἱ δὲ Αἰολεῖς καὶ οἱ Ἴωνες ἀκούσαντες τῶν ἐπαγγελιῶν⁶ ἔγνωσαν⁷ πείθεσθαι τοῖς Ἑλλήσι, καὶ παρεσκευάζοντο πλεῖν μετ' αὐτῶν εἰς τὴν Εὐρώπην. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι μετανοήσαντες εἰς τοῦναντίον πάλιν μένειν συνεβούλευον, λέγοντες ὅτι κἂν μηδεὶς αὐτοῖς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων βοηθῆ, μόνοι Ἀθηναῖοι συγγενεῖς ὄντες βοηθήσουσιν· ὑπελάμβανον δὲ ὅτι κοινῇ κατοικισθέντες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων οἱ Ἴωνες οὐκέτι⁸ μητρόπολιν ἠγήσονται τὰς Ἀθήνας. Διόπερ συνέβη μετανοῆσαι τοὺς Ἴωνας καὶ κρῖναι⁹ μένειν ἐπὶ τῆς Ἀσίας. Τούτων δὲ προχθέντων συνέβη τὴν δύναμιν τῶν Ἑλλήνων σχισθῆναι¹⁰, καὶ τοὺς μὲν Λακεδαιμονίους εἰς τὴν Λακωνικὴν ἀποπλεύσαι, τοὺς δὲ Ἀθηναίους μετὰ τῶν Ἴώνων καὶ τῶν νησιωτῶν ἐπὶ Σηστόν ἀπᾶρξι¹¹. Ξάνθιππος δὲ ὁ στρατηγὸς εὐθύς ἐκ κατάπλου προσβολὰς τῇ πόλει ποιησάμενος¹² εἶλε Σηστόν, καὶ φρουρὰν ἐγκαταστήσας τοὺς μὲν συμμάχους ἀπέλυσεν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν πολιτῶν ἀνέκαμψεν εἰς τὰς Ἀθήνας.

(1) πορευόμενος εἰς τὰ Ἐκβ. (2) ἐκδιώξαντες τῆς χώρας τῶν, ἐξολοθρεύσαντες. (3) ἐξ ἔννοουμένου ἔφασαν (4) πέραν τῆς θαλάσσης. (5) δὲν δύνανται νὰ στέλλωσιν ἐγκαίρως, εἰς κατάλληλον καιρὸν τὰς βοηθείας τῶν. (6) τὰς ὑποσχέσεις. (7) ἀπεράσισαν. (8) πλέον δὲν. (9) νὰ ἀποφασίσωσι. (10) νὰ χωρισθῆ. (11) ἴδ. σελ. 30 σημ. 2. (12) εὐθύς ὡς κατέπλευσεν, ἄραξε, προσβαλὼν τὴν π. ἐκυρίευσεν.

ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ ΒΙΒΛΟΣ

ΣΤΡΑΤΕΙΑ ΕΠΙ ΣΙΚΕΛΙΑΝ.

Ἐπ' ἄρχοντας Ἀθήνησι Χαβρίου Ἀθηναῖοι ψηφισάμενοι¹ τὸν πρὸς Συρακοσίους πόλεμον τὰς τε ναῦς ἐπεσκεύασαν καὶ χρήματα συναγαγόντες μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἅπαντα τὰ πρὸς τὴν στρατείαν παρεσκευάζοντο. Ἡρημένοι² δὲ τρεῖς στρατηγοὺς, Ἀλκιβιάδην, Νικίαν καὶ Λάμαχον, αὐτοκράτορας³ αὐτοὺς κατέστησαν ἁπάντων τῶν κατὰ τὸν πόλεμον⁴. Τῶν δὲ ἰδιωτῶν οἱ ταῖς οὐσίαις εὐποροῦντες τῇ προθυμίᾳ τοῦ δήμου χαρίζεσθαι βουλόμενοι τινὲς μὲν ἰδίαις τριήρεις κατεσκεύασαν, τινὲς δὲ χρήματα δώσειν εἰς τὰς τροφὰς τῆς δυνάμεως ἐπηγγέλλοντο⁵. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν δημοτικῶν πολιτῶν καὶ ξένων, ἔτι δὲ συμμάχων, ἐκουσίως προσιόντες τοῖς στρατηγοῖς διεκελεύοντο καταγράφειν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς στρατιώτας. Οὕτως ἅπαντες μεμετεωρισμένοι⁶ ταῖς ἐλπίσιν ἐξ ἐτοίμου⁷ κατακληροῦν⁸ ἤλπιζον τὴν Σικελίαν. Ἦδη δὲ τοῦ στόλου παρεσκευασμένου, τοὺς ἔρμῆς⁹ τοὺς κατὰ τὴν πόλιν παμπληθεῖς ὄντας συνέβη ἐν μιᾷ νυκτὶ περικοπήναι. Ὁ μὲν οὖν δῆμος, οὐχ ὑπὸ τῶν τυχόντων νομίσας γεγενῆσθαι τὴν πράξιν, ἀλλ' ὑπὸ τῶν προεχόντων ταῖς δόξαις ἐπὶ τῇ καταλύσει τῆς δημοκρατίας, ἐμισοπονήρει¹⁰ καὶ τοὺς πράξαντας ἐζήτει μεγάλας δωρεὰς προθεῖς¹¹ τῷ μηνύσαντι. Προσελθὼν δὲ τις τῶν ἰδιωτῶν

(1) ἀποφασίσαντες (2) ἀφοῦ εἶχον ἐκλέξει. (3) πληρεξουσίου, πρεσβευτὰς μὲ ἀπεριόριστον ἐξουσίαν. (4) τῶν ἀφορώντων εἰς τὸν πόλεμον. (5) ὑπισχυνοῦντο. (6) ἐπηρμένοι διὰ τὰς ἐλ. πλήρεις ἐλπίδων. (7) εὐθύς. (8) νὰ μοιράσῃσι διὰ κλήρου. (9) κεφαλαὶ Ἑρμοῦ ἐπὶ στηλῶν ἐν τοῖς δημοσίοις ὁδοῖς. (10) ἐμισοῖ τὴν κακὴν ταύτην πράξιν, ὠργίσθη διὰ τὴν . . . (11) προκηρύξας, ὑποσχόμενος.

τῆ βουλῆ ἔφησεν εἰς οἰκίαν μετοίκου τινὰς ἑωρακέναι τῆ νομηγία¹ περὶ μέσας νύκτας εἰσιόντας, ἐν οἷς καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. Ἀνακρινόμενος δ' ὑπὸ τῆς βουλῆς πῶς νυκτὸς οὕσης ἐπεγίνωσκε τὰς ὄψεις², ἔφησεν πρὸς τὸ τῆς σελήνης φῶς ἑωρακέναι. Οὗτος μὲν οὖν αὐτὸν ἐξελέγξας κατεψευσμένον ἠπιστήθη³ τῶν δ' ἄλλων οὐδ' ἔχνος τῆς πράξεως οὐδεὶς εὐρεῖν ἠδυνήθη. . . . τριήρων μὲν ἑκατὸν τετταράκοντα ἠτοιμασμένων, ὀλκᾶδων⁴ δὲ καὶ τῶν ἵππαγωγῶν, ἔτι δὲ καὶ τῶν τὸν σῖτον καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν κομιζόντων πολὺς τις ἀριθμὸς ἦν ὀπλῖται δὲ καὶ σφενδονῆται, πρὸς δὲ τούτοις ἵππεῖς⁵ καὶ τῶν συμμάχων πλείους τῶν ἐπτακισχιλίων ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς πληρώμασι⁶. Τότε μὲν οὖν οἱ στρατηγοὶ μετὰ τῆς βουλῆς ἐν ἀπορρήτῳ⁷ συνεδρεύοντες ἐβουλεύοντο⁸ πῶς χρὴ διοικῆσαι τὰ κατὰ τὴν Σικελίαν, ἐὰν τῆς νήσου κρατήσωσιν. Ἐδάξεν⁹ οὖν αὐτοῖς Σελινουντίους μὲν καὶ Συρακοσίους ἀνδραποδίσασθαι¹⁰, τοῖς δ' ἄλλοις ἀπλῶς τάξαι φόρους, οὓς κατ' ἐνιαυτὸν οἴσουσιν Ἀθηναίοις. Τῇ δ' ὑστεραία κατέβανον οἱ στρατηγοὶ μετὰ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὸν Πειριαιᾶ, καὶ συνηκολούθει πᾶς ὁ κατὰ τὴν πόλιν ὄχλος ἀναμιξῆ ἀστῶν¹¹ τε καὶ ξένων, ἐκίστου τοὺς ἰδίους συγγενεῖς τε καὶ φίλους προπέμποντος. Αἱ μὲν οὖν τριήρεις παρ' ὄλον τὸν λιμένα παρώρμου¹² κεκοσμημέναι τοῖς ἐπὶ ταῖς πύργους ἐπιστήμασι¹³ καὶ τῇ λαμπρότητι τῶν ὀπλῶν ὁ δὲ κύκλος ἅπας τοῦ λιμένος ἔγεμε θυμιατηρίων καὶ κρατήρων¹⁴ ἀργυρῶν, ἐξ ὧν ἐκπώμασι¹⁴ χρυ-

(1) νομηγία, ἡ πρώτη τοῦ μηνός. (2) τὰ πρόσωπα. (3) δὲν ἔγεινε πιστευτός, ἐπειδὴ ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ψευθέντα. (4) φορτηγῶν πλοίων. (5) τῶν ναυτῶν. (6) μυστικά. (7) ἐσκεπτόντο. (8) ἀπεφάσισαν. (9) νὰ σκλαδιώσωσι. (10) ἐντοπίων. (11) ἦσαν πλησίον ἀλλήλων ἀραγμέναι, παρατεταγμέναι. (12) διὰ κοσμημάτων στημέναν. (13) ἀγγείων, ἐν οἷς ἐγένετο ἡ κράσις τοῦ οἴνου μετὰ τοῦ ὕδατος. (14) με ποτήρια.

σοῖς ἔσπενδον οἱ τιμῶντες τὸ θεῖον καὶ προσευχόμενοι κατατυχεῖν¹ τῆς στρατείας. Ἀναχθέντες οὖν ἐκ τοῦ Πειραιῶς περιέπλευσαν τὴν Πελοπόννησον καὶ κατηνέχθησαν² εἰς Κέρκυραν· ἐνταῦθα γὰρ παραμένειν παρήγγελο³ καὶ προσαναλαμβάνειν τοὺς παροίκους τῶν συμμάχων. Ἐπεὶ δ' ἅπαντες ἠθροίσθησαν, διαπλεύσαντες τὸν Ἴονιον πόρον πρὸς ἄκραν Ἰαπυγίαν κατηνέχθησαν, κἀκεῖθεν ἤδη παρελέγοντο⁴ τὴν Ἰταλίαν. Ὑπὸ μὲν οὖν Ταραντίνων οὐ προσεδέχθησαν⁵, Μεταποντίνους δὲ καὶ Ἡρακλειώτας παρέπλευσαν· εἰς δὲ Θουρίους κατενεχθέντες πάντων ἔτυχον τῶν φιλανθρώπων⁶. Ἐκεῖθεν δὲ καταπλεύσαντες εἰς Κρότωνα⁷, καὶ λαβόντες ἀγορὰν⁸ παρὰ τῶν Κροτωνιατῶν, τῆς τε Λακινίας Ἦρας⁹ τὸ ἱερὸν παρέπλευσαν καὶ τὴν Διοσκουριάδα καλουμένην ἄκραν ὑπερέθεντο¹⁰. Μετὰ δὲ ταῦτα τὸ καλούμενόν τε Σκυλλήτιον καὶ Λοκροὺς παρήλλαξαν¹¹, καὶ τοῦ Ῥηγίου καθορμισθέντες¹² ἐγγὺς ἔπειθον τοὺς Ῥηγίους συμμαχεῖν· οἱ δὲ ἀπεκρίναντο βουλεύεσθαι μετὰ τῶν ἄλλων Ἰταλιωτῶν.

Συρακόσιοι δ' ἀκούσαντες ἐπὶ τοῦ πορθμοῦ τὰς δυνάμεις εἶναι τῶν Ἀθηναίων, στρατηγοὺς κατέστησαν αὐτοκράτορας τρεῖς, Ἐρμοκράτην, Σικανὸν καὶ Ἡρακλείδην, οἱ τοὺς στρατιώτας κατέγραφον καὶ πρέσβεις ἐπὶ τὰς κατὰ τὴν Σικελίαν πόλεις ἀπέστελλον, δεόμενοι τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀντιλαμβάνεσθαι¹³. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους τῷ μὲν λόγῳ πρὸς Συρακοσίους ἐνίστασθαι¹⁴ τὸν πόλεμον, τῇ δ' ἀληθείᾳ καταστρέψασθαι¹⁵ βουλομένους ὅλην

(1) νὰ ἐπιτύχῃσι τὸν σκοπὸν τῆς . . . (2) ἔφθασαν. (3) ἦτο παρηγγελμένον. (4) παρέπλεον. (5) οὐκ ἐγένοντο δεκτοί. (6) φιλανθρωπίας. (7) πόλις τῆς κάτω Ἰταλίας. (8) ζωοτροφίας. (9) ναὸς τῆς Ἦρας ἐπὶ τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς κάτω Ἰταλ. κτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Λακινίου περιβοήτου ληστοῦ. (10) ἐπέρασαν. (11) διήλθον ἔμπροσθεν τοῦ. (12) ἐλλιμενισθέντες. (13) νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς . . . νὰ βοηθήσωσι τὴν . . . (14) ἤρχισαν τὸν . . . (15) νὰ ὑποτάξωσι.

τὴν νῆσον. Ἀκραγαντῖνοι μὲν οὖν καὶ Νάξιοι συμμαχή-
σειν ἔφησαν Ἀθηναίοις, Καμαρίναῖοι δὲ καὶ Μεσσήνιοι
τὴν μὲν εἰρήνην ἄξειν¹ ὁμολόγησαν, τὰς δ' ὑπὲρ τῆς
συμμαχίας ἀποκρίσεις ἀνεβάλλοντο· Ἱμεραῖοι δὲ καὶ Σελι-
νούντιοι, πρὸς δὲ τούτοις Γελῶοι καὶ Καταναῖοι, συνα-
γωνιεῖσθαι τοῖς Συρακοσίοις ἐπηγγείλαντο. Αἱ δὲ τῶν
Σικελῶν πόλεις τῇ μὲν εὐνοίᾳ πρὸς Συρακοσίους ἔρρεπον²,
ὅμως δ' ἐν ἡσυχίᾳ μένουσαι τὸ συμβησόμενον ἐκαρ-
δόκου³. Τῶν δ' Ἐγεσταίων οὐχ ὁμολογούντων δώσειν
πλέον τῶν τριάκοντα ταλάντων, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθη-
ναίων ἐγκαλέσαντες αὐτοῖς ἀνήχθησαν⁴ ἐκ Ῥηγίου μετὰ
τῆς δυνάμεως, καὶ κατέπλευσαν τῆς Σικελίας εἰς Νά-
ξον. Δεξαμένων δ' αὐτοὺς τῶν ἐν τῇ πόλει φιλοφρόνως,
παρέπλευσαν ἐκεῖθεν εἰς Κατάνην. Τῶν δὲ Καταναίων
εἰς μὲν τὴν πόλιν οὐ δεχομένων τοὺς στρατιώτας, τοὺς
δὲ στρατηγοὺς ἐασάντων εἰσελθεῖν καὶ παρασχομένων
ἐκκλησίαν, οἱ στρατηγοὶ τῶν Ἀθηναίων περὶ συμμαχίας
διελέγοντο. Δημηγοροῦντος δὲ τοῦ Ἀλκιβιάδου τῶν
στρατιωτῶν τινες διελόντες πυλίδα⁵ παρεισέπεσον εἰς
τὴν πόλιν· δι' ἣν αἰτίαν ἠναγκάσθησαν οἱ Καταναῖοι
κοινωνεῖν⁶ τοῦ κατὰ τῶν Συρακοσίων πολέμου.

Τούτων δὲ πραττομένων οἱ κατὰ τὴν ἰδίαν ἔχθραν⁷
μισοῦντες τὸν Ἀλκιβιάδην ἐν Ἀθήναις, πρόφασιν ἔχον-
τες τὴν τῶν ἀγαλμάτων περικοπήν, διέβαλον αὐτὸν ἐν
ταῖς δημηγορίαις ὡς συνωμοσίαν κατὰ τοῦ δήμου πεποι-
ημένον⁸. Συνελάβετο⁹ δ' αὐτῶν ταῖς διαβολαῖς τὸ πρα-
χθὲν παρὰ τοῖς Ἀργείοις· οἱ γὰρ ἰδιόζηνοι¹⁰ συνθέμενοι¹¹
καταλύσκει τὴν ἐν Ἀργεὶ δημοκρατίαν πάντες ὑπὸ τῶν

(1) ὅτι θὰ εἰρηνεύσωσι. θὰ ἦναι οὐδέτεροι. (2) ἔκλινον. (3) περιέ-
μενον. (4) ἐξῆλθον εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν, ἀπέπλευσαν. (5) πορ-
τούλαν. (6) νὰ λάβωσι μέρος. (7) ἴδιον, ἰδιωτικὸν μῖσος. (8) συνω-
μοσίαν ποιῶμαι = συνόμωμι. (9) συνετέλεσε. (10) οἱ φιλοξενούμε-
νοι ὑπὸ τοῦ Ἄλκ. οἱ ἀτομικοὶ φίλοι τοῦ Ἄλκ. (11) συμφωνήσαντες.

πολιτῶν ἀνηρέθησαν. Πιστεύσας οὖν ὁ δῆμος ταῖς κατηγορίαις, καὶ δεινῶς ὑπὸ τῶν δημαγωγῶν παροξυνθεὶς, ἀπέστειλε τὴν Σαλαμινίαν ναῦν εἰς Σικελίαν, κελεύων τὴν ταχίστην¹ ἕκειν Ἀλκιβιάδην ἐπὶ τὴν κρίσιν. Πραγενομένης οὖν τῆς νεῶς εἰς τὴν Κατάνην, Ἀλκιβιάδης, ἀκούσας τῶν πρέσβεων² τὰ δόξαντα τῷ δήμῳ, τοὺς συνδιαβεβλημένους ἀναλαβὼν εἰς τὴν ἰδίαν τριήρη μετὰ τῆς Σαλαμινίας ἐξέπλευσεν. Ἐπει δ' εἰς Θουρίους κατέπλευσαν, εἴτε καὶ συνειδῶς ἑαυτῷ³ τὴν ἀσέβειαν ὁ Ἀλκιβιάδης εἴτε καὶ φοβηθεὶς τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, μετὰ τῶν συνδιαβεβλημένων διαθρᾶς ἐκποδῶν ἐχωρίσθη⁴. Οἱ δ' ἐν τῇ Σαλαμινίᾳ νηὶ παραγενομένοι τὸ μὲν πρῶτον ἐζήτουν τοὺς περὶ τὸν Ἀλκιβιάδην ὡς⁵ δ' οὐχ εὔρισκον, ἀποπλεύσαντες εἰς Ἀθήνας ἀπήγγειλαν τῷ δήμῳ τὰ πεπραγμένα. Οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι παραδόντες δικαστηρίῳ τοῦ τε Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἄλλων τῶν συμφυγόντων τὰ ὀνόματα δίκην ἐρήμην⁶ κατεδίκασαν θανάτου⁷. Ὁ δὲ Ἀλκιβιάδης ἐκ τῆς Ἰταλίας διαπλεύσας ἐπὶ Πελοπόννησον ἔφυγεν εἰς Σπάρτην, καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους παρῶξεν ἐπιθέσθαι τοῖς Ἀθηναίοις.

Οἱ δ' ἐν Σικελίᾳ στρατηγοὶ μετὰ τῆς τῶν Ἀθηναίων δυνάμεως παρὰπλεύσαντες εἰς Ἔγεσταν Ἐγκαρὰ μὲν Σικανικὸν πολισμᾶτιον ἐλόντες⁸ ἐκ τῶν λαφύρων συνήγαγον ἑκατὸν τάλαντα⁹ κομισάμενοι⁹ δὲ καὶ τριήκοντα τάλαντα παρὰ τῶν Ἐγεσταίων κατέπλευσαν εἰς Κατάνην. Βουλόμενοι δὲ τὸν πρὸς τῷ μεγάλῳ λιμένι τόπον Συρακοσίων¹⁰ ἀκινδύνως καταλαβέσθαι, πέμπουσιν ἄνδρα Καταναῖον, ἑαυτοῖς μὲν πιστόν¹¹, τοῖς δὲ Συρακοσίων

(1) ἴδ. σελ. 41 σημ. 3. (2) παρὰ τῶν πρ. (3) διότι ἤξευρε μόνος του. (4) ὄραπετεύσας ἔγεινεν ἄφαντος. (5) ἐπειδὴ. (6) ἐρήμη δίκη, τὸ γὰρ μὴ ἐμφανίζεσθαι τις ἐν τῷ δικαστηρίῳ εἰς ὀρισμένην ἡμέραν. (7) εἰς θάνατον. (8) κυριεύσαντες. (9) κομισάντες ἑαυτοῖς, = λαβόντες. (10) ἐκ τοῦ λιμένι. (11) ἀξιόπιστον, ἀξίον πίστεως.

στρατηγοῖς πιθανόν¹, διακλειουσάμενοι λέγειν τοῖς ἡγεμόσι τῶν Συρακοσίων ὅτι τινὲς Κατανκίων συστάντες² βούλονται συχνούς τῶν Ἀθηναίων ἀυλιζομένους ἀπὸ τῶν ὄπλων³ ἐν τῇ πόλει νυκτὸς ἄφνω συλλαβόντες τὰς ἐν τῷ λιμένι ναῦς ἐμπρῆσαι· πρὸς δὲ τὴν τούτων συντέλειαν⁴ ἀξιοῦν τοὺς στρατηγοὺς ἐπιφανῆσαι μετὰ δυνάμει, μήποτε τῆς ἐπιβολῆς⁵ ἀποτύχωσιν. Ἐλθόντος δὲ τοῦ Καταναίου πρὸς τοὺς ἡγεμόνας τῶν Συρακοσίων καὶ δηλώσαντος τὰ προειρημένα, πιστεύσαντες περὶ τούτων οἱ στρατηγοὶ συνετάξαντο⁶ νύκτα καθ' ἣν ἐξάξουσι τὴν δύναμιν, καὶ τὸν ἄνθρωπον ἐξαπέστειλαν εἰς τὴν Κατάνην. Οἱ μὲν οὖν Συρακοσίοι κατὰ τὴν τεταγμένην⁷ ἦγον τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τὴν Κατάνην· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι παρεπλεύσαντες εἰς τὸν μέγαν λιμένα τῶν Συρακοσίων μετὰ πολλῆς ἡσυχίας τοῦ τε Ὀλυμπίου⁸ κύριοι κατέστησαν, καὶ πάντα τὸν περικείμενον τόπον καταλαβόμενοι παρεμβολὴν ἐποιήσαντο. Οἱ δὲ στρατηγοὶ τῶν Συρακοσίων ὡς⁹ ᾗσθητο τὴν ἀπάτην, ταχέως ἀναστρέψαντες προσέβαλον τῇ παρεμβολῇ¹⁰ τῶν Ἀθηναίων. Ἐπεξελθόντων οὖν τῶν πολεμίων συνέστη¹¹ μάχη, καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι τετρακοσίους τῶν ἐναντίων ἀνελόντες¹² φυγεῖν ἠνάγκασαν τοὺς Συρακοσίους. Οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ θεωροῦντες τοὺς πολεμίους ἱπποκρατοῦντας¹³, καὶ βουλόμενοι βέλτιον τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν κατασκευάσασθαι, πάλιν ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κατάνην· πέμψαντες δ' εἰς Ἀθήνας τινὰς ἔγραψαν πρὸς τὸν δῆμον ἐπιστολάς, ἐν αἷς ἠξίουσαν ἵππεῖς ἀποστεῖλαι καὶ χρήματα· πολυχρόνιον γὰρ ἔσσεσθαι τὴν πολιορκίαν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τριακόσια τάλαντα

(1) δυνάμενον εὐκόλως νὰ πείσῃ. (2) συνδεθέντες. (3) πολλοὺς τῶν Ἀθ. μακρὰν τῶν ὄπλων διατρέχοντας. (4) ἐκτέλεσιν. (5) τοῦ σχεδίου. (6) ὤρισαν. (7) ἡμέραν. (8) ναοῦ. (9) χρονικὸν = καθῶς. (10) τὸ στρατόπεδον. (11) ἤρχισε, συνεκροτήθη. (12) φονεύσαντες. (13) ὑπερέχοντας κατὰ τὸ ἱππικόν.

καὶ τῶν ἰππέων τινὰς ἐψηφίσαντο¹ πέμπειν εἰς τὴν Σικελίαν. Τούτων δὲ πραττομένων Διαγόρας ὁ κληθεὶς ἄθεος, διαβολῆς τυχὼν² ἐπ' ἀσεβείᾳ καὶ φοβηθεὶς τὸν δῆμον, ἔφυγεν ἐκ τῆς Ἀττικῆς· οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῷ ἀνελόντι³ Διαγόρᾳ ἀργυρίου τάλαντον ἐπεκέρυξαν⁴. Κατὰ δὲ τὴν Ἰταλίαν Ῥωμαῖοι πρὸς Αἴκουσ πόλεμον ἔχοντες Λαθικοὺς ἐξεπολιόρκησαν. Ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν⁵.

Ἐπ' ἄρχοντας δ' Ἀθήνησι Πεισάνδρου⁶ Συρακοῖσιοι πρέσβεις ἀποστείλαντες, εἰς τε Κόρινθον καὶ Λακεδαιμόνα παρεκάλουν βοηθῆσαι καὶ μὴ περιορᾶν⁷ αὐτοὺς περὶ τῶν ὄλων κινδυνεύοντας. Συνηγορήσαντος⁸ δ' αὐτοῖς Ἀλκιβιάδου Λακεδαιμόνιοι μὲν ψηφισάμενοι βοηθεῖν τοῖς Συρακοῖσις στρατηγὸν εἵλοντο⁹ Γυλίππον, Κορίνθιοι δὲ πλείονας μὲν τριήρεις παρεσκευάζοντο πέμπειν, τότε δὲ μετὰ Γυλίππου Πύθην μετὰ δύο τριήρων προαπέστειλαν εἰς Σικελίαν. Ἐν δὲ τῇ Κατάνη Νικίας καὶ Λάμαχος οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοί, παραγενομένων¹⁰ αὐτοῖς ἐξ Ἀθηνῶν ἰππέων μὲν διακοσίων πεντήκοντα, ἀργυρίου δὲ ταλάντων τριακοσίων, ἀναλαβόντες τὴν δύναμιν ἐπλευσαν εἰς Συρακούσας. Καὶ προσενεχθέντες τῇ πόλει νυκτὸς¹¹ ἔλαθον τοὺς Συρακοῖσιους καταλαβόμενοι τὰς Ἐπιπολάς. Αἰσθόμενοι δ' οἱ Συρακοῖσιοι κατὰ τάχος ἐβοήθουν, καὶ ἀποβαλόντες τῶν στρατιωτῶν τριακοσίους, εἰς τὴν πόλιν συνεδιώχθησαν¹². Μετὰ δὲ ταῦτα παραγενομένων τοῖς Ἀθηναίοις ἐξ Ἐγέστης τριακοσίων μὲν ἰππέων, παρὰ

(1) ἀπεφάσιον. (2) διαβληθεὶς. (3) εἰς ἐκεῖνον ὅστις ἤθελε φονεύσει. (4) διὰ κήρυκος ὤρισαν, ὑπέσχοντο. (5) 415 π. X. (6) 414 π. X. (7) καὶ μὴ τοὺς παραδλέπωσιν, ἀφίνωσι νά . . . (8) ὑπεραπίσαντος. (9) ἐξελέξαντο. (10) ἐλθόντων, φθασάντων. (11) ἐπιπέσαντες κατὰ τῆς πόλεως ἐν καιρῷ νυκτὸς κατέλαβον τὰς Ἐ. χωρὶς νά τοὺς ἐνοήσωσιν οἱ Σ. Ἐπιπολάς ἦτο τόπος ἀπότομος καὶ βραχυώδης τῆς Σικελίας ἀρκτικῶς τῶν Συρακουσῶν. (12) κατεδιώχθησαν.

δὲ τῶν Σικελῶν ἰππέων διακοσίων πεντήκοντα, συνήγαγον ἰππεῖς τοὺς πάντας¹ ὀκτακοσίους. Κατασκευάσαντες δὲ περὶ τὸ Λάβδαλον ὄχυρωμα τὴν πόλιν τῶν Συρακοσίων ἀπετείχιζον καὶ πολὺν φόβον τοῖς Συρακοσίοις ἐπέστησαν². Διόπερ ἐπέξελθόντες ἐκ τῆς πόλεως ἐπεχείρησαν διακωλύειν τοὺς οἰκοδομοῦντας τὸ τεῖχος· γενομένης δ' ἰππομαχίας συχνοὺς ἀποβάλλοντες ἐτράπησαν³. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῷ μέρει⁴ τῆς δυνάμεως τὸν ὑπερκείμενον τοῦ λιμένος τόπον κατελάβοντο, καὶ τὴν καλουμένην Πολίχνην τειχίσαντες τό τε τοῦ Διὸς ἱερόν περιεδύλοντο καὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὰς Συρακούσας ἐπολιόρκουν. Τοιούτων δὲ ἐλαττωμάτων⁵ περὶ τοὺς Συρακοσίους γενομένων ἠθύμου⁶ οἱ κατὰ τὴν πόλιν· ὡς⁷ δ' ἤκουσαν Γύλιππον εἰς Ἰμέραν καταπεπλευκέναι καὶ στρατιώτας ἀθροίζειν, πάλιν ἐθάρρησαν. Ὁ γὰρ Γύλιππος μετὰ τεττάρων τριήρων καταπλεύσας εἰς Ἰμέραν τὰς μὲν ναῦς ἐνεώληκσε⁸, τοὺς δ' Ἰμεραίους πείσας συμμαχεῖν τοῖς Συρακοσίοις, παρὰ τε τούτων καὶ Γελῶν, ἔτι δὲ Σελινουσίων καὶ Σικανῶν, ἠθροίξε στρατιώτας. Συναγαγὼν δὲ τοὺς ἅπαντας τρισχιλίους μὲν πεζοὺς, διακοσίους δ' ἰππεῖς, διὰ τῆς μεσογείου παρῆγεν⁹ εἰς Συρακούσας. Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τῶν Συρακοσίων ἐξήγαγε τὴν δύναμιν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους¹⁰. γενομένης δὲ μάχης ἰσχυρᾶς Λάμαχος ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς μαχόμενος ἐτελεύτησε· πολλῶν δὲ παρ' ἀμφοτέρων ἀναιρεθέντων¹¹ ἐνίκησαν Ἀθηναῖοι. Μετὰ δὲ τὴν μάχην παραγενομένων¹² τριήρων τρισκαίδεκα ἐκ Κορίνθου, τοὺς ἐκ τῶν πληρωμάτων ἀναλαβὼν ὁ Γύλιππος μετὰ τῶν Συρακοσίων

(1) ὅλους ὅλους, τὸ ὅλον. (2) ἐπήνεγκον, προῦξένησαν. (3) εἰς φυγὴν. (4) μὲ ἓν μέρος τοῦ στρατοῦ. (5) δυστυχημάτων. (6) ἔχων τὸ θάρρος, ἀπεθαρρύνοντο. (7) καθῶς. (8) ἔσυρεν εἰς τὴν ξηρὰν. (9) διὰ ξηρᾶς ἔφερεν. (10) κατὰ τῶν Ἀθ. (11) φονευθέντων. (12) ἐλθουσῶν.

προσέβαλε τῇ παρεμβολῇ τῶν πολεμίων, καὶ τὰς Ἐπιπολάς ἐπολιόρκει. Ἐξελθόντων δὲ τῶν Ἀθηναίων συνῆψαν μάχην οἱ Συρακόσιοι, καὶ πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων ἀποκτείναντες ἐνίκησαν, καὶ δι' ὅλης τῆς Ἐπιπολῆς τὸ τεῖχος κατέσκαψαν· οἱ δ' Ἀθηναῖοι καταλιπόντες τὸν πρὸς ταῖς Ἐπιπολαῖς τόπον πᾶσαν τὴν δύναμιν εἰς τὴν ἄλλην παρεμβολὴν μετήγαγον. Τούτων δὲ πραχθέντων οἱ Συρακόσιοι μὲν πρέσβεις ἀπέστειλαν εἰς Κόρινθον καὶ Λακεδαιμόνα περὶ βοήθειας· οἷς ἀπέστειλαν Κορίνθιοι μὲν μετὰ Βοιωτῶν καὶ Σικυωνίων χιλίους, Σπαρτιαῖται δ' ἑξακοσίους· Γύλιππος δὲ περιπορευόμενος¹ τὰς κατὰ τὴν Σικελίαν πόλεις πολλοὺς προετρέπετο συμμαχεῖν, καὶ λαβὼν στρατιώτας παρὰ τε τῶν Ἱμεραίων καὶ Σικανῶν τρισχιλίους ἤγε διὰ τῆς μεσογείου. Πυθόμενοι δὲ οἱ Σικελοὶ τὴν παρουσίαν αὐτῶν, ἐπιθέμενοι τοὺς ἡμίσεις ἀνείλον· οἱ δὲ περιλειφθέντες διεσώθησαν εἰς Συρακούσας. Ἐλθόντων δὲ τῶν συμμάχων οἱ Συρακόσιοι βουλόμενοι καὶ τῶν κατὰ θάλατταν ἀγώνων ἀντιποιεῖσθαι, τὰς τε προὔπαρχούσας ναῦς καθείλκυσαν καὶ ἄλλας προσκατασκευάσαντες ἐν τῷ μικρῷ λιμένι τὰς ἀναπέρας ἐποιούνητο². Νικίας δὲ ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἀπέστειλεν εἰς Ἀθήνας ἐπιστολάς, ἐν αἷς ἐδήλου ὅτι πολλοὶ πάρειςι σύμμαχοι τοῖς Συρακοσίοις, καὶ διότι³ ναῦς οὐκ ὀλίγας πληρώσαντες ναυμαχεῖν διέγνωσαν⁴ κατὰ τάχος οὐν ἡξίου τριήρεις τε πέμπειν καὶ χρήματα καὶ στρατηγούς τοὺς συνδιοικήσοντας⁵ τὸν πόλεμον· Ἀλκιβιάδου μὲν γὰρ πεφευγότος, Λαμάρχου δὲ τετελευτηκότος, αὐτὸν μόνον ἀπολελειφθαί⁶, καὶ ταῦτ'⁷ ἀσθενῶς διακείμενον. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι μετ' Εὐρυμέδοντος μὲν τοῦ στρατηγοῦ δέκα ναῦς ἀπέστειλαν εἰς Σικελίαν καὶ ἀργυρίου τάλαντα ἑκα-

(1) περιερχόμενος. (2) ἀνεπειρῶντο, ἐδοκίμαζον. (3) ὅτι. (4) ἀπεράσισαν. (5) ὅτινες νὰ διοικήσωσι μετ' αὐτοῦ. (6) ἐκ τοῦ ἐδήλου. (7) καὶ πρὸς τούτοις, καὶ μάλιστα.

τὸν τετταράκοντα περὶ τὰς χειμερινὰς τροπὰς· περὶ δὲ τὴν ἐαρινὴν ὄραν παρεσκευάζοντο μέγαν στόλον ἀποστέλλειν. Διόπερ στρατιώτας τε πανταχόθεν παρὰ τῶν συμμάχων κατέγραφον καὶ χρήματα συνήθροζον. Κατὰ δὲ τὴν Πελοπόννησον οἱ Λακεδαιμόνιοι παραξυνθέντες ὑπὸ Ἀλκιβιάδου τὰς σπονδὰς ἔλυσαν¹ τὰς πρὸς Ἀθηναίους, καὶ ὁ πόλεμος οὗτος διέμεινεν² ἔτη δώδεκα.

Τοῦ δὲ ἔτους τούτου διελθόντος³ ἐπ' ἄρχοντος Ἀθήνησι Κλεοκρίτου, Λακεδαιμόνιοι μετὰ τῶν συμμάχων ἐνέβαλον εἰς τὴν Ἀττικὴν, Ἄγιδος ἡγουμένου καὶ Ἀλκιβιάδου τοῦ Ἀθηναίου. Κατὰλαβόμενοι δὲ χωρίον ὄχυρὸν Δεκέλειαν φρουρίον ἐποίησαν κατὰ τῆς Ἀττικῆς⁴ διὸ καὶ συνέβη τὸν πόλεμον τοῦτον Δεκελεικὸν προσαγορευθῆναι. Ἀθηναῖοι δὲ περὶ μὲν τὴν Λακωνικὴν τριάκοντα τριήρεις ἀπέστειλαν καὶ Χαρικλέα στρατηγόν, εἰς δὲ τὴν Σικελίαν ἐψηφίσαντο πέμπειν ὀγδοήκοντα μὲν τριήρεις, ὀπλίτας δὲ πεντακισχιλίους. Οἱ δὲ Συρακόσιοι κρίναντες⁵ ναυμαχεῖν, καὶ πληρώσαντες ὀγδοήκοντα τριήρεις, ἐπέπλεον τοῖς πολεμίοις. Τῶν δὲ Ἀθηναίων ἐξήκοντα ναυσὶν ἀνταναχθέντων⁶, καὶ τῆς ναυμαχίας ἐνεργου⁶ γενομένης ἤδη, πάντες οἱ ἀπὸ τῶν φρουρίων Ἀθηναῖοι κατέβησαν ἐπὶ τὴν θάλατταν· οἱ μὲν γὰρ θεάσασθαι τὴν μάχην ἐπεθύμουν, οἱ δ', εἴ τι πταίσειεν ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, βοηθήσειν τούτοις φεύγουσιν ἤλπιζον⁷. Οἱ δὲ τῶν Συρακοσίων στρατηγοὶ προϊδόμενοι⁸ τὸ γινόμενον ἀπεστάλκεσαν τοὺς κατὰ τὴν πόλιν ἐπὶ τὰ τῶν Ἀθηναίων ὄχυράματα, χρημάτων καὶ ναυτικῶν σκευῶν, ἔτι δὲ τῆς ἄλλης⁹ παρασκευῆς, ὑπάρχοντα πλήρη· ἃ δὲ καταλαβόντες οἱ Συρακόσιοι παντελῶς ὑπ' ὀλίγων τηρούμενα^{10*}, καὶ τῶν ἀπὸ

(1) διέλυσαν. (2) διήρκεσεν. (3) 413 π. Χ. (4) ἀποφασίσαντες. (5) ἐξεληθόντων εἰς τὸ πέλταρος ἐναντίον των. (6) ἰσχυρὰς, σφοδρὰς. (7) ἐὰν θὰ ἐνικῶντο οἱ φεύγοντες ἐν τῇ ν., ἤλπιζον νὰ βοηθήσωσιν αὐτούς. (8) προϊδόντες. (9) τῆς ἐπιλοίπου. (10) ἐπειδὴ ἐφυλάττοντο.

τῆς θαλάττης προσβοηθούντων πολλοὺς ἀπέκτειναν. Κραυγῆς δὲ πολλῆς γενομένης περὶ τὰ φρουρία καὶ τὴν παρεμβολήν, οἱ ναυμαχοῦντες Ἀθηναῖοι καταπλαγέντες ἐτρέπτησαν καὶ πρὸς τὸ λειπόμενον¹ τῶν φρουρίων ἔφυγον. Τῶν δὲ Συρακοσίων ἀτάκτως διωκόντων οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τὴν γῆν καταφεύγειν οὐ δυνάμενοι διὰ τὸ τοὺς Συρακοσίους δυοῖν φρουρίων κυριεύειν², ἠναγκάσθησαν ἐξ ὑποστροφῆς³ πάλιν ναυμαχεῖσαι. Τῶν δὲ Συρακοσίων λευκότων τὰς τάξεις καὶ κατὰ τὸν διωγμὸν ἐρριμμένων⁴, ἀθρόαις ταῖς ναυσὶν ἐπιπλεύσαντες ἕνδεκα μὲν κατέδυσαν, τὰς δὲ λοιπὰς ἕως τῆς Νήσου κατεδίωξαν. Διαλυθείσης δὲ τῆς μάχης ἐκάτεροι τρόπαιον ἔστησαν, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τῆς ναυμαχίας, οἱ δὲ Συρακοῖσιοι τῶν ἐπὶ τῆς γῆς κατωρθωμένων⁵.

Τῆς δὲ ναυμαχίας τοιοῦτο τέλος λαβούσης, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι πυνηθάνομενοι τὸν μετὰ Δημοσθένους στόλον ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἤξειν, ἔκριναν μηκέτι διακινδυνεύειν, ἕως ἂν ἡ δύναμις ἐκείνη παραγένηται⁶, οἱ δὲ Συρακοῖσιοι τοῦναντίον βουλόμενοι πρὶν ἔλθειν τὴν μετὰ Δημοσθένους στρατιάν περὶ τῶν ὄλων διακριθῆναι⁷, καθ' ἡμέραν ἐπιπλέοντες ταῖς τῶν Ἀθηναίων ναυσὶν ἐξήπτοντο⁸ τῆς μάχης. Συμβουλευσάντος δ' αὐτοῖς Ἀρίστωνος τοῦ Κορινθίου κυβερνήτου τὰς πρόφρας τῶν νεῶν ποιῆσαι βραχυτέρας καὶ ταπεινότερας⁹, πεισθέντες οἱ Συρακοῖσιοι πολλὰ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα κινδύνοις ἐπλεονέκτησαν. Αἱ μὲν γὰρ Ἀττικαὶ τριήρεις ἦσαν ἀσθενεστέρας ἔχουσαι τὰς πρόφρας καὶ μετεώρους¹⁰. διὸ συνέβαινε αὐτῶν τὰς ἐμβολὰς¹¹ τιτρώσκειν τοὺς ὑπερέχοντας

(1) τὸ μένον ἀκατάληπτον. (2) διότι οἱ Σ. ἦσαν κύριοι. (3) ἐπιστρέφοντες. (4) ἐπειδὴ οἱ Σ. εἶχον διαλύσει τὰς τάξεις καὶ διασκορπισθῆναι πρὸς τὴν καταδίωξιν. (5) τῶν ἐν τῇ ξηρᾷ κατορθωμάτων. (6) ἔλθῃ. (7) ν' ἀποφασισθῇ. (8) ἤρχιζον. (9) χαμηλοτέρας. (10) εἶχον ὑψηλὰς. (11) ἐμβολή, ἐμβολόν τι δεῦν ἐπὶ τῆς πρόφρας, δι' οὗ προσέβαλλον τὰ ἐχθρικά πλοῖα.

τῆς θαλάττης τόπους, ὥστε τοὺς πολεμίους μὴ μεγάλοις ἐλαττώμασι περιπίπτειν· αἱ δὲ τῶν Συρακοσίων τὸν περὶ τὴν πρόραν τόπον ἰσχυρὸν ἔχουσαι καὶ ταπεινόν, κατὰ τὰς τῶν ἐμβολῶν δόσεις μιᾶ πολλὰκις πληγῇ κατέδυσον τὰς τῶν Ἀθηναίων τριήρεις. Ἐπὶ μὲν οὖν συχνὰς ἡμέρας οἱ Συρακοσίοι τῇ παρεμβολῇ τῶν πολεμίων καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν προσβάλλοντες οὐδὲν ἦνουν¹, τῶν Ἀθηναίων ἡσυχίαν ἀγόντων· ἐπειδὴ δὲ τινες τῶν τριηράρχων οὐκέτι δυνάμενοι καρτερεῖν² τὴν τῶν Συρακοσίων καταφρόνησιν ἀντανήχθησαν τοῖς πολεμίσις ἐν τῷ μεγάλῳ λιμένι, καὶ συνέστη πασῶν τῶν τριήρων ναυμαχία³, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ταχυναυτούσας⁴ ἔχοντες τριήρεις, καὶ ταῖς κατὰ θάλατταν ἐμπειρίαις, ἔτι δὲ καὶ ταῖς τῶν κυβερνητῶν τέχναις προτεροῦντες, ἄπρακτον εἶχον τὴν ἐν τούτοις ὑπεροχὴν⁵, τῆς ναυμαχίας ἐν στενῷ τόπῳ γινομένης· οἱ δὲ Συρακοσίοι συμπλεκόμενοι καὶ τοῖς πολεμίσις οὐδεμίαν διδόντες ἀναστροφὴν⁶, τοὺς τε ἐπὶ τῶν καταστρωμάτων ἠκόντιζον καὶ λιθοβολοῦντες λιπεῖν ἠνάγκαζον τὰς πρόρας, ἀπλῶς δὲ πολλαῖς τῶν ἐμπιπτουσῶν νεῶν ἐμβολὰς διδόντες⁷ καὶ εἰς τὰς τῶν ἐναντίων ναῦς εἰσαλλόμενοι⁸ πεζομαχίαν ἐν ταῖς ναυσὶ συνίσταντο. Θλιβόμενοι δὲ πανταχόθεν οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς φυγὴν ὄρμησαν· οἱ δὲ Συρακοσίοι διώξαντες ἑπτὰ μὲν τριήρεις κατέδυσαν⁹, πολλὰς δὲ ἀχρήστους ἐποίησαν.

Τῶν δὲ Συρακοσίων ἐπηρμένων¹⁰ ταῖς ἐλπίσι διὰ τὸ καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν τοὺς πολεμίους νενικηκέναι, παρῆν Εὐρυμέδων καὶ Δημοσθένης, καταπεπλευκότες μὲν ἐξ Ἀθηνῶν μετὰ δυνάμειος πολλῆς, ἐν δὲ τῷ

(1) κατέφθωνον. (2) μὴ δυνάμενοι ἐπὶ πλέον νὰ υποφέρωσι. (3) ἔγινε ν. γινική. (4) ταχέως πλεούσας. (5) δὲν ἠδύνατο νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν. (6) μὴ ἐπιτρέποντες νὰ ἐπιστρέψωσι. (7) ἐμβολὴν δοῦναι = κτυπᾶν καὶ διὰ καμακίων σύρειν τὰ πολεμικὰ πλοῖα πλησίον. (8) εἰσπιπτόντες. (9) ἐβύθισαν. (10) υπερηφανευομένων.

παράπλω παρὰ Θουρίων καὶ Μεσσαπίων¹ προσειληφότες συμμάχϊαν. Ἦγον δὲ τριήρεις πλείους τῶν ὀγδοήκοντα, στρατιωτῶν δὲ χωρὶς τῶν ἐν τοῖς πληρώμασι πεντακισχιλίους· ὄπλα δὲ καὶ χρήματα, πρὸς δὲ τούτοις τὰ πρὸς πολιορκίαν ὄργανα καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν ἐν στρογγύλοις² πλοίοις ἐκόμιζον. Δι' ἣν αἰτίαν οἱ Συρακόσιοι πάλιν ἐταπεινοῦντο ταῖς ἐλπίσι, νομίζοντες μηκέτι ῥαδίως ἐξισωθῆναι τοῖς πολεμίοις δυνήσεσθαι. Δημοσθένης δὲ πείσας τοὺς συνάρχοντας ἐπιθέσθαι ταῖς Ἐπιπολαῖς, ἄλλως γὰρ οὐ δυνατόν ἦν ἀποτειχίσειν τὴν πόλιν, ἀναλβῶν μυρίους μὲν ὀπλίτας³, ἄλλους δὲ τοσοῦτους ψιλούς⁴, νυκτὸς ἐπέθετο τοῖς Συρακοσίοις. Ἀπροσδοκῆτου δὲ γενομένης τῆς ἐφόδου φρουρίων τέ τινων ἐκράτησαν⁵ καὶ παρεισπεσόντες ἐντὸς τοῦ τειχίσματος τῆς Ἐπιπολῆς μέρος τι τοῦ τείχους κατέβαλον⁶. Τῶν δὲ Συρακοσίων πανταχόθεν συνδραμόντων ἐπὶ τὸν τόπον, ἔτι δὲ Ἑρμοκράτους μετὰ τῶν ἐπιλέκτων ἐπιβοηθήσαντος, ἐξεώσθησαν οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ νυκτὸς οὔσης διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν τόπων ἄλλοι κατ' ἄλλους τόπους ἐσκεδάσθησαν⁷. Οἱ δὲ Συρακόσιοι μετὰ τῶν συμμάχων καταδιώξαντες, δισχιλίους μὲν καὶ πεντακισίους τῶν πολεμίων ἀποκτείναντες, οὐκ ὀλίγους δὲ τραυματίας ποιήσαντες, πολλῶν ὄπλων ἐκυρίευσαν. Μετὰ δὲ τὴν μάχην Συρακόσιοι μὲν Σικανὸν ἓνα τῶν στρατηγῶν μετὰ δώδεκα τριήρων ἀπέστειλαν εἰς τὰς ἄλλας πόλεις, τὴν τε νίκην ἀπαγγελοῦντα⁸ τοῖς συμμάχοις καὶ βοηθεῖν ἀξιοῦντα. Ἀθηναῖοι δὲ, τῶν πραγμάτων αὐτοῖς ἐπὶ τὸ χειρόν ἐκθάντων, καὶ διὰ τὸ τὸν περικείμενον τόπον ὑπάρχειν ἐλώδη λοιμικῆς καταστάσεως εἰς τὸ στρατόπεδον ἐμπεσοῦσης⁹, ἐβου-

(1) κατοίκων τῆς Μεσσαπίας, χώρας ἐν τῇ κάτω Ἰταλίᾳ. (2) δηλ. φορητοῖς. (3) βαρέως ὀπλισμένους. (4) ἐλαφρῶς ὀπλισμένους. (5) ἐγειναν κύριοι. (6) κατεκρήμνισαν. (7) διεσκορπίσθησαν. (8) ἵνα ἀναγγείλῃ. (9) καὶ ἐμπεσοῦσης . . . . διὰ τὸ ὑπάρχειν . . . .

λείοντο¹ πῶς δεῖ χρῆσθαι τοῖς πράγμασι. Δημοσθένης μὲν οὖν ᾤετο δεῖν ἀποπλεῖν τὴν ταχίστην² εἰς Ἀθήνας, φάσκων αἰρετώτερον εἶναι πρὸς Λακεδαιμονίους ὑπὲρ τῆς πατρίδος κινδυνεύειν ἢ καθημένους³ εἰς Σικελίαν μηδὲν εἶναι χρησίμων ἐπιτελεῖν· ὁ δὲ Νικίας οὐκ ἔφη δεῖν⁴ κίσχυρως οὕτως ἐγκαταλιπεῖν τὴν πολιορκίαν, καὶ τριήρων καὶ στρατιωτῶν, ἔτι δὲ χρημάτων, εὐποροῦντας· πρὸς δὲ τούτοις⁵, ἐὰν ἄνευ τῆς τοῦ δήμου γνώμης εἰρήνην ποιησάμενοι πρὸς τοὺς Συρακοσίους ἀποπλευσῶσιν εἰς τὴν πατρίδα, κίνδυνον αὐτοῖς ἐπακολουθήσειν ἀπὸ τῶν εἰωθότων τοὺς στρατηγούς συκοφαντεῖν⁶. Τῶν δὲ εἰς τὸ συμβούλιον παρελημμένων οἱ μὲν τῷ Δημοσθένει συγκατέθεντο περὶ τῆς ἀναγωγῆς⁷, οἱ δὲ τῷ Νικίᾳ τὴν αὐτὴν γνώμην ἀπεφάνοντο· διόπερ, οὐδὲν ἀσφές ἐπικρίναντες, ἐφ' ἡσυχίας ἔμενον⁸. Τοῖς δὲ Συρακοσίαις παραγενομένης συμμαχίας⁹ παρὰ τε Σικελῶν καὶ Σελινουντίων, ἔτι δὲ Φελῶων, πρὸς δὲ τούτοις Ἱμεραίων καὶ Καμαριναίων, οἱ μὲν Συρακοῖσι μᾶλλον ἐθάρρουν, οἱ δ' Ἀθηναῖοι περιδεεῖς ἐγίνοντο¹⁰. Τῆς δὲ νόσου μεγάλην ἐπίτασιν λαμβανούσης, πολλοὶ τῶν στρατιωτῶν ἀπέθνησκον, καὶ πάντες μετεμέλοντο διὰ τὸ μὴ πάλαϊ τὸν ἀπόπλου πεποιῆσθαι. Διὸ καὶ τοῦ πλήθους θορυβοῦντος, καὶ τῶν ἄλλων πάντων ἐπὶ τὰς ναῦς ὀρμώντων¹¹, ὁ Νικίας ἠναγκάσθη συγχωρῆσαι¹² περὶ τῆς εἰς οἶκον ἀναγωγῆς. Ὁμογνωμόνων δὲ ὄντων τῶν στρατηγῶν, οἱ στρατιῶται τὰ σκευὴ ἐνετίθεντο καὶ, τὰς τριήρεις πληρώσαντες, ἤρον τὰς κεραίας¹³· καὶ παρήγγειλαν οἱ στρατηγοὶ τοῖς πλήθεσιν,

(1) ἐσκέπτοντο. (2) τάχιστα. (3) σχολάζοντας, μένοντας ἀργούς. (4) ἔφη οὐ δεῖν. (5) ἐνν. ἔφη. (6) ἐκ τ. εἰωθότων. (7) ἐξ ἐκείνων δέ, οἵτινες εἶχον λάβει μέρος εἰς τὸ σ., οἱ μὲν συνεφώνησάν με τὸν Δ. περὶ τοῦ ἀπόπλου, τῆς ἐπανόδου. (8) ἀποφασίσαντες ἡσύχαζον. (9) ἐλθούσης, σταλείσης βοήθειας. (10) ἐφοβοῦντο. (11) ἐφορμώντων. (12) νὰ συναίνεση. (13) κεραία λέγεται τὸ πλάγιον ξύλον τῆς ἰστοῦ, εἰς τὸ ὅπαιον εἶναι δεμένον τὸ πανί.

ἔταν σημήνη¹, μηδένα τῶν κατὰ τὸ στρατόπεδον ὑστερεῖν, ὡς ἀπολειφθῆσόμενον τὸν βραδύνοντα². Μελλόντων δ' αὐτῶν τῇ ὑστεραίᾳ πλεῖν, ἐξέλιπεν³ ἡ σελήνη τῆς ἐπιούσης νυκτός. Διόπερ ὁ Νικίας, καὶ φύσει δεισιδαίμων ὑπάρχων καὶ διὰ τὴν ἐν τῷ στρατοπέδῳ νόσον εὐλαβῶς διακείμενος⁴, συνεχάλεσε τοὺς μάντεις. Τούτων δ' ἀποφνημαμένων ἀναγκαῖον εἶναι τὰς εἰθισμένας τρεῖς ἡμέρας ἀναβάλλεσθαι τὸν ἔκπλου, ἠναγκάσθησαν καὶ οἱ περὶ τὸν Δημοσθένην συγκαταθέσθαι διὰ τὴν πρὸς τὸ θεῖον εὐλάβειαν.

Οἱ δὲ Συρακόσιοι παρὰ τινων αὐτομόλων⁵ πυθόμενοι τὴν αἰτίαν τοῦ ὑπερτεθεῖσθαι τὸν ἀπόπλου⁶, τὰς τε τριήρεις πάσας ἐπλήρωσαν, οὔσας ἑβδομήκοντα καὶ τέταρτας, καὶ τὰς πεζὰς δυνάμεις ἐξαγαγόντες προσέβαλον τοῖς πολεμίοις καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι τριήρεις πληρώσαντες ἐξ πρὸς ταῖς ὀγδοήκοντα, τὸ μὲν δεξιὸν κέρασ παρέδωκαν Εὐρυμέδοντι τῷ στρατηγῷ, καθ' ὃ ἐτάχθη ὁ τῶν Συρακοσίων στρατηγὸς Ἀγάθαρχος· ἐπὶ δὲ θατέρου μέρους Εὐθύδημος ἐτέτακτο, καθ' ὃν ἀντετάξατο Σικανὸς τῶν Συρακοσίων ἡγούμενος· τῆς δὲ μέσης τάξεως εἶχε τὴν ἡγεμονίαν παρὰ μὲν τοῖς Ἀθηναίοις Μένανδρος, παρὰ δὲ τοῖς Συρακοσίοις Πύθης ὁ Κορίνθιος. Ὑπερτεινούσης⁸ δὲ τῆς τῶν Ἀθηναίων φάλαγγος διὰ τὸ πλείοσιν αὐτοὺς ἀγωνίζεσθαι τριήρεσιν, οὐχ ἤκιστα, καθ' ὃ πλεονεκτεῖν ἐδόκουν, κατὰ τοῦτο ἠλαττώθησαν⁹. Ὁ γὰρ Εὐρυμέδων ἐπιχειρήσας περιπλεῖν τὸ κέρασ τῶν ἐναντίων, ὡς¹⁰ ἀπεσπάρθη τῆς τάξεως, ἐπιστρε-

(1) δοθῆ σημεῖον. (2) ἵνα μὴ βραδύνη κανεῖς, διότι ὁ βραδύνων θά μείνη (ἐγκαταλειθῆ) ὀπίσω. (3) ἔγεινεν ἔκλειψις τῆς σελήνης. (4) φοβούμενος. (5) λειποτακτῶν. (6) τὴν αἰτίαν τῆς ἀναβολῆς τοῦ ἀπόπλου. (7) ἀντικρῦ. (8) ἐκτεινομένης, φθανούσης πέραν τῆς φάλ. τῶν Συρ. (9) ἐβλάθησαν τὰ μέγιστα κατὰ τοῦτο, καθ' ὃ ἐφαίνοντο ὅτι ὑπερέχον, ἦσαν ὑπέρτεροι. (10) καθώς.

ψίντων ἐπ' αὐτὸν τῶν Συρακοσίων ἀπελήφθη¹ πρὸς τὸν κόλπον τὸν Δάσκωνα μὲν καλούμενον, ὑπὸ δὲ τῶν Συρακοσίων κατεχόμενον· κατακλεισθεὶς δ' εἰς στενὸν τόπον καὶ βιασθεὶς εἰς τὴν γῆν ἐκπεσεῖν, αὐτὸς μὲν ὑπὸ τινος τρωθεὶς καίριῳ πληγῇ τὸν βίον μετήλλαξεν², ἑπτὰ δὲ νῆες ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ διεφθάρησαν. Τῆς δὲ ναυμαχίας ἤδη γινομένης ὄλοις τοῖς στόλοις, ὡς³ διεδόθη λόγος τὸν τε στρατηγὸν ἀνηρῆσθαι καὶ τινὰς ναῦς ἀπολωλέναι, τὸ μὲν πρῶτον αἱ μάλιστα συνεγγίζουσαι ταῖς διεσθαρμέναις ναυσὶν ἐνέκλιναν⁴, μετὰ δὲ ταῦτα τῶν Συρακοσίων ἐπιχειμένων, καὶ διὰ τὸ γεγονός εὐημέρημα⁵ θρασέως ἀγωνιζομένων, βιασθέντες οἱ Ἀθηναῖοι πάντες φυγεῖν ἤναγκάσθησαν. Γενομένου δὲ τοῦ διωγμοῦ πρὸς τὸ τεναγῶδες⁶ μέρος τοῦ λιμένος, οὐκ ὀλίγαι τῶν τριήρων ἐν τοῖς βράχεσιν ἐπώκειλαν⁷. Ὡν συμβαινόντων Σικανὸς ὁ τῶν Συρακοσίων στρατηγὸς ταχέως ὀλκῆδα⁸ κληματίδων καὶ δάδων, ἔτι δὲ πίττης, πληρώσας ἐνέπρησε τὰς ἐν τοῖς βράχεσι ναῦς κυλινδουμένας. Ὡν ἀναφθεισῶν οἱ μὲν Ἀθηναῖοι ταχέως τὴν τε φλόγα κατέσβεσαν καὶ ἀπὸ τῶν νεῶν ἔρρωμένως ἡμύοντο τοὺς ἐπιφερομένους⁹, ἄλλην οὐδεμίαν εὐρίσκοντες σωτηρίαν· τὰ δὲ περὶ στρατόπεδα πχεροῦσθαι παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐφ' ὃν αἱ νῆες ἐξεπεπτώκεσαν. Ἀπάντων δὲ καρτερῶς ὑπομενόντων τὸν κίνδυνον, ἐπὶ μὲν τῆς γῆς ἐτρέπησαν¹⁰ οἱ Συρακοσῖοι, κατὰ θάλατταν δὲ προτερήσαντες¹¹ ἀπέπλευσαν εἰς τὴν πόλιν. Ἀπώλοντο δὲ τῶν μὲν Συρακοσίων ὀλίγοι, τῶν δ' Ἀθηναίων ἄνδρες μὲν οὐκ ἐλάττους δισχιλίων, τριήρεις δ' ὀκτωκαίδεκα.

Οἱ δὲ Συρακοσῖοι νομίζοντες μηκέτι τὸν κίνδυνον εἶναι¹²

(1) ἀπεκλείσθη, ἀπεχωρίσθη. (2) ἀπέθανε. (3) καθὼς. (4) υπεχώρησαν. (5) εὐτύχημα. (6) ἀβαθὲς. (7) ἀδρ. τ. ἐποκέλλω = ἔπεσαν ἔξω, εἰς τὴν ξηράν. (8) πλοῖον φορηγόν. (9) ἀνδρείως ὑπερῆσπιζον ἑαυτοὺς κατὰ τῶν ἐπ. (10) εἰς φυγὴν. (11) νικήσαντες.

(12) ὅτι δὲν ὑπάρχει πλέον κ.

περὶ τῆς πόλεως, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἐνεστηκέναι τὸν ἀγῶνα περὶ τοῦ λαβεῖν τὸ στρατόπεδον μετὰ τῶν πολεμίων αἰχμάλωτον, ἀπέφραττον τὸ στόμα τοῦ λιμένος ζεῦγμα¹ κατασκευάζοντες. Ἀκάτους² τε γὰρ καὶ τριήρεις, ἔτι δὲ στρογγύλας³ ναῦς ἐπ' ἀγκυρῶν ὀρμίσαντες⁴, καὶ σιδηραῖς ἀλύσει διαλαμβάνοντες⁵, ἐπὶ τὰ σκάφη γεφύρας ἐκ σανίδων κατεσκεύασαν, καὶ πέρας ἐν ἡμέρσι τρισὶ τοῖς ἔργοις ἐπέθηκον συντέλειαν⁶. Οἱ δ' Ἀθηναῖοι θεωροῦντες αὐτοῖς πάντοθεν τὴν σωτηρίαν ἀποκεκλεισμένην, ἔκριναν ἀπάσας τὰς τριήρεις πληροῦν καὶ τῶν πεζῶν τοὺς κρατίστους ἐμβιβάσαι, τῷ τε πλήθει τῶν νεῶν καὶ τῆ τῶν ἀγωνιζομένων ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ἀπονοία⁷ καταπλήξειν* τοὺς Συρακοσίους. Διόπερ τοὺς ἐπὶ ταῖς ἡγεμονίαις τεταγμένους καὶ τοὺς ἀρίστους ἐξ ὅλου τοῦ στρατεύματος ἐμβιβάσαντες τριήρεις μὲν ἐπλήρωσαν πέντε λειπούσας⁸ τῶν ἑκατὸν εἴκοσι, τοὺς δὲ λοιποὺς ἔταξαν παρὰ τὸν αἰγιαλόν. Οἱ δὲ Συρακοῖοι τὸ μὲν πεζὸν στρατεύμα πρὸ τῆς πόλεως ἔστησαν, τριήρεις δὲ συνεπλήρωσαν ἑβδομήκοντα τέτταρας· συμπαρείποντό⁹ τε τὰς ὑπηρετικὰς ἔχοντες ναῦς παῖδες ἐλεύθεροι, τοῖς τε ἔτεσιν ὄντες ὑπὸ τὴν τῶν νεανίσκων ἡλικίαν καὶ συναγωνιζόμενοι μετὰ τῶν πατέρων. Τὰ δὲ περὶ τὸν λιμένα τεῖχην καὶ πᾶς ὁ τῆς πόλεως ὑπερκείμενος τόπος ἔγεμε σωματῶν· γυναῖκες τε γὰρ καὶ παρθένοι καὶ οἱ ἐν ταῖς ἡλικίαις¹⁰ τὴν ἐν τῷ πολέμῳ χρεῖαν παρέχεσθαι μὴ δυνάμενοι, τοῦ παντός πολέμου τὴν κρίσιν λαμβάνοντες, μετὰ πολλῆς ἀγωνίας ἐπεθεώρουσαν τὴν μάχην. Καθ' ὃν δὴ χρόνον Νικίας ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἐπιβλέψας τὰς

(1) γέφυραν διὰ πλοίων (2) εἶδος ταχυπλόων πλοίων. (3) φορητῆς. (4) ὀδηγήσαντες εἰς τὸν λιμένα. (5) συνδέοντες. (6) τέλος πάντων ἐτελείωσαν . . . (7) καὶ διὰ τῆς ἐξ ἀπελπισίας μεγάλης τολμῆς. (8) ὀλιγωτέρας. (9) συμπαρακολούθουν. (10) καὶ οἱ παῖδες, οἵτινες δὲν εἶχον ἀκόμη τὴν ἡλικίαν νὰ κάμνωσι στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν.

ναῦς καὶ τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου λογισάμενος, οὐκ ἐπέμεινεν ἐπὶ τῆς ἐν τῇ γῆ τάξεως, ἀλλὰ καταλιπὼν τοὺς πεζοὺς ἐπὶ τινα ναῦν ἀνέβη καὶ παρέπλει¹ τὰς τριήρεις τῶν Ἀθηναίων, ἕκαστον δὲ τῶν τριηράρχων ἐξ ὀνόματος προσφωνῶν καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείνων ἐδεῖτο² πάντων, εἰ καὶ πρότερόν ποτε, νῦν ἀντιλαβέσθαι³ τῆς μόνης καταλειμμένης ἐλπίδος· ἐν γὰρ ταῖς τῶν ναυμαχεῖν μελλόντων ἀρεταῖς καὶ ἑαυτῶν ἀπάντων καὶ τῆς πατρίδος κείσθαι⁴ τὴν σωτηρίαν. Καὶ τοὺς μὲν τέκνων ὄντας πατέρας τῶν υἱῶν ὑπομιμνήσκων, τοὺς δ' ἐνδόξων γεγονότας⁵ πατέρων παραικάλων τὰς τῶν προγόνων ἀρετὰς μὴ κατασιχῆναι, τοὺς δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου τιμημένους προτρέπόμενος ἀξίους φανῆναι τῶν στεφάνων, πάντας δ' ἀναμνησθέντας τῶν ἐν Σαλαμῖνι τροπικίων ἡξίου μὴ καταρριψαί⁶ τῆς πατρίδος τὴν περιβόητον δόξαν, μηδὲ αὐτοὺς ἀνδραπόδων τρόπον⁷ παραδοῦναι τοῖς Συρακοσίοις. Ὁ μὲν οὖν Νικίας τοιοῦτοις χρησάμενος λόγοις⁸ πάλιν ἐπὶ τὴν ἰδίαν τάξιν ἐπανῆλθεν· οἱ δ' ἐν ταῖς ναυαὶ παιανίσαντες⁹ ἔπλεον, καὶ φθάσαντες τοὺς πολεμίους διέλυον τὸ ζεύγμα. Οἱ δὲ Συρακοσίοι ταχέως ἐπαναχθέντες συνετάκτοντο ταῖς τριήρεσι, καὶ συμπλεκόμενοι τοῖς ἐναντίοις ἠνάγκασαν αὐτοὺς ἐπιστρέφειν ἀπὸ τοῦ ζεύγματος καὶ διαμάχεσθαι. Ποιουμένων δὲ τὰς ἀνακρούσεις¹⁰ τῶν μὲν ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, τῶν δ' εἰς μέσον τοῦ λιμένος, τινῶν δὲ πρὸς τὰ τεῖχην, ταχέως ἀπ' ἀλλήλων διεσπάρθησαν αἱ τριήρεις ἅπασαι, καὶ χωρισθέντων¹¹ ἀπὸ τῶν κλειθρῶν πλήρης ἦν ὁ λιμὴν τῶν κατ' ὀλίγους ναυμαχούντων. Ἐνθα δὴ

(1) καὶ ἔπλεε πλησίον τῶν τρ. (2) παρεκάλει. (3) νὰ φροντίσωσι. (4) ἐξ ἐνοουμένου ἔφη. (5) τοὺς δὲ καταγομένους ἐξ . . . προτρέπων. (6) καταστρέψαι. (7) ὡς ἀνδραπόδα. (8) τοιοῦτοτρόπως ὁμιλήσας. (9) ψαλόντες τὸν παιᾶνα (ὕμνον, πρὸ καὶ μετὰ τὴν μάχην ἀδόμενον ἐπὶ εὐτυχίᾳ καὶ νίκῃ ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν). (10) ἀνακρουομένων = ἀπαχωροῦντων, ὑποχωροῦντων. (11) τῶν Ἀθηναίων.

παρὰ βόλῳ¹ ἀμφοτέρων περὶ τῆς νίκης ἀγωνιζομένων, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι τῷ τε πλήθει τῶν νεῶν θαρροῦντες καὶ σωτηρίαν ἄλλην οὐχ ὀρῶντες θρασέως ἐκινδύνευον καὶ τὸν ἐν τῇ μάχῃ θάνατον εὐγενῶς² ὑπέμενον· οἱ δὲ Συρακόσιοι θεατὰς τῶν ἀγῶνων ἔχοντες γονεῖς καὶ παῖδας ἐφιλοτιμοῦντο πρὸς ἀλλήλους, ἐκάστου βουλομένου δι' ἑαυτοῦ τὴν νίκην περιγενέσθαι τῇ πατρίδι. Διὸ καὶ πολλοὶ ταῖς τῶν ἐναντίων πρόρaxis ἐπιβάντες, τῆς αἰκείας νεῶς ὑφ' ἑτέρας τρωθείσης, ἐν μέσοις τοῖς πολεμίοις ἀπελαμβάνοντο³. Ἐνιοὶ δὲ σιδηρᾶς χειρὸς ἐπιβάλλοντες ἠνάγκαζον τοὺς ἀντιταττομένους ἐπὶ τῶν νεῶν πεζομαχεῖν. Πολλάκις δὲ τὰς ἰδίας ἔχοντες ναῦς συντετριμμένας, εἰς τὰς τῶν ἐναντίων μεταλλάμενοι⁴, καὶ τοὺς μὲν ἀποκτείνοντες, τοὺς δ' εἰς τὴν θάλατταν προωθοῦντες, ἐκυρίευσον τῶν τριήρων. Ὀλω⁵ δὲ καθ' ὄλον τὸν λιμένα τῶν τ' ἐμβολῶν ψόφος ἐγένετο καὶ βοή τῶν ἀγωνιζομένων ἐναλλάξ⁶ ἀπολλυμένων. Ὅτε γὰρ ἀποληφθεῖη⁷ ναῦς ὑπὸ πλειόνων τριήρων, πανταχόθεν τυπτομένη τοῖς χαλκώμασι⁸, τοῦ ρεύματος εἰσπίπταντος⁹ αὐτάνδρου ὑπὸ τῆς θαλάττης κατεπίνετο. Ἐνιοὶ δὲ καταδυομένων τῶν νεῶν ἀποκολυμβῶντες τοῖς τε τῆξις κατετιτρώσκοντο καὶ τοῖς δόρασι τυπτόμενοι διεφθείροντο. Οἱ δὲ κυβερνήται θεωροῦντες τεταραγμένην¹⁰ τὴν μάχην, καὶ πάντα τόπον ὄντα πλήρη θορύβου, καὶ πολλάκις ἐπὶ μίαν ναῦν πλείους ἐπιφερομένας, οὐθ' ὅτι σημαίνουσιν¹¹ εἶχον, μὴ τῶν αὐτῶν πρὸς ἅπαντας συμφερόντων¹², οὔτε πρὸς τοὺς κελεύοντας τοὺς ἑτέρους ἐνεδέχετο¹³ βλέπειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν βε-

(1) ῥίψκινδύνως. (2) γενναίως. (3) ἀπεχωρίζοντο, κατήντων. (4) μεταπηδῶντες. (5) ἐν γένει, συντόμως εἰπεῖν. (6) ἀμοιβαίως, τῶν μὲν ὑπὸ τῶν δέ. (7) ὡσάκις ἤθελε περικυκλωθῆ. (8) ἐμβόλοις. (9) τοῦ ὕδατος, εἰσπερχομένου. (10) ὅτι ἀτάκτως ἐγένετο. (11) τί νὰ προστάττωσιν. (12) διότι δὲν συνέφερον τὰ αὐτὰ εἰς ὅλους. (13) ἦτο ἐνδεχόμενον, δυνατόν.

λῶν. Ἀπλῶς δὲ τῶν παραγγελιομένων οὐδείς οὐδὲν ἤκουε, τῶν σκαφῶν θραυομένων καὶ παρασυρομένων τῶν ταρσῶν¹, ἅμα δὲ καὶ τῇ κραυγῇ τῶν ναυμαχούντων καὶ τῶν ἀπὸ τῆς γῆς συμφιλοτιμουμένων. Τοῦ γὰρ αἰγιαλοῦ παντός τὸ μὲν ὑπὸ τῶν πεζῶν τῶν Ἀθηναίων κατείχετο, τὸ δ' ὑπὸ τῶν Συρακοσίων, ὥστ' ἐνίοτε τοὺς παρὰ τὴν γῆν ναυμαχοῦντας συμμάχους ἔχειν τοὺς ἐπὶ τῆς χέρσου στρατοπεδεύοντας. Οἱ δ' ἐπὶ τῶν τειχῶν ὅτε μὲν ἴδοιεν τοὺς ἰδίους εὐημεροῦντας², ἐπαιάνιζον, ὅτε δ' ἐλαττουμένους³, ἔστενον καὶ μετὰ δακρύων τοῖς θεοῖς προσηύχοντο. Ἐνίοτε γάρ, εἰ τύχοι, τῶν Συρακοσίων τριήρων παρὰ τὰ τεῖχη διαφθείρεσθαι τινες συνέβαινε, καὶ τοὺς ἰδίους ἐν ὀφθαλμοῖς⁴ τῶν συγγενῶν ἀναιρεῖσθαι⁵, καὶ θεωρεῖν γονεῖς μὲν τέκνων ἀπώλειαν, ἀδελφὰς δὲ καὶ γυναῖκας ἀνδρῶν καὶ ἀδελφῶν οἰκτρὰν καταστροφὴν. Ἐπὶ πολὺν δὲ χρόνον πολλῶν ἀπολλυμένων ἡ μάχη τέλος οὐκ ἐλάμβανεν· οὐδὲ γὰρ οἱ θλιβόμενοι πρὸς τὴν γῆν φεύγειν ἐτόλμων. Οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι τοὺς ἀφισταμένους τῆς μάχης καὶ τῇ γῇ προσπλέοντας ἠρώτων εἰ διὰ τῆς γῆς εἰς Ἀθήνας πλεῦσαι νομίζουσιν, οἱ δὲ πεζοὶ τῶν Συρακοσίων τοὺς προσπλέοντας ἀνέκρινον⁶ διὰ τί βουλομένων αὐτῶν εἰς τὰς τριήρεις ἐμβαίνειν κωλύσαντες αὐτοὺς μάχεσθαι νῦν προδιδόασιν τὴν πατρίδα, καὶ εἰ διὰ τοῦτο ἔφορζαν τὸ στόμα τοῦ λιμένου, ὅπως κωλύσαντες τοὺς πολεμίους αὐτοὶ φεύγωσιν ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, καί, τοῦ τελευτᾶν ὀφειλουμένου πᾶσιν ἀνθρώποις⁷, ποῖον ζητοῦσι καλλίω θάνατον ἢ τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἣν ἔχοντες μάρτυρα τῶν ἀγώνων αἰσχυρῶς ἐγκαταλείπουσι. Τοιαῦτα δὲ τῶν ἀπὸ τῆς γῆς στρατιωτῶν ὀνειδιζόντων τοῖς προσπλεύουσιν, οἱ πρὸς τοὺς αἰγιαλοὺς ἀποφεύγοντες πάλιν ἀνέστρεφον⁸, καίπερ συντε-

(1) τὸ πλατὺ μέρος τῆς κόπης, ἡ κόπη. (2) εὐτυχοῦντας = νικῶντας. (3) νικωμένους. (4) πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν. (5) φονεύεσθαι. (6) ἠρώτων. (7) ἀφοῦ πάντες πρέπει ν' ἀποθάνωσιν. (8) ἐπέστρεφαν.

τριμμένους ἔχοντες τὰς ναῦς καὶ ὑπὸ τῶν τραυματίων καταβαρούμενοι¹. Τῶν δὲ παρὰ τὴν πόλιν κινδυνεύοντων Ἀθηναίων ἐκβιασθέντων καὶ πρὸς φυγὴν ὀρησάντων, οἱ προσεχεῖς αἰεὶ τῶν Ἀθηναίων ἐνέκλινον², καὶ κατ' ὀλίγον ἅπαντες ἐτράπησαν³. Οἱ μὲν οὖν Συρακοῖσιοι μετὰ πολλῆς κραυγῆς κατεδίωκον τὰς ναῦς ἐπὶ τὴν γῆν· τῶν δὲ Ἀθηναίων ὅσοι μὴ μετέωροι διεφθάρησαν⁴, ἐπεὶ πρὸς τὰ βράχια προσηνέχθησαν, ἐκπηδῶντες ἐκ τῶν νεῶν εἰς τὸ πεζὸν στρατόπεδον ἔφευγον. Ὁ δὲ λιμὴν πλήρης ἦν ὄπλων τε καὶ ναυαγίων, ὡς ἂν Ἀττικῶν μὲν νεῶν ἀπολομένων ἐξήκοντα, παρὰ δὲ τῶν Συρακοσίων ὀκτὼ μὲν τελέως διεσθαρμένων, ἐκκαίδεκα δὲ συντετριμμένων. Οἱ δὲ Συρακοῖσιοι τῶν τε τριήρων ὅσας δυνατὸν ἦν εἶλκον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τοὺς τετελευτηκότας πολίτας τε καὶ συμμαχούς ἀνελόμενοι⁵ δημοσίως ταφῆς ἤξιωσαν.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι συνδραμόντες⁶ ἐπὶ τὰς τῶν ἡγεμόνων σκηναῖς ἐδέοντο τῶν στρατηγῶν μὴ τῶν νεῶν, ἀλλὰ τῆς ἑαυτῶν φροντίζειν σωτηρίας. Δημοσθένης μὲν οὖν ἔφη δεῖν, λελυμένου τοῦ ζεύγματος, κατὰ τάχος⁷ πληροῦν τὰς τριήρεις, καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐπιθεμένους ἐπηγγέλλετο ῥαδίως κρατῆσειν τῆς ἐπιβολῆς⁸. Νικίας δὲ συνεβούλευε καταλιπόντας τὰς ναῦς διὰ τῆς μεσογείου χώρας πρὸς τὰς συμμαχίδας πόλεις ἀναχωρεῖν. Ὡ πάντες ὁμογνώμονες γενόμενοι τῶν νεῶν τινὰς ἐνέπρησαν καὶ τὰ πρὸς τὴν ἀπαλλαγὴν⁹ παρεσκευάζοντο. Φανεροῦ δ' ὄντος ὅτι τῆς νυκτὸς ἀναζεύξουσιν¹⁰, Ἐρμοκράτης συνεβούλευε τοῖς Συρακοσίοις ἐξάγειν τῆς νυκτὸς ἅπαν τὸ στρατόπεδον καὶ τὰς ὁδοὺς ἀπάσας προκαταλαβέσθαι. Οὐ πειθο-

(1) ἐνοχλούμενοι. (2) οἱ πλησίον εὐρισκόμενοι ὑπεχώρουν. (3) εἰς φυγὴν. (4) ὅσοι δὲν ἐφονεύθησαν εἰς τὴν ἀνοικτὴν θάλασσαν, τὸ πέλαγος. (5) σηκίωσαντες τὰ πτώματα τῶν τ. (6) τρέξαντες ὅλοι μαζῆ. (7) ταχέως, εὐθύς. (8) ὑπισχνεῖτο, διεβεβαίου ὅτι εὐκόλως θὰ ἐπιτύχωσι τοῦ πόθου. (9) ἀναχώρησιν. (10) θ' ἀναχωρήσωσι.

μένων δὲ τῶν στρατηγῶν διὰ τὸ πολλοὺς μὲν τραυματίας εἶναι τῶν στρατιωτῶν, πάντας δ' ὑπὸ τῆς μάχης κατακόπους¹ ὑπάρχειν τοῖς σώμασιν, ἀπέστειλέ τινὰς τῶν ἰππέων ἐπὶ τὴν παρεμβολήν² τῶν Ἀθηναίων τοὺς ἐροῦντας³ ὅτι προαπεστάλκασιν οἱ Συρακόσιοι τοὺς τὰς ὁδοὺς καὶ τοὺς ἐπικαιροτάτους⁴ τόπους προκαταληψόμενους. Ποιησάντων δὲ τῶν ἰππέων τὸ προσταχθὲν ἤδη νυκτὸς οὔσης, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι νομίσαντες τῶν Λεοντινῶν τινὰς εἶναι τοὺς δι' εὐνοίαν ἀπηγγελοτάτους⁵, διαταράχθησαν οὐ μικρῶς καὶ τὴν ἀπαλλαγὴν ὑπερέβητο⁶. ὥπερ εἰ μὴ παρεκρούσθησαν, ἀσφαλῶς ἂν ἐχωρίσθησαν⁷. Οἱ μὲν οὖν Συρακόσιοι τῆς ἡμέρας ὑποφωσκούσης⁸ ἀπέστειλαν τοὺς προκαταληψόμενους⁹ τὰ στενόπορα τῶν ὁδῶν· οἱ δὲ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ διελόμενοι τοὺς στρατιώτας εἰς δύο μέρη, καὶ τὰ μὲν σκευοφόρα¹⁰ καὶ τοὺς ἀρρώστους εἰς μέσον λαβόντες, τοὺς δὲ δυναμένους μάχεσθαι προηγῆσθαι καὶ οὐραγεῖν¹¹ τάξαντες, προήεσαν¹² ἐπὶ Κατάνης, ὧν μὲν Δημοσθένους, ὧν δὲ Νικίου καθηγουμένων¹³. Οἱ δὲ Συρακόσιοι πεντήκοντα μὲν τὰς καταληφθείσας ναῦς ἀναψάμενοι¹⁴ κατήγαγον εἰς τὴν πόλιν, ἐκβιβάσαντες δὲ ἐκ τῶν τριήρων ἅπαντας καὶ καθοπλίσαντες μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως ἠκολούθουν¹⁵ τοῖς Ἀθηναίοις, ἐξαπτόμενοι¹⁶ καὶ βαδίζειν εἰς τοῦμπροσθεν διακωλύοντες. Ἐπί τρεῖς δ' ἡμέρας ἐπακολουθοῦντες¹⁷ καὶ πανταχόθεν προλαμβάνοντες ἀπειργον εὐθυπορεῖν πρὸς τὴν σύμμαχον

* (1) κατακουρασμένους. (2) τὸ στρατόπεδον. (3) ὅτινες νὰ εἰποῖσι. (4) ἐπιτηδειοτάτους, καταλληλοτάτους. (5) ὅτι οἱ κομίσαντες τὴν ἀγγελίαν ταύτην εἶναι. (6) ἀνέβαλον. (7) ἂν διὰ τοῦτου δὲν ᾔθελον ἀπατηθῆ, ἀσφαλῶς ἤθελον ἀπελθεῖ. (8) ὅτε ἤρχιζε νὰ φέγγῃ. (9) οἵτινες νὰ προκαταλάβωσι τοὺς στενοὺς τόπους. (10) ζῶα. (11) νὰ ᾔναι ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσθεν. (12) προυχώρουν κατά. (13) ἡγουμένων τῶν μὲν τοῦ Δημ. τῶν δὲ τοῦ Ν. (14) δέσαντες, σύραντες. (15) κατεδίωκον. (16) παρρηγίζοντες αὐτοὺς εἰς πόλεμον. (17) καταδιώκοντες.

Κατάνην, παλινόδιον¹ δὲ καταναγκάσαντες ποιήσασθαι διὰ τοῦ Ἐλωρίου² πεδίου, πρὸς τῷ Ἀσινάρῳ ποταμῷ περι-κυκλώσαντες ἀπέκτειναν μὲν μυρίους ὀκτακισχιλίους, ἐζώγησαν³ δὲ ἑπτακισχιλίους, ἐν οἷς καὶ τοὺς στρατηγούς Δημοσθένην καὶ Νικίαν· οἱ δὲ λοιποὶ διηρπάσθησαν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν. Οἱ γὰρ Ἀθηναῖοι πάντοθεν ἀποκλειομένης τῆς σωτηρίας ἠναγκάσθησαν τὰ ὄπλα καὶ ἑαυτοὺς παραδοῦναι τοῖς πολεμίοις. Τούτων δὲ πραχθέντων οἱ Συρακόσιοι στήσαντες δύο τρόπαια, καὶ τὰ τῶν στρατηγῶν ὄπλα πρὸς ἑκάτερον προσηλώσαντες, ἀνέστρεψαν⁴ εἰς τὴν πόλιν.

Τότε μὲν οὖν τοῖς θεοῖς ἔθυσαν πανδημί, τῇ δ' ὑστεραία συναχθείσης ἐκκλησίας ἐβουλεύοντο πῶς χρήσονται τοῖς αἰχμαλώτοις. Διοκλῆς δέ τις, τῶν δημαγωγῶν ἐνδοξότατος ὢν, ἀπεφήνατο⁵ γνώμην ὡς δεοὶ τοὺς μὲν στρατηγούς τῶν Ἀθηναίων μετ' αἰκίας ἀνελεῖν⁶, τοὺς δ' ἄλλους αἰχμαλώτους ἐν μὲν τῷ παρόντι τεθῆναι πάντας εἰς τὰς λατομίας⁷, μετὰ δὲ ταῦτα τοὺς μὲν συμμαχήσαντας τοῖς Ἀθηναίοις λαφυροπωλῆσαι⁸, τοὺς δ' Ἀθηναίους ἐργαζομένους ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ λαμβάνειν ἀλφίτων δύο χοίνας⁹. Ἀναγνωσθέντος δὲ τοῦ ψηφίσματος Ἐρμοκράτης παρελθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐνεχείρει¹⁰ λέγειν ὡς κάλλιον ἔστι τοῦ νικᾶν τὸ τὴν νίκην ἐνεγκεῖν ἀνθρωπίνως. Θορυβοῦντος δὲ τοῦ δήμου καὶ τὴν δημηγορίαν¹¹ οὐχ ὑπομένοντος, Νικόλαός τις, ἐστερημένος ἐν τῷ πολέμῳ δυοῖν υἱῶν, ἀνέβαινεν ἐπὶ τὸ βῆμα κατεχόμενος¹² ὑπὸ τῶν οἰκετῶν διὰ τὸ γῆρας· ὃν ὡς εἶδεν ὁ δῆμος,

(1) ἐπιστρέφειν. (2) ἐν Σικελίᾳ. (3) συνέλαβον ζῶντας. (4) δι' ἕλων προσκολλήσαντες, ἐξ ἕλων κρεμάσαντες ἐπέστρεψαν. (5) ἐξέφρασεν, ἔδωκε. (6) διὰ μαστιγώσεων νὰ φονεύσῃσι. (7) ἐν ταῖς λιθοτομείοις. (8) νὰ πωλήσῃσιν ὡς λάφυρα. (9) ἡ χοῖνιξ ἦτο μέτρον σίτων, τέσσαρας κωτύλας χωροῦν, τ. ε. τόσον σίτον, ὅσος ἤρκει τῷ ἀνθρώπῳ διὰ τὴν καθημερινὴν τροφήν. (10) ἐπεχείρει. (11) ὀμίλιαν. (12) κρατούμενος.

ἔληξε τοῦ θορύβου¹, νομίζων κατηγορήσειν τῶν αἰχμαλώτων. Γενομένης οὖν σιωπῆς ὁ πρεσβύτερος ἐντεῦθεν ἤρξατο τῶν λόγων.

Τῶν κατὰ τὸν πόλεμον ἀτυχημάτων, ἄνδρες Συρακόσιοι, μέρος οὐκ ἐλάχιστον ἐγὼ μετέσχηκα· δυοῖν γὰρ υἱῶν γενόμενος πατὴρ ἐξέπεμψα μὲν αὐτοὺς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς πατρίδος κίνδυνον, ὑπεδεξάμην δ' ἀντ' αὐτῶν ἀγγελίαν ἢ τὸν ἐκείνων θάνατον ἐμήνυε. Διὸ καὶ καθ' ἡμέραν ἐπιζητῶν τὴν συμβίωσιν² καὶ τὴν τελευταίαν ἀναλογιζόμενος ἐκείνους μὲν μακαρίζω, τὸν ἐμαυτοῦ δὲ βίον ἐλεῶ, πάντων ἡγούμενος εἶναι δυστυχέστατος. Ἐκεῖνοι μὲν γὰρ τὸν ὀφειλόμενον τῇ φύσει θάνατον εἰς πατρίδος σωτηρίαν ἀναλώσαντες ἀθάνατον ἑαυτῶν δόξαν καταλελοίπασιν, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τῆς ἐσχάτης ἡλικίας ἔρημος ὢν τῶν θεραπευσόντων³ τὸ γῆρας διπλοῦν ἔχω τὸ πένθος, τὴν συγγενεῖαν ἅμα καὶ ἀρετὴν ἐπιζητῶν· ὅσω γὰρ εὐγενέστερον ἐτελεύτησαν, τοσούτω ποθεινότεραν τὴν ὑπὲρ αὐτῶν μνήμην καταλελοίπασιν. Εἰκότως οὖν μισῶ τοὺς Ἀθηναίους, δι' ἐκείνους οὐχ ὑπὸ τῶν τέκνων, ἀλλ' ὑπὸ τῶν υἱετῶν, ὡς ὄρατε, χειραγωγούμενος⁴. Εἰ μὲν οὖν ἐώρων, ὦ ἄνδρες Συρακόσιοι, τὴν παροῦσαν ἐνεστηκέναι βουλήν⁵ ὑπὲρ Ἀθηναίων, εἰκότως ἂν καὶ διὰ τὰς κοινὰς τῆς πατρίδος συμφοράς καὶ διὰ τὰς ἰδίαις ἀτυχίας πικρῶς ἂν αὐτοῖς προσηνέχθην· ἐπεὶ δ' ἅμα τῷ πρὸς τοὺς ἡτυχηκότας ἐλέω κρίνεται τὸ τε κοινῇ συμφέρον καὶ ἢ πρὸς ἅπαντας ἀνθρώπους ὑπὲρ τοῦ δήμου τῶν Συρακοσίων ἐξενεχθησομένη δόξα, ἀκέραιον⁶ ποιήσομαι τὴν τοῦ συμφέροντος συμβουλίαν⁷. Ὁ μὲν οὖν δῆμος τῶν Ἀθηναίων τῆς ἰδίας ἀνοίας⁸ ἀξίαν κεκόμισται⁹ τιμωρίαν, πρῶτον

(1) ἔπαυσε νὰ θορύβῃ. (2) μετ' αὐτῶν. (3) ἐκείνων (δηλ. τῶν υἱῶν) οἵτινες νὰ περιποιηθῶσι τὸ γῆρας μου. (4) χειραγωγουμαι = ὁδηγῶ τινὰ κρατῶν ἀπὸ τῆς χειρός. (5) ὅτι ἢ π. συνέλευσις ἔχει γίνεσθαι. . . . (6) καθαρὰν, ἀγνήν, σωστήν. (7) συμβουλίαν, γνώμην. (8) μωρίας. (9) ἔλαβε.

μὲν παρὰ θεῶν, μετὰ δὲ ταῦτα παρ' ἡμῶν τῶν ἀδικηθέντων. Ἀγαθὸν γάρ ἐστι τὸ θεῖον τοὺς ἀδίκου πολέμου καταρχομένους¹ καὶ τὴν αὐτῶν ὑπεροχὴν οὐκ ἐνεγκόντας ἀνθρωπίνως ἀνελπίστοις περιβαλεῖν συμφοραῖς. Τίς γὰρ ἂν ἤλπισεν Ἀθηναίους, μύρια² μὲν εἰληφότας ἐκ Δήλου τάλαντα, τριήρεις δὲ διακοσίας εἰς Σικελίαν ἀπεσταλκότας καὶ τοὺς ἀγωνιουμένους³ ἄνδρας πλείους τῶν τετρακισμυρίων, οὕτω μεγάλας συμφοραῖς περιπεσεῖσθαι; ἀπὸ γὰρ τῆς τηλικαύτης παρασκευῆς οὔτε ναῦς οὔτ' ἀνὴρ οὐδεὶς ἐπανήλθεν, ὥστε μηδὲ τὸν ἀγγελοῦντα αὐτοῖς τὴν συμφορὰν περιλειφθῆναι⁴. Εἰδότες οὖν, ἄνδρες Συρακόσιοι, τοὺς ὑπερηφανοῦντας καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις μισουμένους, προσκυνοῦντες τὴν τύχην μηδὲν ὑπὲρ ἀνθρώπου πράττειτε. Τί γὰρ σεμνὸν φονεῦσαι τὸν ὑποπεπτωκότα⁵; Τί δ' ἐνδοξὸν τιμωρίᾳ περιβαλεῖν; Ὁ γὰρ ἀμετάθετον ἔχων τὴν περὶ τῶν ἀτυχημάτων ὁμότητα συναδικεῖ τὴν κοινὴν ἀνθρώπων ἀσθένειαν. Οὐδεὶς γὰρ ἐστὶν οὕτω φρόνιμος ὥστε μεῖζον ἰσχυῖσαι τῆς τύχης, ἢ φύσει ταῖς ἀνθρωπίναις ἠδομένη συμφοραῖς ὀξείας⁶ τῆς εὐδαιμονίας ποιεῖται τὰς μεταβολάς. Ἐροῦσί τινες ἴσως, ἠδίκησαν, καὶ τῆς κατ' αὐτῶν τιμωρίας ἔχομεν τὴν ἐξουσίαν. Οὐκοῦν παρὰ μὲν τοῦ δήμου πολλαπλασίαν εἰλήφατε τιμωρίαν⁷, παρὰ δὲ τῶν αἰχμαλώτων ἱκανὴν ἔχετε κόλασιν⁸. παρέδωκαν γὰρ ἑαυτοὺς μετὰ τῶν ὀπλῶν πιστεύσαντες τῇ τῶν κρατούντων εὐγνωμοσύνη· διόπερ οὐκ ἄξιον αὐτοὺς τῆς ἡμετέρας ψευσθῆναι⁹ φιλανθρωπίας. Οἱ μὲν οὖν ἀμετάθετον τὴν ἔχθραν φυλάττοντες μαχομένοι τετελευτήκασι, οἱ δὲ αὐτοὺς ἡμῖν ἐγγχειρίσαντες¹⁰ ἀντί

(1) τοὺς ἀρχίζοντας. (2) 10,000. (3) οἵτινες ν' ἀγωνισθῶσι. (4) νὰ σωθῆ. (5) δὲν εἶναι τίμιον νὰ φονεύσῃ τις τὸν πεσόντα πρὸ τῶν ποδῶν του. (6) αἰφνιδίας. (7) ἱκανοποίησιν, ἐκδίκησιν. (8) τιμωρίαν. ἱκανῶς ἐτιμωρήσατε τοὺς . . . (9) ν' ἀποτύχῃσι, ἀπατηθῶσι ὡς πρὸς τὴν . . . (10) οἱ δὲ παραδοθέντες.

πολεμίων γεγονάσιν ικέται. Οἱ γὰρ ἐν ταῖς μάχαις τοῖς ἐναντίοις τὰ σώματα ἐγχειρίζοντες ἐπ' ἐλπίδι σωτηρίας τοῦτο πράττουσιν· εἰ δὲ πιστεύσαντες τιμωρίας τεύξονται τηλικαύτης, οἱ μὲν παθόντες ἀναδέξονται τὴν συμφορὰν, οἱ δὲ πρῆξαντες ἀγνώμονες ἀν κληθεῖεν. Δεῖ δὲ τοὺς τῆς ἡγεμονίας ἀντιποιουμένους¹, ὧ ἄνδρες Συρακᾶσιοι, μὴ οὕτω τοῖς ὅπλοις ἐαυτοὺς ἰσχυροὺς κατασκευάζειν² ὡς τοῖς τρόποις ἐπιεικῆς παρέχεσθαι.

Οἱ γὰρ ὑποτεταγμένοι τοὺς μὲν φόβῳ κατισχύοντας καιροτηρήσαντες ἀμύνονται³ διὰ τὸ μῦθος, τοὺς δὲ φιλανθρώπως ἀφηγούμενους βεβαίως⁴ ἀγαπῶντες αἰεὶ συναύξουσι τὴν ἡγεμονίαν. Τί καθεῖλε⁵ τὴν Μήδων ἀρχήν; ἢ πρὸς τοὺς ταπεινοτέρους ὀμότης. Ἀποστάντων γὰρ Περσῶν καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἔθνων συνεπέθετο. Πῶς γὰρ Κύρος ἐξ ἰδιώτου τῆς Ἀσίας ἅλης ἐβασίλευσε; τῇ πρὸς τοὺς κρατηθέντας⁶ εὐγνωμοσύνη. Κροῖσον γοῦν τὸν βασιλέα λαβὼν αἰχμάλωτον οὐχ ὅπως⁷ ἠδίκησεν, ἀλλὰ καὶ προσευηργέτησε· παραπλησίως⁸ δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις βασιλευσίτε καὶ δήμῳι προσηέχθη. Τοιγαροῦν διαδοθείσης εἰς πάντα τόπον τῆς ἡμερότητας ἅπαντες οἱ κατὰ τὴν Ἀσίαν ἀλλήλους φθάνοντες εἰς τὴν τοῦ βασιλέως συμμαχίαν παρεγίνοντο. Τί λέγω τὰ μακρὰν καὶ τόποις καὶ χρόνοις ἀφροστηκότα⁹; κατὰ γὰρ τὴν ἡμετέραν πόλιν οὐ πάλαι Γέλων ἐξ ἰδιώτου τῆς Σικελίας ἅλης ἡγεμὼν ἐγένετο, τῶν πόλεων ἐκουσίως εἰς τὴν ἐξουσίαν ἐκείνου παραγενομένων· προσεκαλεῖτο γὰρ ἢ τάνδρὸς ἐπιεικῆια πάντας ἀνθρώπους, τὴν εἰς τοὺς ἡτυχηκότας συγγνώμην προσλαβοῦσα. Ἀπ' ἐκείνων οὖν τῶν χρόνων τῆς κατὰ Σικελίαν ἡγεμονίας ἀντιποιουμένης τῆς πόλεως, μὴ καταρρίψωμεν¹⁰

(1) ἰδιοποιοῦντας, ἀξιοῦντας νὰ λάβωσι τὴν. (2) νὰ μὴ προσπαθῶσι νὰ γίνωνται . . . (3) καιροφυλακτῆσαντες ὑπερασπίζονται, ἐκδικαῶνται. (4) ἀσφαλῶς, διαρκῶς. (5) κατέστρεψε. (6) νικηθέντας. (7) ὄχι μόνον δέν. (8) ὁμοίως. (9) ἀπομακρυσμένα. (10) καταστρέψωμεν.

τὸν ὑπὲρ τῶν προγόνων ἔπαινον, μηδὲ ἑαυτοὺς θηριώδεις καὶ ἀπαραιτήτους¹ πρὸς ἀνθρωπίνην ἀτυχίαν παρὰσχόμεν. Οὐ γὰρ προσήκει δοῦναι τῷ φθόνῳ καθ' ἡμῶν ἀφορμὴν εἰπεῖν ὡς ἀναξίως εὐτυχοῦμεν· καλὸν γὰρ καὶ τὸ τῆς τύχης ἀντιπραττούσης² ἔχειν τοὺς συναλγήσοντας καὶ πάλιν ἐν τοῖς κατορθώμασι³ τοὺς ἠδομένους. Τὰ μὲν οὖν ἐν τοῖς ὅπλοις πλεονεκτήματα τύχη καὶ καιρῷ κρίνεται πολλάκις, ἢ δ' ἐν ταῖς εὐπραξίαις ἡμερότης ἰδίον ἐστὶ σημεῖον τῆς τῶν εὐτυχούντων ἀρετῆς. Διὸ μὴ φθονήσητε τῇ πατρίδι περιβόητον γενέσθαι παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὅτι τοὺς Ἀθηναίους ἐνίκησεν οὐ μόνον τοῖς ὅπλοις, ἀλλὰ καὶ τῇ φιλάνθρωπίᾳ. Φανήσονται γὰρ οἱ τῶν ἄλλων ὑπερέχειν ἡμερότητι σεμνυνόμενοι⁴ τῇ παρ' ἡμῶν εὐγνωμοσύνη πολυωρούμενοι⁵, καὶ οἱ πρῶτοι βωμὸν ἐλέου καθιδρυσάμενοι τοῦτον ἐν τῇ πόλει τῶν Συρακοσίων εὐρήσουσιν. Ἐξ ὧν πᾶσιν ἔσται φανερόν ὡς ἐκεῖνοι μὲν δικαίως ἐσφάλησαν⁶, ἡμεῖς δ' ἀξίως ἠτυχήσαμεν, εἴπερ οἱ μὲν τοιοῦτους ἀδικεῖν ἐπεχείρησαν οἱ καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἠὲ γνωμόνησαν, ἡμεῖς δὲ τοιοῦτους ἐνίκησαμεν οἱ καὶ τοῖς πολεμιοτάτοις μερίζουσι⁷ τὸν ἔλεον ἐτόλμησαν ἐπιβουλεύσαι· ὥστε μὴ μόνον ὑπὸ τῶν ἄλλων κατηγορίας τυγχάνειν⁸ τοὺς Ἀθηναίους, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἑαυτῶν καταγινώσκειν⁹, εἰ τοιοῦτους ἄνδρας ἀδικεῖν ἐνεχείρησαν¹⁰. Καλόν, ὦ ἄνδρες Συρακόσιοι, κατάρξασθαι φιλίας, καὶ τῷ τῶν ἠτυχηκότων ἐλέῳ σπείσασθαι¹¹ τὴν διαφορὰν. Δεῖ γὰρ τὴν μὲν πρὸς τοὺς φίλους εὖνοιαν ἀθάνατον φυλάττειν, τὴν δὲ πρὸς τοὺς ἐναντίους ἐχθρὰν θνητὴν· οὕτω γὰρ συμβήσεται τοὺς μὲν συμμάχους γίνεσθαι

(1) ἀδυσωπήτους, σκληροὺς. (2) ἐν τοῖς ἀτυχήμασι. (3) εὐτυχίαις. (4) καυχώμενοι. (5) εἰδικὴ μετχ. ἐκ τοῦ φανήσονται = ὅτι τιμῶνται. (6) ἀπέτυχον. (7) παραχωροῦσι. (8) κατηγορεῖσθαι. (9) κατακρίγειν. (10) ἐπεχείρησαν, προσεπάθησαν. (11) μ. ἀόρ. τ. σπένδομαι
νὰ διαλύσητε τὴν δ. συμφιλιούμενοι.

πλείους, τοὺς δὲ πολεμίους ἐλάττους. Τὴν δὲ διαφορὰν αἰώνιον διαφυλάττοντας παραδιδόναι παισὶ παίδων οὐτ' εὐγνωμον¹ οὐτ' ἀσφαλέες· ἐνίοτε γὰρ οἱ δοκοῦντες ὑπέρεχειν ἐν ῥοπῇ καιροῦ² τῶν πρότερον ὑποπεπτωκότων³ ἀσθενέστεροι γίνονται. Μαρτυρεῖ δ' ὁ νῦν γενόμενος πόλεμος· οἱ γὰρ ἐπὶ πολιορκίᾳ παρκαγεόμενοι καὶ διὰ τὴν ὑπεροχὴν ἀποτειχίσαντες τὴν πόλιν ἐκ μεταβολῆς⁴ αἰχμάλωτοι γεγόνασιν, ὡς ὄρατε. Καλὸν οὖν ἐν ταῖς τῶν ἄλλων ἀτυχίαις ἡμέρους φανέντας ἕτοιμον ἔχειν τὸν παρὰ πάντων ἔλεον, ἐάν τι συμβαίνει τῶν ἀνθρωπίνων. Πολλὰ γὰρ ὁ βίος ἔχει παρχάδοζα, στάσεις πολιτικές, ληστείας, πολέμους, ἐν οἷς οὐ ῥάδιον διαφεύγειν τὸν κίνδυνόν ἀνθρώπου ὄντα. Διόπερ εἰ τὸν πρὸς τοὺς ὑποπεπτωκότας ἔλεον ἀποκόφομεν⁵, πικρὸν καθ' ἑαυτῶν νόμον θήσομεν εἰς ἅπαντα τὸν αἰῶνα. Οὐ γὰρ δυνατὸν τοὺς ἄλλοις ἀνημέρως⁶ χρησαμένους αὐτοὺς παρ' ἐτέρων τυχεῖν ποτε φιλανθρωπίας, καὶ πρᾶξαντας δεινὰ παθεῖν εὐγνώμονα, καὶ παρὰ τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἔθισμούς⁷ τοσοῦτους ἀνδρας φονεύσαντας ἐν ταῖς τοῦ βίου μεταβολαῖς ἐπιβοᾶσθαι⁸ τὰ κοινὰ πάντων νόμιμα. Τίς γὰρ Ἑλλήνων τοὺς παραδόντας ἑαυτοὺς καὶ τῇ τῶν κρατούντων εὐγνωμοσύνη πιστεύσαντας ἀπαραιτήτου τιμωρίας ἠξίωσεν, ἢ τίς ἤττονα τοῦ μὲν ὤμοῦ τὸν ἔλεον, τῆς δὲ προπετείας τὴν εὐλάβειαν ἔσχηκε; πάντες δὲ ἀνατείνονται⁹ μὲν πρὸς τοὺς ἀντιπαττομένους, εἴκουσι¹⁰ δὲ τοῖς ὑποπεπτωκόσιν, ὧν μὲν τὴν τόλμαν καταπονοῦντες, ὧν δὲ¹¹ τὴν ἀτυχίαν οἰκτείροντες. Θραύεται γὰρ ἡμῶν ὁ θυμὸς, ὅταν ὁ πρότερον ἐχθρὸς ὢν ἐκ μεταβολῆς ἰκέτης γενόμενος ὑπομένη παθεῖν ὅ,τι ἀνδοκῆ τοῖς κρατοῦσιν. Ἀλίσκονται¹² δ',

(1) φρόνιμον. (2) ἐν μιᾷ στιγμῇ. (3) νενικημένων. (4) διὰ μεταβολῆς τῆς τύχης. (5) στερήσομεν, ἀρνηθῶμεν. (6) σκληρῶς. (7) ἔθιμα. (8) νὰ ἐπικαλῶνται αὐτοί. (9) ἐναντιοῦνται. (10) ὑποχωροῦσι. (11) ἄλλων μὲν καταβάλλοντες τὴν . . . ἄλλων δὲ . . . (12) κυριεύονται.

οἶμαι, τῶν ἡμέρων ἀνδρῶν αἱ ψυχαὶ μάλιστα πως ἐλέω
 διὰ τὴν κοινὴν τῆς φύσεως ὁμοιοπάθειαν. Ἀθηναῖοι γὰρ
 κατὰ τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον εἰς τὴν Σφακτιηρίαν
 νῆσον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων κατακλείσαντες καὶ
 λαβόντες αἰχμαλώτους ἀπελύτρωσαν¹ τοῖς Σπαρτιάταις.
 Πάλιν Λακεδαιμόνιοι πολλοὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν
 συμμάχων αἰχμαλωτιστάμενοι παραπλησίως ἐχρήσαντο².
 Καὶ καλῶς ἀμφοτέρω ταῦτ' ἐπράξαν· δεῖ γὰρ τοῖς Ἑλ-
 λησι τὴν ἔχθραν εἶναι μέχρι τῆς νίκης, καὶ κολάζειν
 μέχρι τοῦ κρατῆσαι τῶν ἐναντίων³. Ὁ δὲ περαιτέρω τὸν
 ὑποπεσόντα⁴ καὶ πρὸς τὴν τοῦ κρατοῦντος⁵ εὐγνωμοσύ-
 νην προσφεύγοντα τιμωρούμενος⁶ οὐκέτι τὸν ἐχθρὸν κο-
 λάζει⁷, πολὺ δὲ μᾶλλον ἀδικεῖ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν.
 Εἴποι γὰρ ἂν τις πρὸς τὴν τοιοῦτου σκληρότητα τὰς
 τῶν πάλαι σοφῶν ἀποφάσεις, ἄνθρωπε, μὴ μέγα φρόνει,
 γινῶθι σαυτόν, ἴδε τὴν τύχην ἀπάντων οὖσαν κυρίαν.
 Τίνος γὰρ χάριν οἱ πρόγονοι πάντων τῶν Ἑλλήνων ἐν
 ταῖς κατὰ πόλεμον νίκαις κατέδειξαν οὐ διὰ λίθων, διὰ
 δὲ⁸ τῶν τυχόντων ξύλων ἰστάναι τὰ τρόπαια; ἄρ' οὐχ
 ὅπως⁹ ὀλίγον χρόνον διακείμεντα ταχέως ἀφανίζεται τὰ
 τῆς ἔχθρας ὑπομνήματα; καθόλου¹⁰ δ' εἰ μὲν αἰώνιον
 ἴστασθαι τὴν διαφορὰν¹¹ βούλεσθε, μάθετε τὴν ἀνθρωπί-
 νην ἀσθένειαν ὑπερφρονοῦντες¹². εἰς γὰρ καιρὸς¹³ καὶ βρα-
 χεῖα ῥοπή τύχης ταπεινοῖ πολλὰκις τοὺς ὑπερηφάνους.
 Εἰ δ', ὅπερ εἰκὸς ἐστὶ, παύσεσθε πολεμοῦντες, τίνα καλλίω
 καιρὸν εὐρήσετε τοῦ νῦν ὑπάρχοντος, ἐν ᾧ τὴν πρὸς τοὺς
 ἑπταιχότας¹⁴ φιλανθρωπίαν ἀφορμὴν τῆς φιλίας ποιήσε-
 σθε; μὴ γὰρ οἴεσθε τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον τελέως

- (1) ἠλευθέρωσαν λαβόντες λύτρα, χρήματα. (2) ὁμοίως ἐπράξαν.
 (3) μέχρις οὗ γείνωσι κύριοι τῶν . . . νικήσωσι τοὺς . . . (4) νικη-
 θέντα. (5) νικητοῦ. (6) ἐκδικούμενος. (7) δὲν τιμωρεῖ πλέον τόν...
 (8) ἀλλὰ διὰ τῶν. (9) τάχα οὐχὶ ἵνα. (10) ἵνα δὲ συντόμως εἰπωμεν.
 (11) ἔριδα, ἔχθραν. (12) νὰ καταφρονῆτε τὴν. (13) περίστασις.
 (14) πρ. τ. πταίω = νενικημένους.

ἐξήσθηνηκέναι διὰ τὴν ἐν Σικελίᾳ συμφορὰν, ὅς κρατεῖ σχεδὸν τῶν τε κατὰ τὴν Ἑλλάδα νήσων ἀπασῶν, καὶ τῆς παραλίου τῆς τε κατὰ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀσίαν ἔχει τὴν ἡγεμονίαν. Καὶ γὰρ πρότερον περὶ τὴν Αἴγυπτον τριακοσίας τριήρεις αὐτάνδρους¹ ἀπολέσας τὸν δοκοῦντα κρατεῖν βασιλέα συνθήκας ἀσχήμενας² ποιεῖν ἠνάγκασε, καὶ πάλιν ὑπὸ Ξέρξου τῆς πόλεως κατασκευείσης μετ' ὀλίγον κἀκείνον ἐνίκησε καὶ τῆς Ἑλλάδος τὴν ἡγεμονίαν ἐκτῆσατο. Ἀγαθὴ γὰρ ἡ πόλις ἐν τοῖς μεγίστοις ἀτυχήμασι μεγίστην ἐπίδοσιν λαβεῖν³ καὶ μηδέποτε ταπεινὸν μηδὲν βουλεύεσθαι. Καλὸν οὖν ἀντὶ τοῦ τὴν ἔχθραν ἐπαύξειν συμμάχους αὐτοὺς ἔχειν φεισάμενους⁴ τῶν αἰχμαλώτων. Ἀνελόντες⁵ μὲν γὰρ αὐτοὺς τῷ θυμῷ μόνον χαριούμεθα⁶, τὴν ἀκαρπον ἐπιθυμίαν ἐκπληροῦντες, φυλάζαντες δὲ παρὰ μὲν τῶν εὖ παθόντων⁷ τὴν χάριν⁸ ἔζομεν, παρὰ δὲ τῶν ἄλλων ἀπάντων τὴν εὐδοξίαν⁹. Naί, ἀλλὰ τινες τῶν Ἑλλήνων ἀπέσφαζαν τοὺς αἰχμαλώτους. Τί οὖν¹⁰; εἰ μὲν αὐτοῖς ἐκ ταύτης τῆς πράξεως ἔπαινοι τυγχάνουσι¹¹, μιμησώμεθα τοὺς τῆς δόξης πεφροντικότητας· εἰ δὲ παρὰ πρώτων ἡμῶν τυγχάνουσι κατηγορίας¹², μηδὲ αὐτοὶ πράξωμεν τὰ αὐτὰ τοῖς ὁμολογουμένως ἡμαρτηκόσι. Μέχρι μὲν γὰρ τοῦ μηδὲν ἀνήκεστον¹³ πεπονθῆναι τοὺς εἰς τὴν ἡμετέραν πίστιν ἑαυτοὺς παραδόντας, ἅπαντες καταμémφονται δικαίως τὸν Ἀθηναίων δῆμον· ἐὰν δὲ ἀκούσῃσι παρὰ τὰ κοινὰ νόμιμα τοὺς αἰχμαλώτους παρεσπονδημένου¹⁴, ἐφ' ἡμᾶς μετοίσουσι¹⁵ τὴν κατηγορίαν. Καὶ γὰρ εἴ τινων

(1) με ὄλους τοὺς ἄνδρας, τὸ πλήρωμα. (2) ἐπνειδίστους, ἀτίμους. (3) αὐξῆσαι τὰ μέγιστα, ἐπιδοῦναι. (4) λυπηθέντας. (5) φονεύσαντες. (6) εἰς τὸν θυμὸν μας θὰ κάμωμεν χάριν, θὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν θ. (7) τῶν εὐεργετηθέντων. (8) εὐγνωμοσύνην. (9) τὴν καλὴν φήμην. (10) καὶ τί προκύπτει ἐκ τούτου. (11) ἐπαινοῦνται. (12) κατηγοροῦνται. (13) ἀθεράπευτον. (14) ὅτι ἠδικήθησαν. (15) θὰ μεταφέρωσι.

ἄλλων, Ἀθηναίων ἀξιόν ἐστιν ἐντραπήναι μὲν τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα, χάριν δ' αὐτοῖς ἀπομερίσαι¹ τῶν εἰς ἀνθρώπους εὐεργετημάτων². Οὗτοι γὰρ εἰσιν οἱ πρῶτοι τροφῆς ἡμέρου τοῖς Ἑλλησι μεταδόντες, ἦν ἰδίᾳ παρὰ θεῶν λαθόντες τῇ χρείᾳ³ κοινὴν ἐποίησαν· οὗτοι νόμους εὔρον, δι' οὓς ὁ κοινὸς βίος ἐκ τῆς ἀγρίας καὶ ἀδίκου ζωῆς εἰς ἡμέρον καὶ δικαίαν ἐλήλυθε συμβίωσιν· οὗτοι πρῶτοι τοὺς καταφυγόντας διασώσαντες τοὺς περὶ τῶν ἰκετῶν νόμους παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ἰσχυσαί παρσκευάσαν· ὧν ἀρχηγούς γενομένους οὐκ ἀξιὸν αὐτοὺς ἀποστερηῆσαι. Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς ἅπαντας· ἰδίᾳ δ' ἐνίους ὑπομνήσω τῶν φιλανθρώπων⁴. Ὅσοι μὲν γὰρ λόγου⁵ καὶ παιδείας ἐν τῇ πόλει μετεσχῆκατε, δότε τὸν ἔλεον τοῖς τὴν πατρίδα κοινὸν παιδευτήριον παρεχομένοις πᾶσιν ἀνθρώποις· ὅσοι δὲ τῶν ἀγνωτάτων⁶ μυστηρίων μετελήφατε, σώσατε τοὺς μύσαντας, οἱ μὲν ἤδη μετεσχηκότες τῶν φιλανθρώπων τὴν χάριν διδόντες τῆς εὐεργεσίας, οἱ δὲ μέλλοντες μεταλήψεσθαι μὴ παραιρούμενοι⁷ τῷ θυμῷ τὴν ἐλπίδα. Ποῖος γὰρ τόπος τοῖς ξένοις βᾶσιμος εἰς παιδείαν ἐλευθέριον, τῆς Ἀθηναίων πόλεως ἀνηρημένης⁸, βραχὺ τὸ διὰ τὴν ἀμαρτίαν μῖσος, μεγάλα δὲ καὶ πολλὰ τὰ πρὸς εὐνοίαν αὐτοῖς εἰργασμένα⁹. Χωρὶς δὲ τῆς περὶ τὴν πόλιν ἐντραπῆς καὶ κατ' ἰδίαν ἂν τις τοὺς αἰχμαλώτους ἐξετάζων εὔροι δικαίως ἐλέου τυγχάνοντας. Οἱ μὲν γὰρ σύμμαχοι τῇ τῶν κρατούντων ὑπεροχῇ βικισθέντες ἠναγκάσθησαν συστρατεύειν. Διόπερ εἰ τοὺς ἐξ ἐπιβολῆς¹⁰ ἀδικήσαντας δίκαιόν ἐστι τιμωρεῖσθαι, τοὺς ἀκουσίως ἐξ-αμαρτάνοντας προσῆκον ἂν εἴη συγγνώμης ἀξιοῦν¹¹. Τί

(1) ἀποδοῦναι. (2) διὰ τὰ εὐεργετήματα. (3) τῇ χρήσει. (4) τῆς φιλανθρωπίας. (5) ῥητορικῷ = ῥητορικῆς. (6) ἱερωτάτων. (7) μὴ ἀποκόπτοντες ἔνεκα θυμοῦ. (8) εἰς ποῖον τόπον θὰ βαίνωσι, θὰ πηγαίνωσιν, ἵνα . . . ἐὰν ἡ πόλις τῶν Ἀθ. εἶναι κατεστραμμένη. (9) τὰ πεπραγμένα ὑπ' αὐτῶν. (10) ἐκουσίως, ἐκ προμελέτης. (11) νὰ συγχωρῶνται.

λέγω Νικίαν, ὃς ἀπ' ἀρχῆς τὴν πολιτείαν ὑπὲρ Συρακοσίων ἐνστησάμενος μόνος ἀντεῖπεν ὑπὲρ¹ τῆς εἰς Σικελίαν στρατείας, αἰεὶ δὲ τῶν παρεπιδημούντων Συρακοσίων φροντίζων καὶ πρόξενος² ὢν διατετέλεκεν; ἄτοπον οὖν Νικίαν κολάζεσθαι τὸν ὑπὲρ ἡμῶν Ἀθήνησι πεπολιτευμένον³, καὶ διὰ μὲν τὴν εἰς ἡμᾶς εὐνοίαν μὴ τυχεῖν φιλανθρωπίας, διὰ δὲ τὴν ἐν τοῖς κοινοῖς ὑπηρεσίαν ἀπαραιτήτῳ⁴ περιπεσεῖν τιμωρίᾳ, καὶ τὸν μὲν ἐπαγαγόντα τὸν πόλεμον ἐπὶ Συρακοσίους Ἀλκιβιάδην ἄμα καὶ παρ' ἡμῶν καὶ παρ' Ἀθηναίων ἐκφυγεῖν τὴν τιμωρίαν, τὸν δ' ὁμολογουμένως φιλανθρωπότατον Ἀθηναίων γεγενημένον μηδὲ τοῦ κοινοῦ τυχεῖν ἐλέου. Διόπερ ἔγωγε τὴν τοῦ τούτου βίου μεταβολὴν θεωρῶν ἐλεῶ⁵ τὴν τύχην. Πρωτοτερον μὲν γὰρ ἐν τοῖς ἐπισημοτάτοις τῶν Ἑλλήνων ὑπάρχων καὶ διὰ τὴν καλοκάγαθίαν ἐπαινούμενος μακαριστός⁶ ἦν καὶ περίβλεπτος κατὰ πᾶσαν τὴν πόλιν· νυνὶ δ' ἐξηγκωνισμένος⁷ ἐν ἀσχήμονι⁸ καὶ ταπεινῇ προσόψει⁹ τῶν τῆς αἰχμαλωσίας οἰκτρῶν¹⁰ πεπειράται, καθαπερεῖ¹¹ τῆς τύχης ἐν τῷ τούτου βίῳ τὴν ἐκυτῆς δύναμιν ἐπιδείξασθαι βουλομένης· ἥς τὴν ἐλευθερίαν ἀνθρωπίνως ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν προσήκει καὶ μὴ βάρβαρον ὠμότητα πρὸς ὁμοεθνεῖς ἀνθρώπους ἐνδείξασθαι.

Νικόλαος μὲν οὖν πρὸς τοὺς Συρακοσίους τοιοῦτοις χρησάμενος λόγοις κατέπαυσε τὴν δημηγορίαν, συμπαθεῖς ποιήσας τοὺς ἀκούοντας. Γύλιππος δ' ὁ Λάκων ἀπαραιτήτον τὸ πρὸς Ἀθηναίους μῖσος διαφυλάττων, ἀναθὰς ἐπὶ τὸ βῆμα τῶν λόγων τὴν ἀρχὴν ἐντεῦθεν ἐποιήσατο¹². Θαυμάζω μεγάλως, ἄνδρες Συρακοῖσιοι, θεωρῶν ὑμᾶς οὕτω

(1) περί. (2) δεχόμενος ἐν τῇ οἰκίᾳ του καὶ φιλοξενῶν = προστάτης. (3) ὅστις εἶχε πολιτευθῆ. (4) ἀδυσωπήτω. (5) οἰκτεῖρω. (6) εὐδαίμων, εὐτυχῆς ἦτο καὶ προσεῖλκυε τὰ βλέμματα. (7) παθ. πρ. τ. ἔξαγκωνίζω = δένω ὀπίσω τὰς χεῖρας. (8) ἐπονειδίστω. (9) θέα (10) τῶν ἐλεεινῶν. (11) ὡς ἐὰν ἡ τύχη. (12) ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ.

ταχέως περὶ ὧν ἔργῳ κακῶς πεπόνθατε περὶ τούτων τῷ λόγῳ μεταδιδασκομένους¹. Εἰ γὰρ ὑπὲρ ἀναστάσεως² κινδυνεύσαντες πρὸς τοὺς ἐπὶ κατασκαφῇ τῆς πατρίδος ὑμῶν παραγεγεννημένους ἀνεῖσθε τοῖς θυμοῖς³, τί χρὴ νῦν ἡμᾶς διατείνεσθαι τοὺς μηδὲν ἠδικημένους; δότε δέ μοι πρὸς θεῶν, ἄνδρες Συρακόσιοι, συγγνώμην τὴν συμβουλίαν ἐκτιθεμένῳ μετὰ παρρησίας⁴. Σπαρτιάτης γὰρ ὧν καὶ τὸν λόγον ἔχω Σπαρτιάτην⁵. Καὶ πρῶτον ἄν τις ἐπιζητήσῃ⁶ πῶς Νικόλαος ἐλεῆσαί φησι τοὺς Ἀθηναίους, οἳ τὸ γῆρας αὐτοῦ διὰ τὴν ἀπαιδίαν⁷ ἐλεεινὸν πεποιήκασι, καὶ παριῶν εἰς ἐκκλησίαν ἐν ἐσθῆτι πενθίμῃ δακρῦει καὶ λέγει δεῖν οἰκτεῖρειν τοὺς φονεῖς τῶν ἰδίων τέκνων. Οὐκέτι⁸ γὰρ ἐπιεικής ἐστὶν ὁ τῶν συγγενεστάτων μετὰ τὴν τελευτὴν ἀμνημονῶν⁹, τοὺς δὲ πολεμιοτάτους σῶσαι προκίρουμένους¹⁰. Ἐπεὶ πόσοι τῶν ἐκκλησιαζόντων υἱοὺς ἀνηρημένους κατὰ τὸν πόλεμον ἐπενθήσατε; πολλοὶ οὖν τῶν καθημένων ἐθορύβησαν. Ὁ δ' ἐπιβαλὼν¹¹, Ὁρᾶς, φησί, τοὺς τῷ θορύβῳ τὴν συμφορὰν ἐμφανίζοντας¹²; πόσοι δὲ ἀδελφοὺς ἢ συγγενεῖς ἢ φίλους ἀπολωλεκότες ἐπιζητεῖτε¹³; καὶ πολλῶ πλείους ἐπεσημήναντο¹⁴. Καὶ ὁ Γύλιππος, Θεωρεῖς, ἔφη, τὸ πλῆθος τῶν δι' Ἀθηναίους δυστυχοῦντων; οὗτοι πάντες οὐδὲν εἰς ἐκείνους ἀμαρτάνοντες τῶν ἀναγκαιοτάτων¹⁵ σωμάτων ἐστερήθησαν, καὶ τοσοῦτο μισεῖν τοὺς Ἀθηναίους ὀφείλουσιν ὅσον τοὺς ἰδίους ἠγαπήκασι. Πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, ἄνδρες Συρακό-

(1) βλέπων ὅτι ἄλλως πείθεσθε, μεταβάλλετε γνώμην διὰ λόγων περὶ . . . (2) καθαιρέσεως, ἀφανισμοῦ τῆς π. (3) ἀόρ. ἑ'. τ. ἀνίεμαι ἠθέλετε ὑποχωρήσει ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. (4) ἐξηγοῦντι τὴν γνώμην μου, συμβουλεύοντι ἐλευθέρως. (5) κατὰ σπαρτιατικὸν τρόπον τοῦ λέγειν ὁμιλῶ. (6) ἠθελεῖτε ἐρωτήσῃ. (7) ἀπώλειαν τῶν τέκνων του. (8) διότι δὲν εἶναι πλέον. (9) λησμονῶν. (10) τοὺς ἐχθίστους ἐπιθυμῶν νὰ σώσῃ. (11) προσθέσας. (12) δηλοῦντας. (13) ζητεῖτε ν' ἀνακτήσητε = ποθεῖτε. (14) διὰ σημείων παρεδέχθησαν, συνεφώνησαν αὐτῶ. (15) τῶν στενωτάτων συγγενῶν.

σιοι, τοὺς μὲν τετελευτηκότας ἐκούσιον ὑπὲρ ὑμῶν ἐλέσθαι¹ θάνατον, ὑμᾶς δὲ ὑπὲρ ἐκείνων μηδὲ παρὰ τῶν πολεμιωτάτων λαβεῖν τιμωρίαν², καὶ ἐπαινεῖν μὲν τοὺς ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἐλευθερίας τοὺς ἰδίους ἀναλώσαντας βίους, περὶ πλείονος δὲ τὴν τῶν φονέων ποιεῖσθαι σωτηρίαν τῆς ἐκείνων τιμῆς³; κοσμεῖν ἐψηφίσασθε δημοσίᾳ⁴ τοὺς τάφους τῶν μετηλλαχόντων⁵· καὶ τίνα καλλίονα κόσμον εὐρήσετε τοῦ κολάσαι τοὺς ἐκείνων αὐτόχειρας⁶; Εἰ μὴ νῆ Δία πολιτογραφήσαντες αὐτοὺς βούλεσθε καταλιπεῖν ἔμψυχα τρόπαια τῶν μετηλλαχόντων. Ἀλλὰ μεταβαλόντες τὴν τῶν πολεμίων προσηγορίαν γεγόνασιν ἰκέται· πόθεν αὐτοῖς ταύτης τῆς φιλανθρωπίας συγκεχωρημένης; Οἱ γὰρ ἀπ' ἀρχῆς τὰ περὶ τούτων νόμιμα⁷ διατάξαντες τοῖς μὲν δυστυχοῦσι τὸν ἔλεον, τοῖς δὲ διὰ πονηρίαν⁸ ἀδικοῦσιν ἔταξαν⁹ τιμωρίαν. Ἐν ποτέρᾳ δὴ τάξει θῶμεν τοὺς αἰχμαλώτους; ἐν τῇ τῶν ἡτυχηκότων; καὶ τίς αὐτοὺς τύχη μὴ προαδικηθέντας ἐβιάσατο πολεμεῖν Συρακοσίοις καὶ τὴν παρὰ πᾶσιν ἐπαινουμένην εἰρήνην ἀφέντας ἐπὶ κατασκαφῇ παρεῖναι τῆς ὑμετέρας πόλεως¹⁰; διόπερ ἐκούσιως ἐλόμενοι¹¹ πόλεμον ἀδικον εὐψύχως ὑπομενόντων¹² τὰ τούτου δεινά, καὶ μὴ κρατοῦντες¹³ μὲν ἀπαράτιτον¹⁴ ἔχόντων¹² τὴν καθ' ὑμῶν ὀμότητα, σφαλέντες¹⁵ δὲ τοῖς τῆς ἰκεσίας φιλανθρώποις παραιτείσθων¹² τὴν τιμωρίαν¹⁶. Εἰ δ' ἐλέγχονται διὰ πονηρίαν καὶ πλεονεξίαν τοιοῦτοις ἐλαττώμασι περιπεπτωκότες, μὴ κατα-

(1) νὰ προτιμήσωσι. (2) μηδὲ τοὺς . . . νὰ ἐκδικηθῆτε. (3) νὰ φροντίζητε περισσότερο περὶ τῆς σωτηρίας τῶν φ. παρὰ περὶ τῆς . . . (4) διὰ δημ. δαπάνης. (5) πρὸς τ. μεταλάσσω = ἀλλάσω βίον. τῶν τεθνεώτων. (6) τοὺς ἰδίαις χερσὶν φονεύσαντας, τοὺς δημίους ἐκείνων. (7) νόμους. (8) κακίαν. (9) ὥρισαν. (10) πρὸς καταστροφὴν τῆς . . . νὰ ἔλωσι. (11) προτιμήσαντες, ἐκλέξαντες. (12) προστακτικὴ, ἃς ὑποφέρωσι. (13) ἐὰν νικήσωσι. (14) ἀδυσώπητον, αὐστηράν. (15) ἐὰν δὲ ἀποτύχωσι. (16) ἃς ζητήσωσι τὴν τ.

μεμφέσθων¹ τὴν τύχην, μὴδ' ἐπικαλείσθων¹ τὸ τῆς ἰε-
 σίας ὄνομα. Τοῦτο γὰρ παρ' ἀνθρώποις φυλάττεται τοῖς
 καθαρὰν μὲν τὴν ψυχὴν, ἀγνώμονα² δὲ τὴν τύχην ἐσχη-
 κόσιν. Οὗτοι δ' ἀπάντων τῶν ἀδικημάτων πλήρη τὸν
 βίον ἔχοντες οὐδένα τόπον αὐτοῖς βάσιμον³ εἰς ἔλεον καὶ
 καταφυγὴν ἀπολελοίπασιν. Τί γὰρ τῶν αἰσχίστων οὐκ
 ἐβουλεύσαντο, τί δὲ τῶν δεινοτάτων οὐκ ἔπραξαν; πλεο-
 νεξίας ἰδίον ἐστὶ τὸ ταῖς ἰδίαις εὐτυχίαις οὐκ ἀρκούμενον
 τῶν πόρρω κειμένων καὶ μὴδὲν προσηκόντων⁴ ἐπιθυμεῖν⁵.
 οὗτοι ταῦτ' ἔπραξαν. Εὐδαιμονέστατοι γὰρ ὄντες τῶν
 Ἑλλήνων, τὴν εὐτυχίαν ὡσπερ βαρὺ φορτίον οὐ φέρον-
 τες, τὴν πελάγει τηλικούτῳ διειργασμένην⁶ Σικελίαν ἐπε-
 θύμησαν κατακληρουχῆσαι⁷, τοὺς ἐνοικοῦντας ἐξάνδρα-
 ποδίσάμενοι. Δεινὸν ἐστὶ μὴ προαδικηθέντας πόλεμον
 ἐπιφέρειν καὶ τοῦτ' ἐνήργησαν⁸. Φίλοι γὰρ ὄντες τὸν
 ἔμπροσθεν χρόνον, ἐξείφνης ἀνεπίστως τηλικαύτη δυ-
 νάμει Συρακοσίους ἐπολιόρησαν. Ὑπερήφανόν ἐστὶ τὸ
 τῶν μῆπω κρατηθέντων προλαμβάνοντα τὴν τύχην κατα-
 ψηφίζεσθαι τιμωρίαν⁹. οὐδὲ τοῦτο παραλελοίπασιν. Πρὸ
 τοῦ γὰρ ἐπιβῆναι τῆς Σικελίας γνώμην ἐκύρωσαν¹⁰ Συ-
 ρακοσίους μὲν καὶ Σελινουντίους ἐξάνδραποδίσασθαι, τοὺς
 δὲ λοιποὺς διδόναι φόρους ἀναγκάζειν. Ὅταν οὖν περὶ
 τοὺς αὐτοὺς ἀνθρώπους ὑπάρχη πλεονεξία, ἐπιβουλὴ,
 ὑπερηφανία, τίς ἂν νοῦν ἔχων αὐτοὺς ἐλεήσειεν; ἐπεὶ τοί-
 γε Ἀθηναῖοι πῶς ἐχρήσαντο Μυτιληναίοις; κρατήσαντες
 γὰρ¹¹ αὐτῶν, ἀδικῆσαι μὲν οὐδὲν βουλομένων, ἐπιθυ-
 μούντων δὲ τῆς ἐλευθερίας, ἐψηφίσαντα τοὺς ἐν τῇ πόλει
 κατασφάζει. Ὡμόν τε καὶ βάρβαρον τὸ πεπραγμένον. Καὶ

(1) ἢς μὴ κατηγορῶσι. (2) μὴ εὐνοϊκὴν, σκληρὰν. (3) εἰς ἃν δύ-
 νανται νὰ ὑπάγῃσι. (4) ἀνηκόντων, (5) τὸ νὰ ἐπιθυμῇ τις τῶν . . .
 μὴ ἀρκούμενος εἰς . . . (6) διαχωριζομένην. (7) διὰ κλήρου νὰ δια-
 μοιράσῃσι μεταξύ των. (8) ἔπραξαν. (9) τὸ νὰ καταδικάζῃ τις εἰς
 τιμωρίαν. (10) ἀπεφάσισαν. (11) διότι ἀφοῦ ἐνήγησαν.

παῦτα ἐξήμαρτον εἰς Ἕλληνας, εἰς συμμάχους, εἰς εὐεργέτας πολλάκις γεγενημένους. Μὴ δὴ νῦν ἀγανακτούντων¹ εἰ τοιαῦτα πρὸς τοὺς ἄλλους πράτξαντες αὐτοὶ παραπλησίας τεύζονται τιμωρίας². δικαιοτάτον γὰρ ἔστιν, ὅν καθ' ἑτέρων νόμον τις ἔθηκε, τούτῳ χρώμενον μὴ ἀγανακτεῖν³. Τί λέγω Μηλίου, οὗς ἐκπολιορκήσαντες ἤβηδον⁴ ἀπέκτειναν, καὶ Σκιωναίους, οἱ συγγενεῖς ὄντες τῆς κῦτῆς Μηλίοις τύχης ἐκοινώνησαν⁵, ὥστε δύο δῆμους πρὸς Ἀττικὴν ὀργὴν ἐπταικίотας⁶ οὐδὲ τοὺς κηδεύοντάς ἔχειν τὰ τῶν τετελευτηκότων σώματα. Οὐ Σκύθαι τοῦτ' ἔπραξαν, ἀλλ' ὁ προσποιούμενος φιλανθρωπίᾳ διαφέρειν δῆμος ψηφίσμασι τὰς πόλεις ἀέρην⁷ ἀνῆρηκεν. Ἦδη λογίζεσθε τί ἂν ἔπραξαν, εἰ τὴν τῶν Συρακοσίων πόλιν ἐξεπόρθησαν· οἱ γὰρ τοῖς οἰκείοις οὕτως ὠμῶς χρησάμενοι τοῖς μηδὲν προσήκουσι⁸ βρρυτέραν ἂν ἐξεύρον τιμωρίαν. Οὐκ ἔστιν οὖν τούτοις δίκαιος ἀποκείμενος ἔλεος⁹. αὐτοὶ γὰρ αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἰδίων ἀκληρημάτων¹⁰ ἀνηρήκασι. Ποῦ γὰρ ἄξιον τούτοις καταφυγεῖν; πρὸς θεοῦς, ὧν τὰς πατρίους τιμὰς ἀφελέσθαι προείλοντο¹¹; πρὸς ἀνθρώπους, οὗς δουλωσόμενοι παρεγένοντο¹²; Δήμητρα καὶ Κόρην καὶ τὰ τούτων ἐπικαλοῦνται μυστήρια, τὴν ἱεράν αὐτῶν νῆσον πεπορθηκότας; ναί, ἀλλ' οὐκ αἴτιον τὸ πλῆθος τῶν Ἀθηναίων, ἀλλ' Ἀλκιβιάδης ὁ ταῦτα συμβουλεύσας. Ἀλλ' εὐρήσομεν τοὺς συμβούλους κατὰ τὸ πλεῖστον στοχαζομένους τῆς τῶν ἀκουόντων βουλήσεως¹³,

(1) προστακτικὴ, ἄς μὴ. (2) ἐὰν ὁμοίως θὰ τιμωρηθῶσι. (3) τὸ νὰ μὴ ἀγανακτῆ τις ὅταν ὑποκλιπῆ εἰς τὸν ν. ὅν . . . (4) ὄλους τοὺς πολίτας, οἵτινες ἦσαν ἱκανοὶ νὰ φέρωσιν ὄπλα. (5) ἔσχον τὴν αὐτὴν μὲ τοὺς Μ. τύχην. (6) τὴν ὀργὴν τῶν Ἀτ. ἐπιτύραντας. (7) (ἀντὶ ἀέρην ἐκ τοῦ αἴρω = ὑψώνω) ἐξ ὀλοκλήρου. (8) τοῖς μηδὲν συγγενέσι, τοῖς ὄλως διόλου ξένοις. (9) εἰς τούτους δὲν ἀπολείπεται δίκαια εὐσπλαγγία. (10) δυστυχιῶν. (11) ἠθέλησαν ν' ἀφαιρέσωσι. (12) ἤλθον διὰ νὰ . . . (13) ὅτι σκέπτονται κατὰ τὴν θέλησιν τῶν ἑαυτῶν ἀκρατῶν.

ὥσθ' ὁ χειροτονῶν¹ τῷ ῥήτορι λόγον οἰκεῖον ὑποβάλλει τῆς ἑαυτοῦ προαιρέσεως. Οὐ γὰρ ὁ λέγων κύριος τοῦ πλήθους, ἀλλ' ὁ δῆμος ἐθίζει τὸν ῥήτορα τὰ βέλτιστα λέγειν χρηστὰ βουλευόμενος². Εἰ δὲ τοῖς ἀδικοῦσιν ἀνήκεστα³ συγγνώμην δώσομεν, ἐὰν εἰς τοὺς συμβούλους τὴν αἰτίαν ἀναφέρωσιν, εὐχερῆ τοῖς πονηροῖς τὴν ἀπολογίαν παρεξόμεθα. Ἀπλῶς⁴ δὲ πάντων ἐστὶν ἀδικώτατον τῶν μὲν εὐεργεσιῶν μὴ τοὺς συμβούλους, ἀλλὰ τὸν δῆμον ἀπολαμβάνειν τὰς χάριτας παρὰ τῶν εὐπαθόντων⁵, τῶν δ' ἀδικημάτων ἐπὶ τοὺς ῥήτορας μεταφέρειν τὴν τιμωρίαν. Καὶ ἐπὶ τοσοῦτόν τινες ἐξεστήκασι τῶν λογισμῶν⁶ ὥστ' Ἀλκιβιάδην, εἰς ὃν τὴν ἐξουσίαν οὐκ ἔχομεν, φασὶ δεῖν τιμωρεῖσθαι, τοὺς δ' αἰχμαλώτους ἀγομένους ἐπὶ τὴν προσήκουσαν τιμωρίαν ἀφεῖναι⁷, καὶ πᾶσιν ἐνδείξασθαι διότι⁸ τὴν δικαίαν μισοπονηρίαν⁹ οὐκ ἔσχηκεν ὁ δῆμος τῶν Συρακοσίων. Εἰ δὲ καὶ κατ' ἀλήθειαν αἴτιοι γεγονάσιν οἱ σύμβουλοι τοῦ πολέμου, μεμφέσθω τὸ μὲν πλῆθος τοῖς ῥήτορσιν ὑπὲρ ὧν¹⁰ ἐξηπάτησαν, ὑμεῖς δὲ δικαίως μετελεύσεσθε τὸ πλῆθος ὑπὲρ ὧν¹⁰ ἠδίκησθε¹¹. Καθόλου¹² δ' εἰ μὲν ἐπιστάμενοι¹³ σαφῶς ἠδίκησαν, δι' αὐτὴν τὴν προαίρεσιν ἄξιοι τιμωρίας, εἰ δ' εἰκῆ¹⁴ βουλευσάμενοι τὸν πόλεμον ἐξήνεγκαν¹⁵, οὐδ' ὡς¹⁶ αὐτοὺς ἀφετέον, ἵνα μὴ σχεδίζῃεν ἐν τοῖς τῶν ἄλλων βίοις ἐθισθῶσιν. Οὐ γὰρ δίκαιόν ἐστι τὴν Ἀθηναίων ἀγνοιαν Συρακοσίοις φέρειν ἀπώλειαν, οὐδ' ἐν οἷς τὸ πρᾶχθὲν ἀνήκεστόν ἐστιν, ἐν τούτοις ἀπολογίαν ὑπολεί-

(1) ἀποφασίζων. (2) σκεπτόμενος. (3) ἀθεράπευτα. (4) ἵνα δὲ σαφῶς εἴπωμεν. (5) εὐεργετηθέντων. (6) τόσον μωροὶ ἔχουσι γίνεαι. (7) ν' ἀφήσωμεν ἐλευθέρους. (8) ὅτι. (9) τὸ κατὰ τῶν κακῶν δίκαιον μῖσος. (10) δι' ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὅποια. (11) θὰ καταδιώξητε, θὰ τιμωρήσητε τὸ π. δι' ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὅποια. (12) ἵνα δὲ συντόμως εἴπωμεν. (13) ἐν γνώσει. (14) ἀπερισκέπτως. (15) ἐκέρυξαν, ἤρρισαν τὸν πόλεμον. (16) οὐδὲ οὕτω, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν πρέπει ν' ἀφεθῶσιν αὐτοί.

πεσθαι τοῖς ἀμαρτάνουσι¹. Νῆ Δία, ἀλλὰ Νικίας ὑπὲρ Συρακοσίων ἐπολιτεύσατο² καὶ μόνος συνεβούλευσε μὴ πολεμεῖν. Τὸν μὲν ἐκεῖ γεγενημένον λόγον ἀκούομεν, τὰ δ' ἐνταῦθα πεπραγμένα τεθεωρήκαμεν· ὁ γὰρ ἀντειπὼν ἐκεῖ περὶ τῆς στρατείας ἐνταῦθα στρατηγὸς ἦν τῆς δυνάμεως, καὶ ὁ πολιτευόμενος ὑπὲρ Συρακοσίων ἀπετείχισεν ὑμῶν τὴν πόλιν, καὶ ὁ φιλανθρώπως διακείμενος πρὸς ὑμᾶς, Δημοσθένους καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων βουλομένων λῦσαι τὴν πολιορκίαν, μόνος ἐβιάσατο³ μένειν καὶ πολεμεῖν. Διόπερ ἔγωγε νομίζω μὴ δεῖν παρ' ὑμῖν πλέον ἰσχυῖσαι τὸν μὲν λόγον τῶν ἔργων, τὴν δ' ἐπαγγελίαν⁴ τῆς πείρας, τὰ δ' ἀφανῆ τῶν ὑπὸ πάντων ἐωραμένων. Νῆ Δία, ἀλλὰ καλὸν μὴ ποιεῖν τὴν ἔχθραν αἰώνιον. Οὐκοῦν μετὰ τὴν τῶν ἡδίκηκότων κόλασιν⁵, ἐὰν ὑμῖν δοκῆ, προσηκόντως διελύσεσθε τὴν ἔχθραν. Οὐ γὰρ δίκαιον, ὅταν μὲν κρατῶσιν, ὡς δούλοις χρῆσθαι τοῖς ἡλωκόσιν⁶, ὅταν δὲ κρατηθῶσιν, ὡς οὐδὲν ἡδίκηκότας συγγνώμης τυγχάνειν⁷. Καὶ τοῦ μὲν δοῦναι δίκην ὧν ἔπραξαν ἀφελθήσονται⁸, λόγῳ δ' εὐσχήμονι καθ' ὃν ἂν χρόνον αὐτοῖς συμφέρη τῆς φιλίας μνημονεύσουσιν. Ἐγὼ γὰρ ὅτι τοῦτο πράξαντες σὺν πολλοῖς ἄλλοις καὶ τοὺς Λακεδαιμονίους ἀδικήσετε, ὑμῶν χάριν κἀκεῖ τὸν πόλεμον ἐπανηρημένους⁹ καὶ ἐνταῦθα συμμαχίαν¹⁰ ἀποστείλαντας· ἐξῆν γὰρ αὐτοῖς ἀγαπητῶς ἄγειν εἰρήνην¹¹ καὶ περιορᾶν τὴν Σικελίαν πορθουμένην. Διόπερ ἐὰν τοὺς αἰχμαλώτους ἀ-

-
- (1) οὐδὲ δίκαιόν ἐστι ὑπολ. ἀπολ. τοῖς ἀμ. ἐν τούτοις ἐν οἷς . . .
 (2) ὡς πολιτευόμενος ἦτο ὑπὲρ τῶν Σ. (3) διὰ τῆς βίας κατώρθωσε.
 (4) ὑπόσχεσιν. (5) τιμωρίαν. (6) πρκ. τ. ἀλίσκομαι, τοῖς συλληφθεῖσι. (7) νὰ συγχωρῶνται. (8) διδόναι δίκην = τιμωρεῖσθαι, λαμβάνειν δίκην = τιμωρεῖν, ἱκανοποιεῖσθαι· καὶ ἀπὸ μὲν τῆς τιμωρίας δι' ὅσα ἔπραξαν θ' ἀπαλλαγῶσι. (9) παθ. πρκ. τ. ἐπαναιροῦμαι = πάλιν ἀρχίζω, ἀναλαμβάνω. (10) ἐπικουρικὰ στρατεύματα, βοήθειαν. (11) νὰ ἡσυχάζωσι καὶ νὰ παραβλέπωσι, ν' ἀδιαφορῶσι διὰ τὴν καταστροφὴν τῆς.

φέντες φιλίαν συνάπτησθε¹, προδόται φανήσεσθε τῶν συμμαχησάντων, καὶ τοὺς κοινοὺς ἐχθροὺς δυνάμενοι² ταπεινῶσαι, τοσούτους στρατιώτας ἀποδόντες πάλιν ἰσχυροὺς κατασκευάσετε. Οὐ γὰρ ἂν ποτ' ἔγωγε πιστεῦσαιμι, ὡς Ἀθηναῖοι τηλικαύτην ἔχθραν ἐπανηρημένοι βεβαίαν³ φυλάξουσι τὴν φιλίαν, ἀλλ' ἀσθενεῖς μὲν ὄντες ὑποκριθήσονται τὴν εὐνοίαν, ἀναλαβόντες δ' αὐτοὺς τὴν ἀρχαίαν προκίρουν ἐπὶ τέλος ἄξουσιν⁴. Ἐγὼ μὲν οὖν, ὦ Ζεῦ καὶ πάντες θεοί, μαρτύρομαι⁵ πάντας ὑμᾶς μὴ σῶζειν τοὺς πολεμίους, μὴ ἐγκαταλείπειν τοὺς συμμαχοὺς, μὴ πάλιν ἕτερον ἐπάγειν τῇ πατρίδι κίνδυνον· ὑμεῖς δέ, ὦ ἄνδρες Συρακόσιοι, τούτους ἀφέντες, ἐὰν ἀποβῆ τι δυσχερές, οὐδ' ἀπολογίαν ἐκυτοῖς εὐσχήμονα⁶ καταλείψετε.

Τοιαῦτα διαλεχθέντος τοῦ Λάκωνος, μετέπεσε⁷ τὸ πλῆθος καὶ τὴν Διοκλέους γνώμην ἐκύρωσε. Διόπερ οἱ μὲν στρατηγοὶ παραχρῆμα ἀνηρέθησαν⁸ καὶ οἱ σύμμαχοι, οἱ δ' Ἀθηναῖοι παρεδόθησαν εἰς τὰς λατομίας⁹, ὧν ὕστερον οἱ μὲν ἐπὶ πλεον παιδείας μετεσχηκότες¹⁰ ὑπὸ τῶν νεωτέρων ἐξαρπαγέντες διεσώθησαν, οἱ δέ λοιποὶ σχεδὸν ἅπαντες ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ κακούμενοι τὸν βίον οἰκτρῶς κατέστρεψαν.

---

(1) ἐὰν ἀφήσητε ἀτιμωρητὴ καὶ συνάψητε φιλίαν μετ' αὐτῶν. (2) ἐνῶ δύνασθε ἢ ἀδυνατίσθητε διὰ τῆς ἀποδόσεως . . . (3) ἀσφαλῆ, διαρκῆ. (4) θὰ φέρωσιν εἰς τέλος τὴν ἀρχαίαν πρόθεσιν των. (5) ἐπικαλοῦμαι μάρτυρας. (6) ἔντιμον. (7) μετέβαλε γνώμην. (8) ἐφρονεύθησαν. (9) λιθοτομεῖα. (10) οἱ καλλίτερον ἀνατραφέντες.

ΒΙΒΛΟΣ ΔΕΚΑΤΗ ΕΒΔΟΜΗ.

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΓΑΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ.

Ἐπ' ἄρχοντος Ἀθήνησιν Εὐαϊνέτου¹ Ἀλέξανδρος διαδεξάμενος τὴν βασιλείαν πρῶτον μὲν τοὺς φονεῖς τοῦ πατρὸς τῆς ἀρμοζούσης τιμωρίας ἤξιώσε, μετὰ δὲ ταῦτα τῆς ταφῆς τοῦ γονέως τὴν ἐνδεχομένην² ἐπιμέλειαν ποιησάμενος³ κατέστησε τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν πολὺ κάλλιον ἢ πάντες προσεδόκησαν. Νέος γὰρ ὢν παντελῶς καὶ διὰ τὴν ἡλικίαν ὑπὸ τινων καταφρονούμενος, πρῶτον μὲν τὰ πλήθη οἰκείοις λόγοις παρεστήσατο⁴ πρὸς εὐνοίαν· ἔφη γὰρ ὄνομα μόνον διηλλάχθαι βασιλέως, τὰς δὲ πράξεις χειρισθήσεσθαι μηδὲν καταδέεστέρον τῆς ἐπὶ τοῦ πατρὸς γενομένης οἰκονομίας⁵. ἔπειτα ταῖς πρεσβείαις χρηματίσας φιλανθρώπως παρεκάλεσε⁶ τοὺς Ἕλληνας τηρεῖν τὴν πρὸς αὐτὸν πατροπαράδοτον εὐνοίαν. Τῶν δὲ στρατιωτῶν πυκνὰς ποιησάμενος ἐξοπλισίας⁷ μελέτας τε καὶ γυμνασίας πολεμικὰς, εὐπειθῆ κατασκεύασε τὴν δύναμιν. Ἐχὼν δὲ τῆς βασιλείας ἔφεδρον⁸ Ἀτταλον τὸν ἀδελφιδοῦν Κλεοπάτρας τῆς ἐπιγαμηθείσης⁹ ὑπὸ Φιλίππου, τοῦτον ἔκρινεν ἐκ τοῦ ζῆν μεταστῆσαι¹⁰. καὶ γὰρ ἐτύγγανε παιδίον ἐκ τῆς Κλεοπάτρας γεγονός τῷ Φιλίππῳ τῆς τελευτῆς τοῦ βασιλέως ὀλίγαις πρότερον ἡμέραις. Ὁ δ' Ἀτταλος προαπεσταλμένος ἦν εἰς τὴν Ἀσίαν στρατηγὸς τῶν δυ-

(1) 335 π. Χ. (2) προσήκουσαν. (3) ἐπιμεληθεῖς. (4) διὰ καταληλων λ. προσεἶλκυσε. (5) ὅτι θὰ διοικηθῶσιν ὄχι κατώτερον, χειρότερον τῆς . . . διοικήσεως. (6) ἀχροασάμενος τοὺς πρ. φ. παρήνευσε. . . (7) ἀντὶ ἐξοπλισμῶς = ἐξοπλίσας. (8) ἐνεδρεύοντα, καιροφυλακτοῦντα νὰ λάβῃ τὴν β. = ἀντίπαλον. (9) τῆς δευτέρας γυναικὸς τοῦ Φιλίππου. (10) ν' ἀπομακρύνῃ, φονεῖσθ.

νάμεων μετὰ Παρμενίωνος, εὐεργετικός δ' ὢν καὶ ταῖς ὀμιλίαις ἐλθεραπεύων¹ τοὺς στρατιώτας μεγάλης ἐτύγχανεν ἀποδοχῆς² ἐν τῷ στρατοπέδῳ. Εὐλόγως οὖν τοῦτον εὐλαβεῖτο³ μή ποτε τῆς ἀρχῆς ἀντιποιήσῃται⁴, συνεργοὺς λαβὼν τῶν Ἑλλήνων τοὺς ἐναντιουμένους αὐτῷ. Διόπερ τῶν φίλων προχειρισάμενος⁵ Ἐκκαταῖον ἐξέκπέστειλεν εἰς τὴν Ἀσίαν μετὰ τῶν ἰκκῶν στρατιωτῶν, δοὺς ἐντολὰς μάλιστα μὲν ἀγαγεῖν ζῶντα τὸν Ἄτταλον, ἐὰν δὲ τοῦτο μὴ δύνηται κατεργάσασθαι⁶, δολοφονῆσαι τὸν ἄνδρα τὴν ταχίστην⁷. Οὗτος μὲν οὖν διαβάς εἰς τὴν Ἀσίαν καὶ συμμιζέας⁸ τοῖς περὶ τὸν Παρμενίωνα καὶ Ἄτταλον, ἐπετῆρει τὸν καιρὸν⁹ τῆς προχειρισμένης¹⁰ πράξεως. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πυθόμενος πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων μετεώρους¹¹ εἶναι πρὸς καινοτομίαν εἰς πολλὴν ἀγωνίαν ἐνέπιπτεν. Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ, Δημοσθένους δημαγωγοῦντος¹² κατὰ τῶν Μακεδόνων, τὴν τε Φιλίππου τελευτὴν ἀσμένως ἤκουσαν καὶ τῆς ἡγεμονίας τῶν Ἑλλήνων οὐκ ἐξέχώρουν¹³ τοῖς Μακεδόσι, διαπρεσβευσάμενοι¹⁴ δὲ πρὸς Ἄτταλον ἐν ἀπορρήτοις συνετίθεντο καινοπραγίαν¹⁵ καὶ πολλὰς τῶν πόλεων προετρέποντο τῆς ἐλευθερίας ἀντέχεσθαι¹⁶. Αἰτωλοὶ δὲ κατάγειν τοὺς ἐξ Ἀκαρνανίας φυγάδας ἐψηφίσαντο¹⁷ διὰ Φιλίππου πείραν εἰληφότητας τῆς φυγῆς¹⁸. Ἀμβρακιοῦται δὲ πεισθέντες Ἀριστάρχῳ τὴν μὲν ὑπὸ Φιλίππου κατασταθεῖσαν φρουρὰν ἐξέβαλον, τὴν δὲ πόλιν ἐποίησαν δημοκρατεῖσθαι¹⁹. ὁμοίως δὲ τοῦ-

(1) κερδαίνων τὴν ἀγάπην τῶν . . . (2) τιμῆς, ὑπολήψεως. (3) ἐφρόντιζε. (4) λάβη. (5) ἐκλέξας. (6) κατορθῶσαι. (7) τάχιστα. (8) ἐνωθεῖς. (9) περιέμενε τὸν κατάλληλον κ. ((10) τῆς προαποφασισθείσης. (11) ἐπιθυμητικούς, ἐπιρρηεῖς. (12) ἐρεθίζοντος τὸν δῆμον. (13) παρεχώρουν. (14) διαπραγματευθέντες διὰ πρέσβων. (15) μυστικά συνεφώνουν ὅπως συμπράξωσι. (16) νὰ φροντίσωσι περὶ ἐλ. (17) νὰ ἐπαναφέρωσι ἀπεφάσιαν. (18) οἵτινες διὰ Φ. εἶχον ἐξορισθῆ. (19) νὰ διοικῆται διὰ δημοκρατίας.

τοῖς Θηβαῖοι τὴν μὲν ἐν τῇ Καδμείᾳ¹ φρουρὰν ἐκβαλεῖν ἐψηφίσαντο, τῷ δ' Ἀλεξάνδρῳ μὴ συγχωρεῖν² τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν. Ἀρκάδες δὲ οὔτε Φιλίππῳ συγχώρησαν τὴν ἡγεμονίαν μόνοι τῶν Ἑλλήνων οὔτ' Ἀλεξάνδρῳ προσέσχον· τῶν δ' ἄλλων Πελοποννησίων Ἀργεῖοι καὶ Ἥλεῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι καὶ τινες ἕτεροι πρὸς τὴν αὐτονομίαν ὤρμησαν. Τῶν δὲ ὑπερικούντων³ τὴν Μακεδονίαν ἔθνῶν οὐκ ὀλίγα πρὸς ἀπόστασιν⁴ ὤρμα, καὶ πολλὴ ταραχὴ κατεῖχε τοὺς τῆδε⁵ κατοικοῦντας βαρβάρους. Ἄλλ' ὅμως τηλικούτων πραγμάτων καὶ τοσούτων φόβῳ κατεχόντων τὴν βασιλείαν, Ἀλέξανδρος νέος ὢν παντελῶς ἅπαντα τὰ κατὰ τὴν ἀρχὴν δυσχερῆ παραδόξως καὶ συντόμως κατεστήσατο⁶. οὗς μὲν γὰρ πειθοῖ διὰ τῆς ὀμιλίας προσηγάγετο⁷, οὗς δὲ φόβῳ διωρθώσατο, τινὰς δὲ βίᾳ χειρωσάμενος ὑπηκόους ἐποίησατο. Πρώτους δὲ Θετταλοὺς ὑπομνήσας τῆς ἀρχαίας ἀφ' Ἡρακλέους συγγενείας, καὶ λόγοις φιλανθρώποις, ἔτι μεγάλας ἐπαγγελίας μετεωρίσας⁸, ἔπεισε τὴν πατροπαράδοτον ἡγεμονίαν τῆς Ἑλλάδος αὐτῷ συγχωρῆσαι κοινῶ τῆς Θετταλίας δόγματι⁹. Μετὰ δὲ τούτους τὰ συνορίζοντα¹⁰ τῶν ἔθνῶν εἰς τὴν ὁμοίαν εὐνόϊαν προσαγαγόμενος παρῆλθεν εἰς Πύλας, καὶ τὸ τῶν Ἀμφικτυόνων συνέδριον συναγαγὼν ἔπεισεν ἑαυτῷ κοινῶ δόγματι δοθῆναι τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν. Τοῖς δ' Ἀμβρακιώταις διαπρεσβευόμενος καὶ φιλανθρώπως ὀμιλήσας, ἔπεισεν αὐτοὺς βραχὺ προειληφέναι τὴν μέλλουσαν ὑπ' αὐτοῦ δίδοσθαι μετὰ προθυμίας αὐτονομίαν. Πρὸς δὲ τὴν κατάπληξιν¹¹ τῶν ἀπει-

(1) ἀκροπόλει τῶν Θηβῶν, ὑπὸ τοῦ Κάδμου κτισθείσα. (2) παραχωρεῖν. (3) τῶν κατοικούντων πέραν τῆς Μ. (4) ἀποστασίαν. (5) ἐνταῦθα. (6) = παρ' ἐλπίδα καὶ συντόμως ὑπερενίκησε, κατέβαλε. (7) ἄλλους μὲν μὲ λέξεις διὰ τῆς πειθοῦς προσείλκυσε, ἄλλους δέ. (8) διὰ μ. ὑποσχέσεων ἐρεθίσας. (9) ἀποφάσει. (10) γειτονικά. (11) ἵνα δὲ ἐκπλήξῃ τοὺς ἀπ. . .

θούντων ἤγε τὴν δύναμιν τῶν Μακεδόνων κεκοσμημένην καταπληκτικῶς. Ὁξείαις δὲ ταῖς ὁδοιπορίαις χρησάμενος¹ ἦκεν εἰς τὴν Βοιωτίαν, καὶ πλησίον τῆς Καδμείας καταστρατοπεδεύσας ἐπέστησε² τὸν φόβον τῇ πόλει τῶν Θηβαίων, καθ' ὃν χρόνον Ἀθηναῖοι πυθόμενοι τὴν εἰς Βοιωτίαν πάροδον³ τοῦ βασιλέως, τῆς προὔπαρχούσης καταφρονήσεως ἀπέστησαν⁴ ἢ γὰρ ὀξύτης⁵ τοῦ νεανίσκου καὶ ἢ διὰ τῶν πράξεων ἐνέργεια τοὺς ἀλλοτριοφρονούντας⁶ μεγάλως ἐξέπληττε. Διόπερ Ἀθηναῖοι τὰ μὲν ἀπὸ τῆς χώρας ἐψηφίσαντο κατακομίζειν⁷, τῶν δὲ τειχῶν ἐπιμέλειαν τὴν ἐνδεχομένην⁸ ποιῆσθαι. Πρὸς δὲ τὸν Ἀλέξανδρον πρέσβεις ἐξᾶπέστειλαν, ἀξιοῦντες συγγνώμην ἔχειν⁹, εἰ τὴν ἡγεμονίαν μὴ ταχέως συγχωροῦσιν¹⁰. Ἐν δὲ τοῖς πρέσβεσι καὶ Δημοσθένης ἐκπεμφθεὶς οὐ συνῆλθε μετὰ τῶν ἄλλων πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἀλλ' ἐκ τοῦ Κιθαιριῶνος ἀνέκαμψεν¹¹ εἰς τὰς Ἀθήνας, εἴτε διὰ τὰ πεπολιτευμένα κατὰ Μακεδόνων φοβηθεὶς, εἴτε βουλόμενος τῷ βασιλεῖ τῶν Περσῶν ἀμεμπτον αὐτὸν διαφυλάττειν¹². Πολλὰ γὰρ χρήματά φασιν αὐτὸν εἰληφέναι παρὰ Περσῶν, ἵνα πολιτεύηται κατὰ Μακεδόνων· περὶ ὧν καὶ τὸν Αἰσχίνην φασίν, ὄνειδίζοντα τῷ Δημοσθένει κατὰ τινα λόγον τὴν δωροδοκίαν¹³, εἰπεῖν «νῦν μέντοι τὴν δαπάνην ἐπικέκλυκεν¹⁴ αὐτοῦ τὸ βασιλικὸν χρυσίον, ἔσται δὲ οὐδὲ τοῦτο ἱκανόν· οὐδεὶς γὰρ πώποτε πλοῦτος τρόπου πονηροῦ περιεγένετο.»¹⁵ Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τοῖς πρέσβεσι τῶν Ἀθηναίων φιλανθρώπους ἀποκρίσεις δοὺς ἀπέλυσε τοῦ πολλοῦ

(1) ταχέως δὲ ὁδοιπορήσας. (2) ἐνέβαλε. (3) ἔλευσις. (4) ἔπαυσαν ἀπὸ τοῦ νὰ τὸν καταφρονῶσι. (5) ταχύτης. (6) τοὺς τὰ ἐναντία φρονούντας, τοὺς ἐχθρούς. (7) νὰ φέρωσιν ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐν τῇ πόλει. (8) δυνατὴν. (9) νὰ συγχωρῇ. (10) παραχωροῦσιν. (11) ἐπέστρεψε. (12) διότι ἤθελε νὰ μὴ κατηγορηθῇ ὑπὸ τοῦ 6. τῶν Π. (13) διότι ἐλάμβανε χρήματα· τὸ δὲ δίδειν χρήματα λέγεται δεκασμός. (14) ἔχει ὑπερχειλλῆσει. (15) ποτὲ ἕως τῶρα . . . ὑπῆρξε περισσός, ἤρκεσε.

φόβου τὸν δῆμον, τοῦ δ' Ἀλεξάνδρου παραγγείλαντος εἰς Κόρινθον ἀπαντᾶν τὰς τε πρεσβείας καὶ πούς συνέδρους, ἐπειδὴ συνῆλθον οἱ συνεδρεύειν εἰωθότες, διαλεχθεὶς ὁ βασιλεὺς καὶ λόγοις ἐπιεικέσι χρησάμενος¹ ἔπεισε τοὺς Ἕλληνας ψηφίσασθαι στρατηγὸν αὐτοκράτορα² τῆς Ἑλλάδος εἶναι τὸν Ἀλέξανδρον καὶ συστρατεύειν ἐπὶ τοὺς Πέρσας, ὑπὲρ ὧν³ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐξήμαρτον. Τυχῶν δὲ ταύτης τῆς τιμῆς ὁ βασιλεὺς ἐπανῆλθε μετὰ τῆς δυνάμεως εἰς Μακεδονίαν.

Ἡμεῖς δ' ἐπεὶ τὰ κατὰ τὴν Ἑλλάδα διήλθομεν, μεταβιβάσομεν τὸν λόγον ἐπὶ τὰς κατὰ τὴν Ἀσίαν πράξεις. Μετὰ γὰρ⁴ τὴν Φιλίππου τελευτὴν Ἄτταλος τὸ μὲν πρῶτον ἐπεχειρεῖ νεωτερίζειν⁵ καὶ πρὸς Ἀθηναίους συνετίθετο κοινοπραγίαν⁶ κατ' Ἀλέξανδρον, ὕστερον δὲ μετανοήσας τὴν μὲν ἀποδοθεῖσιν αὐτῷ παρὰ Δημοσθένους ἐπιστολὴν τηρήσας ἀπέστειλε πρὸς Ἀλέξανδρον, καὶ λόγοις φιλανθρώποις ἐπειρᾶτο τὰς καθ' ἑαυτοῦ διαβολὰς ἀποτρίψασθαι⁷, τοῦ δ' Ἐκαταίου κατὰ τὰς τοῦ βασιλέως ἐντολὰς δολοφονήσαντος τὸν Ἄτταλον, ἣ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν τῶν Μακεδόνων δυνάμεις ἐπαύσατο τοῦ μετεωρίζεσθαι πρὸς ἀπόστασιν⁸, τοῦ μὲν Ἀττάλου πεφονευμένου, τοῦ δὲ Πικρηνίωνος οἰκειότατα διακειμένου πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον· περὶ δὲ τῆς τῶν Περσῶν βασιλείας μέλλοντας ἡμῶς ἀναγράφειν ἀναγκαῖόν ἐστι βραχὺ τοῖς χρόνοις προκινᾶσθαι τὴν ἱστορίαν⁹. Φιλίππου γὰρ⁴ ἔτι βασιλεύοντος ἤρχε τῶν Περσῶν Ὀχος καὶ προσεφέρετο τοῖς ὑποτεταγμένοις ὡμῶς καὶ βικίως. Μισουμένου δὲ αὐτοῦ

(1) καὶ ἐπιεικῶς ὁμιλήσας. (2) μὲ πλήρη, ἀπόλυτον ἐξουσίαν. (3) διὰ τὰ ἐκδικηθῆναι αὐτοὺς δι' ἐκεῖνα, τὰ ὅποια . . . (4) δηλαδὴ. (5) νὰ εἰσαγάγῃ νέον πολιτεύμα. (6) συνεφώνησε μὲ τοὺς Α. ἵνα συμπράξωσι κατὰ . . . (7) ν' ἀποπλύνῃ, καθαρῶς ἑαυτὸν ἀπὸ τὰς . . . (8) νὰ κλῆθῃ εἰς ἀποστασίαν. (9) πρέπει ἐν τῇ ἱστορίᾳ νὰ ἐπανέλθωμεν ὀλίγον εἰς τοὺς παρελθόντας χρόνους.

διὰ τὴν χαλεπότητα τῶν τρόπων, Βαγῶας ὁ χιλιάρχος, εὐνοῦχος μὲν ὦν τὴν ἕξιν, πονηρὸς δὲ καὶ πολεμικὸς τὴν φύσιν, ἀνεῖλε¹ φαρμάκῳ τὸν Ὠχον διὰ τινος ἰατροῦ, τὸν δὲ νεώτατον τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως Ἀρσὴν εἰσήγαγεν εἰς τὴν βασιλείαν. Ἀνεῖλε δὲ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ βασιλέως, ὄντας νέους παντελῶς, ὅπως μονωθεῖς ὁ νεανίσκος μᾶλλον ὑπήκοος αὐτῷ γένηται². Τοῦ δὲ μειρακίου ταῖς γενομέναις παρανομίαις προσκόπτοντος³, καὶ φανεροῦ καθεστῶτος ὅτι τιμωρήσεται τὸν αὐθέντην⁴ τῶν ἀνομημάτων, φθάσας⁵ αὐτοῦ τὰς ἐπιβουλὰς ὁ Βαγῶας ἀνεῖλε τὸν Ἀρσὴν μετὰ τῶν τέκνων τρίτον ἔτος ἢ ὅη βασιλεύοντα. Ἐρήμου δ' ὄντος τοῦ Βασιλέως οἴκου, καὶ μηδενὸς ὄντος τοῦ κατὰ γένος διαδεξομένου τὴν ἀρχήν, προχειρισάμενος⁶ ἓνα τῶν φίλων Δαρεῖον ὄνομα⁷, τούτῳ συγκατασκεύασε τὴν βασιλείαν⁸. Οὗτος δ' ἦν υἱὸς μὲν Ἀρσάνου τοῦ Ὀστάνου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἀρταξέρξου τοῦ Περσῶν βασιλεύσαντος. Ἴδιον δὲ τι συνέβη περὶ τὸν Βαγῶαν γενέσθαι καὶ μνήμης ἄξιον· χρώμενος γὰρ⁹ τῇ συνήθει μιαιφονίᾳ¹⁰ τὸν Δαρεῖον ἐπεβάλετο διὰ φαρμακείας ἀνελεῖν¹¹. μνηυθείσης δὲ τῆς ἐπιβουλῆς, ὁ βασιλεὺς ὡς ἐπὶ τινι φιλανθρωπίᾳ προσκαλεσάμενος τὸν Βαγῶαν καὶ δούς τὸ ποτήριον, ἠνάγκασε πιεῖν τὸ φάρμακον. Ἡξιώθη δὲ τῆς βασιλείας ὁ Δαρεῖος δοκῶν¹² πολὺ προέχειν ἀνδρείᾳ Περσῶν· Ἀρταξέρξου γὰρ ποτε τοῦ βασιλέως πολεμοῦντος πρὸς Καδουσίους¹³, καὶ τινος τῶν Καδουσιῶν ἐπ' ἀλκῆ¹⁴ καὶ ἀνδρείᾳ διαβεδοημένου καὶ προκαλεσαμένου τὸν βουλόμενον Περσῶν μονομαχῆσαι, ἄλλος μὲν οὐδεὶς ἐτόλμη-

(1) ἐφόνευσε. (2) ἵνα ὑπακούσῃ. (3) ἐπειδὴ δυσηρεστεῖτο. (4) αἰτιον. (5) προφθάσας. (6) ἐκλέξας. (7) τὸν Κοδομανόν. (8) ἐδοξόθησεν αὐτὸν εἰς τὴν β. (9) δηλαδή. (10) εἰς τὴν χύσιν αἵματος, φόνον. (11) ἐσκέφθη νὰ φονεύσῃ διὰ φαρμάκου. (12) διότι ἐνομιζέτο. (13) τὸ ἰσχυρότατον καὶ ἀνδρειότατον ἔθνος τῆς ἀρκτικής Μηδίας. (14) σωματικῇ δυνάμει.

σεν ὑπακοῦσαι, μόνος δὲ Δαρεῖος ὑποστάς¹ τὸν κίνδυνον τὸν προκαλεσάμενον ἀπέκτεινε, καὶ ὑπὸ μὲν τοῦ βασιλέως μεγάλαις ἐτιμήθη δωρεαῖς, παρὰ δὲ ταῖς Πέρσαις τὸ πρωτεῖον τῆς ἀνδρείας ἀπηνέγκατο². Διὰ ταύτην δὲ τὴν ἀνδραγαθίαν ἄξιος τῆς βασιλείας νομισθεὶς παρέλαβε τὴν ἀρχὴν περὶ τούτους τοὺς χρόνους, ἐν οἷς, Φιλίππου τελευτήσαντος διεδέξατο τὴν βασιλείαν Ἀλεξάνδρος. Τοιοῦτον δ' ἄνδρα τῆς τύχης παραδόσης ἀντίπαλον τῇ κατ' Ἀλέξανδρον ἀρετῇ³, συνέβη πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀγῶνας συστήναι⁴ περὶ τοῦ πρωτείου. Ἀλλὰ περὶ μὲν τούτων αἰ κατὰ μέρος πράξεις ἕκαστα δηλώσουσιν ἡμεῖς δ' ἐπὶ τὸ συνεχές τῆς ἱστορίας τρεψόμεθα.

Δαρεῖος γὰρ⁵ παραλαβὼν τὴν βασιλείαν πρὸ μὲν τῆς Φιλίππου τελευτῆς ἐφιλοτιμεῖτο τὸν μέλλοντα πόλεμον εἰς Μακεδονίαν ἀποστρέψαι, ἐκείνου δὲ τελευτήσαντος, ἀπελύθη τῆς ἀγωνίας⁶, καταφρονήσας τῆς Ἀλεξάνδρου νεότητος· ἐπεὶ δ' ἡ τῶν πράξεων ἐνέργεια καὶ οὐζύτης⁷ ἐποίησε μὲν τὴν τῶν Ἑλλήνων ἡγεμονίαν πάσαν ἀνάλαβεῖν καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ νεανίσκου γενέσθαι περιβόητον, τότε δὲ νοουηθηεὶς ταῖς ἔργοις ὁ Δαρεῖος ἐπιμέλειαν μεγάλην ἐποιεῖτο⁸ τῶν δυνάμεων, τριήρεις τε πολλὰς κατασκευαζόμενος καὶ πολλὰς δυνάμεις ἀξιολόγους συνιστάμενος, ἡγεμόνας τε τοὺς ἀρίστους προχρίνων⁹, ἐν οἷς ὑπῆρχε καὶ Μέρμων ὁ Ῥόδιος, διαφέρων¹⁰ ἀνδρεία καὶ συνέσει¹¹ στρατηγικῇ· τούτῳ δὲ δούς ὁ βασιλεὺς μισθοφόρους¹² πεντακισχιλίους, προσέταξε παρελθεῖν ἐπὶ πόλιν Κυζικὸν καὶ πειρᾶσθαι ταύτην χειρώσασθαι¹³. Οὗτος μὲν οὖν μετὰ τοσούτων στρατιωτῶν προῆγε¹⁴ διὰ τῆς Ἰδης.

(1) ἀναδεχθεὶς. (2) ἔλαβε. (3) ἀνδρεία. (4) νὰ γείνωσι. (5) σελ. 86 σημ. 4. (6) ἀπηλλάγη τοῦ φόβου. (7) ταχύτης. (8) ἐφρόντιζε περὶ τῶν πολεμικῶν του δυνάμεων. (9) ἐκλέγων. (10) διακρινόμενος, ἐξέχων. (11) φρονήσει. (12) μισθωτοὺς στρατιώτας. (13) νὰ ὑποτάξῃ. (14) προῦχώρει.

Τὸ δ' ὄρος τοῦτο μυθολογοῦσί τινες τυχεῖν ταύτης τῆς προσηγορίας¹ ἀπὸ τῆς Μελισσέως Ἰδης²· μέγιστον δὲ ὑπάρχον τῶν κατὰ τὸν Ἑλλήσποντον ἔχει κατὰ τὸ μέσον ἄντρον θεοπρεπές³, ἐν ᾧ φασι κριθῆναι τὰς θεὰς ὑπ' Ἀλεξάνδρου⁴. Γενέσθαι δ' ἐν τούτῳ λέγεται καὶ τοὺς Ἰδαίους Δακτύλους⁵, οὓς σίδηρον ἐργάσασθαι πρώτους, μαθόντας τὴν ἐργασίαν παρὰ τῆς τῶν θεῶν μητρός⁶. Ἰδιον δέ τι καὶ παράδοξον συμβαίνει γίνεσθαι περὶ τοῦτο τὸ ὄρος· κατὰ γὰρ τὴν τοῦ κυνὸς ἐπιτολήν⁷ ἐπ' ἄκρας τῆς κορυφῆς διὰ τὴν νηνεμίαν τοῦ περιέχοντος ἀέρος ὑπερπετῆ γίγνεσθαι τὴν ἄκραν τῆς τῶν ἀνέμων πνοῆς⁸, ὁρᾶσθαι δὲ τὸν ἥλιον, ἔτι τῆς νυκτὸς οὔσης, ἀνατέλλοντα, τὰς ἀκτῖνας οὐκ ἐν κυκλοτερεῖ σχήματι τετραμμένον, ἀλλὰ τὴν φλόγα κατὰ πολλοὺς τόπους ἔχοντα διεσπαρμένην, ὥστε δοκεῖν πυρὰ πλείω θιγγάνειν⁹ τοῦ τῆς γῆς ὀρίζοντος. Μετ' ὀλίγον δὲ συνάγεται ταῦτα πρὸς ἓν μέγεθος, ἕως ἂν γένηται τρίπλεθρον διάστημα¹⁰. καὶ τότε ἤδη τῆς ἡμέρας ἐπιλαβούσης¹¹ τὸ φαινόμενον τοῦ ἡλίου μέγεθος πληρωθὲν τὴν τῆς ἡμέρας διάθεσιν κατασκευάζει¹². Ὁ δ' οὖν Μέμνων διελθὼν τὴν ὀρεινὴν ἄφνω¹³ τῇ πόλει τῶν Κυζικηνῶν προσέπεσε, καὶ παρ' ὀλίγον αὐτῆς ἐκυρίευσεν¹⁴. ἀποπεσῶν δὲ τῆς ἐπιβολῆς τὴν χώραν αὐτῶν ἐπόρθησε¹⁵ καὶ πολλῶν λαφύρων ἐκυρίευσεν· ἄμα δὲ τούτοις πρακτο-

(1) ὀνομασθῆναι. (2) τῆς θυγατρὸς τοῦ βασιλέως Μελ. ἐν Κρήτῃ, ἔνθα ὑπῆρχε καὶ ὄρος Ἰδη. (3) σπήλαιον πρέπον εἰς θεόν, ὅμοιον πρὸς θεοῦ κατοικίαν. (4) τοῦ Πάριδος. (5) ἐργάται τῶν μετάλλων, ὑπηρετοῦντες τὴν Κυβέλην, τὴν μητέρα τῶν ὀρέων, ἐπὶ τῆς ἐν τῇ Τρωάδι Ἰδης. ἴδ. Διόδωρ. 5, 64. (6) τῆς Ἑρέας Κυβέλης. (7) τὴν ἀνατολήν τοῦ Σειρίου Κυνὸς ἢ τοῦ Ὠρίωνος. (8) τοῦ περιβάλλοντος ἀέρος, τῆς ἀτμοσφαιρας, ἢ ἄκρα αὕτη εἶναι ὑψηλότερον τῆς πν. τῶν ἀν. (9) πολλὰ πυρὰ ἐγγίζουσι. (10) διάστημα τριῶν πλεθρῶν, ἤτοι 300 ποδῶν. (11) ὑπολαμψάσης. (12) δίδει ὅλον τὸ φῶς τῆς ἡμ. (13) ἀφνιδίως. (14) καὶ ὀλίγον ἔλειπε νὰ τὴν κυριεύσῃ, σχεδὸν τὴν ἐκυρ. (15) ἀποτυχῶν τοῦ σχεδίου ἠρήμωσε τὴν . . .

μένοις¹ Παρμενίων Γρύνειον μὲν πόλιν ἐλὼν κατὰ κράτος ἐξηνδραποδίσαστο², Πιτάνην³ δὲ πολιορκούντος αὐτοῦ Μέρμνων ἐπιφανεῖς καὶ καταπληξάμενος τοὺς Μakedόνas ἐλυσε τὴν πολιορκίαν. Μετὰ δὲ ταῦτα Κέλλας μὲν ἔχων Μakedόνas καὶ μισθοφόρους στρατιώτας ἐν τῇ Τρωάδι συνῆψε μάχην πρὸς τοὺς Πέρσας, ὄντας πολλαπλασίους, καὶ λειφθεὶς⁴ ἀπεχώρησεν εἰς τὸ Ροίτειον.

Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Ἀσίαν ἐν τούτοις ἦν⁵, Ἀλέξανδρος δὲ τὰς μὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα ταραχὰς καταπαύσας ἐστράτευσεν ἐπὶ τὴν Θράκην, καὶ πολλὰ μὲν ἔθνη Θράκια ταραττόμενα⁶ καταπληξάμενος ὑποταγῆναι κατηνάγκασεν, ἐπῆλθε δὲ⁷ καὶ τὴν Πριονίαν καὶ τὴν Ἰλλυρίδα καὶ τὰς ὁμόρους ταύταις χώρας, καὶ πολλοὺς τῶν κατοικούντων βραβύρων ἀφεστηκότας χειρωσάμενος⁸ ὑπηκόους πάντας τοὺς πλησιοχώρους βραβύρους ἐποίησαστο· περὶ ταῦτα δ' ὄντος αὐτοῦ παρῆσαν τινες ἀπαγγέλλοντες⁹ πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων νεωτερίζειν καὶ πολλὰς τῆς Ἑλλάδος πόλεις πρὸς ἀπόστασιν ὠρμηκέαι, μάλιστα δὲ Θηβαίους. Ἐπὶ δὲ τούτοις ὁ βασιλεὺς παροξυνθεὶς ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Μakedονίαν, σπεύδων τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα παῦσαι ταραχὰς. Θηβαίων δὲ τὴν ἐν τῇ Καδμείᾳ¹⁰ φρουρὰν ἐκβαλεῖν φιλοτιμουμένων καὶ πολιορκούντων τὴν ἀκρὰν¹¹, ἤκεν ὁ βασιλεὺς ἄφνω πρὸς τὴν πόλιν καὶ κατεστρατοπέδευσε πλησίον τῶν Θηβῶν μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως· οἱ δὲ Θηβαῖοι πρὸ μὲν τῆς τοῦ βασιλέως παρουσίας τὴν Καδμείαν τάφροις βραθείαις καὶ σταυρώμασι πυκνοῖς περιέλαβον¹², ὥστε μήτε βοήθειαν αὐτοῖς δύνα-

(1) συγχρόνως δὲ ἐνῶ ἐπράττοντο ταῦτα. (2) διὰ τῆς βίας κυριεύσας ἐσκλάβωσε. (3) Κύζικος καὶ Πιτάνη εἶναι πόλεις τῆς Αἰολίδος ἐν τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ. (4) ἡττηθεὶς. (5) τοιαύτη ἦτο ἡ θέσις τῶν πραγμάτων ἐν Α. (6) ταραχώδη, στασιαστικά. (7) ἐπέπεσε δὲ καὶ κατὰ τῆς... (8) ὑποτάξας. (9) ἐνῶ δὲ αὐτὸς ἡσχολεῖτο εἰς... ἦλθον ἀναγγέλλοντες. (10) ἴδ. σελ. 84 σημ. 1. (11) ἀκρόπολιν. (12) διὰ περιχαρακωμάτων πυκνῶν περιέξωσαν.

σθαι μήτ' ἀγορὰν εἰσπέμψαι, πρὸς δὲ Ἀρκάδας καὶ Ἀργείους, ἔτι δὲ Ἠλείους πρεσβεύσαντες¹ ἤξιον βοηθεῖν. Ὅμοίως δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίους περὶ συμμαχίας ἐπρέσβευσαν¹, καὶ παρὰ Δημοσθεγους ὄπλων πλῆθος ἐν δωρεαῖς² λαβόντες τοὺς ἀνόπλους κατώπλιζον. Τῶν δ' ἐπὶ τὴν βοήθειαν παρακεκλημένων οἱ μὲν ἐν Πελοποννήσῳ στρατιώτας ἐξέπεμψαν ἐπὶ τὸν Ἴσθμόν καὶ διατρίβοντες ἐκαρλόκου, προσδοκίμου τοῦ βασιλέως ὄντος³, Ἀθηναῖοι δ' ἐψηφίσαντο μὲν βοηθεῖν τοῖς Θηβαίοις, πεισθέντες ὑπὸ Δημοσθένους, οὐ μέντοι γε τὴν δύναμιν ἐξέπεμψαν καρδοκούντες τὴν ῥοπὴν⁴ τοῦ πολέμου. Ὁ δὲ τῆς ἐν τῇ Καδμείᾳ φρουρᾶς ἡγούμενος Φιλώτας, ὄρων τοὺς Θηβαίους μεγάλας παρασκευὰς ποιουμένους πρὸς τὴν πολιορκίαν, καὶ τὰ τεῖχη φιλοτιμότερον κατεσκευάσασκε καὶ βελῶν παντοδαπῶν⁵ πλῆθος ἠτοιμάσατο. Ἐπεὶ δ' ὁ βασιλεὺς ἀνελπίστως ἐκ τῆς Θράκης ἦκε μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως, αἱ μὲν συμμαχίαι τοῖς Θηβαίοις δισταζομένην εἶχον τὴν παρουσίαν⁶, ἡ δὲ τῶν πολεμίων δύναμις ὁμολογουμένην καὶ φανεράν ἐποιεῖτο τὴν ὑπεροχὴν⁷. Τότε δὲ συνεδρεύσαντες οἱ ἡγεμόνες πρεσβουλεύσαντο⁸ περὶ τοῦ πολέμου, καὶ πᾶσιν ἔδοξεν⁹ ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας διαγωνίζεσθαι. Τοῦ δὲ πλῆθους ἐπικυρώσαντος τὴν γνώμην, ἅπαντες μετὰ πολλῆς προθυμίας εἶχον ἐτοιμῶς¹⁰ διακινδυνεύειν. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχίαν ἤγε¹¹, διδοὺς μετανοίας χρόνον εἰς τὸ βουλευσασθαι καὶ νομίζων μὴ τολμήσειν μίαν πόλιν πρὸς τηλικαύτην δύναμιν παρατάξασθαι· εἶχε γὰρ ὁ Ἀλέξανδρος κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν

(1) ἔμψαν πρέσβεις. (2) δωρεάν. (3) διαμένοντες περιέμενον, διότι περιεμένετο ὁ βασιλεὺς. (4) τὴν κλίσιν, τὴν ἔκβασιν. (5) παντὸς εἶδους. (6) τὴν προσέλευσίν των = ἀμφέβαλλον ἂν οἱ σύμμαχοι θὰ προσίρχοντο εἰς τοὺς Θ. (7) ἡ δὲ ὑπεροχὴ τῶν ἐχθρικῶν δυνάμεων ἦτο ὁμ. καὶ φ. (8) προεσκέφθησαν. (9) πάντες ἀπεφάσισαν. (10) ἦσαν προθυμότεροι. (11) ἡσύχαζε.

πεζούς μὲν πλείους τῶν τρισμυρίων, ἵππεῖς δ' οὐκ ἐλάττους τῶν τρισχιλίων, πάντας δ' ἐνηθληκότας¹ τοῖς πολεμικοῖς κινδύνοις καὶ συνεστρατευμένους Φιλίππῳ καὶ σχεδὸν ἐν πάσαις ταῖς μάχαις ἀηττήτους γεγονότας, ὧν δὴ ταῖς ἀρεταῖς καὶ προθυμίαις πεποιοῦς Ἀλέξανδρος ἐπεβάλετο² καταλῦσαι τὴν τῶν Περσῶν ἡγεμονίαν. Εἰ μὲν οὖν οἱ Θηβαῖοι τοῖς καιροῖς εἰζάντες διεπρεσβεύοντο³ πρὸς τοὺς Μακεδόνας ὑπὲρ εἰρήνης καὶ συνθέσεως⁴, ἠδέως ἂν ὁ βασιλεὺς προσεδέξατο τὰς ἐντεῦξεις, καὶ πάντα ἂν ἀξιούμενος συνεχώρησεν⁵. ἐπεθύμει γὰρ τὰς κατὰ τὴν Ἑλλάδα ταραχὰς ἀποτριψάμενος⁶ ἀπερίσπαστον ἔχειν τὸν πρὸς τοὺς Πέρσας πόλεμον⁷. νῦν δὲ δόξας⁸ ὑπὸ τῶν Θηβαίων καταφρονεῖσθαι διέγνω τὴν πόλιν ἄρδην ἀνελεῖν⁹ καὶ τῷ φόβῳ τούτῳ τὰς ὁρμὰς τῶν ἀφίστασθαι¹⁰ τολμώντων ἀποτρέψαι· διόπερ τὴν δύναμιν ἐτοίμην κατασκευάσας πρὸς τὸν κίνδυνον, ἐκήρυξε τὸν βουλόμενον Θηβαίων ἀπιέναι¹¹ πρὸς αὐτὸν καὶ μετέχειν τῆς κοινῆς τοῖς Ἕλλησιν εἰρήνης· οἱ δὲ Θηβαῖοι διαφιλοτιμηθέντες ἀντεκήρυξαν ἀπὸ τινος ὑψηλοῦ πύργου τὸν βουλόμενον μετὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως καὶ Θηβαίων ἐλευθεροῦν τοὺς Ἕλληνας καὶ καταλύειν τὸν τῆς Ἑλλάδος τύραννον παρεῖναι¹² πρὸς αὐτούς· ὅθεν Ἀλέξανδρος περιαλγῆς¹³ γενόμενος εἰς ὑπερβάλλουσαν ὀργὴν προῆλθε¹⁴, καὶ πάση τιμωρίᾳ τοὺς Θηβαίους μετελθεῖν ἔκρινεν¹⁵. Οὗτος μὲν οὖν ἀποθηριωθεὶς τὴν ψυχὴν μηχανάς τε πολιορκητικὰς συεστῆσατο¹⁶ καὶ τᾶλλα πρὸς τὸν κίνδυνον παρσκευά-

(1) γεγυμνασμένους. (2) ἐπέχειρσε. (3) ταῖς περιστάσεσιν ὑπακούσαντες διεπραγματεύοντο διὰ πρέσβειων. (4) συνθήκης. (5) ἤθελε δεχθῆ τὰς δεήσεις καὶ παρακαλούμενος ἤθελε συγχωρήσει. (6) ἐκβαλὼν τὰς . . . ἀπαλλαγείς τῶν . . . (7) νὰ πολεμῇ τοὺς Π. χωρὶς νὰ περισπᾶται, καταγίνηται εἰς ἄλλο τι. (8) ἐπειδὴ ἐνόμισεν. (9) ἀπεφάσισεν ἐκ θεμελίων νὰ καταστρέψῃ. (10) νὰ ἐπαναστατῶσι. (11) νὰ μεταβῶσι. (12) νὰ ἔλθῃ. (13) περιλυπος. (14) ὑπερβάλλόντως ὀργίσθη. (15) ἀπεφάσισεν νὰ μεταχειρισθῇ. (16) διέταξε νὰ κατασκευάσῃ.

ζετοῦσι οἱ δ' Ἕλληνες πυθόμενοι τὸ μέγεθος τῶν περὶ τοὺς
 Θηβαίους κινδύνων, ἐδυσφόρουσι¹, ἐπὶ ταῖς προσδοκωμέναις
 περὶ αὐτῶν συμφοραῖς, οὐ μὴν βοηθεῖν γ' ἐτόλμων τῇ
 πόλει διὰ τὸ προπετῶς καὶ ἀβούλως² εἰς ὁμολογουμένην
 ἀπώλειαν ἐαυτὴν δεδωκέναι· οἱ δὲ Θηβαῖοι ταῖς μὲν εὐ-
 τολίαις προθύμως ἀνεδέχοντο τοὺς κινδύνους, φήμαις
 δὲ τισὶ μάντεων καὶ θεῶν σημείοις ἠποροῦντο³. Πρῶτον
 μὲν γὰρ ἐν τῷ τῆς Δήμητρος ἱερῷ λεπτὸν ἀρχῆνης ὑφα-
 σμά τι διαπεπετασμένον⁴ ὤφθη, τὸ μὲν μέγεθος ἔχον
 ἱματίου, κύκλῳ δὲ περιφαίνον ἴριν τῇ κατ' οὐρανὸν εἰ-
 κυῖαν⁵. Περί οὗ τὸ μὲν ἐν Δελφοῖς χρηστήριον⁶ ἔδωκεν
 αὐτοῖς τόνδε τὸν χρησμὸν «σημεῖον τόδε πᾶσι θεοὶ φαί-
 νουσι βροτοῖσι⁷, Βοιωτοῖς δὲ μάλιστα καὶ οἱ περιναϊε-
 τάουσι»⁸, τὸ δὲ πάτριον τῶν Θηβαίων μαντεῖον τοῦτον
 ἐξήνεγκε τὸν χρησμὸν «ἰστός ὑφαίνόμενος⁹ ἄλλῳ κακόν,
 ἄλλῳ ἄμεινον» τοῦτο μὲν οὖν τὸ σημεῖον ἐγένετο τρισὶ
 μησὶν ἀνωτέρω¹⁰ τῆς Ἀλεξάνδρου παρουσίας ἐπὶ τὰς Θή-
 βας, ὑπ' αὐτὴν δὲ τὴν ἔφοδον τοῦ βασιλείως οἱ κατὰ τὴν
 ἀγορὰν ἀνδριάντες ἐφάνησαν ἰδρῶτας ἀφιέντες καὶ μεστοὶ
 σταλαγμῶν μεγάλων. Χωρὶς¹¹ δὲ τούτων ἤκον τινες τοῖς
 ἄρχουσιν ἀπαγγέλλοντες τὴν ἐν Ὀγγηστῷ¹² λίμνην¹³
 μυκήματι παραπλήσιον¹⁴ φωνὴν ἀφιέναι, τῇ δὲ Δίρκῃ¹⁵
 κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος αἵματοειδῆ φρίκην¹⁶
 ἐπιτρέχειν. Ἄλλοι δὲ ἤκον ἐκ Δελφῶν μηνύοντες ὅτι ὁ
 ἐπὶ Φωκέων¹⁷ ναός, ὃν ἰδρύσαντο Θηβαῖοι, ἤματι μὲν
 τῶν τὴν ὄραφὴν ὄραται. Οἱ δὲ περὶ τὴν τῶν σημείων

(1) ἔλυποῦντο. (2) ἀκρίτως καὶ ἀπερισκέπτως. (3) εὕρισκοντο εἰς
 ἀπορίαν ἕνεκα φ. (4) καθ. πρ. τ. πετάννυμαι = ἐξηλωμένον. (5) δ-
 μαίων τῇ . . . ἱριδι. (6) μαντεῖον. (7) φανεροῦντο τοῖς θνητοῖς
 (ἀνθρώποις). (8) καὶ εἰς ἐκείνους, οἵτινες κατοικοῦσι πέριξ. (9) φέ-
 ρων. (10) πρὸ τῆς . . . (11) ἐκτός. (12) πόλις τῆς Βοιωτίας.
 (13) τὴν Κωπαίδα. (14) ὁμοίαν πρὸς μούγγρισμα. (15) πηγὴ τις βο-
 ρειοδυτικῶς τῶν Θηβῶν. (16) ἀφρόν. (17) ἀπὸ λαφύρων τῶν Φ.

διάκρισιν ἀσχολούμενοι σημαίνειν ἔφασαν τὸ μὲν ὕψισμα θεῶν¹ ἀπὸ τῆς πόλεως χωρισμόν, τὸ δὲ τῆς ἰριδος χρωμα πραγμάτων ποικίλων χειμῶνα², τὸν δὲ τῶν ἀνδριάντων ἰδρώτα ὑπερβάλλουσιν κακοπάθειαν, τὸ δ' ἐν πλείοσι τόποις φαινόμενοι αἶμα φόνον πολὺν κατὰ τὴν πόλιν ἐσόμενον. Συνεβούλευον οὖν, τῶν θεῶν φανερῶς σημαίνοντων τὴν ἐσομένην τῇ πόλει συμφοράν, μὴ συγκαταβαίνειν³ εἰς τὸ διὰ μάχης κρίνειν τὸν πόλεμον, ἐτέραν δὲ διάλυσιν⁴ ζητεῖν διὰ λόγων ἀσφαλεστέραν. Οὐ μὴν οἱ Θηβαῖοί γε ταῖς ψυχαῖς ἐμαλακύνοντο, τούναντίον δὲ τοῖς θυμοῖς προαχθέντες⁵ ἀνεμίμνησκον ἀλλήλους τὴν ἐν Λεύκτροις εὐημερίαν⁶ καὶ τῶν ἄλλων παρατάξεων⁷. ἐν αἷς θαυμαστῶς ταῖς ἰδίαις ἀνδραγαθίαις ἀνεπίστους νίκας περιποιήσαντο⁸. Οἱ μὲν οὖν Θηβαῖοι τοῖς παραστήμασιν⁹ ἀνδρειότερον μᾶλλον ἢ φρονιμώτερον χρησάμενοι προέπεσον εἰς πάνδημον¹⁰ τῆς πατρίδος ὄλεθρον. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν τρισὶ ταῖς πάσαις ἡμέραις¹¹ ἐτοιμασάμενος τὰ πρὸς τὴν πολιορκίαν καὶ τὰς δυνάμεις, διείλετο τὴν στρατιάν εἰς τρία μέρη, καὶ τὸ μὲν τοῖς χαρκώμασι τοῖς πρὸ τῆς πόλεως κατεσκευασμένοις προσβάλλειν ἔταξε¹², τὸ δὲ τοῖς Θηβαίοις ἀντιτάττεσθαι, τὸ δὲ τρίτον ἐφεδρεύειν¹³ τῷ πονουῖντι μέρει τῆς δυνάμεως καὶ διαδέχεσθαι τὴν μάχην· οἱ δὲ Θηβαῖοι τοὺς μὲν ἵππεῖς ἐντὸς τοῦ χαρκώματος ἔταξαν, τοὺς δ' ἐλευθερωθέντας οἰκέτας καὶ τοὺς φυγάδας καὶ τοὺς μετόικους τοῖς πρὸς τὰ τεῖχη βιαζομένοις ἀντέταξαν, αὐτοὶ δὲ τοῖς μετὰ τοῦ βασιλέως Μακεδόσι πολλαπλασίοις οὔσι συνάπτειν μάχην πρὸ τῆς πόλεως ἠτοιμάζοντο. Τέκνα δὲ καὶ γυναῖκες συνέτρεχον

(1) ἐκ τοῦ χωρισμόν. (2) θύελλαν. (3) νὰ μὴ συναινέσωσι. (4) κατάπαυσιν τοῦ πολέμου. (5) ὀργισθέντες περισσώτερον, ἀξήθειστος τῆς ὀργῆς των, (6) εὐτυχίαν. (7) μαχῶν. (8) ἐκέρδησαν. (9) τόλμη, θάρρει. (10) κοινήν, ἐντελεῖ. (11) εἰς τρεῖς τὸ ὅλον. (12) προσέταξε. (13) νὰ βοηθῇ.

εἰς τὰ ἱερὰ καὶ τοὺς θεοὺς ἰκέτευον σῶσαι τὴν πόλιν ἐκ τῶν κινδύνων. Ὡς¹ δ' ἤγγισαν οἱ Μακεδόνες καὶ τοῖς τεταγμένοις μέρεσιν ἕκαστοι προσέπεσον, αἱ μὲν σάλπιγγες ἐσήμαινον τὸ πολεμικόν², αἱ δὲ παρ' ἀμφοτέροις δυνάμεις ὑφ' ἑνα καιρὸν συνηλλάλαξαν³ καὶ τὰ κοῦφα τῶν βελῶν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔβαλον. Ταχὺ δὲ τούτων ἐξαναλωθέντων⁴ καὶ πάντων εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ξίφους μάχην συμπεσόντων⁵, μέγας ἀγὼν συνέστατο⁶. οἱ μὲν γὰρ Μακεδόνες διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀνδρῶν καὶ τὸ βάρος τῆς φάλαγγος δυσυπόστατον⁷ εἶχον τὴν βίαν, οἱ δὲ Θηβαῖοι ταῖς τῶν σωμάτων ῥώμασι ὑπερέχοντες καὶ τοῖς ἐν τοῖς γυμνασίοις συνεχέσιν ἀθλήμασιν⁸, ἔτι δὲ τῷ παραστήματι⁹ τῆς ψυχῆς πλεονεκτοῦντες ἐνεκαρτέρουν τοῖς δεινοῖς¹⁰. Διὸ καὶ παρ' ἀμφοτέροις πολλοὶ μὲν κατετιτρώσκοντο, οὐκ ὀλίγοι δ' ἐπιπτον ἐναντίας¹¹ λαμβάνοντες πληγὰς. Ὀμοῦ¹² δ' ἦν κατὰ τὰς ἐν τοῖς ἀγῶσι συμπλοκὰς μυχμὸς¹³ καὶ βοή καὶ παρακελευσμὸς¹⁴, παρὰ μὲν τοῖς Μακεδόσι μὴ καταισχυῖναι τὰς προγεγενημένας ἀνδραγαθίας, παρὰ δὲ τοῖς Θηβαίοις μὴ περιδεῖν¹⁵ τέκνα καὶ γονεῖς ὑπὲρ ἀνδραποδισμοῦ κινδυνεύοντας καὶ τὴν πατρίδα πανοίκιον¹⁶ ὑπὸ τοὺς Μακεδόνων θυμοὺς ὑποπεσοῦσαν, μνησθῆναι δὲ τῆς ἐν Λεύκτροις καὶ ἐν Μαντινείᾳ μάχης καὶ τῶν παρὰ πᾶσι περιβοήτων ἀνδραγαθημάτων. Ἐπὶ πολὺν μὲν οὖν χρόνον ἰσόρροπος ἦν ἡ μάχη διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς τῶν ἀγωνιζομένων ἀνδρείας· μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ἀλέξανδρος ὄρων τοὺς μὲν Θηβαίους ἐτοίμως¹⁷

(1) χρονικόν = καθώς. (2) ἔδοσαν τὸ σημεῖον πρὸς μάχην. (3) συγχρόνως ἐφώνησαν ἀλλήλα, ἐξέβαλον φωνὴν πολεμικὴν. (4) παθ. ἀφρ. τ. ἐξαναλίσκω = ἐξοδευθέντων. (5) ἐλθόντων εἰς χεῖρας καὶ μαχομένων διὰ τοῦ ξίφους. (6) ἐγίνετο. (7) ἀκράτητον, ὀρμητικὴν. (8) ἀσκήσεσι. (9) θάρσει. (10) ὑπέφερον τὰ δ. (11) ἐμπροσθεν. (12) συγχρόνως. (13) μούγγρισμα. (14) προτροπή, ἐγκαρδίωσις. (15) νὰ μὴ παραβλέψωσι. (16) μὲ ὄλους τοὺς οἴκους. (17) προθύμως.

Ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιζομένους, τοὺς δὲ Μακεδόνας κάμνοντας¹ τῇ μάχῃ, προσέταξε τοὺς ἐπὶ τῆς ἐφεδρείας τεταγμένους διαδέξασθαι τὸν ἀγῶνα. Οἱ μὲν οὖν Μακεδόνες ἄφνω προσπεσόντες τοῖς Θηβαίοις κατακόποις², βαρεῖς ἐπέκειντο³ τοῖς πολεμίοις καὶ πολλοὺς ἀνήρουν⁴. οὐ μὴν οἱ Θηβαῖοι τῆς νίκης ἐξεχώρουν⁵, τούναντίον δὲ τῇ φιλοτιμίᾳ προαχθέντες πάντων τῶν δεινῶν κατεφρόνουν⁶. Ἐπὶ τοσοῦτο δὲ ταῖς ἀνδραγαθίαις προέβησαν, ὥστε βροῶν ὅτι Μακεδόνες ὁμολογοῦσιν ἥττους εἶναι Θηβαίων καὶ τῶν ἄλλων πάντων εἰωθότων ἐν ταῖς διαδοχαῖς τῶν πολεμίων δεδιέναι τοὺς ἀκεραίους τῶν ἐφεδρευόντων, οὗτοι μόνοι τότε θρασύτεροι πρὸς τοὺς κινδύνους ὑπῆρξαν, ὅθ' οἱ πολέμιοι διαδοχὴν ἐξέπεμψαν τοῖς καταπονουμένοις⁷ ὑπὸ τῆς κακοπαθείας· ἀνυπερβλήτου δὲ τῆς φιλοτιμίας γινομένης, ὁ βασιλεὺς κατανοήσας τινὰ πυλίδαν καταλελειμμένην ὑπὸ τῶν φυλάκων, ἐξάπέστειλε Περδίκκην μετὰ στρατιωτῶν ἱκανῶν καταλαβέσθαι ταύτην καὶ παραιοπεσεῖν εἰς τὴν πόλιν. Τούτου δὲ ταχὺ τὸ προσταχθέν ποιήσαντος, οἱ μὲν Μακεδόνες διὰ τῆς πυλίδος παραιοπέπεσον εἰς τὴν πόλιν, οἱ δὲ Θηβαῖοι καταπεπονηκότες⁸ μὲν τὴν πρώτην φάλαγγα τῶν Μακεδόνων, ἀντιταχθέντες δ' εὐρώστως τῇ δευτέρᾳ, εὐέλπιδες ἦσαν περὶ τῆς νίκης· ὡς⁹ δὲ κατενόησαν μέρος τῆς πόλεως κατελημμένον, εὐθὺς ἀνεχώρησαν¹⁰ ἐντὸς τῶν τειχῶν. Ἄμα δὲ τούτοις πραττομένοις¹¹ οἱ μὲν τῶν Θηβαίων ἵππεῖς ὁμοίως τοῖς πεζοῖς συνέτρεχον εἰς τὴν πόλιν, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν ἰδίων συμπατοῦντες διέφθειρον, αὐτοὶ δὲ τεταραγμένως εἰσῆλθον¹² εἰς τὴν πόλιν, ἐν δὲ ταῖς διεξό-

(1) ἀποκάμνοντας. (2) κατακουρασμένοις. (3) βαρέως προσέβαλλον. (4) ἐφόνεον. (5) δὲν παρεχώρουν αὐτοῖς τὴν ν. (6) ἠῤῥησεν ἢ φ. καὶ . . . (7) τοῖς καταβαλλομένοις = τοῖς ἐξασθενουμένοις. (8) καταβεβληκότες. (9) χρονικόν. (10) ἐπανῆλθον. (11) σελ. 90 σημ. 1. (12) ἀτάκτως εἰσῆρχοντο ἐφιπποι.

δοις καὶ τάφοις τοῖς οἰκείοις ὄπλοις περιπίπτοντες ἐτελεύτων. Οἱ δὲ τὴν Καδμείαν φρουροῦντες ἐκχυθέντες¹ ἐκ τῆς ἀκροπόλεως ἀπῆντων τοῖς Θηβαίοις καὶ, τεταραγμένοις² ἐπιπεσόντες πολὺν ἐποίουν φόνον.

Τῆς δὲ πόλεως τοῦτον τὸν τρόπον καταλαμβανομένης πολλὰ καὶ ποικίλα περιστάσεις ἐντὸς τῶν τειχῶν ἐγίνοντο· οἱ μὲν γὰρ³ Μακεδόνες διὰ τὴν ὑπερηφανίαν τοῦ κηρύγματος πικρότερον ἢ πολεμικώτερον⁴ προσεφέροντο τοῖς Θηβαίοις, καὶ μετὰ πολλῆς ἀπειλῆς ἐπιφερόμενοι τοῖς ἡτυχηκόσιν⁵ ἀφειδῶς ἀνῆρουν πάντας τοὺς περιτυγχάνοντας⁶. οἱ δὲ Θηβαῖοι τὸ φιλελεύθερον τῆς ψυχῆς διαφυλάττοντες τοσοῦτον ἀπειχον τοῦ φιλοζωεῖν ὥστ' ἐν ταῖς ἀπαντήσεσι συμπλέκεσθαι καὶ τὰς παρὰ τῶν πολεμίων ἐπισπᾶσθαι⁷ πληγὰς· ἐκλωκυίας⁸ γὰρ τῆς πόλεως οὐδεὶς Θηβαίων ἐωράθη δεηθεὶς τῶν Μακεδόνων φείσασθαι τοῦ ζῆν, οὐδὲ προσέπιπτον τοῖς τῶν κρατούντων γόνασιν ἀγεννώς⁹. Ἄλλ' οὔτε τὸ τῆς ἀρετῆς πάθος¹⁰ ἤλεετο παρὰ τοῖς πολεμίοις οὔτε τὸ τῆς ἡμέρας μῆκος ἦρκει πρὸς τὴν ὀμότητα τῆς τιμωρίας, πᾶσα δὲ ἡ πόλις ἐξεφορεῖτο¹¹, παίδων ὀμοῦ καὶ παρθένων ἐλκομένων καὶ τὸ τῆς τεκούσης¹² οἰκτρὸν ἐπιβοωμένων ὄνομα. Καθόλου¹³ δὲ τῶν οἰκῶν σὺν ὄλαις ταῖς συγγενείαις ἀρπάζομένων πάνδημος¹⁴ ὑπῆρχε τῆς πόλεως ἀνδραποδισμός. Τῶν δ' ὑπολειμμένων Θηβαίων οἱ μὲν κατατετρωμένοι τὰ σώματα καὶ λιποψυχοῦντες συνεπλέκοντο τοῖς πολεμίοις, συναποθνήσκοντες τῇ τῶν ἐχθρῶν ἀπωλείᾳ, οἱ δὲ κλάσματι¹⁵ δόρατος ἐρειδόμενοι συνήντων τοῖς ἐπιφερομένοις,

(1) ὀρμήσαντες. (2) ἐν ἀταξίᾳ οὔσι. (3) δηλαδὴ. (4) παρὰ ὡς πολέμιοι, ἢ παρὰ ὅσον τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου ἐπιτρέπει. (5) τοῖς δυστυχέσι. (6) χωρὶς λύπην ὄλους ὄσους ἀπῆντων. (7) νὰ σύρωσι πρὸς ἑαυτοῦς, δηλ. νὰ ἐρεθίσωσι ταὺς π. ὥστε νὰ τοὺς πληγῶνωσι. (8) κυριευθείσης. (9) ἀνάδρωις. (10) ἡ παθοῦσα ἀνδρεία. (11) ὄλοι οἱ πολῖται ἐφέροντο ἔξω. (12) μητρός. (13) ἐν γένει δέ. (14) γενικός. (15) τεμαχίῳ δόρατος = σπασμένῳ.

καὶ διαγωνιζόμενοι τὸν ὕστατον ἀγῶνα προστίμων τὴν ἐλευθερίαν τῆς σωτηρίας. Πολλοῦ δὲ φόνου γενομένου καὶ τῆς πόλεως κατὰ πάντα τόπον νεκρῶν πληρουμένης, οὐκ ἦν ὅστις¹ ἰδὼν οὐκ ἂν ἐλέησε τὰς τύχας τῶν ἀκληρούτων². Καὶ γὰρ τῶν Ἑλλήνων Θεσπιεῖς καὶ Πλαταιεῖς, ἔτι δ' Ὀρχομένιοι καὶ τινες ἄλλοι τῶν ἀλλοτρίως διακειμένων³ πρὸς τοὺς Θηβαίους, συστρατευόμενοι τῷ βασιλεῖ συνέπεσον εἰς τὴν πόλιν καὶ τὴν ἰδίαν ἔχθραν ἐν τοῖς τῶν ἠτυχηκότων ἀκληρήμασιν⁴ ἐναπεδείκνυντο. Διὸ καὶ πάθη πολλὰ καὶ δεινὰ κατὰ τὴν πόλιν ὄραν ἦν γινόμενα· Ἕλληνες γὰρ ὑφ' Ἑλλήνων ἀνηλεῶς ἀνηροῦντο καὶ συγγενεῖς ὑπὸ τῶν κατὰ γένος προσηκόντων⁵ ἐφανεύοντο, μηδεμίαν ἐντροπήν⁶ τῆς ὁμοφώνου διαλέκτου παρεχομένης. Τέλος δὲ, τῆς νυκτὸς ἐπικαταλαβούσης⁷, αἱ μὲν οἰκίαι διηρπάγησαν, τέκνα δὲ καὶ γυναῖκες καὶ οἱ γεγηρακότες εἰς τὰ ἱερὰ καταπεφευγότες μετὰ τῆς ἐσχάτης ὕβρεως ἀπήγοντο. Τῶν δὲ Θηβαίων ἀνηρέθησαν μὲν ὑπὲρ τοὺς ἑξακισχιλίους, αἰχμάλωτα δὲ σώματα συνήχθη πλείω τῶν τρισμυρίων, χρημάτων δὲ ἀπιστον⁸ πλῆθος διεφορήθη⁹.

Ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς μὲν τελευτήσαντας τῶν Μακεδόνων ἔθαψε, πλείους ὄντας τῶν πεντακοσίων, τοὺς δὲ συνέδρους τῶν Ἑλλήνων συναγαγὼν ἐπέτρεψε¹⁰ τῷ κοινῷ συνεδρίῳ πῶς χρηστέον τῇ πόλει τῶν Θηβαίων. Προτέθεισης οὖν βουλῆς¹¹, τῶν ἀλλοτρίως διακειμένων τοῖς Θηβαίοις τινὲς ἐπεχείρουν συμβουλεύειν ἀπαραιτήτοις¹² τιμωρίαις δεῖν περιβαλεῖν αὐτούς, ἀπεδείκνυσον δ' αὐτοὺς τὰ τῶν βαρβάρων πεφρονηκότας¹³ κατὰ τῶν Ἑλλήνων· καὶ γὰρ ἐπὶ Ξέρξου συμμαχοῦντας τοῖς Πέρσαις ἐστρα-

(1) πᾶς τις. (2) τῶν δυστυχῶν. (3) ἐχθρικῶς δ. (4) δυστυχήμασι. (5) συγγενῶν. (6) μεταβολὴν φρονήματος. (7) ἐπελθούσης. (8) ἀπίστευτον πλ. (9) διηρπάσθη. (10) ἀφῆκε ν' ἀποφασίσῃ τὸ κ. σ. (11) ζητήματος. (12) σκληραῖς. (13) ὅτι εἶχον λάβει τὸ μέρος τῶν δ.

τευκέναι κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ μόνους τῶν Ἑλλήνων ὡς εὐεργέτας τιμαῖσθαι παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῶν Περσῶν, καὶ πρὸ τῶν¹ βασιλέων τοῖς πρεσβεύουσι² τῶν Θηβαίων τίθεσθαι θρόνους. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα τοιαῦτα διελθόντες³ παρῳῶσαν τὰς τῶν συνέδρων ψυχὰς κατὰ τῶν Θηβαίων, καὶ πέρας⁴ ἐψηφίσαντο τὴν μὲν πόλιν κατασκάψαι, τοὺς δ' αἰχμαλώτους ἀποδόσθαι⁵, τοὺς δὲ φυγάδας τῶν Θηβαίων ἀγωγίμους⁶ ὑπάρχειν ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος καὶ μὴδένα τῶν Ἑλλήνων ὑποδέχεσθαι⁷ Θηβαῖον. Ὁ δὲ βασιλεὺς ἀκολούθως τῇ τοῦ συνεδρίου γνώμῃ⁸ τὴν μὲν πόλιν κατασκάψας, πολὺν ἐπέστησε⁹ φόβον τοῖς ἀφισταμένοις τῶν Ἑλλήνων, τοὺς δ' αἰχμαλώτους λαφυροπωλήσας¹⁰ ἤθροισεν ἀργυρίου τάλαντα τετρακόσια καὶ τεσσαράκοντα.

Μετὰ δὲ ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξαπέστειλε τοὺς ἐξαιτήσοντας¹¹ τῶν ρητόρων δέκα τοὺς κατ' αὐτοῦ πεπολιτευμένους, ὧν ὑπῆρχον ἐπιφανέστατοι Δημοσθένης καὶ Λυκοῦργος. Συναχθείσης οὖν ἐκκλησίας καὶ τῶν πρεσβευτῶν εἰσαχθέντων εἰς τὸ πλῆθος, ὁ μὲν δῆμος ἀκούσας τῶν λόγων εἰς πολλὴν ἀγωνίαν καὶ ἀπορίαν ἐνέπεσεν· ἅμα μὲν γὰρ ἔσπευδε¹² τὸ τῆς πόλεως ἀξίωμα τηρεῖν, ἅμα δὲ διὰ τὴν Θηβαίων ἀπώλειαν ἐκπεπληγμένος τὸ δεινὸν¹³ περίφοβος καθειστήκει¹⁴, νοουητούμενος τοῖς τῶν πλησιοχώρων ἀτυχήμασι¹⁵. Πολλῶν δὲ λόγων γινομένων κατὰ τὴν ἐκκλησίαν, Φωκίων μὲν ὁ χρηστός, ἀντιπολιτευόμενος τοῖς περὶ τὸν Δημοσθένην¹⁶, ἔφη δεῖν τοὺς ἐξαι-

(1) ἐνώπιον. (2) τοῖς πρεσβευταῖς τῶν Θ. (3) διηγηθέντες. (4) τελευταῖον. (5) νὰ πωλήσωσι. (6) ἀγωγίμος ἐλέγετο ὁ καταδικασθεὶς εἰς θάνατον, ὃν ἐπιτρέπεται νὰ παραδίῃ τις διὰ νὰ φονευθῇ. (7) νὰ μὴ δέληται Θηβαῖον. (8) συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν. (9) ἐνέβαλε. (10) πωλήσας ὡς λάφυρα. (11) ἀνθρώπους ἵνα ζητήσωσι. (12) ἐπεθύμει. (13) ὑπὸ τοῦ κινδύνου. (14) εἰς μέγαν φόβον κατήνησε. (15) δυστυχήμασι. (16) ἀντὶ τῷ Δημοσθένει.

τουμένους¹ μιμήσασθαι τὰς Λεώ² κόρας καὶ τὰς Ὑακινθίδας², καὶ τὸν θάνατον ἐκουσίως ὑπομεῖναι ἕνεκα τοῦ μὴδὲν ἀνήκεστον³ παθεῖν τὴν πατρίδα, καὶ τὴν ἀνανδρίαν καὶ δειλίαν ὠνείδιζε τῶν μὴ βουλομένων ὑπὲρ τῆς πόλεως τελευτᾶν· ὁ δὲ δῆμος τοῦτον μὲν τοῖς θορύβοις ἐξέβαλε, προσάντως⁴ ἀκούων τοὺς λόγους, Δημοσθένους δὲ λόγον πεφορντισμένον⁵ διελθόντος ὁ δῆμος εἰς συμπάθειαν τῶν ἀνδρῶν προαχθεῖς⁶, φανερός ἦν σώζειν βουλούμενος τοὺς ἀνδρας. Ἐπὶ τελευτῆς⁷ δὲ Δημάδης πεπεισμένος⁸ ὑπὸ τῶν περὶ Δημοσθένην, ὡς φασι, πέντε ταλάντοις ἀργυρίου, συνεβούλευε μὲν σώζειν τοὺς κινδυνεύοντας, παρανέγων⁹ δὲ ψήφισμα γεγραμμένον φιλοτέχνως· περιεῖχε γὰρ παραίτησιν¹⁰ τῶν ἀνδρῶν καὶ ἐπαγγελίαν τοῦ κολλᾶζειν κατὰ τοὺς νόμους, ἂν ᾖσιν ἄξιοι τιμωρίας. Ὁ μὲν οὖν δῆμος ἀποδεχόμενος τὴν ἐπίνοιαν τοῦ Δημάδου τό τε ψήφισμα ἐκύρωσε καὶ τὸν Δημάδην μεθ' ἑτέρων ἀπέστειλε πρεσβευτὴν πρὸς τὸν βασιλέα, δοὺς ἐντολήν καὶ περὶ τῶν Θηβαίων φυγάδων ἀξιῶται¹¹ τὸν Ἀλέξανδρον συγχωρῆσαι τῷ δήμῳ τοὺς πεφευγότας Θηβαίους ὑποδέχασθαι. Ὁ δὲ Δημάδης πρεσβεύσας¹² καὶ τῆ τοῦ λόγου δεινότητι πάντα κατεργασάμενος¹³, ἔπεισε τὸν Ἀλέξανδρον ἀπολῦσαι τοὺς ἀνδρας τῶν ἐγκλημάτων καὶ τᾶλλα πάντα συγχωρῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ μὲν βασιλεὺς ἐπανελθὼν μετὰ τῆς

(1) ἀζητούμενοι νὰ παραδοθῶσι. (2) ἐν καιρῷ πείνης ἐν τῇ Ἀττικῇ ὁ λαὸς ἔλαβε χρησμὸν ὅτι ἡ χώρα δὲν θὰ ἐλευθερωθῇ ταύτης πρὶν ἢ ἀφήσῃ τις τὰ τέκνα τοῦ ἐκουσίως ν' ἀποθάνωσιν, ὅπερ ἐπραξεν ὁ Λεῶς. Ὡσαύτως καὶ αἱ Ὑακινθίδαι, θυγατέρες τοῦ Λακεδαιμονίου Ὑακίνθου, ἦ, ὡς ὁ Δημοσθένης θέλει, τοῦ Ἑρεχθέως, ἐθυσιάσθησαν ὑπὸ τοῦ πατρὸς των πρὸς σωτηρίαν τῆς πατρίδος των. (3) ἀθεράπευτον. (4) μὲ δυσπρόσκειαν. (5) ἐπιμελῶς γεγραμμένον. (6) παρακινήθει. (7) τελευταῖον. (8) πρὸς τοῦτοις = ἡγοραστῆς. (9) ἀνέγων. (10) παράκλησιν τῶν ῥητόρων καὶ ὑπόσχεσιν. (11) νὰ παρακαλέσῃ. (12) ἀναλαβὼν τὴν πρεσβείαν. (13) κατορθώσας.

δυνάμειω εἰς τὴν Μακεδονίαν συνήγαγε τοὺς ἡγεμόνας τῶν στρατιωτῶν καὶ τοὺς ἀξιολογωτάτους τῶν φίλων, καὶ παρέθηκε βουλήν¹ περὶ τῆς εἰς τὴν Ἀσίαν διαβάσεως, πότε χρὴ στρατεύειν καὶ τίνι τρόπῳ χειριστέον² τὸν πόλεμον. Τῶν δὲ περὶ τὸν Ἀντίπατρον καὶ Παρμενίωνα συμβουλευόντων πρότερον παιδοποιήσασθαι καὶ τότε τοῖς τηλικαύτοις ἐγχειρεῖν³ ἔργους, δραστηκός⁴ ὢν καὶ πρὸς πᾶσαν πράξεως ἀναβολὴν ἄλλοτρίως διακείμενος⁵ ἀντεῖπε τοῦτοις· αἰσχροὺς γὰρ ὑπάρχειν ἀπεφάνετο τὸν ὑπὸ τῆς Ἑλλάδος ἡγεμόνα καθεσταμένον τοῦ πολέμου καὶ πατρικᾶς ἀνικητοῦς δυνάμεις παρειληφότα καθῆσθαι γάμους ἐπιτελοῦντα⁶ καὶ τέκνων γενέσεις ἀναμένοντα. Διδάξας οὖν αὐτοὺς περὶ τοῦ συμφέροντος καὶ παρορμήσας διὰ τῶν λόγων πρὸς τοὺς ἀγῶνας, θυσίας μεγαλοπρεπεῖς τοῖς θεοῖς συνετέλεσεν⁷ ἐν Δίῳ τῆς Μακεδονίας καὶ σκηνηκούς ἀγῶνας Διὶ καὶ Μούσαις, οὓς Ἀρχέλαος ὁ προβασιλεύσας πρῶτος κατέδειξε⁸. Τὴν δὲ πανήγυριν ἐφ' ἡμέρας ἑννέα συνετέλεσεν, ἐκάστη τῶν μουσῶν ἐπώνυμον ἡμέραν ἀναδείξας⁹. Σκηνην δὲ κατασκευασάμενος ἑκατοντάκλινον τοὺς τε φίλους καὶ τοὺς ἡγεμόνας, ἔτι δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν πόλεων πρέσβεις παρέλαθεν ἐπὶ τὴν εὐωχίαν· λαμπραῖς δὲ παρασκευαῖς χρησάμενος καὶ πολλοὺς μὲν ἐστιάσας, πάσῃ δὲ τῇ δυνάμει¹⁰ διαδοὺς ἱερεῖα¹¹ καὶ τᾶλλα τὰ πρὸς τὴν εὐωχίαν ἀνήκοντα προσανέλαβε τὸ στρατόπεδον¹².

Ἐπ' ἄρχοντας δ' Ἀθήνησι Κτησικλέους¹³ Ἀλέξανδρος μετὰ τῆς δυνάμειω πορεύθει εἰς τὸν Ἑλλησποντον διεβίβασε τὴν δύναμιν ἐκ τῆς Εὐρώπης εἰς τὴν Ἀσίαν. Αὐ-

(1) πρότεινε ζήτημα. (2) πῶς πρέπει νὰ διοικήσῃ. (3) νὰ ἐπιχειρῇ. (4) δραστήριος. (5) δυσαρεστούμενος. (6) διὰ νὰ τελέσῃ. (7) ἔκαμε. (8) εἰσήγαγε, ἔταξε. (9) ἀφιέρωσας. (10) διαμοιράσας εἰς πάντα τὸν στρατὸν, (11) τὰ ζῶα τὰ ὅποια ἐθυσίασε. (12) ἀνεζωπύρησε, ἀφῆκε νὰ ἀναπαυθῇ. (13) 334 π. Χ.

τὸς δὲ μακρᾶς¹ ναυσὶν ἐξήκοντα καταπλεύσας πρὸς τὴν Τρωάδα χώραν, πρῶτος τῶν Μακεδόνων ἀπὸ τῆς νεῶς ἠκόντισε² μὲν τὸ δόρυ, πῆξας δ' εἰς τὴν γῆν καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆς νεῶς ἀφαλλόμενος³ παρὰ τῶν θεῶν ἀπεφάνετο τὴν Ἀσίαν δέχεσθαι δορύκτητον⁴. Καὶ τοὺς μὲν τάφους τῶν ἡρώων, Ἀχιλλέως τε καὶ Αἴαντος καὶ τῶν ἄλλων, ἐναγίσμασι⁵ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς πρὸς εὐδοξίαν ἀνήκουσιν ἐτίμησεν, αὐτὸς δὲ τὸν ἐξετασμὸν⁶ τῆς ἀκολουθούσης δυνάμεως ἀκριβῶς ἐποιήσατο. Εὐρέθησαν δὲ πεζοὶ Μακεδόνες μὲν μύριοι καὶ δισχιλίοι, σύμμαχοι δὲ ἑπτακισχιλίοι, μισθοφόροι δὲ πεντακισχιλίοι, καὶ τούτων ἀπάντων Παρμενίων εἶχε τὴν ἡγεμονίαν. Ὀδρῦσαι δὲ καὶ Τριβαλλοὶ καὶ Ἰλλυριοὶ συνηκολούθουν πεντακισχιλίοι, τοξοτῶν δὲ καὶ τῶν Ἀγριάνων καλουμένων χίλιοι, ὥστε τοὺς ἅπαντας⁷ εἶναι πεζοὺς τρισμυρίους· ἵππεῖς δ' ὑπῆρχον Μακεδόνες μὲν χίλιοι καὶ πεντακόσιοι, Φιλώτου τοῦ Παρμενίωνος ἡγουμένου, Θετταλοὶ δὲ χίλιοι καὶ πεντακόσιοι, ὧν ἡγεῖτο Κάλλας ὁ Ἀρπάλου, τῶν δ' ἄλλων Ἑλλήνων οἱ πάντες⁷ ἐξακόσιοι, ὧν ἡγεῖτο Ἐρίγυιος, Θρᾶκες δὲ πρόδρομοι καὶ Παίονες ἑνακόσιοι, Κάσανδρον ἔχοντες ἡγεμόνα, ὥστε σύμπαντας ὑπάρχειν ἵππεῖς τετρακισχιλίουσιν καὶ πεντακόσιοι. Οἱ μὲν οὖν μετ' Ἀλεξάνδρου διαβάντες εἰς τὴν Ἀσίαν τοσοῦτοι τὸ πλῆθος ἦσαν, οἱ δ' ἐπὶ τῆς Εὐρώπης ἀπολελειμμένοι⁸ στρατιῶται, ὧν Ἀντίπατρος εἶχε τὴν ἡγεμονίαν, πεζοὶ μὲν ὑπῆρχον μύριοι καὶ δισχιλίοι, ἵππεῖς δὲ χίλιοι καὶ πεντακόσιοι.

Τοῦ δὲ βασιλέως ἀναζεύξαντος⁹ ἐκ τῆς Τρωάδος καὶ καταντήσαντος πρὸς τὸ τέμενος¹⁰ τῆς Ἀθηνᾶς, ὁ μὲν θύτης Ἀλέξανδρος κατανοήσας πρὸ τοῦ νεῶς κειμένην εἰκόνα χιμαῖ τοῦ Φρυγίας ποτὲ σατραπεύσαντος Ἀριο-

(1) πολεμικαῖς. (2) ἔρριψε. (3) ἐκπηδήσας. (4) κεκυριευμένην. (5) διὰ θυσιῶν. (6) ἐξετάσιν, ἀπαριθμησιν. (7) ὄλοι ὄλοι. (8) ἐκεῖ-
 ναί δὲ οὐς εἶχεν ἀφήσει. (9) ἀπελθόντος. (10) ἀφικομένου εἰς τὸν ναόν.

βαρζάνου καὶ τινων οἰωνῶν αἰσίων ἄλλων ἐπιγενομένων¹, προσῆλθε τῷ βασιλεῖ καὶ νικήσειν αὐτὸν ἵππομαχίᾳ μεγάλῃ διεβεβαίωτο καὶ μάλιστ', ἂν τύχη περὶ τὴν Φρυγίαν ἀγωνισάμενος· προσετίθει δὲ καὶ ὅτι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἀποκτενεῖ μαχόμενος ἐν παρατάξει στρατιγῶν ἐπιφανῆ τῶν πολεμίων. Ταῦτα γὰρ αὐτῷ προσημαίνειν τοὺς θεοὺς, καὶ μάλιστα τὴν Ἀθηναίαν, ἣν καὶ συνεργήσειν τοῖς εὐημερήμασιν². Ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἀπαδεξάμενος τὴν τοῦ μάντεως πρόρρησιν³, τῇ μὲν Ἀθηναῖ λαμπρὰν ἐπέτελεσε θυσίαν, καὶ τὸ μὲν ἴδιον ὄπλον ἀνέθηκε τῇ θεῷ, τῶν δ' ἐν τῷ νεῷ κειμένων ὄπλων τὸ κράτιστον ἀναλαβὼν καὶ τούτῳ καθοπλισθεὶς ἐχρήσατο κατὰ τὴν πρώτην μάχην, ἣν διὰ τῆς ἰδίας ἀνδραγαθίας κρίνας περιβόητον ἔσχε τὴν νίκην. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἡμέραις ὀλίγαις ἐπράχθη· οἱ δὲ τῶν Περσῶν σατράπαι καὶ στρατηγοὶ τοῦ μὲν κωλύσαι τῶν Μακεδόνων τὴν διάβασιν ὑστέρησαν⁴, ἀθροισθέντες δὲ ἐβουλεύοντο πῶς γοῆ διαπολεμεῖν⁵ τοῖς περὶ Ἀλέξανδρον. Μέμνων μὲν οὖν ὁ Ῥόδιος, διχθεβοημένος ἐπὶ συνέσει στρατηγικῇ, συνεβούλευσε κατὰ στόμα μὲν μὴ διακινδυνεύειν⁶, τὴν δὲ χώραν φθειρεῖν καὶ τῇ σπάνει τῶν ἀναγκαίων εἶργειν τοὺς Μακεδόνας τῆς εἰς τοῦμπροσθεν πορείας, διαβιβάζειν δὲ καὶ δυνάμεις εἰς τὴν Μακεδονίαν ναυτικὰς τε καὶ πεζικὰς, καὶ τὸν ὅλον πόλεμον εἰς τὴν Εὐρώπην μεταγαγεῖν. Ὁ δ' ἀνὴρ οὗτος ἄριστα μὲν συνεβούλευεν, ὡς ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐγεννήθη⁷ φανερόν, οὐ μὴν⁸ ἔπεισε τοὺς ἄλλους ἡγεμόνας ὡς ἀνάξια συμβουλευῶν τῆς Περσῶν μεγαλοψυχίας. Διόπερ ἐπικρατούσης τῆς τοῦ διαγωνίζεσθαι γνώμης⁹, οὗτοι μὲν τὰς πανταχόθεν δυνάμεις μεταπεμψόμενοι¹⁰

(1) ἐπειδὴ συνέβησαν. (2) θὰ συντελέσῃ εἰς τὰς εὐτυχίας. (3) προφητεῖαν. (4) ἐβράδυναν. (5) πῶς νὰ τελειώσωσι τὸν κατὰ τοῦ στρατοῦ τοῦ Ἀλ. πόλεμον. (6) κατὰ πρόσωπον νὰ μὴ μάχωνται. (7) ἀντὶ ἐγένετο. (8) ὅμως δὲν . . . (9) ἐπειδὴ δὲ ἐνίκησεν ἡ γν. νά . . . (10) προσκαλέσαντες, συναθροίσαντες.

καὶ πολλαπλάσιοι γενόμενοι τῶν Μακεδόνων, προῆγον¹ ἐπὶ Φρυγίας τῆς ἐφ' Ἑλλάσποντον, κατεστρατοπέδευσαν δὲ παρὰ τὸν Γράνικον ποταμόν, προβαλλόμενοι² τὸ ρέθρον τοῦ προειρημένου ποταμοῦ. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος πυθόμενος τὴν συνδρομὴν³ τῶν βαρβαρικῶν δυνάμεων προῆγε, καὶ σύντομον τὴν πορείαν ποιησάμενος ἀντεστρατοπέδευσε⁴ τοῖς πολεμίοις, ὥστε ἀνὰ μέσον ρεῖν τῶν παρεμβολῶν⁵ τὸν Γράνικον· οἱ μὲν οὖν βάρβαροι τὴν ὑπώρειαν κατειλημμένοι τὴν ἡσυχίαν ἤγον, κερικότες⁶ τοῖς πολεμίοις ἐπιθέσθαι κατὰ τὴν διάβασιν τοῦ ποταμοῦ, καὶ διεσπασμένης τῆς τῶν Μακεδόνων φάλαγγος ῥαδίως προτερήσειν ὑπελάμβανον ἐν τῇ μάχῃ. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος τεθαρρηκὼς ἅμ' ἡμέρᾳ περκιώσας⁷ τὴν δύναμιν, ἔφθασε τοὺς πολεμίους ἐκτάξας τὴν δύναμιν ἡρμοσμένως⁸ πρὸς τὸν ἀγῶνα· οἱ δὲ βάρβαροι πρὸς ἕλην τὴν τάξιν τῶν Μακεδόνων ἔστησαν τὸ πλῆθος τῶν ἰππέων, καὶ διὰ τούτων προκρίνειν τὴν μάχην διεγνώκεισαν⁹. Τὸ μὲν οὖν εὐώνυμον μέρος εἶχε Μέμων ὁ Ῥόδιος καὶ Ἀρσαμένης ὁ σατραπίης, ἔχοντες τοὺς ἰδίους¹⁰ ἰππεῖς, μετὰ δὲ τούτους Ἀραίτης ἐτέτακτο τοὺς ἐκ Παφλαγονίας ἔχων ἰππεῖς, ἔπειτα Σπιθροδάτης ὁ Ἰωνίας σατραπίης, Ὑρακῶν ἰππέων ἡγούμενος· τὸ δὲ δεξιὸν κέρως ἐπεῖχον¹¹ χίλιοι μὲν Μηδοί, δισχίλιοι δὲ οἱ μετὰ Ῥεομίθρους ἰππεῖς, καὶ Βακτριανοὶ τούτοις ἴσοι· τὸν δὲ μέσον τόπον ἐπεῖχον οἱ τῶν ἄλλων ἐθνῶν ἰππεῖς, πολλοὶ μὲν τὸν ἀριθμὸν ὄντες, ἐπιλεκτοὶ¹² δὲ ταῖς ἀρεταῖς· οἱ δὲ πᾶντες¹³ ἰππεῖς ὑπῆρχον πλείους τῶν μυρίων. Οἱ δὲ πεζοὶ τῶν Περσῶν ἦσαν μὲν

(1) προῦχώρουσι. (2) ἔχοντες ἔμπροσθέν των τὸ ρ. προφυλαττόμενοι ὑπὸ τοῦ ρ. (3) συρροήν. (4) συντόμως πορευθεὶς ἐστρατοπέδευσεν ἀντικρὺ τῶν . . . (5) στρατοπέδων. (6) ἀφ' οὗ εἶχον καταλάβει τοὺς πρόποδας ἡσύχαζον, ἔχοντες ἀποφασισμένον νά . . . (7) διαβιβάσας. (8) παρὰτάξας ὡς ἡρμοξε. (9) εἶχον ἀποφασίσει. (10) ἰδικαὺς του. (11) κατεῖχον. (12) ἐλεκτοί. (13) τὸ ὅλον δὲ ἦσαν.

οὐκ ἐλάττους τῶν δέκα μυριάδων, ὀπίσθεν δ' ἐστῶτες τεταγμένοι τὴν ἡσυχίαν ἤγον, ὡς¹ τῶν ἵππέων ἱκανῶν ὄντων καταπονήσαι² τοὺς Μακεδόνας. Τῶν δ' ἵππέων παρ' ἀμφοτέροις προθύμως εἰς τὸν κίνδυνον συμπετόντων, τὸ μὲν εὐώνυμον μέρος ἐπέχοντες οἱ τῶν Θετταλῶν ἵππεις, Παρμενίωνος ἡγουμένου, τεθαρρηκῶς ἐδέχοντο τὴν ἐπιφορὰν³ τῶν καθ' ἑαυτοὺς⁴ τεταγμένων, Ἀλέξανδρος δὲ τοὺς ἀρίστους τῶν ἵππέων ἔχων κατὰ τὸ δεξιὸν κέρως μεθ' ἑαυτοῦ πρῶτος ἐφίππευσε⁵ τοῖς Πέρσαις, καὶ συμπλακείς τοῖς πολεμίσις πολὺν ἐποίει φόνον. Τῶν δὲ βαρβάρων εὐρώστως⁶ ἀγωνιζομένων καὶ τοὺς ἑαυτῶν θυμοὺς⁷ ταῖς τῶν Μακεδόνων ἀρεταῖς ἀντιταττόντων, ἡ τύχη συνήγαγεν εἰς ἓνα τόπον τοὺς ἀρίστους εἰς τὴν ὑπὲρ τῆς νίκης κρίσιν· ὁ γὰρ τῆς Ἰωνίας σατραπῆς Σπιθροβάκτης, γένει μὲν ὢν Πέρσης, Δαρείου δὲ τοῦ βασιλέως γαμβρός, ἀνδρεία δὲ διαφέρων⁸, μετὰ μεγάλης δυνάμεως ἵππέων ἐπέρραξε⁹ τοῖς Μακεδόσι, ἔχων δὲ συναγωνιστὰς τεταγμένους τετταράκοντα συγγενεῖς, ἀρεταῖς διαφόρους¹⁰, ἐνέκειτο¹¹ τοῖς ἀνθεστηκόσι, καὶ θρασέως ἀγωνιζόμενος οὓς μὲν ἀνῆρει τῶν ἀνθισταμένων, οὓς δὲ¹² κατετραυματίζε. Δυσυποστάτου δὲ τῆς περὶ αὐτὸν οὔσης βίας¹³, ὁ Ἀλέξανδρος ἐπιστρέψας τὸν ἵππον ἐπὶ τὸν σατραπῆν ἐφίππευσε τῷ βαρβάρῳ· ὁ δὲ Πέρσης νομίσας παρὰ τῶν θεῶν αὐτῷ δεδῶσθαι τὸν τῆς μονομαχίας καιρὸν, εἰ συμβῆσεται διὰ τῆς ἰδίας ἀνδραγαθίας ἐλευθερωθῆναι τῶν μεγίστων φόβων τὴν Ἀσίαν καὶ τὴν περιβόητον Ἀλεξάνδρου τόλμαν ταῖς ἰδίαις χερσὶ καταλυθῆναι καὶ τὴν

(1) διότι. (2) καταβαλεῖν. (3) ἔφοδον. (4) τῶν ἀντικρύ των, τῶν πολεμίων. (5) ὤρμησε ἐφιππος κατὰ . . . (6) ἀνδρείως, θαρραλέως. (7) τόλμην. (8) διακριόμενος. (9) ἴδ. σελ. 15 σημ. 10. (10) διακριγόμενος. (11) ἐπέπιπτε. (12) ἄλλους μὲν ἐφόνευε . . . ἄλλους δὲ . . . (13) ἀκατασχέτου· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρει τὴν βίαν αὐτοῦ ἔφοδον.

τῶν Περσῶν δόξαν μὴ καταισχυνηθῆναι, φθινει βαλὼν τὸ σαυνίον¹ ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ οὕτω μετὰ σφοδρᾶς εἰσπεσὼν ῥύμης² καὶ βιαίως τὸ δόρυ ὡσάμενος διαρρήξας τε τὴν τε ἀσπίδα Ἀλεξάνδρου καὶ τὴν δεξιὰν ἐπωμίδα, διήλασε³ διὰ τοῦ θώρακος. Ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ μὲν βέλος τῷ βραχίονι περιελκόμενον⁴ ἀπέρριψε, τῷ δ' ἵππῳ προσβαλὼν τὰ κέντρα καὶ τῇ ῥύμῃ τῆς φορᾶς συνεργῶ γρησάμενος εἰς μέσον τοῦ σατράπου τὸ στῆθος ἐνήρεισε⁵ τὸ ξυστόν⁶. Οὐ συντελεσθέντος⁷ αἱ μὲν πλησίον τάξεις παρ' ἀμφοτέροις διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀνδρείας ἀνεβόησαν, τῆς δ' ἐπιδορατίδος⁸ περὶ τὸν θώρακα συντριβεῖσθαι καὶ τοῦ θρακύσματος ἀποπηδήσαντος, ὁ μὲν Πέρσης σπασάμενος⁹ τὸ ξίφος ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπεφέρειτο, ὁ δὲ βασιλεὺς διαλαβὼν τὸ ξυστόν ἐφθασεν ἐνερεῖσαι¹⁰ τῷ προσώπῳ, καὶ διήλασε τὴν πληγὴν καθ' ὃν δὴ χρόνον ὁ ἀδελφὸς τοῦ πεσόντος Ῥωσάκης προσιππεύσας κατήνεγκε τῷ ξίφει κατὰ τῆς κεφαλῆς Ἀλεξάνδρου οὕτως ἐπικίνδυνον πληγὴν, ὥστε τὸ μὲν κράνος διαπτύξαι¹¹, τοῦ δὲ χρωτὸς βραχέως ἐπιψαῦσαι¹². Κατὰ δὲ τὴν αὐτὴν διαίρεσιν ἐπιφέροντος ἄλλην πληγὴν τοῦ Ῥωσάκου, Κλεῖτος ὁ μέλας ἐπικαλούμενος προσελάσας τὸν ἵππον ἀπέκοψε τὴν χεῖρα τοῦ βαρβάρου. Περὶ¹³ δ' ἀμφοτέρων τῶν πεσόντων οἱ συγγενεῖς ἀθρόοι συστραφέντες τὸ μὲν πρῶτον ἠκόντιζον ἐπὶ τὸν Ἀλέξανδρον, ἔπειτα δὲ καὶ συστάδην¹⁴ μαχόμενοι πάντα κίνδυνον ὑπέμενον ὑπὲρ τοῦ φονεῦσαι τὸν βασιλέα. Ὁ δὲ καίπερ πολλοῖς καὶ μεγάλοις κινδύνοις συνεχόμενος¹⁵, ὅμως οὐκ ἐνικάτο τοῖς πλήθεσι τῶν πα-

(1) ἐπρόφρασε καὶ ἔρριψε τὸ δόρυ, ἀκόντιον. (2) ῥύμης. (3) ἀόρ. τ. διελαύνω. (4) ἀποσπώμενον. (5) ἀόρ. τ. ἐνερεῖδω, ἔχωσε. (6) ἀκόντιον. (7) Ἀφοῦ δὲ τοῦτο ἔγεινε. (8) τῆς ἀφρας τοῦ δόρατος. (9) σπασάμενος. (10) ἐπρόφρασε νὰ τὸ ἐμπήξῃ. (11) νὰ σπάσῃ. (12) τοῦ δὲ δέρματος τοῦ προσώπου, — τὸ δὲ πρόσωπον δλίγον νὰ ἐγγίσῃ. (13) περὶ... συμπεκνωθέντες. (14) ἐκ τοῦ πλησίον. (15) περικυκλούμενος ὑπό...

λεμίων, ἀλλὰ δύο μὲν ἔχων εἰς τὸν θώρακα πληγάς, μίαν δὲ εἰς τὸ κρῖνος, τρεῖς δ' εἰς τὸ καθαιρεθὲν¹ ὄπλον ἐκ τοῦ νεῶ τῆς Ἀθηναῶν, ὅμως οὐκ ἐνεδίδου², ἀλλὰ τῷ παραστήματι³ τῆς ψυχῆς ἐπαιρόμενος παντὸς δεινοῦ κατεξάνιστατο⁴. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τῶν ἄλλων ἐπιφανῶν ἡγεμόνων παρ' αὐτὸν ἐν τοῖς Πέρσαις ἔπεσον πλείους, ὧν ἦσαν ἐπιφανέστατοι Ἀτιζύης καὶ Φαρνάκης ὁ τῆς Δακρυίου γυναικὸς ἀδελφός, ἔτι δὲ Μιθροβουζάνης ὁ Καππαδοκῶν ἡγούμενος. Διὸ καὶ πολλῶν ἡγεμόνων ἀνααιρεθέντων⁵ καὶ τῶν Περσικῶν τάξεων ἀπασῶν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἠττωμένων, πρῶτον μὲν οἱ κατὰ τὸν Ἀλέξανδρον τεταγμένοι φυγεῖν ἠναγκάσθησαν, μετὰ δὲ ταῦτα καὶ τῶν ἄλλων τροπέντων⁶ ὁ μὲν βασιλεὺς ὁμολογούμενον τῆς ἀνδραγαθίας τὸ πρωτεῖον ἀπηνέγκατο⁷, καὶ τῆς ὅλης νίκης ἔδοξε μάλιστα αἴτιος γεγονέναι, μετὰ δὲ τοῦτον οἱ τῶν Θετταλῶν ἱππεῖς ἄριστα ταῖς ἴλαις χρώμενοι καὶ διαφόρως⁸ ἀγωνισάμενοι μεγάλην ἐπ' ἀνδρείᾳ δοῦσαν ἔσχον. Μετὰ δὲ τὴν τῶν ἱππέων τροπὴν οἱ πεζοὶ συμβαλόντες⁹ ἀλλήλοις ὀλίγον χρόνον ἡγωνίσαντο· οἱ γὰρ βάρβαροι διὰ τὴν τῶν ἱππέων τροπὴν καταπλαγέντες καὶ ταῖς ψυχαῖς ἐνδόντες¹⁰ πρὸς φυγὴν ὤρμησαν. Ἀγηρέθησαν δὲ τῶν Περσῶν οἱ πάντες¹¹ πεζοὶ μὲν πλείους τῶν μυρίων, ἱππεῖς δ' οὐκ ἐλάττους δισχιλίων, ἐζωγήθησαν¹² δ' ὑπὲρ τοὺς δισμυρίους. Μετὰ δὲ τὴν μάχην ὁ βασιλεὺς τοὺς τετελευτηκότας ἔθαψε μεγαλοπρεπῶς, σπεύδων διὰ ταύτης τῆς τιμῆς τοὺς στρατιώτας προθυμοτέρους κατασκευάσασθαι¹³ πρὸς τοὺς ἐν ταῖς μάχαις κινδύνους.

Αὐτὸς δὲ ἀναλαβὼν¹⁴ τὴν δύναμιν προῆγε¹⁵ διὰ τῆς

(1) ληφθὲν. (2) ὑπεχώρει. (3) προθυμία τῆς . . . , τόλμη. (4) ἀνθίστατο. (5) ἠττηθέντων. (6) εἰς φυγὴν. (7) ἔλαθε. (8) ἐξόχως. (9) συμπλακέντες. (10) καὶ τὸ θάρρος ἀποβαλόντες. (11) τὸ ὄλον. (12) ἀχμαλωτίσθησαν, συνελήφθησαν ζῶντες. (13) νὰ κάμη. (14) ἀναπαύσας. (15) προῦχώρει.

Αυδίας, καὶ τὴν μὲν τῶν Σαρδιανῶν πόλιν καὶ τὰς ἀκροπόλεις, ἔτι δὲ τοὺς ἐν αὐταῖς θησαυροὺς παρέλαβε, Μιθρήνους τοῦ στρατῶν παρακτόντος ἐκουσίως. Εἰς δὲ τὴν Μίλητον συμπεφυγόντων τῶν διασωθέντων ἐκ τῆς μάχης Περσῶν μετὰ Μέμνονος τοῦ στρατηγοῦ, ὁ μὲν βασιλεὺς πλησίον τῆς πόλεως στρατοπεδεύσας καθ' ἡμέραν συνεχεῖς προσβολὰς τοῖς τείχεσιν ἐκ διαδοχῆς¹ ἐποιεῖτο, οἱ δὲ πολιορκούμενοι τὸ μὲν πρῶτον ῥαδίως ἀπὸ τῶν τειχῶν ἠμύνοντο², πολλῶν μὲν στρατιωτῶν ἠθροισμένων εἰς τὴν πόλιν, βελῶν δὲ καὶ τῶν ἄλλων τῶν εἰς τὴν πολιορκίαν χρησίμων δαψιλῆ³ χορηγίαν ἔχοντες. Ἐπεὶ δὲ ὁ βασιλεὺς φιλοτιμότερον ταῖς τε μηχαναῖς ἐτάλευε τὰ τεῖχη καὶ τὴν πολιορκίαν ἐνεργεστάτην ἐποιεῖτο κατὰ γῆν ἅμα καὶ κατὰ θάλατταν, οἱ τε Μακεδόνες διὰ τῶν πιπτόντων τειχῶν εἰσεβιάζοντο⁴, τηνικαῦτα κατισχυόμενοι⁵ πρὸς φυγὴν ἐτρέποντο. Εὐθὺς δ' οἱ Μιλήσιοι μεθ' ἱκετηριῶν⁶ τῷ βασιλεῖ προσπίπτοντες παρέδωκαν σφᾶς αὐτοὺς καὶ τὴν πόλιν τῶν δὲ βρεβάρων οἱ μὲν ὑπὸ τῶν Μακεδόνων ἀνῆρέθησαν, οἱ δὲ τῆς πόλεως ἐκπίπτοντες⁷ ἔφευγον· οἱ δ' ἄλλοι πάντες ἤλωσαν⁸. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος τοῖς μὲν Μιλησίοις φιλοκθρώπως προσηνέχθη, τοὺς δ' ἄλλους ἅπαντας ἐξηνδραποδίσαστο⁹. Τῆς δὲ ναυτικῆς δυνάμεως οὔσης ἀχρήστου καὶ δαπάνας μεγάλας ἐχούσης, κατέλυσε τὸ ναυτικὸν πλὴν ὀλίγων νεῶν, αἷς ἐχρήτητο πρὸς τὴν παρακομιδὴν τῶν πολιορκητικῶν ὀργάνων, ἐν αἷς ἦσαν αἱ παρ' Ἀθηναίων νῆες συμμαχίδες εἰκοσιν. Ἐνιοὶ δὲ λέγουσι τὸν Ἀλέξανδρον στρατηγικῶς ἐπινοῆσαι τὴν τοῦ στόλου κατά-

(1) συναλλάζων τὰς δυνάμεις, (διὰ τὰ ἦναι ἀκμαῖαι). (2) ὑπερησπίζοντο. (3) ἀφθονον. (4) διὰ τῆς βίας εἰσεβιάζοντο. (5) καταπιεζόμενοι. (6) ἐνν. ῥάβδων ἢ κλάδων ἐλαίας, τοὺς ὁποίους κρατοῦντες οἱ ἰκέται κατέφευγον ἐπικαλούμενοι τὴν βοήθειάν τινος κατὰ γινομένης αὐτῶ ἀδικίας τινος. (7) ἐφορίζόμενοι. (8) ἀφρ. τ. ἀλίσκομαι. = συνελίφθησαν. (9) ἔκαμε δούλους.

λυσιν' προσδοκίμου γὰρ ὄντος τοῦ Δαρρείου, καὶ μελλούσης παρατάξεως συντελεῖσθαι¹, νομίσαι² τοὺς Μακεδόνας ἐκθυμότερον ἀγωνιεῖσθαι, παρκιρεθείσης³ τῆς κατὰ τὴν φυγὴν ἐλπίδος. Τὸ δ' αὐτὸ πράξει² κατὰ τὴν ἐπὶ Γρανίκῳ μάχην· κατὰ νότου γὰρ λαβεῖν² τὸν ποταμόν, ὅπως μηδεὶς ἐπιβάληται⁴ φεύγειν, προδήλου τῆς ἀπωλείας οὕσης τῶν διωκομένων ἐν τῷ τοῦ ποταμοῦ ρεῖθρῳ. Καὶ γὰρ κατὰ τοὺς ὕστερον χρόνους Ἀγαθοκλέα τὸν Συρακοσίων βασιλέα μιμησάμενον τὴν Ἀλεξάνδρου στρατηγίαν ἀνέλπιστον καὶ μεγάλην νίκην περιποιήσασθαι⁵· διαβάντα γὰρ αὐτὸν εἰς Λιβύην μετ' ὀλίγης δυνάμεως καὶ τὰς ναῦς ἐμπρήσαντα, παρελέσθαι⁶ μὲν τῶν στρατιωτῶν τὰς ἐκ τοῦ φεύγειν ἐλπίδας, συναναγκάσαι⁶ δὲ γενναίως ἀγωνίσασθαι, καὶ διὰ τοῦτο, Καρχηδονίων ἀντιταχθέντων πολλαῖς μυριάσι, νικῆσαι⁶.

Μετὰ δὲ τὴν ἔλωσιν τῆς Μιλήτου τὸ πλῆθος τῶν Περσῶν καὶ τῶν μισθοφόρων, ἔτι δ' οἱ πρακτικώτατοι⁷ τῶν ἡγεμόνων συνέδραμον εἰς τὴν Ἀλικαρνασσόν. Αὕτη δὲ ἡ πόλις μεγίστη τῶν κατὰ τὴν Καρίαν ἦν, βασιλεία⁸ μὲν ἐσχηκυῖα τὰ Καρῶν, ἀκροπόλεσι⁹ δὲ καλαῖς κεκοσμημένη. Κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν καιρὸν Μέμνων μὲν τὴν τε γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα πρὸς Δαρρεῖον ἐπεμψε, καὶ τούτῳ παραθέμενος ἅμα μὲν ὑπέλαβε τῆς ἀσφαλείας αὐτῶν καλῶς πεπρονοῆσθαι, ἅμα δὲ τὸν βασιλέα καλοῦς ὁμήρους ἔχοντα προθυμότερον ἐμπιστεύσειν αὐτῷ τὴν τῶν ὄλων ἡγεμονίαν· ὅπερ καὶ συνέβη γενέσθαι. Εὐθὺς γὰρ ὁ Δαρρεῖος ἐπεμψεν ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς κατὰ θάλατταν οἰκοῦντας, προστάττων ἅπαντας ὑπακούειν τῷ Μέμνωνι· διόπερ οὗτος παραλαβὼν τὴν τῶν ὄλων ἡγεμονίαν παρε-

(1) διότι ἐνῶ περιεμένετο . . . καὶ μεγάλη μάχη νὰ γείνη. (2) ἐνν. λέγουσι. (3) ἐὰν ἀφαιρεθῆ . . . (4) ἐπιχειρήσῃ. (5) ἐνν. λέγουσι. = ὅτι περιεποίησεν ἑαυτῷ = ἔλαβε. (6) ἐνν. λέγουσι. = ὅτι ἀφῆρεσε. (7) δραστηριώτατοι. (8) βασιλικὴν καθέδραν, (9) φρουρίοις.

σκευάζετο πάντα τὰ χρήσιμα πρὸς πολιορκίαν ἐν τῇ πόλει τῶν Ἀλικαρνασέων. Ὁ δὲ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος τὰ μὲν πολιορκητικὰ τῶν ὀργάνων καὶ σίτον κατὰ θάλατταν ἐκόμισεν ἐπὶ τὴν Ἀλικαρνασσόν, αὐτὸς δὲ μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως προῆγεν ἐπὶ τῆς Καρίας, καὶ τὰς ἐν τῇ παρόδῳ¹ πόλεις προσήγετό² ταῖς φιλανθρωπίαις· μάλιστα δ' εὐηργέτει τὰς Ἑλληνίδας πόλεις, ποιῶν αὐτὰς αὐτονόμους καὶ ἀφορολογήτους, προσεπιλέγων ὅτι τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερώσεως ἕνεκα τὸν πρὸς Πέρσας πόλεμον ἐπανήρηται³. Ὅντι δ' αὐτῷ κατὰ τὴν ὁδοπορίαν ἀπῆντησέ τι γύναιον, ὄνομα μὲν Ἄδα, γένει δὲ προσήκουσα τῇ Κερῶν ἀρχῇ⁴. Ἐντυχούσης⁵ δ' αὐτῆς περὶ τῆς προγονικῆς δυναστείας καὶ δεηθείσης βοηθῆσαι, ταύτην μὲν ἐκέλευσε παραλαβεῖν τὴν τῆς Καρίας ἀρχήν, τοὺς δὲ Κῆρος ἰδίους⁶ ἐποίησάτο ταῖς εὐνοίαις διὰ τὴν τῆς γυναικὸς ταύτης εὐεργεσίαν· εὐθύς γὰρ αἱ πόλεις ἅπασαι προσθείας ἀποστέλλουσαι χρυσοῖς στεφάνοις ἐτίμησαν τὸν βασιλέα καὶ πάντα συμπράττειν ἐπηγγείλαντο⁷. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος πλησίον τῆς πόλεως στρατοπεδεύσας συνεστήσατο⁸ πολιορκίαν ἐνεργὸν⁹ καὶ καταπληκτικὴν. Τὸ μὲν γὰρ πρῶτον τοῖς τείχεσι προσβολὰς συνεχεῖς ἐκ διαδοχῆς ἐπίειτο καὶ διημέρευεν ἐν τοῖς κινδύνοις· μετὰ δὲ ταῦτα παντοδαπὰς μηχανὰς ἐπιστήσας, καὶ τὰς πρὸ τῆς πόλεως τάφρους τρισὶ χελώναις¹⁰ ἀναπληρώσας¹¹, διὰ τῶν κριῶν¹⁰ ἐσάλειε τοὺς πύργους καὶ τὰ μεταξὺ μεσοπύργια. Καταβαλὼν¹² δὲ μέρος τι τοῦ τείχους, τὸ λοιπὸν ἤδη διὰ τῆς ἐκ χειρὸς μάχης ἐβιάζετο διὰ τοῦ πτώματος¹³ εἰς τὴν πόλιν εἰσπεσεῖν. Μέμνων δὲ τὸ μὲν πρῶτον τοὺς προσβάλλοντας τοῖς τείχεσι Μακεδόνας ῥαδίως ἠμόνετο¹⁴,

(1) διαβάσει. (2) προσελκε. (3) εἶχεν ἀναλάβει. (4) τῷ βασιλικῷ οἴκῳ. (5) ἐπειδὴ δὲ αὕτη τῷ ἠμίλησε. (6) ἰδικούς σου. (7) ὑπέσχοντο. (8) ἤρχισε. (9) δραστηρίαν. (10) πολιορκητ. μηχανή. (11) γεμίσας. (12) κρημνίσας. (13) διὰ τῶν ἐρείπιων. (14) ἀπέκρουσε, ἀπεμάκρυνε.

πολλῶν ὄντων ἐν τῇ πόλει στρατιωτῶν· κατὰ δὲ τὰς τῶν ὀργάνων¹ προσβολὰς μετὰ πολλῶν στρατιωτῶν ἐκχεόμενος² ἐκ τῆς πόλεως νυκτὸς πῦρ ἐνέβαλλε ταῖς μηχαναῖς· μεγάλων δ' ἀγῶνων πρὸ τῆς πόλεως συνισταμένων³, οἱ μὲν Μακεδόνες ταῖς ἀρεταῖς⁴ πολὺ προεῖχον, οἱ δὲ Πέρσαι τῷ πλήθει καὶ ταῖς παρασκευαῖς ἐπλεονέκτου⁵. συνήργουν⁶ γὰρ αὐτοῖς οἱ ἀπὸ τῶν τειχῶν συναγωνιζόμενοι καὶ τοῖς ὀξυβέλεσι καταπέλταις⁷ οὓς μὲν ἀπέκτεινον τῶν πολεμίων, οὓς δὲ⁸ κατετίτρωσκον· ὁμοῦ δὲ αἱ τε σάλπιγγες ἐσήμαινον παρ' ἀμφοτέροις τὸ πολεμικὸν⁹ καὶ βοή πανταχόθεν ἐγένετο, συνεπισημαινομένων τῶν στρατιωτῶν τὰς παρ' ἑκατέρων ἀνδραγαθίας· οἱ μὲν γὰρ τὴν ἐν ταῖς μηχαναῖς αἰρουμένην εἰς ὕψος φλόγα κατέπαυον, οἱ δ' εἰς χεῖρας συμπλεκόμενοι πολὺν ἐποίουν φόνον, ἄλλοι δ' ἐντὸς τῶν πιπτόντων τειχῶν ἀντωκοδόμου¹⁰ ἕτερα τείχη πολὺ τῶν προὔπαρχόντων βαρύτερα ταῖς κατασκευαῖς. Τῶν δ' ἡγεμόνων τῶν περὶ τὸν Μέμνονα προκινδυνευόντων, καὶ μεγάλως διδόντων δῶρεάς τοῖς ἀνδραγαθοῦσιν, ἀνυπέβλητος φιλοτιμία παρ' ἀμφοτέροις ἐγένετο περὶ τῆς νίκης. Διὸ καὶ παρῆν ὄραν τοὺς μὲν τραχύμασιν ἐναντίοις περιπίπτοντας¹¹ καὶ κατὰ τὰς λιποψυχίας ἀποφερομένους¹² ἐκ τῆς μάχης, τοὺς δὲ περιβαίνοντας τὰ πίπτοντα σώματα καὶ περὶ τῆς τούτων ἀναιρέσεως μεγάλως ἀγῶνας συγισταμένους¹³, ἄλλους δὲ διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῶν δεινῶν ἐνδιδόντας¹⁴ ἤδη, καὶ διὰ τῆς ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων παρακλήσεως¹⁵ πάλιν θαρροῦντας καὶ νεαροὺς¹⁶ ταῖς ψυχαῖς γινομένους. Τέλος δὲ

(1) μηχανῶν. (2) ἐξερχόμενος. (3) γινομένους. (4) τῇ ἀνδρείᾳ. (5) ἦσαν ὑπέρτεροι. (6) ἐδούθησαν. (7) πολεμικὴ μηχανὴ δι' ἧς ἔριπτον βέλη. (8) ἄλλους μὲν . . . ἄλλους δὲ . . . (9) σελ. 95. σμ. 2. (10) ἐξ ἐναντίας ἠχοδόμου. (11) ἢ μετχ. αὕτη ὡς καὶ αἱ ἐξῆς εἶναι κατηγορ. ἐκ τ. ὄραν = ὅτι ἐτραυματίζοντο ἔμπροσθεν, ἐπὶ τοῦ στήθους. (12) ὅτι μετεκομίζοντο, ἀπεμακρύνοντο. (13) ἐγίνοντο. (14) ὑπεχώρουν. (15) ἐγκαρδιώσεως. (16) ἀκμαίους.

πρὸς αὐταῖς ταῖς πύλαις ἔπεσον τινες τῶν Μακεδόνων καὶ σὺν αὐτοῖς Νεοπτόλεμος ἡγεμὼν, ἀνὴρ ἐπιφανής. Μετὰ δὲ ταῦτα δύο μὲν πύργων εἰς ἑδάφος καθηρημένων¹ καὶ δυοῖν μεσοπυργίων ἔρριμμένων, τῶν μὲν Περδικίου στρατιωτῶν τινὲς μεθυσθέντες προπετώσας² νυκτὸς προσέβαλλον τοῖς τῆς ἀκροπόλεως τείχεσιν, οἱ δὲ περὶ τὸν Μέμνονα συννοήσαντες³ τὴν ἀπειρίαν τῶν προσβάλλοντων καὶ ἐπεξεληθόντες⁴ καὶ τῷ πλήθει πολὺ προέχοντες ἐτρέψαντο⁵ τοὺς Μακεδόνας καὶ πολλοὺς ἀνήρουν· γνωσθέντος δὲ τοῦ συμβεβηκότος ἐξεβθήθουν⁶ πολλοὶ τῶν Μακεδόνων, καὶ μεγάλης μάχης γενομένης καὶ τῶν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπιφανέντων⁷ οἱ μὲν Πέρσαι βιασθέντες συνεκλείσθησαν εἰς τὴν πόλιν, ὁ δὲ βασιλεὺς τοὺς πεσόντας πρὸ τοῦ τείχους Μακεδόνας διακρηκευσάμενος ἤτησεν ὑποσπόνδους⁸. Ἐφιάλτης μὲν οὖν καὶ Θρασύβουλος οἱ Ἀθηναῖοι συμμαχοῦντες τοῖς Πέρσαις συνεβούλευον μὴ δίδοναι τοὺς νεκροὺς πρὸς ταφὴν, ὁ δὲ Μέμνων συνεχώρησε⁹.

Μετὰ δὲ ταῦτα Ἐφιάλτης βουλευομένων τῶν ἡγεμόνων συνεβούλευε μὴ περιμένειν, ἕως ἂν ἀλούσης¹⁰ τῆς πόλεως αἰχμάλωτοι καταστῶσιν, ἀλλ' αὐτοὺς τοὺς ἡγεμόνας προκινδυνεύοντας τῶν μισθοφόρων ἐπιθέσθαι¹¹ τοῖς πολεμίοις. Ὁ δὲ Μέμνων ὄρων τὸν Ἐφιάλτην πρὸς ἀρετὴν ὀρμώμενον, καὶ μεγάλας ἔχων ἐλπίδας ἐν αὐτῷ διὰ τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν τοῦ σώματος ῥώμην, συνεχώρησεν¹² αὐτῷ πράττειν ὃ βούλοιο. Ὁ δὲ δισχιλίους τῶν μισθοφόρων ἐπιλέκτους¹³ ἀναλαβὼν καὶ τοῖς ἡμίσεσι

(1) ἀπὸ εἶχον κρημισθῆ μέχρις ἑδάφους . . . (2) ἀπερισκέπτως. (3) παρατηρήσαντες, ἐννοήσαντες. (4) ἐξεληθόντες κατ' αὐτῶν. (5) εἰς φυγὴν. (6) ἐτρέψαν πρὸς βοήθειαν. (7) ἐμφανισθέντων. (8) διὰ κηρύκων διαπραγματευθεὶς ἐζήτησεν ἀναχωρῆν διὰ τὰ θάψῃ τοὺς νεκροὺς. (9) ἀλλ' ὁ Μ. παρέχώρησε. (10) κυριευθείσης. (11) νὰ προσβάλωσι τοὺς . . . (12) ἐπέτρεψε. (13) ἐλεκτούς.

δικηδούς δ' ἄλλας ἡμιμένας¹, τοὺς δὲ ἄλλους ἀντιτάξας τοῖς πολεμίοις, ἄφνω τὰς πύλας πάσας ἀνεπέτασεν², ἅμα δ' ἡμέρᾳ μετὰ τούτων ἐκχυθεῖς τοῖς μὲν μηχανήμασιν ἐνήκε³ πῦρ καὶ παραχρηῖμα πολλὴν συνέβη γενέσθαι φλόγα· τῶν δ' ἄλλων, ἐν βαθείᾳ φάλαγγι πετυκνωμένων, αὐτὸς προηγεῖτο καὶ τοῖς ἐκβοηθοῦσι Μακεδόσιν ἐπέρραξεν⁴. Ὁ δὲ βασιλεὺς κατανοήσας τὸ γινόμενον, τοὺς μὲν προμάχους τῶν Μακεδόνων πρώτους ἔταξε, τοὺς δ' ἐφέδρους ἔστησε τοὺς ἐπιλέκτους· ἐπὶ δὲ τούτοις⁵ τρίτους ἐπέταξεν ἑτέρους τοὺς ταῖς ἀνδραγαθίαις ὑπερέχοντας⁶. Αὐτὸς δὲ πρὸ πάντων τούτων ἡγούμενος ὑπέστη⁷ τοὺς πολεμίους, δόξαντας⁸ διὰ τὸ βῆρος ἀκαταγωνίστους εἶναι· ἐξέπεμψε⁹ δὲ καὶ τοὺς κατασβέσοντας τὴν φλόγα καὶ βοηθήσοντας ταῖς μηχαναῖς. Ἄμα δὲ παρ' ἀμφοτέροις τῆς τε βοῆς ἐξαισίου γινομένης καὶ τῶν σαλπείγγων σημαίνουσῶν τὸ πολεμικόν, μέγας ἀγὼν συνέστη¹⁰ διὰ τὰς ἀρετὰς τῶν ἀγωνιζομένων καὶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς φιλοτιμίας¹¹. Τὸ μὲν οὖν πῦρ ἐκάλυσαν οἱ Μακεδόνες ἐπινεμηθῆναι¹², κατὰ δὲ τὴν μάχην ἐπλεονέκτουσιν οἱ περὶ τὸν Ἐφιάλτην. Οὗτος γὰρ πολὺ προέχων τῶν ἄλλων τῆ τοῦ σώματος ῥώμῃ πολλοὺς ἀνήρει τῶν εἰς χεῖρας ἐρχομένων, οἳ τε ἐφροστώτες¹³ ἐπὶ τῷ προσφάτως¹⁴ ἀντικατασκευασθέντι τείχει πολλοὺς ἀνήρουν πυκνοῖς τοῖς βέλεσι χρώμενοι¹⁵. ἕκαστὸν γὰρ πηχῶν τὸ ὕψος πύργος ξύλινος κατεσκευάστω, πλήρης καταπελτῶν ὀξυβελῶν. Πολλῶν δὲ Μακεδόνων πιπτόντων καὶ τῶν ἄλλων ἀναχωρούντων διὰ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν, τοῦ τε Μέμνονος πολλαπλασίοις στρατιώταις ἐπιβοηθοῦντος, καὶ αὐτὸς¹⁶ ὁ βασιλεὺς

(1) ἀνημιμένας. (2) ἠνέωξε. (3) ἔρριψε. (4) ἴδ. σελ. 15 σημ. 10. (5) ὀπισθεν τούτων. (6) ὑπερέχοντας. (7) ἀντέστη εἰς τοὺς π. (8) νομίσαντας. (9) ἔστειλε δὲ καὶ ἀνθρώπους ἵνα... (10) ἔγεινε. (11) τὴν μεγίστην φ. (12) νὰ ἐκταθῆ. (13) οἱ ἰστάμενοι. (14) νεωστί, πρὸ δλίγου. (15) ἀδιακόπως ῥίπτοντες βέλη. (16) καὶ ὁ ἴδιος.

εἰς πολλὴν ἀμηχανίαν ἐνέπιπτεν¹. Ἐνθα δὴ, τῶν ἐκ τῆς πόλεως κατισχυόντων, παραδόξως ὁ κίνδυνος πλίντροπον τὴν μάχην ἔσχεν². οἱ γὰρ πρεσβύτατοι τῶν Μακεδόνων διὰ μὲν τὴν ἡλικίαν ἀπολελυμένοι τῶν κινδύνων³, συνεστρατευμένοι δὲ Φιλίππῳ καὶ πολλὰς μάχας κατωρθώκοτες, ὑπὸ τῶν καιρῶν εἰς ἀλκὴν προεκλήθησαν⁴, φρονήματι δὲ καὶ ταῖς κατὰ πόλεμον ἐμπειρίαις πολὺ προέχοντες τοῖς μὲν φυγομαχοῦσι νεωτέροις πικρῶς ὠνείδισαν τὴν ἀνανδρίαν, αὐτοὶ δὲ συνκθροισθέντες καὶ συνασπίσαντες⁵ ὑπέστησαν⁶ τοὺς δοκοῦντας ἤδη νενικηκέναι. Τέλος δὲ τὸν τε Ἐπιφύλτην καὶ πολλοὺς ἄλλους ἀνελόντες, τοὺς λοιποὺς ἠνάγκασαν εἰς τὴν πόλιν συμφυγεῖν. Οἱ δὲ Μακεδόνες τῆς νυκτὸς ἐπιλαβούσης⁷ ταῖς φεύγουσι συνεισέπεσον ἐντὸς τῶν τειχῶν· τοῦ δὲ βασιλέως κελεύσαντος σημεῖναι τὸ ἀνακλητικόν⁸, ἀνεχώρησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. Οἱ δὲ περὶ τὸν Μέμνονα στρατηγοὶ καὶ σατράπαι συνελθόντες ἔγνωσαν τὴν μὲν πόλιν ἐκλιπεῖν⁹, εἰς δὲ τὴν ἀκρόπολιν τοὺς ἀρίστους τῶν στρατιωτῶν καταστήσαντες μετὰ τῆς ἀρμολύσεως χορηγίας¹⁰ τὸν λοιπὸν ὄχλον καὶ τὰ χρήματα ἀπεκόμισαν εἰς τὴν Κῶν¹¹. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἅμ' ἡμέρᾳ γνοὺς τὸ γεγενημένον τὴν μὲν πόλιν κατέσκαψε, τῇ δ' ἀκροπόλει περιέθηκε τεῖχος καὶ τάφρον ἀξιόλογον· αὐτὸς δὲ μέρος τῆς δυνάμεως μετὰ στρατηγῶν ἐξέπεμψεν εἰς τὴν μεσόγειον, προστάξας τὰ συνεχῆ τῶν ἐθνῶν χειροῦσθαι¹².

Οὗτοι μὲν οὖν ἐνεργῶς πολεμήσαντες, πᾶσαν τὴν χώραν

(1) κατήντα. (1) ἐναντίαν τροπὴν ἔλαβε. (3) δὲν ὑπεχρεοῦντο δηλ. νὰ μετέχῃσι τῶν μαχῶν. (4) ὑπὸ τῶν περιστάσεων εἰς ἀμυναν παρωτρύνθησαν. (5) συμπυκνωθέντες. (6) ἀντεστάθησαν κατὰ τῶν . . . (7) ἐπελθούσης. (8) σημεῖον ἢ ἄσμα, δι' οὗ καλοῦνται οἱ στρατιῶται νὰ ἐπανέλθῃσι. (9) ἀπεφάσισαν ν' ἀφήσῃσι. (10) ἀναγκαίων, ἀρετῶν τροφῶν. (11) νῆσος μικρὰ τοῦ Ἰκαρίου πελάγους. (12) νὰ ὑποτάξῃσι τὰ γειτονικὰ ἔθνη.

μέχρι τῆς μεγάλης Φρυγίας καταστρεψόμενοι¹, διέθρεψάν τούς στρατιώτας ἐκ τῆς πολεμίας. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος τὴν παραθαλαττίαν πᾶσαν μέχρι Κιλικίας χειρωσόμενος² πολλὰς πόλεις κατεκτήσατο, καὶ φρούρια καρτερὰ³ φιλοτιμότερον πολιορκήσας τῇ βίᾳ κατεπόνησεν⁴, ἐν οἷς ἐνός παραδόξως ἐκράτησε⁵, περὶ οὗ διὰ τὴν ιδιότητα τῆς περιπετείας οὐκ ἄξιον παραλιπεῖν. Τῆς γὰρ Λυκίας περὶ τὰς ἐσχατίας πέτρην⁶ μεγάλην ὀχυρότητι διαφέρουσιν⁷ ὄγκουν οἱ Μαρμαρεῖς ὀνομαζόμενοι, οἵτινες, παριόντος⁸ Ἀλεξάνδρου τὸ χωρίον, ἐπέθεντο τοῖς κατὰ τὴν οὐραγίαν⁹ Μακεδόσι, καὶ συχνούς¹⁰ ἀνελόντες πολλὰ τῶν σωματίων καὶ τῶν ὑποζυγίων¹¹ ἀφῆρπασαν. Ἐπὶ δὲ τούτοις ὁ βασιλεὺς παροξυνθεὶς συνεστήσατο πολιορκίαν, καὶ πᾶσαν εἰσφέρειτο σπουδὴν βίᾳ κρατῆσαι¹² τοῦ χωρίου· οἱ δὲ Μαρμαρεῖς ἀνδρείᾳ διαφέροντες¹³ καὶ τῇ τῶν τόπων ἐρυμνότητι¹⁴ πιστεύοντες ὑπέμενον εὐρώστως τὴν πολιορκίαν· ἐπὶ μὲν οὖν ἡμέρας δύο συνεχεῖς ἐγίνοντο προσβολαὶ καὶ φανερὸς ἦν ὁ βασιλεὺς οὐκ ἀποστησόμενος, ἕως ἂν ἔλη¹⁵ τὴν πέτρην. Οἱ δὲ πρεσβύτεροι τῶν Μαρμαρέων τὸ μὲν πρῶτον συνέβούλευον τοῖς νέοις, παυσασμένοις τῆς βίας, ἐφ' οἷς¹⁶ ἦν δυνατόν, συλλυθῆναι¹⁷ πρὸς τὸν βασιλέα· οὐ πειθομένων δ' αὐτῶν, ἀλλὰ πάντων φιλοτιμουμένων συναποθανεῖν τῇ τῆς πατρίδος ἐλευθερίᾳ, παρεκάλεσαν αὐτοὺς τέχνα μὲν καὶ γυναικίκας καὶ τοὺς γεγηρακότες ἀνελεῖν, αὐτοὺς δὲ τοὺς δυναμένους διὰ τῆς ἀλκῆς σώζεσθαι νυκτὸς διὰ μέσων τῶν πολεμίων διεκπεσεῖν καὶ καταφυ-

(1) κυριεύσαντες. (2) ὑποτάξας. (3) ἰσχυρά. (4) κατέβαλεν, ἐκυρίευσε. (5) ἔλαβεν εἰς τὴν ἐξουσίαν του. (6) περὶ τὸ ἄκρον τῆς λ. βράχον. (7) διακρινομένην, ἔξοχον. (8) διελθόντος. (9) ὀπισθοφυλακίην. (10) πολλούς. (11) φορτηγῶν ζώων. (12) μετεχειρίζετο... διὰ νὰ κυριεύσῃ. (13) διακρινομένοι ἐπὶ... (14) εἰς τὴν ὀχυρότητα. (15) καὶ ἦτο φανερόν ὅτι ὁ β. δὲν θὰ ἀπομακρυνθῆ πρὶν κυριεύσῃ. (16) ὄροις. (17) νὰ συνδιαλλαχθῶσι.

γεῖν εἰς τὴν πλησίον ὄρεινὴν. Συγκαταθεμένων δὲ τῶν νέων καὶ προσταχθέντων κατ' οἰκίαν ἐκάστους μετὰ τῆς συγγενείας ἀπολαύσαντας τῶν προσηνεστάτων¹ βρωτῶν τε καὶ ποτῶν ὑπομῆναι τὸ δεινόν², ἔδοξε τοῖς νέοις³, οὓσιν ὡς ἑξακοσίοις, τοῦ μὲν φονεῦειν τοὺς προσήκοντας ἀποσχέσθαι, τὰς δ' οἰκίας ἐμπρῆσαι καὶ διὰ τῶν πυλῶν ἐκχυθέντας εἰς τὴν ὄρεινὴν ἀποχωρῆσαι. Οὗτοι μὲν οὖν τὰ δεδογμένα συντελέσαντες⁴ ταῖς ἰδίαις ἐστίασις ἐκάστους ἐποίησαν ἐνταφῆναι, αὐτοὶ δὲ διὰ μέσων τῶν περιεστρατοπεδευκότεων ἔτι νυκτὸς οὔσης διεκπεσόντες⁵ ἔφυγον εἰς τὴν πλησίον ὄρεινὴν.

Ταῦτα μὲν οὖν ἐπράχθη κατὰ τοῦτον τὸν ἐνιαυτόν, ἐπ' ἄρχοντος δ' Ἀθήνησι Νικοκράτους⁶ Δαρεῖος χρημάτων πλῆθος ἐξέπεμψε τῷ Μέμμωνι καὶ τοῦ πολέμου παντὸς ἀπέδειξε στρατηγόν. Ὁ δὲ μισθοφόρων πλῆθος ἀθροίσας καὶ τριακοσίας ναῦς πληρώσας ἐνεργῶς⁷ διώκει τὰ κατὰ τὸν πόλεμον Χίον μὲν οὖν προσηγάγετο⁸, πλεύσας δ' ἐπὶ Λέσβον Ἄντισσαν μὲν καὶ Μήθυμναν καὶ Πύρραν καὶ Ἔρεσον ῥαδίως ἐχειρώσατο⁹, τὴν δὲ Μιτυλήνην, μεγάλην οὔσαν καὶ παρασκευαῖς μεγάλαις καὶ πλήθει τῶν ἀμυνομένων ἀνδρῶν κεχορηγημένην¹⁰, πολλὰς ἡμέρας πολιορκήσας καὶ πολλοὺς τῶν στρατιωτῶν ἀποβαλὼν, μόλις εἶλε κατὰ κράτος¹¹. Εὐθύς δὲ τῆς περὶ τὸν στρατηγὸν ἐνεργείας διαβοηθείσης¹², αἱ πλείους τῶν Κυκλάδων νήσων διεπρεσβεύοντο¹³. Προσπεσοῦσης δὲ φήμης¹⁴ εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι¹⁵ Μέμμων μετὰ τοῦ στόλου μέλλει πλεῖν ἐπ' Εὐ-

(1) ἀγαπητοτάτων. (2) τὸν κίνδυνον. (3) ἀπεφάσισαν οἱ νέοι. (4) ἐκτελέσαντες τὴν ἀπόφασιν. (5) διελθόντες. (6) 333 π. Χ. (7) δραστηρίως. (8) προσεἰλκυσε. (9) ὑπέταξε. (10) καὶ ἡ ὁποία εἶχε προμηθευθῆ. . . (11) ἐκυρίευσεν διὰ τῆς βίας. (12) διαδοθείσης τῆς δραστηριότητος τοῦ. . . (13) ἴδ., σελ. 83 σημ. 4. (14) ὅτε δὲ ἦλθε φήμη. (15) ὅτι.

βοίας, αἱ μὲν κατὰ τὴν νῆσον ταύτην πόλεις περίφοβοι
 καθειστήκεισαν¹, οἱ δὲ τὰ τῶν Περσῶν αἰρούμενοι² τῶν
 Ἑλλήνων, ἐν οἷς ὑπῆρχον καὶ Σπαρτιᾶται, μετέωροι ταῖς
 ἐλπίσιν ἐγίγνοντο πρὸς καινοτομίαν. Ὁ δὲ Μένων χρη-
 μασι διασφείρων πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων ἔπεισε κοινωνεῖν
 τῶν Περσικῶν ἐλπίδων. Οὐ μὴν ἡ τύχη εἶασεν ἐπὶ πλεῖτον
 προσελθεῖν³ τὴν τάνδρὸς ἀρετὴν· ὁ γὰρ Μένων περιπε-
 σῶν ἀρωστίᾳ καὶ πάθει παρκόλῳ⁴ συσχεθεὶς μετήλλα-
 ξε⁵, καὶ τῇ τούτου τελευτῇ συνετρίβη καὶ τὰ τοῦ Δα-
 ρείου πράγματα. Προσεδόκησε μὲν γὰρ⁶ ὁ βασιλεὺς μετα-
 θήσεσθαι τὸν πάντα πόλεμον ἐκ τῆς Ἀσίας εἰς τὴν
 Εὐρώπην· ὡς⁷ δ' ἤκουσε τὴν Μένωνος τελευτὴν, συνή-
 γαγε τῶν φίλων συνέδριον καὶ προσέθηκε βουλήν⁸, πρότερον
 δεῖ στρατηγούς καὶ στρατιὰν καταπέμπειν ἐπὶ θάλατταν
 ἢ τὸν βασιλέα μετὰ πάσης τῆς δυνάμεως καταβάντα
 διαγωνίζεσθαι τοῖς Μακεδόσιν. Ἐνιοὶ μὲν οὖν ἔφασαν δεῖν
 αὐτὸν τὸν βασιλέα παρατάττεσθαι καὶ τὸ πλῆθος τῶν
 Περσῶν ἀπεφαίνοντο προθυμότερον ἀγωνιεῖσθαι. Χαρίδη-
 μος δ' Ἀθηναῖος, ἀνὴρ θαυμαζόμενος ἐπ' ἀνδρείᾳ καὶ
 δεινότητι στρατηγίας, συνεστράτευτο μὲν Φιλίππῳ τῷ
 βασιλεῖ καὶ πάντων τῶν ἐπιτηδευμάτων⁹ ἀρχηγὸς καὶ
 σύμβουλος γεγονὼς ἦν, συνεβούλευε δὲ τῷ Δαρείῳ μὴ
 προπετῶς ἀποκυβεῦσθαι¹⁰ περὶ τῆς βασιλείας, ἀλλ' αὐτὸν
 μὲν τὸ βίβρος καὶ τὴν τῆς Ἀσίας ἀρχὴν συνέχειν, ἐπὶ δὲ
 τὸν πόλεμον ἀποστέλλειν στρατηγὸν πείρακν δεδοκότα
 τῆς ἰδίας ἀρετῆς. Δύναμιν δ' ἰκανὴν εἶναι¹¹ δέκα μυριά-
 δων, ἧς τὸ τρίτον Ἑλληνας ποιῆσαι μισθοφόρους, καὶ δι'
 ἐμφάσεως αὐτὸς ἀνεδέχετο κατορθώσειν τὴν ἐπιβολὴν¹²
 ταύτην. Τὸ μὲν οὖν πρῶτον ὁ βασιλεὺς συγκατετίθετο

(1) εἶχον καταστήσει. (2) ἴδ. σελ. 8 σημ. 4. (3) νὰ προχωρήσῃ.
 (4) ἐπικινδύνῳ. (5) ἀπέθανε. (6) ἤλπισε μὲν δηλ. (7) χρονικόν.
 (8) ζήτημα. (9) ἐπιχειρήσεων. (10) νὰ μὴ ῥιψοκινδυνεύσῃ ἀπερισκέ-
 πτως, ὀρμητικῶς. (11) ἐκ τ. ἔφη. (12) τὸν σκοπὸν, τὸ σχέδιον.

τοῖς λεγομένοις, μετὰ δὲ ταῦτα, τῶν φίλων γενναϊότερον ἀντειπόντων, καὶ τὸν Χαριδῆμον εἰς ὑποψίαν ἀγόντων, ὅτι τῆς στρατηγίας ὀρέγεται τυχεῖν, ὅπως τοῖς Μακεδόσι προδῶ τὴν Περσῶν ἡγεμονίαν, ὁ μὲν Χαριδῆμος παροργισθεὶς καὶ προχειρότερον ὀνειδίσας τὴν τῶν Περσῶν ἀνανδρίαν ἐποίησεν ἐπὶ πλεῖον προσκόψαι¹ τὸν βασιλέα τοῖς λόγοις· τοῦ θυμοῦ δὲ τὸ συμφέρον ἀφαιρουμένου, ὁ μὲν Δαρεῖος ἐπιλαβόμενος τῆς τοῦ Χαριδῆμου ζώνης κατὰ τὸν τῶν Περσῶν νόμον παρέδωκε, τοῖς ὑπρέταις καὶ προσέταξεν ἀποκτεῖναι, ὁ δὲ Χαριδῆμος ἀπχγόμενος ἐπὶ τὸν θάνατον ἀνεβόησε μεταμελήσειν² ταῦτα ταχὺ τῷ βασιλεῖ καὶ τῆς ἀδίκου τιμωρίας αὐτοῦ σύντομον ἔξειν τὴν κόλασιν³, ἐπιδόντα τὴν κατάλυσιν τῆς βασιλείας. Χαριδῆμος μὲν οὖν μεγάλων ἐλπίδων ἐκπεσὼν⁴ διὰ παρρησίαν ἄκκιρον, τοιαύτην ἔσχε τὴν τοῦ βίου καταστροφὴν⁵. ὁ δὲ βασιλεὺς, ἀνέντος⁶ τοῦ θυμοῦ τὴν ψυχὴν, μετενόησε καὶ κατεμέμψατο ἑαυτὸν ὡς τὰ μέγιστα ἡμαρτηκότα. Ἄλλ' οὐ γὰρ ἦν δυνατόν τὸ γεγονὸς διὰ τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας ἀγένητον κατασκευάσαι. Διόπερ ὀνειροπολούμενος⁷ ταῖς Μακεδόνων ἀρεταῖς καὶ τὴν ἐνέργειαν τὴν Ἀλεξάνδρου πρὸ ὀφθαλμῶν λαμβάνων, ἐζήτει στρατηγὸν ἀξιώχρεων τὸν διαδεξόμενον τὴν τοῦ Μέμνονος ἡγεμονίαν· οὐ δυνάμενος δ' εὐρεῖν, αὐτὸς ἠναγκάζετο καταβαίνειν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς βασιλείας κίνδυνον. Εὐθὺς μὲν οὖν μετεπέμπετο⁸ τὰς πανταχόθεν δυνάμεις καὶ προσέταξεν ἀπαντᾶν εἰς Βαβυλῶνα καὶ τῶν φίλων καὶ τῶν συγγενῶν ἐπελέγετο τοὺς εὐθέτους⁹, ὧν τοῖς μὲν¹⁰ τὰς ἀρμάζουσας ἡγεμονίας κατεμέριζε¹¹, τοὺς δὲ¹² μεθ' ἑαυτοῦ κινδυνεύειν

(1) νὰ δυσареστηθῆ ὁ β. (2) ἐφώνησεν ὅτι θὰ μετανοήσῃ ὁ β. διὰ ταῦτα. (3) τιμωρίαν. (4) ἀποβαλὼν. (5) τὸ τέλος. (6) ἀόρ. β'. τ. ἀνήμι = ἀφήσαντος. (7) ὀνειρευόμενος περὶ . . . (8) προσεκάλει, συν' ἑορίζε. (9) ἐξέλεγε τοὺς ἐπιτηδέτους. (10) εἰς ἄλλους μὲν. (11) διεμοίραζε. (12) ἄλλους δὲ . . .

προσέταπτεν. Ὡς¹ δὲ ὁ τῆς στρατείας ἀφωρισμένος² χρόνος προσεγένετο³, κατήντησαν ἅπαντες εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Ὁ δ' ἀριθμὸς ἦν τῶν στρατιωτῶν πεζοὶ μὲν πλείους τῶν τετταράκοντα μυριάδων, ἵππεῖς δὲ οὐκ ἐλάττους τῶν δέκα μυριάδων.

Δαρεῖος μὲν οὖν μετὰ τοσαύτης δυνάμεως ἀναζεύξας⁴ ἐκ Βαβυλῶνος προῆγεν ἐκ Κιλικίας, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τὴν τε γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα, υἱὸν καὶ δύο θυγατέρας, καὶ τὴν μητέρα. Ἀλέξανδρος δὲ πρὸ μὲν τῆς Μένμονος τελευταῖης πυθανόμενος Χίον καὶ τὰς ἐν Λέσβῳ πόλεις κεχειρωσθαι⁵, τὴν δὲ Μιτυλήνην κατὰ κράτος ἠλωκυῖαν⁶, πρὸς δὲ τούτοις τὸν Μένμονα τριακοσίαις τριήρεσι καὶ πεζικῇ δυνάμει μέλλοντα στρατεύειν ἐπὶ Μακεδονίαν, τῶν δ' Ἑλλήνων τοὺς πλείους ἐτοίμους εἶναι πρὸς ἀπόστασιν, οὐ μετρίως ἠγωνία⁷. Ὡς δ' ἦκόν τινες ἀπαγγέλλοντες τὴν τοῦ Μένμονος τελευταίην, ἀπελύθη⁸ τῆς πολλῆς ἀγωνίας. Μετ' ὀλίγον δ' εἰς ἀρρωστίαν βαρυτέραν ἐμπεσὼν καὶ χαλεπῶ πάθει συνεχόμενος συνεχέλευσε τοὺς ἰατρούς. Τῶν μὲν οὖν ἄλλων ἕκαστος δυσχερῶς εἶχε πρὸς τὴν θεραπείαν⁹, Φίλιππος δ' Ἀκαρονὰν τὸ γένος παρθόλοις καὶ συντόμοις¹⁰ ἰατρείαις χρώμενος ἐπηγγείλατο¹¹ διὰ φαρμακείας λύσειν τὴν νόσον. Ἀσμένως δὲ τοῦ βασιλέως ὑπακούσαντος διὰ τὸ λέγεσθαι Δαρεῖον μετὰ τῆς δυνάμεως ἐκ Βαβυλῶνος ὠρηκένας, ὁ μὲν ἰατρὸς δοῦς φάρμακον πιεῖν, καὶ συνεργὸν λαβὼν τὴν φύσιν τοῦ κάμνοντος¹² καὶ τὴν τύχην, εὐθύς ἀπήλλαξε τῆς νόσου τὸν Ἀλέξανδρον.

Οὗτος μὲν οὖν παραδόξως ἐκφυγὼν τὸν κίνδυνον καὶ τὸν ἰατρὸν τιμήσας μεγαλοπρεπῶς, κατέταξεν αὐτὸν εἰς

(1) χρονικόν. (2) διωρισμένος. (3) ἐπλησίασε. (4) ἀναχωρήσας. (5) ὅτι εἶχον ὑποταχθῆ, κυριευθῆ. (6) ὅτι εἶχε κυριευθῆ. (7) ἐστενοχωρεῖτο. (8) ἀπήλλάγη. (9) δύσκολον ἐθεώρουν τὴν θ. (10) ῥίψο κινδύνοις καὶ ταχέως ἐνεργῶσι. (11) ὑπέσχετο. (12) ἀσθενούς.

τούς εὐνουστάτους τῶν φίλων. Ἡ δὲ μήτηρ τοῦ βασιλέως ἔγραψε πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον τὰ τε ἄλλα τῶν χρησίμων καὶ διότι¹ φυλάξασθαι² προσήκει τὸν Λυγκηστὴν Ἀλέξανδρον. Οὗτος δ', ὢν ἀνδρεία διαφέρων³ καὶ φρονήματος πλήρης καὶ συμπαρακολουθῶν τῷ βασιλεῖ μετὰ τῶν ἄλλων φίλων, ἐπιστεύετο⁴. Πολλῶν δὲ καὶ ἄλλων εὐλόγων συνδραμόντων πρὸς ταύτην τὴν διαβολήν, συλληφθεὶς καὶ δεθεὶς εἰς φυλακὴν παρεδόθη ὡς τευζόμενος δικαστηρίου⁵.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος πυθόμενος τὸν Δαρεῖον ὀλίγων ἡμερῶν ὁδὸν ἀπέχειν, Παρμενίωνα μὲν μετὰ τῆς δυνάμεως ἀπέστειλε προκαταληψόμενον⁶ τὰς παρόδους καὶ τὰς ὀνομαζόμενας πύλας· οὗτος δ' ἐπιβαλὼν⁷ τοῖς τόποις καὶ τοὺς προκατειληφότας τὰς δυσχωρίας βαρβάρους βικσήμενος⁸, κύριος ἐγένετο τῶν παρόδων. Δαρεῖος δὲ βουλόμενος εὐζωνον ποιῆσαι⁹ τὴν δύναμιν, τὰ μὲν σκευοφόρα καὶ τὸν περιττὸν ὄχλον εἰς Δαμασκὸν τῆς Συρίας ἀπέθετο, τὸν δ' Ἀλέξανδρον πυθόμενος τὰς δυσχωρίας προκατειληφέναι καὶ νομίσας αὐτὸν μὴ τολμᾶν ἐν τῷ πεδίῳ διαγωνίζεσθαι, προήγεν ἐπ' αὐτόν, σύντονον τὴν ὁδοπορίαν ποιούμενος¹⁰. Οἱ δ' ἐγχώριοι τῆς μὲν τῶν Μακεδόνων ὀλιγότητος καταφρονήσαντες, τὸ δὲ πλῆθος¹¹ τῆς τῶν Περσῶν στρατιᾶς καταπεπληγμένοι, καταλιπόντες τὸν Ἀλέξανδρον προσέθεντο τῷ Δαρείῳ καὶ τὰς τε τροφὰς καὶ τὴν ἄλλην παρασκευὴν μετὰ πολλῆς προθυμίας ἐχορήγουν τοῖς Πέρσαις, καὶ διὰ τῆς ἰδίας κρίσεως προεσημεινον τοῖς βαρβάρους τὴν νίκην. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος τὴν μὲν Ἴσσον πόλιν ἀξιόλογον καταπληξάμενος ἐχειρώσατο¹².

(1) ὅτι. (2) νὰ προσφυλαχθῆ ἀπὸ τόν. (3) διακρωόμενος. (4) ὑπὸ τοῦ βασιλέως. (5) ἵνα δικασθῆ. (6) ἵνα προκαταλάβῃ. (7) ἀφικόμενος. (8) ἐκδιώξας. (9) ἵνα εὐκολύνη τὰς κινήσεις τοῦ στρατοῦ. (10) προῦχόμενος κατ' αὐτοῦ συντόμως πορευόμενος. (11) ὑπὸ τοῦ πλ. (12) δι' ἀπειλῶν ὑπέταξε.

τῶν δὲ κατασκόπων ἀπαγγειλάντων αὐτῷ τριάκοντα σταδίους ἀπέχει τὸν Δαρεῖον καὶ συντεταγμένη¹ τῇ δυνάμει προσιέναι καταπληκτικῶς, ὑπολαβὼν παρὰ τῶν θεῶν αὐτῷ δεδῶσθαι τὸν καιρὸν, ὥστε μίᾳ παρατάξει² νικήσαντα καταλῦσαι τὴν Περσῶν ἡγεμονίαν, τοὺς μὲν στρατιώτας τοῖς οἰκείοις λόγοις παρεκάλεισεν³ ἐπὶ τὸν περὶ τῶν ὄλων ἀγῶνα, τὰ δὲ τάγματα τῶν στρατιωτῶν καὶ τὰς τῶν ἰπέων ἴλας οἰκείως τοῖς ὑποκειμένοις τόποις⁴ διατάξας τοὺς μὲν ἰππεῖς ἔστησε πρὸ πάσης τῆς στρατιᾶς, τὴν δὲ τῶν πεζῶν φάλαγγα κατόπιν ἐφεδρεύειν προσέταξεν. Αὐτὸς δὲ προηγούμενος τοῦ δεξιοῦ μέρους ἀπῆντα τοῖς πολεμίοις, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς κρατίστους τῶν ἰπέων· τὸ δὲ εὐώνυμον μέρος ἐπέιχον οἱ τῶν Θεταλῶν ἰππεῖς, πολὺ τῶν ἄλλων διαφέροντες⁵ ταῖς τε ἀνδραγαθίαις καὶ ταῖς ἐμπειρίαις. Ὡς⁶ δ' αἱ δυνάμεις ἐντὸς βέλους ἐγένοντο⁷, τοῖς μὲν περὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπέριψαν οἱ βάρβαροι τοσοῦτον πλῆθος βελῶν, ὥστε διὰ τὴν πυκνότητα τῶν βαλλομένων, ἀλλήλοις συγκρουόντων, ἀσθενεστέρας γίνεσθαι τὰς πληγὰς. Τῶν δὲ σαλπικτῶν παρ' ἀμφοτέροις τὸ πολεμικόν⁸ σημαίνοντων, οἱ Μακεδόνες πρῶτοι συναλαλάξαντες βοὴν ἐξαισίον ἐποίησαν⁹, μετὰ δὲ ταῦτα, τῶν βαρβάρων ἀντιφθεγξαμένων¹⁰, συνηχῆσε μὲν ἡ σύνεγγυς ὄρεινὴ πᾶσα, τὸ δὲ μέγεθος τῆς βοῆς ὑπερῆρε¹¹ τὴν προγεγενημένην κραυγὴν, ὡς ἂν πεντήκοντα μυριάδων μίᾳ φωνῇ συνηχουσῶν. Ὁ δ' Ἀλέξανδρος πάντῃ τὴν ὄψιν βάλλων¹² καὶ σπεύδων κατιδεῖν τὸν Δαρεῖον, ἅμα τῷ κατανοῆσαι παραχρῆμα μετὰ τῶν περὶ

(1) ἐν παρατάξει. (2) μάχη. (3) παρώτρυνε. (4) συμφώνως πρὸς τοὺς περικειμένους τ. (5) διάφοροι, διακρινόμενοι. (6) χρονικός. (7) ἤλθον, ἐπλησίασαν εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς βέλους, (ἀνάλογον τὸ παρ' ἡμῖν εἰς μίᾳς τουφεκίᾳς τύπον). (8) ἴδ. σελ. 95 σημ. 2. (9) συγχρόνως φωνήσαντες ἀλαλά. (10) ἀντιφωνησάντων. (11) ὑπερέβαλε. (12) πανταχοῦ παρατηρῶν.

αὐτὸν ἰππέων ἐπ' αὐτὸν ἐφέρετο τὸν βασιλέα, σπεύδων οὐχ οὕτω καταπροτερῆσαι τῶν Περσῶν, ὡς τὸ δι' αὐτοῦ περιποιήσασθαι τὴν νίκην¹. Ἄμα δὲ τούτῳ καὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἰππέων συμπετόντων² ἀλλήλοις καὶ πολλοῦ φόνου γενομένου, ἡ μὲν μάχη διὰ τὰς τῶν ἀγωνιζομένων ἀρετὰς ἀμφίδοξον³ εἶχε τὴν τῶν ὄλων κρίσιν· ἐταλαντεύετο γὰρ δεῦρο κἀκεῖσε, τῆς τροπῆς ἐναλλάξ γιγνομένης. Οὔτε γὰρ ἀκοντίσας οὔτε πατάξας⁴ οὐδεὶς ἀπρακτον⁵ ἔσχε τὴν πληγὴν, ὡς ἂν διὰ τὸ πλῆθος ἐτοίμου τοῦ σκοποῦ κειμένου. Διὸ καὶ πολλοὶ τραύμασιν ἐναντίοις περιτυγχάνοντες ἔπιπτον⁶, οἱ δὲ καὶ μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς θυμομαχοῦντες⁷ τὸ ζῆν πρότερον ἢ τὴν ἀρετὴν ἐξέλειπον. Οἱ δὲ ἐκάστης τάξεως ἡγεμόνες τῶν ὑποτεταγμένων⁸ προκωνιζόμενοι διὰ τῆς ἰδίας ἀρετῆς τοὺς πολλοὺς ἀνδραγαθεῖν προετρέπαντο. Διὸ καὶ παρῆν ὄραν πολλὰς μὲν διαθέσεις τραυμάτων⁹ γινομένης, ποικίλους δὲ καὶ μεγάλους ἀγῶνας συνισταμένους¹⁰ ὑπὲρ τῆς νίκης. Ὁξάθρης δ' ὁ Πέρσης, ἀδελφὸς μὲν ὦν Δαρείου κατὰ δὲ τὴν ἀνδρείαν ἐπαινούμενος, ὡς εἶδε τὸν Ἀλέξανδρον ἀκατασχέτως ἰέμενον¹¹ ἐπὶ τὸν Δαρεῖον, ἐφιλοτιμήθη τῆς αὐτῆς τύχης κοινωνῆσαι τὰδελφῶ. Ἀναλαβῶν οὖν τοὺς ἀρίστους τῶν ἰππέων τῶν μεθ' ἑαυτοῦ τεταγμένων, μετὰ τούτων ἐπέρραξε¹² τοῖς περὶ τὸν Ἀλέξανδρον, καὶ νομίσας τὸ φιλάδελφον τῆς ψυχῆς οἴσειν αὐτῷ περιβόητον παρὰ Πέρσαις δόξαν, προεμάχετο τοῦ Δαρείου τεθρίππου, καὶ μετ' ἐμπειρίας εὐτόλμως τοῖς πολεμίοις συμπλεκόμενος πολλοὺς ἀπέκτεινε. Τῶν δὲ περὶ τὸν Ἀλέ-

(1) οὐχὶ τόσον ἵνα γένη ἀνώτερος τῶν Π. (ἵνα νικήσῃ τοὺς Π.) ὅσον διὰ τὴν κερδίσῃ ὁ ἴδιος τὴν ν. (2) συμπλακέντων. (3) ἀμφίβολον. (4) κτυπήσας. (5) ἀνευ ἐνεργείας. (6) ἐκ τῶν ἔμπροσθεν, ἐπὶ τοῦ στόθους τραυματιζομένων. (7) πολεμοῦντες μὲ θάρρος. (8) στρατιωτῶν. (9) ἡδύνατό τις νὰ βλέπῃ πολλῶν εἰδῶν τραύματα. (10) γινομένους. (11) ὀρμῶντα. (12) σελ. 15 σημ. 10.

Ξάνδρον ὑπερβαλλομένων¹ ταῖς ἀνδραγαθίαις, περὶ μὲν τὸ τοῦ Δαρείου τέθριππον ταχὺ νεκρῶν ἐσωρεύθη πλῆθος· πάντες γὰρ ἐφίεμενοι τοῦ βασιλέως ψαῦσαι πρὸς ἀλλήλους ἐκθυμότερα διηγωνίζοντο καὶ τοῦ ζῆν οὐδεμίαν ἐποιούοντο φειδῶ. Ἔπεσον δ' ἐν τῷ κινδύνῳ τούτῳ πολλοὶ τῶν παρὰ Πέρσαις ἐπιφανῶν ἡγεμόνων, ἐν οἷς ὑπῆρχον Ἀτιζύης καὶ Ῥεομίθρης καὶ ὁ τῆς Αἰγύπτου σατράπης Τασιάκης. Ὁμοίως δὲ πολλῶν καὶ παρὰ τοῖς Μακεδόσι πεσόντων, συνέβη καὶ αὐτὸν τὸν Ἀλέξανδρον τραπήνας τὸν μηρόν, περιχυθέντων² αὐτῷ τῶν πολεμίων. Οἱ δὲ τὸν τοῦ Δαρείου τέθριππου ζυγὸν ἐπέχοντες ἵπποι τραυματιζόμενοι πυκνῶς καὶ διὰ τὸ πλῆθος τῶν περὶ αὐτοὺς σωρευομένων νεκρῶν πτυρόμενοι³, τὰ μὲν χαλινὰ διεσεύοντο, παρ' ὀλίγον δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Δαρεῖον εἰς τοὺς πολεμίους ἐξήνεγκαν. Διὸ καὶ κινδυνεύων ἐσχάτως ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ἤρπασε τοὺς ῥυτῆρας⁴, συναναγκάζομενος λῦσαι τὴν σεμνότητα τῆς προστασίας καὶ τὸν παρὰ Πέρσαις τοῖς βασιλεῦσι κείμενον νόμον ὑπερβῆναι. Προσῆχθη δὲ καὶ τέθριππον ἕτερον ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν τῷ Δαρείῳ, καὶ κατὰ τὴν εἰς τοῦτο μετάβασιν ταραχῆς γενομένης, ὁ μὲν Δαρεῖος, ἐπικειμένων τῶν πολεμίων, εἰς ἔκπληξιν καὶ δέος ἐνέπιπτεν, οἱ δὲ Πέρσαι τὸν βασιλέα κατανοήσαντες ταραττόμενον εἰς φυγὴν ὤρμησαν. Τὸ δ' αὐτὸ καὶ τῶν ἐχομένων⁵ ἵππέων ποιησάντων ταχὺ πάντες ἐτρέπησαν⁶. Τῆς δὲ φυγῆς οὔσης ἐν τόποις στενοῖς καὶ τραχέσι, συμπίπτοντες ἀλλήλους συγκατεπάτουν, καὶ πολλοὶ χωρὶς πολεμίας πληγῆς ἀπέθνησκον. Ἐκείντο γὰρ ὁμοῦ σωρευθέντες οἱ μὲν ἄνευ τῶν ὀπλῶν, οἱ δὲ τηροῦντες τὰς πανοπλίας, τινὲς δὲ γεγυμνωμένα τὰ ξίφη διαφυλάξαντες, τοὺς περὶ ταῦτα ἀναπειρομένους ἀνήρουν⁷. Οἱ

(1) ὑπερεχόντων. (2) περικυκλωσάντων αὐτόν. (3) φοβούμενοι.
 (4) ἱμάνας, τὰ λωρία τῶν χαλινῶν. (5) τῶν πλησίον ἵσταμένων.
 (6) εἰς φυγὴν. (7) διατρυπωμένους ἐφόνεον.

δὲ πλείστοι εἰς τὰ πεδία διεκπεσόντες¹, διὰ τούτων ἀπὸ κράτους ἐλάυνοντες² τοὺς ἵππους, εἰς τὰς συμμαχίδας πόλεις κατέφευγον. Ἡ δὲ τῶν Μακεδόνων φάλαγξ καὶ τὸ τῶν Περσῶν πεζὸν στράτευμα βραχὺν χρόνον ἐν τῇ μάχῃ διέμεινε· προητητημένων γὰρ τῶν ἵππέων, οἷονεῖ τις προαγῶν³ ἐγεγόνει τῆς ὅλης νίκης. Πάντων δὲ τῶν βαρβάρων ταχὺ τραπέντων καὶ τοσοῦτων μυριάδων ἐν στενοῖς τόποις τὴν φυγὴν ποιουμένων⁴, ταχὺ πᾶς ὁ συνεχῆς τόπος νεκρῶν ἐπληρώθη.

Νυκτὸς δ' ἐπιλαβούσης⁵, οἱ μὲν Πέρσαι ῥᾳδίως διεσπάρησαν εἰς πολλοὺς τόπους, οἱ δὲ Μακεδόνες παυσάμενοι τοῦ διωγμοῦ πρὸς ἀρπαγὴν ὤρμησαν, καὶ μάλιστα περὶ τὰς βασιλικὰς σκηνὰς διὰ τὸ πλῆθος τῆς πολυτελείας ἠσχαλοῦντο. Διόπερ πολὺς μὲν ἄργυρος, οὐκ ὀλίγος δὲ χρυσός, παμπληθεῖς δὲ καὶ πολυτελεῖς ἐσθῆτες ἐκ τῆς βασιλικῆς γάζης⁶ διεφοροῦντο⁷. Ὀμοίως δὲ καὶ τῶν τοῦ βασιλέως φίλων καὶ συγγενῶν καὶ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων οὐκ ὀλίγος διηρπάγη πλοῦτος. Οὐ μόνον γὰρ αἱ τῆς βασιλικῆς οἰκίας, ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν συγγενῶν καὶ φίλων γυναῖκες, ἐφ' ἀρμάτων ὀχοῦμεναι⁸ καταχρύσων, συνηκολούθουν κατὰ τι πάτριον ἔθος τῶν Περσῶν· ἐκάστη δὲ τούτων διὰ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς τρυφῆς περιήγετο πλῆθος πολυδαπάνου κατασκευῆς καὶ γυναικείου κόσμου. Πάθος δ' ἦν δεινότατον περὶ τὰς αἰχμηκλωτιζομένας γυναῖκας. Αἱ γὰρ πρότερον διὰ τρυφὴν ἐπ' ἀπήναις⁹ πολυτελέσι μόγις κατακομιζόμεναι καὶ γυμνὸν μέρος τοῦ σώματος οὐδὲν φαίνουσαι, τότε μονοχίτωνες¹⁰ καὶ τὰς ἐσθῆτας περιρρήττουσαι¹¹ μετ' ὀδυρμῶν ἐκ τῶν

(1) διὰ μέσου τῶν ἐχθρῶν διελθόντες. (2) με πᾶσαν δύναμιν παρακινούντες τοὺς ἴ. νὰ τρέχωσι. (3) 34 σημ. 10. (4) φευγόντων. (5) ἐπελαβούσης. (6) λέξις περσικὴ = θησαυροῦ. (7) διηρπάζοντο. (8) φερόμενοι. (9) εἶδος ἀμάξης. (10) ἓνα μόνον χ. φοροῦσαι. (11) ἕτερος τύπος τοῦ περιρρήγνυμι = ξεσχίζω τι περίε, ὀλόγυρα = καταξεσχίζω.

σκηνηῶν ἐξεπήδων, ἐπιβώμεναι θεοὺς καὶ προσπίπτουσαι τοῖς τῶν κρατούντων γόνασι· περιχιρούμεναι¹ δὲ ταῖς χερσὶ τρεμούσαις τὸν τοῦ σώματος κόσμον καὶ τὰς κόμας ἀνειμέναι² διὰ τόπων τραχέων ἔθειον, καὶ πρὸς ἀλλήλας συντρέχουσαι βοηθοὺς ἐπεκαλοῦντο τὰς παρ' ἐτέρων ἐπικουρίας δεομένας³. Ἦγον δ' αὐτὰς οἱ μὲν ἀπὸ τῆς κόμης ἐπισπώμενοι τὰς ἡτυχηκυίας⁴, οἱ δὲ τὰς ἐσθῆτας περιρρηγνύντες καὶ γυμνοῖς τοῖς σώμασιν ἐπιβάλλοντες τὰς χεῖρας καὶ ταῖς στάθμαις⁵ τῶν δοράτων τύπτοντες καὶ τὰ τιμιώτατα καὶ περιβόητα τῶν βαρβάρων ταῖς τῆς τύχης δωρεαῖς ὑβρίζοντες. Οἱ δὲ ἐπιεικέστατοι⁶ τῶν Μακεδόνων τὴν μεταβολὴν τῆς τύχης ὀρῶντες συμπαθεῖς ἐγίνοντο, καὶ τὰς τῶν ἀκληρούντων⁷ συμφορὰς ἠλέουν, αἷς τὰ μὲν προσήκοντα⁸ καὶ μεγάλα μακρὰν ἀπήρητο⁹, τὰ δ' ἀλόφυλα καὶ πολέμια παρῆν σύνεγγυς καὶ πρὸς ἀτυχῆ καὶ ἐπονείδιστον αἰχμαλωσίαν παρώρμητο. Μάλιστα δὲ τοὺς παρόντας εἰς δάκρυα καὶ συμπάθειαν ἤγαγεν ἡ Δαρρείου μήτηρ καὶ γυνὴ καὶ δύο θυγατέρες ἐπίγαμοι καὶ υἱὸς παῖς τὴν ἡλικίαν. Ἐπὶ γὰρ τούτων ἡ μεταβολὴ τῆς τύχης καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἀνελπίστων ἀκληρημάτων¹⁰ ἐν ὄψει κείμενον εὐλόγως τοὺς ὀρῶντας ἐποίει συμπάσχειν τοῖς ἡτυχηκόσι. Περὶ μὲν γὰρ Δαρρείου πότερον ζῆ καὶ περίεστιν¹¹ ἢ καὶ μετὰ τῆς τῶν ἄλλων φθορᾶς ἀπόλωλεν οὐκ ἐγίνωσκον, ἑώρων δὲ τὴν σκηνηὴν διαρπαζόντας ἐνόπλους πολεμίους ἀνδρας, ἀγνοοῦντας μὲν τὰς ἡλωκυίας¹², πολλὰ δὲ διὰ τὴν ἀγνοίαν ἀπρεπῆ πράττοντας, καὶ τὸ σύνολον¹³ ὅλην τὴν Ἀσίαν αἰχμαλωτὸν μεθ' ἑαυτῶν γεγεννημένην· καὶ ταῖς μὲν τῶν σατραπῶν γυναῖξι προσπίπτουσαις καὶ δεομένας βοηθεῖν οὐχ οἷον συνεπιλαβέσθαι

(1) ἀφαιροῦσαι. (2) καὶ μετὰ λελυμένην κ. (3) ἐκεῖνας, αἵτινες ἀλλοθεν βοήθειαν ἐζήτουν. (4) σύροντες τὰς δυστυχεῖς. (5) ταῖς βάσεσιν, τ. ε. τῆ κατωτέρᾳ ἄκρᾳ τοῦ δόρατος. (6) οἱ φρονιμώτατοι. (7) δυστυχῶν. (8) συγγενῆ. (9) ἦσαν ἀπομεμακρυσμένα. (10) δυστυχημάτων. (11) σῶσις, ὑγίης ἐστι. (12) τὰς κυριευθείσας. (13) καὶ ἐν γένει.

τινός ἔσχυον, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ ταύτας ἤξιον συνεπιου-
ρῆσαι τοῖς ἐαυτῶν ἀκληρήμασιν· οἱ δὲ τοῦ βασιλέως
παῖδες καταλαβόμενοι τὴν τοῦ Δαρείου σκηνὴν τῶν κείνου
λουτρὰ καὶ δεῖπνα παρεσκευάζοντο, καὶ λαμπάδων πολλὴν
πυρὰν ἄψαντες προσεδέχοντο¹ τὸν Ἀλέξανδρον, ὅπως ἀπὸ
τοῦ διωγμοῦ γενόμενος² καὶ καταλαβὼν ἐτοίμην πᾶσαν
τὴν παρασκευὴν τοῦ Δαρείου οἰωνίστηται³ τὴν ὅλην τῆς
Ἀσίας ἡγεμονίαν. Κατὰ δὲ τὴν μάχην ἐτελεύτησαν τῶν
βαρβάρων πεζοὶ μὲν πλείους τῶν δέκα μυριάδων, ἵππεῖς
δ' οὐκ ἐλάττους τῶν μυρίων, τῶν δὲ Μακεδόνων πεζοὶ μὲν
εἰς τριακοσίους, ἵππεῖς δὲ περὶ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα.

Ἡ μὲν οὖν ἐν Ἰσσοῦ τῆς Κιλικίας μάχη τοιοῦτον ἔτχε
τὸ τέλος, τῶν δὲ βασιλέων Δαρείος μὲν κατὰ κράτος
ἠπτόμενος εἰς φυγὴν ὤρμησε, καὶ μεταλαμβάνων ἄλλον
ἐξ ἄλλου τῶν ἀρίστων ἵππων ἀπὸ κράτους ἤλαυνε⁴, δια-
φυγεῖν σπεύδων τὰς Ἀλεξάνδρου χεῖρας καὶ τῶν ἄνω
σατραπειῶν ἄψασθαι⁵ προαιρούμενος· Ἀλέξανδρος δὲ μετὰ
τῆς ἐταιρικῆς ἵππου⁶ καὶ τῶν ἄλλων ἀρίστων ἵππέων
ἐποιεῖτο τὸν διωγμὸν, σπεύδων ἐγκρατῆς⁷ γενέσθαι τοῦ
Δαρείου. Δικνύσας δὲ σταδίους διακοσίους⁸ ἀνέκαμψεν
εἰς τὴν παρεμβολὴν⁹ περὶ μέσας νύκτας, τοῖς δὲ λουτροῖς
θεραπεύσας τὸν ἐκ τῆς κακοπαθείας κόπον ἐτρέπετο πρὸς
ἄνεσιν καὶ δειπνοποιῶν. Πρὸς δὲ τὴν γυναῖκα καὶ τὴν
μητέρα τοῦ Δαρείου προσελθὼν τις ἀπήγγειλεν ὅτι πά-
ρυστιν Ἀλέξανδρος ἀπὸ τοῦ διωγμοῦ, τὸν Δαρείον ἐσκυ-
λευκώς¹⁰. Ἐνθα δὴ κραυγῆς μεγάλης καὶ κλαυθμοῦ περὶ
τὰς γυναῖκας γενομένου καὶ τοῦ πλήθους τῶν αἰχμα-
λώτων διὰ τὴν ἀπαγγελίαν συμπειθοῦντος καὶ πολὺν
ὄδυρμόν προϊεμένου¹¹, πυθόμενος ὁ βασιλεὺς τὸ περὶ τὰς

(1) περιέμενον. (2) ἐπανερχόμενος. (3) προῖδη, προμαντεύση.
(4) σελ. 124 σημ. 2. (5) νὰ φθάσῃ εἰς. . . (6) ἵππικὸν τάγμα σωμα-
τοφυλάκων τῶν Μακεδόν. βασιλέων. (7) κύριος. (8) 120,000 πόδας.
(9) ἐπανῆλθεν εἰς τὸ στρατόπεδον. (10) ἀφοῦ ἀφῆρσεν, ἔλαβε τὰ
ὄπλα. (11) ἐκβάλλοντος.

γυναϊκας πάθος, ἐξέπεμψεν ἕνα τῶν φίλων Λεόννατον
 καταπαύσοντα¹ τὴν ταραχὴν καὶ παραμυθησόμενον² τὰς
 περὶ τὴν Σισύγγαμβριν καὶ δηλώσοντα, ὅτι Δαρκεῖος μὲν
 ζῆ, ὁ δ' Ἀλέξανδρος ἐπιμέλειαν αὐτῶν ποιήσεται τὴν
 προσήκουσαν³ καὶ ὅτι πρῶτ' βούλεται προσαγορευσαί⁴ τε
 αὐτὰς καὶ διὰ τῶν ἔργων ἀποδείξασθαι τὴν ἰδίαν φιλαν-
 θρωπίαν. Αἱ μὲν οὖν αἰχμαλώτιδες, προσπεσούσης αὐταῖς
 παραδόξου καὶ παντελῶς ἀπηλπισμένης εὐτυχίας, τὸν τε
 Ἀλέξανδρον ὡς θεὸν προτεδέξαντο καὶ τῶν ὀδυρμῶν
 ἀπηλλάγησαν· ὁ δὲ βασιλεὺς ἄμ' ἡμέρᾳ λαβὼν ἕνα τῶν
 φίλων, τὸν μάλιστα τιμώμενον Ἡφαιστίωνα, παρῆλθε πρὸς
 τὰς γυναϊκας. Ἐχόντων δ' ἀμφοτέρων ἐσθῆτας μὲν ὁμοίας,
 τῷ μεγέθει δὲ καὶ κάλλει προέχοντος τοῦ Ἡφαιστίωνος,
 ἡ Σισύγγαμβρις τοῦτον ὑπολαβοῦσα εἶπαι τὸν βασιλέα
 προσεκύνησε· διανευόντων δ' αὐτῇ τῶν παρεστώτων καὶ
 τῇ χειρὶ δεικνυόντων τὸν Ἀλέξανδρον, ἡ μὲν Σισύγγαμ-
 βρις αἰδεσθεῖσα τὴν ἄγνοιαν πάλιν ἐξ ἀρχῆς προσκύνει
 τὸν Ἀλέξανδρον, ὁ δὲ βασιλεὺς ὑπολαβὼν εἶπε «μηδὲν
 φροντίσης, ὦ μήτηρ, καὶ γὰρ καὶ οὗτος Ἀλέξανδρός ἐστιν.»
 Οὐ μὴν ἀλλὰ τὴν πρεσβύτιν μητέρα προσαγορεύσας, διὰ
 τῆς φιλανθρωποτάτης προσηγορίας προσήμαινε τοῖς προ-
 ητυχηκόσι τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι φιλανθρωπίαν. Δια-
 βεβαιοσάμενος δ' αὐτὴν ὑπάρξειν δευτέραν μητέρα, τοῖς
 ἔργοις εὐθύς ἐκύρωσε τὴν διὰ τῶν λόγων ἐπαγγελίαν⁵.
 Περιέθηκε γὰρ αὐτῇ κόσμον τε βασιλικὸν καὶ τὸ προγε-
 γονὸς ἀξίωμα ταῖς προσηκούσαις τιμαῖς ἀποκατέστησε·
 τὴν μὲν γὰρ θεραπείαν⁶ αὐτῇ πάσαν τὴν δοθεῖσαν ὑπὸ
 Δαρκείου παρέδωκεν, ἰδίαν δ' ἄλλην οὐκ ἐλάττονα τῆς
 προὑπαρχούσης προσεδωρήσατο, καὶ τῆς μὲν τῶν παρθί-
 ων ἐκδόσεως⁷ βέλτιον τῆς Δαρκείου κρίσεως ἐπηγγείλατο

(1) ἵνα καταπαύσῃ. (2) καὶ ἵνα παρηγορήσῃ. (3) ὅτι θὰ φροντίσῃ
 ..προσηκόντως. (4) νὰ χαιρετίσῃ. (5) ὑπόσχεσιν. (6) θεραπείας.
 (7) τῆς ὑπανδρείας, τῆς προικός.

προνοήσασθαι, τὸν παῖδα δὲ θρέψειν ὡς υἱὸν ἴδιον καὶ βασιλικῆς τιμῆς ἀξιώσειν. Προσκαλεσάμενος δ' αὐτὸν καὶ φιλήσας, ὡς εἶδεν ἀδελῶς βλέψαντα καὶ μηδὲν ὄλως καταπλαγέντα, πρὸς τοὺς περὶ τὸν Ἡρακλείωνα εἶπεν, ὅτι ὁ παῖς ὢν ἐξ ἐτῶν καὶ τὴν ἀρετὴν ὑπὲρ τὴν ἡλικίαν προφαίνων πολλῶ βελτίων ἔσται τοῦ πατρός. Περὶ δὲ τῆς Δαρείου γυναικὸς καὶ τῆς περὶ αὐτὴν σεμνότητος πρόνοιαν ἐξείν¹ ἔφησεν, ὅπως μηδὲν ἀνάξιον πάθῃ τῆς προγεγενημένης εὐδαμονίας. Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα πρὸς ἔλεον καὶ φιλανθρωπίαν διαλεχθεὶς ἐποίησε τὰς γυναῖκας διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀνελπίστου χαρᾶς εἰς ἀκατάσχετα προπεσεῖν δάκρυα. Ἐπὶ δὲ πᾶσι τοῖς προειρημένοις δοὺς τὴν δεξιάν, οὐ μόνον ὑπὸ τῶν εὖ παθόντων ἐπαίνων ἐτύγχανεν², ἀλλὰ καὶ παρὰ πᾶσι τοῖς συστρατευομένοις περιβόητον ἔσχε τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐπιεικείας³. Καθόλου⁴ δ' ἔγωγε νομίζω, πολλῶν καὶ καλῶν ἔργων ὑπ' Ἀλεξάνδρου συντετελεσμένων, μηδὲν τούτων μείζον ὑπάρχειν μηδὲ μᾶλλον ἀξιὸν ἀναγραφῆς καὶ μνήμης ἱστορικῆς εἶναι. Αἱ μὲν γὰρ τῶν πόλεων πολιορκίαι καὶ παρατάξεις καὶ τᾶλλα τὰ κατὰ τὸν πόλεμον προτερήματα τὰ πλείονα διὰ τύχην ἢ δι' ἀρετὴν ἐπιτυγχάνεται, ὁ δ' ἐν ταῖς ἐξουσίαις εἰς τοὺς ἐπταικίους⁵ ἔλεος μεριζόμενος⁶ διὰ μόνης τῆς φρονήσεως γίνεται· οἱ πλεῖστοι γὰρ διὰ τὴν εὐτυχίαν ἐπαίρονται μὲν ταῖς εὐπραξίαις⁷, ὑπερήφανοι δ' ἐν ταῖς εὐτυχίαις γινόμενοι τῆς ἀνθρωπίνης καὶ κοινῆς ἀσθενείας ἐπιλανθάνονται· διὰ καὶ τοὺς πλείστους ὄρᾶν ἔστι τὴν εὐτυχίαν, ὥσπερ τι βαρὺ φορτίον φέρειν ἀδυνατοῦντας.

(1) τῆς ἀξιοπρεπείας θὰ φροντίσῃ. (2) εὐεργετηθέντων ἐπηγεῖτο.
 (3) τὴν ὑπερβολικὴν ἐπιεικείαν. (4) ἐν γένει. (5) ἡττημένους. (6) διδόμενος. (7) εὐτυχίαις.

Τὴν συνέχειαν τῶν κατὰ τὸν Μ. Ἀλέξανδρον θὰ περιέχῃ τὸ 6'. τεύχος.

TTT

